

RAGIP GÜZEL

(Emekli Müftü)

ÜÇ AYLAR VAAZLARI

RECEP-ŞABAN-RAMAZAN

RAGIP GÜZEL
(Emekli Müftü)

ÜÇ AYLAR VAAZLARI

(Recep-Şaban-Ramazan)

Irmak
Yayımları

Yazar: Ragıp Güzel
Eserin Adı: Üç Aylar Vaazları

Yayın Hakları Yağmur Yayınevine aittir. © 2013

1. Basım: Mayıs 2014 ©

Yayın Sıra No: 21
Dini Sohbetler Serisi: 6

Sertifika No:15341

ISBN: 978-605-5462-24-6

Kitabın hazırlanıp basılmasına emek verenler:

Süleyman Özdemir
Müşerref Özdemir
Çelebi Şenel
Yunus Karaaslan

Baskı-Cilt

Kitap Matbaacılık San. ve Tic. Ltd.Şti.
Davutpaşa Cad. No: 123 Kat: 1 Topkapı -İstanbul
Tel: 0 212 482 99 10 Sertifika No: 16053

İrmak Yayınları, Yağmur Yayınevi'nin kuruluşudur.

IRMAK YAYINEVİ

Cağaloğlu Yokuşu, Narlıbahçe Sokak. No.1
Özhekim İşhanı Kat: 2/24 Fatih / İstanbul
Tel: 0212 513 51 26 Faks: 0212 519 74 53
e-posta: yagmur@yagmuryayinevi.com.tr
www.yagmuryayinevi.com.tr

RAGIP GÜZEL
(Emekli Müftü)

ÜÇ AYLAR VAAZLARI

(Recep-Şaban-Ramazan)

Irmak
Yayımları

Ragıp Güzel

Akyazı, Küçücek'te 1946 yılında doğan Ragıp Güzel, İmam-ı Hatip Lisesini bitirdikten sonra İzmir Yüksek İslam Enstitüsü'nden mezun oldu.

Yedi yıl Vâizlik, onüç yıl İmam-Hatip Lisesi Müdürlüğü ve yedi yıl da İstanbul'da Müftülük yaptı.

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde görev yaptı ve konferanslar verdi.

Çeşitli gazete, mecmua ve dergilerde makaleleri yayınlandı.

Çoğunluğu dinî konularda olmak üzere âile, tarih ve sosyal konularda eser yazmıştır.

Aynı zamanda şâir olan Ragıp Güzel'in "Güher" adlı bir de şiir kitabı bulunmaktadır.

Yazarın 80'ne yakın basılmış kitabı bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
ÜÇ AYLAR.....	9
ÜÇ AYLARIN TESBİHİ.....	19
TESBİH KULLANMAK	23
TESBİH NAMAZI	25
ALLAH AŞKI	27
ALLAH'A İTAAT	39
ZİKİR.....	49
TEVBE ETMEK.....	57
İSLÂM'I YAŞAMAK.....	67
GAYR-İ MÜSLİMLERE BENZEMEMEK	75
RECEP AYININ FAZİLETİ.....	83
REGAİB KANDİLİ.....	93
PEYGAMBERİMİZİN DOĞUMU: MEVLİD.....	97
PEYGAMBERİMİZE SALÂVAT GETİRMEK	107
MİRÂC KANDİLİ	117
GECE İBADETİ.....	147
CUMA'NIN FAZİLETİ	157
ŞABAN AYI	165
BERAT KANDİLİ	173
DUANIN ÖNEMİ.....	187
CAMİLERİN ÖNEMİ	201

SAMİMİ OLMAK.....	217
MEDENİ İNSANLIK.....	223
RAMAZAN AYI	235
ORUÇ.....	247
BÜTÜN UZUVLARA ORUÇ.....	267
RAMAZAN SABRİ ÖĞRETİR.....	273
TERAVİH NAMAZI.....	275
VAAZ VE NASİHAT DİNLEMEK.....	277
SAHUR.....	295
İFTAR.....	299
ŞÜKÜRDE BULUNMAK.....	307
RAMAZAN KUR'AN AYIDIR.....	315
KUR'AN-I KERİM.....	329
İTİKÂF	339
KADİR GECEŚİ.....	343
ÖLÜME HAZIR OLMAK.....	351
FİTRE VERMEK.....	363
ZEKÂT.....	367
YARDIMLAŞMAK.....	383
AÇLARI DOYURMAK.....	393
MERHAMET EHLİ	401
SADAKA VERMEK.....	409
İYİLİK ETMEK.....	417
AREFE GÜNÜ.....	423
BAYRAM.....	429

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ÖNSÖZ

Yüce Rabbimiz kullarını huzuruna davet için çeşitli vesileler yaratır. O vesilelerle de dergâhına yaklaşmalarını emir buyurur.

İşte o vesileler zincirinin bir halkası da “Üç Aylar”dır. Recep, Şaban ve Ramazan ayları, müminleri daha fazla ibadete, gafilleri uyanışa ve Hakk dostlarını da şahlanışa götüren özel zamanlardır.

“Üç Aylar”ın içinde bulunan mübarek gün ve geceler, ilahî lütufların bol bol akıtıldığı, nimetlerin sağanak halinde yağdırıldığı vakitlerdir.

Mübarek günlerin ve ayların feyizlerinden istifade için kardeşlerimize bir öğütte bulunmak, faydalı olmak da en güzel hediye sayılır.

Bu hediyemizi kabul buyuran gönül dostlarımızın “Üç Aylar”ını kutlar ve bütün ömürleri müddetinde hayırlara hedef ve vesile olmalarını Cenâb-ı Allah’tan niyaz ederim.

Ragıp Güzel
Küçücek, 2013

ÜÇ AYLAR

Allah (c.c.), mekânlar içinde mukaddes mekânlar, zamanlar içinde de mukaddes zamanlar yaratmıştır. İşte o mukaddes zamanlardan biri de Üç Aylar diye bilinen Recep, Şaban ve Ramazan aylarıdır. Dinimizce bu Üç Ayların önemi ve kıymeti pek büyüktür.

Üç Aylar, Müslümanlarca, her ay kendisinde mübarek bir geceyi bulunduran aylar silsilesini oluşturduğundan, bu isimle adlandırılmışlardır. Bu geceler, hepimizin manevi hayatını, yaşayışını tekrar gözden geçirdiği nefis muhasebesi yaptığı gecelerdir.

Üç Aylar, Rabbimizin, manevi kirliliklerden arınmamız için bizlere sunduğu manevi ziyafet sofrasıdır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) Recep ve Şaban aylarını, Ramazan ayının rahmet ve bereketinden azami istifadeyi sağlamak için ruhen, kalben, aklen, fikren ve bedenen bir hazırlık dönemi olarak değerlendirmiştir. Bu ayların müminler için değeri çok büyüktür. Bu değer hiç şüphesiz, Peygamber Efendimizin (s.a.v.) Üç Aylara verdiği önemden kaynaklanmaktadır.

Yüce Allah'ın müminlere lütfettiği, manevi feyizler vadettiği Üç Aylardan istifade etmek her insanın en büyük kârı olacaktır. İnsan her zaman böyle günleri yaşamak fırsatını bulamaz. Gözler kapanmadan, can bedenden ayrılmadan bu manevi pınarın suyundan istifade edilmeli ve susamış gönülleri suya kandırmalıdır. Bir dahaki seneye kadar erişmeye kimsenin elinde garantisi yoktur. Onun için erişildiği ay ve günlerin kıymetini

iyi takdir etmeli ve iyi değerlendirmelidir. Gelecek seneye kimin yetişeceği belli değildir. Erişildiği günlerin ve gecelerin değerini anlayıp gereken hürmet ve itaati gösterenler kazançlı çıkarlar. “Su akarken testini doldur” diyen atalarımız ne güzel bir öğüt vermektedirler.

Üç Ayların değerini ifade eden bir önemli özellik ise beş mübarek gecedен dördünün bu aylar içinde yer almasıdır. Regaib gecesi, Recep ayının ilk Cuma gecesine; Mirâc gecesi, Recep ayının yirmi yedinci gecesine; Berat gecesi, Şaban ayının on beşinci gecesine; Kadir gecesi ise Ramazan ayının yirmi yedinci gecesine rastlar.

Mübarek sözcüğü, hayır ve bereket verilmiş demektir. Bir terim olarak “Leyâl-i Mübâreke” (mübarek geceler) Cenâb-ı Hakk’ın başka gecelerden üstün kıldığı geceleri ifade eder.

Dinimizde ibadetler kamerî aylara göre emredilmiştir. Kamerî ayların süresi, şemsî ayların süresine nazaran değişiklik arz eder. Kamerî sene, şemsî seneden on gün daha kısadır. Ayrıca kamerî ayların diğer bir özelliği, şemsî aylarda olduğu gibi senenin aynı mevsimine değil, değişik mevsimlerine tesadüf etmesidir. Mesela, kamerî bir ay olan Ramazan ayı, senenin mevsimlerini dolaşır. Kamerî takvime göre günün, önce gecesi, sonra gündüzü gelir. Söz gelimi Cuma gecesi dendiği zaman Perşembeyi Cumaya bağlayan gece kastedilir. Yoksa Cuma ile Cumartesinin birbirine bağlandığı gece anlamına gelmez.

Bu aylar ve bu aylarda yer alan mübarek geceler, duaların Allah’a arz edilmesi, pişmanlık gözyaşlarıyla günahların silinmesi, yapılan ibadetlere verilen sevabın katlanması bakımından büyük birer fırsattır.

1-Öncelikle böyle zamanlarda kulluğumuzu gözden geçirerek, eksik ve hatalarımızı ele almalı ve bunları düzeltebilmenin yollarını aramalıyız. Yani hesaba çekilmeden önce burada kendimizi hesaba çekmeliyiz ki ahiretteki hesabımız kolay olsun.

Dünyada kendisini hesaba çeken mahşerde zorluk görmez. Zaten hesaplı hareket edenler, Allah'ın rızasını hesap edenler daima tedbirli olurlar. Attığı adımın bile hesabını soracak olan Allah'ın huzurunda bütün bir ömrün hesabını vermek pek kolay bir iş değildir. İşte Üç Aylar hürmetine insan iyi bir hesap yapmalı, eksikliğini tamamlama yoluna gitmelidir.

Rabbimiz (c.c.) buyuruyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَالتَّانِظُ نَفْسٍ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَ
اتَّقُوا اللَّهَ أَنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ.

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve herkes yarın için ne hazırladığına baksın. Allah’tan (c.c.) korkun. Çünkü Allah, yaptıklarınızdan haberi olandır.”¹

Kıyameti “yakın” olarak niteleyen Allah, kullarını uyarıyor.

Hem ömrün hem de bütün nimetlerden sorguya çekileceğimizi bildiriyor.

İbretlik bir hikâye anlatılır:

“Zenginin biri ölümden ve kabirdeki yalnızlıktan çok korkuyormuş.

‘Öldüğüm geceyi kim kabre girerek sabaha kadar benimle geçirirse servetimin yarısını ona bağışlıyorum’ diye vasiyet etmiş. Öldüğünde ‘Kim birlikte kabre girip sabahlamak ister?’ diye araştırmışlar. Kimse çıkmamış. Nihayet bir hamal:

‘Benim sadece bir ipim var, kaybedecek bir şeyim yok. Sabaha kadar durursam zengin olurum’ diye düşünerek kabul etmiş.

Vefat eden zengin ile birlikte defnetmişler. Sorgu sual melekleri gelmiş. Bakmışlar bir ölü, bir de canlı var. ‘Nasıl olsa bu ölü elimizde. Biz şu canlı olandan başlayalım’ demişler ve hamalı sorgulamaya başlamışlar:

1 Haşir Sûresi: 18

‘O ip kimin? Nereden aldın? Niye aldın? Nasıl aldın? Nere-lerde kullandın?’ sabaha kadar sorgu sual devam etmiş, adamın hesabı bitmemiş. Sabahleyin kabirden çıkmış.

‘Tamam, servetin yarısı senin’ demişler.

‘Aman’ demiş hamal, ‘İstemem, kalsın. Ben, sabaha kadar bir ipin hesabını veremedim. O kadar servetin hesabını nasıl veririm?’ demiş.”

İnsan ona göre davranmalı. Hayatının her gününün, malının her kuruşunun hesabını düşünerek eksiklerini tamamlamalıdır.

2-Üç Ayları günahların affı için bir fırsat bilmeli, bol bol tevbe edip istiğfarda bulunmalıdır.

Allah-u Teâlâ kullarını tevbeye davet ediyor:

“Ey iman edenler! Samimi bir tevbe ile Allah’a dönün. Umu-lur ki Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örter.”²

Tevbe pişmanlık duymaktır. İnsan günahına pişmanlık duy-duğu an Allah-u Teâlâ’nın rahmet ve mağfireti onu karşılar. Gü-nahından kurtulur. Sanki hiç işlememiş gibi olur.

İnsanın kusurunu bilmesi, suçunu itiraf etmesi bir fa-zilettir. Bu fazilet sahiplerini de Yüce Allah mağfiretiyle mükâfatlandırmaktadır. Onların samimi tevbelerini af ile kar-şılarmaktadır.

Hız. Ali’ye (k.v.) tevbe nasıl olur diye soruldu. Şöyle buyur-dular:

“Tevbe eden şu altı şeyi yapar:

- 1-Geçmiş günahlarına pişman olur.
- 2-Geçmiş farzları kaza eder.
- 3-Haksız olarak aldıklarını sahibine iade eder.
- 4-Hakkı olanlarla helalleşir.
- 5-İşlediği günahlara dönmemeye azmeder.

2 Tahrim Sûresi: 8

6-Nefsini nasıl günah ile büyüttüyse öyle Allah'a (c.c.) itaatte de terbiye eder.”

Tevbe edenler arasında, temel ibadetlere yönelip büyük günah ve isyanları terk ederek dosdoğru yolda bulunanlar (sırat-ı müstakim) tevhid ehli kimselerdir.

Bu zatlar, kendilerinden istenilmeyecek bir günah meydana geldiği zaman, nefislerini azarlarlar. “Keşke yapmasaydım” derler ve kalplerini manevi bir atmosferin tazyiki altına alırlar.

Nitekim Rabbimiz Teâlâ, bu özellikteki müminleri (Ashâb-ı Kirâm) Kur'an-ı Kerim'de övmüş ve şöyle buyurmuştur:

“Savaştan geri kalan üç kişinin de tövbelerini kabul etti. Yeryüzü bütün genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları da kendilerini sıktıkça sıkılmış, böylece Allah'ın azabından yine O'na sığınmaktan başka çare olmadığını anlamışlardı. Sonra (eski hallerine) dönsünler diye, onların tevbelerini de kabul etti. Şüphesiz Allah, tevbeyi çok kabul eden ve çok merhamet edendir.”³

3-Eğer kaza namazlarımız varsa bunları kılma yoluna gitmeli, kaza namazımız yoksa bile, çokça nafil namaz kılmaya çalışmalı ve özellikle geceleri iyi değerlendirmeliyiz.

4-İmkânımız nispetinde çokça Kur'an okumalıyız.

5-Akrabalarla, komşularla ve dostlarımızla olan yakınlığımızı bir kat daha arttırmalı ve yapacağımız ziyaretlerle onların gönüllerini almalıyız.

6-Etrafımızdaki fakir fukaraya yardım etmeli, imkânımız ölçüsünde sadaka vermeli, fakir öğrencilerin okuması için onların elinden tutmalıyız.

7-Dilimizden zikir, salâvat ve tesbihatı eksik etmemeliyiz.

Rabbimiz (c.c.) buyuruyor:

فَاذْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوْلِي وَلَا تَكْفُرُوْنَ *

“Beni anın, ben de sizi anayım. Bana şükredin, nankörlük etmeyin.”⁴

وَادْكُرُوْا اللّٰهَ كَثِيْرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ *

“Allah’ı çok zikredin ki felah bulasınız.”⁵

Üç Aylar gibi sevapların bol olduğu zamanları zikirle değerlendirmelidir.

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Kul zikir yapılan yerlere dağlar gibi günahla da gelse, oradan kalktığında kendisinde günahattan hiçbir eser kalmaz.

‘Cennet bahçelerine uğradığınızda faydalanın.’ ‘Cennet bahçeleri nedir?’ diye sorulunca;

‘Zikir halkalarıdır’ buyurdu.”

Muhakkak Allah-u Teâlâ inci minberler üzerinde nur yüzlü kavimler diriltir. İnsanlar onlara gıpta ederler. Peygamber değildir, şehit değildir.

“Bir Arabî iki dizi üzerine doğrulup;

‘Ya Resûlullah, onları bize bildir, tanıyalım’ dedi.

‘Onlar çeşitli milletlerden, çeşitli ülkelerden Allah için birbirlerini sevenlerdir. Allah-u Teâlâ’yı zikretmek için toplanır, zikrederler’ buyurdular.

Allah (c.c.) rızası için zikir yapılan bir yerde bir araya gelen topluluğa şöyle seslenilir:

‘Oradan bağışlanmış olarak kalkın, kötülükleriniz iyiliklere çevrilmiştir.’

4 Bakara Sûresi: 152

5 Cuma Sûresi: 10

Resûllullah'a, 'Hangi kul derece olarak Allah katında daha üstündür?' diye soruldu, 'Allah'ı çok zikredenlerdir' buyurdular.

'Bir araya toplanıp Allah'ı zikreden her topluluğa muhakkak semadan seslenilir de 'Mağfiret olduğunuz halde kalkınız, muhakkak günahlarınız hasenata tebdil edildi, çevrildi' denilir.

'Muhakkak Allah'ı zikreden her bir topluluğu melekler sarar; rahmet onları kuşatır, üzerlerine sekinet iner, Allah onları katındakilerle anar.'

'Muhakkak Allah'ın dolaşan melekleri vardır ki zikir halkalarını ararlar. Onlardan birine geldiklerinde onları kuşatırlar.' Allah onlara, 'Onları rahmetim ile sarın, onlarla oturanlar asla şaki; (bedbaht) olmazlar' buyurur."

Üç Aylar, oruçla ziynetlendirilir. Oruçlu ağızlarla yapılan zikirlerin daha ayrı bir önemi ve faziletleri vardır.

Ramazan ayında oruç tutmak, şartlarına haiz olanlar için farzdır. Recep ve Şaban aylarında oruçlu olmak da faydalı anlamında nafile ibadetlerdendir. Sevap için yapılan bir ibadete nafile denir. Türkçemizdeki anlamındaki gibi boş ve faydasız demek değil, aksine fazla bir fayda temin için yapılan ibadet demektir.

Üç Aylarda nafile olarak tutulan oruçların da önemi büyüktür.

Üç Ayların her gününü oruçla geçirmek olduğu gibi gün aşırı tutmak da mümkündür. Buna Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz "Davud Orucu" demiştir. Buna göre bir gün oruç tutulur bir gün tutulmaz.

Bu mübarek aylarda ayrıca üç gün ayın başında, üç gün ortasında ve üç gün de sonunda olmak üzere oruç tutulması daha faziletlidir.

Ebu Hureyre (r.a.) diyor ki:

“Sevgili Peygamberimiz Resûlullah (s.a.v.) her aydan üç gün oruç tutmayı, kuşluk vaktinde namaz kılmayı ve uyumadan önce vitir namazını eda etmeyi bana tavsiye buyurdular.”⁶

“Hazreti Aîşe (r.a.) validemize Muâzet-ül Adeviyye sormuştu: ‘Rasûl-i Ekrem (s.a.v.) Efendimiz her ayda üç gün oruç tutar mıydı?’

Hazreti Aîşe (r.a.):

‘Evet’ dedi.

‘Ayın hangi gününde tutardı?’

‘Evvelinde, ortasında, rastgele tutardı’ buyurdu.”⁷

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

“Her aydan üç gün ve Ramazanda Ramazan orucu tutmak, bütün seneyi oruçla geçirmek gibidir.”⁸

Peygamberimizin Ashabından Mucebet-ül Bâhiliyye bir gün Resûlullah’ın huzuruna geldi. Dedi ki:

“Ya Resûlullah! Beni tanımadınız mı?”

Peygamberimiz (s.a.v.) sordular:

“Sen kimsin?”

“Geçen sene huzurunuza gelen Bâhiliyim,” dedi.

“Neden bu kadar değiştin? Hâlbuki geçen yıl geldiğinde kılık-kıyafetin düzgündü,” buyurdular.

Bâhili dedi ki:

“Ya Resûlallah! Sizden ayrıldığım günden beri yemek yemedim. Yalnız geceleri yedim. Her gün oruç tuttum,” dedi.

Resûlullah (s.a.v.):

“Kendi kendine işkence yapmışsın. Sabır ayı olan Ramazan’da tamamıyla diğer ayların her birinden birer gün oruç tut,” buyurdular.

6 Tergib ve’t-Terhib:2/120

7 Riyazü’s-Salihîn:463, No:1266

8 Râmuzü’l-Ehadis: 309

“Ya Resûlallah! Günün sayısını arttır. Zira bundan fazla oruç tutmaya gücüm yeter,” dedi.

Resûl-ü Ekrem (s.a.v.):

“O halde her aydan ikişer gün tut.”

“Biraz daha arttır ya Resûlallah!”

“Her aydan üç gün tut.”

“Daha da arttır ya Resûlallah!”

“Recep, Zilkade, Zilhicce ve Muharrem aylarında üçer gün oruç tut. Kalan günlerde iftar et!” emrini üç defa tekrarladı.

Ashâb-ı Kirâm, oruç tutmak hususunda adeta yarışır gibi idi. Onlar orucun maddi ve manevi faydasını Peygamberimiz Aleyhisselâmın şu mübarek sözünden anlamışlardı:

“Oruç iç organları inceltir. Eti eritir. Ve cehennem ateşinin hararetinden uzaklaştırır.

Allah’ın hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insanın hatırına ve hayaline dahi gelmeyen nimetleriyle dolu bir sofrası vardır. Bu sofraya ancak oruçlular otururlar.”⁹

Orucun gerek maddi ve gerekse manevi faydalarını tıp ilmi de ispatlamıştır.

Üç Aylarda tutulan oruç hem bedene hem de ruha büyük etki eder.

Her Pazartesi ve Perşembe günleri oruç tutmanın da ayrı bir değeri olduğunu Peygamber (s.a.v.) Efendimiz beyan buyurur:

“Pazartesi ve Perşembe günü amellerin Allah’a arz olunduğu günlerdir. Ben de amellerimin, oruçlu olduğum halde arz olunmasını severim.”¹⁰

Kefaret orucu borcu olanlar veya Ramazan orucu kazası bulunanlar, Recep ve Şaban aylarında bu borçlarını eda ettikleri takdirde hem sorumluluktan kurtulmuş hem de Üç Ayların sevabını kazanmış olurlar.

9 Camiu’s-Sağır: 2/43

10 Tergib ve’t-Terhib: 2/124

ÜÇ AYLARIN TESBİHİ

Her varlık Allah'ı tesbih ediyor. Yüce Rabbimiz (c.c.) her varlığın kendi lisanına göre tesbihatta bulunduğunu beyan ediyor:

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتِ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ *

“Yedi gök, yer ve bunların içinde bulunanlar O’nu tesbih etmektedirler. Hiçbir şey yoktur ki O’nu överek tesbih etmiş olmasın. Ancak siz onların tesbihini anlamalısınız.”¹¹

Canlı-cansız her varlık Allah'ı tesbih etmektedir. Allah adını yücelterek kendi görevini yerine getirmektedir.

Ayet-i Celile’de belirtilir:

“Göklerde ve yerde olanların, sıra sıra uçan kuşların, Allah'ı tesbih ettiklerini görmüyor musun? Onlardan her biri kendi duasını ve tesbihini bilmektedir. Allah da onların ne yapmakta olduklarını çok iyi bilendir.”¹²

Canlı-cansız her varlığın tesbihatı olur da en mükerrem ve mükemmel olan varlığın, insanın tesbihatı olmamasına şaşılmaz mı?

11 İsra Sûresi: 44

12 Nûr Sûresi: 41

Dağlar, taşlar, ağaçlar, kuşlar Allah'ı tesbih ederken yeryüzünün en güzel varlığı insanın tesbihatının olmaması bir kusur değil mi?

Rabbimiz (c.c.) emir buyurdu:

وَسَبِّحُونَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا*

“Ve Allah'ı sabah, akşam tesbih edin.”¹³

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

“İki cümle vardır ki, Rahim olan Allah-u Teâlâ hazretlerine sevgili, dilde hafif ve mizanda ağırdır. Bu cümleler şunlardır:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ*

(Sübhanellehi ve bihamdihi sübhanallahilazim)

“Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ve kemal sıfatlarıyla O'na hamd ederim. Yine şanı yüce olan Allah'ı tekrar tesbih ederim.”¹⁴

“Allah'ı tesbih, layık olmayan sıfatlardan tenzih ve O'nu kemal sıfatlarıyla hamd ve sena etmekteyim bence, üzerine güneş doğan yerlerden, dünyadan daha sevgilidir.”¹⁵

Üç Aylar ganimet bilerek Allah-u Teâlâ'yı zikretmek, tesbihatta bulunmak, bu derece güzel bir sevap kazanmaya vesiledir.

Peygamberimize salâvat getirerek de O'nun şefaatine nail olmaya çalışmak bir mümin için en başta gelen görevdir. Çünkü mal ve evladın fayda vermeyeceği o mahşer gününde Peygamberimizin şefaati ile Cennete girilecektir. Kurtuluş O'ndadır. Bütün ümitler O'nun şefaatinde.

Üç Ayların girmesiyle bilhassa hanımlar tesbihata, salâvatlara ve zikirle çok önem verirler. Hanımlar arasında “Üç Aylar

13 Ahzâb Sûresi: 42

14 Muhtârü'l-Ehadis: 112

15 Riyazü's-Salihin: 502, No:1438

Tesbihi” olarak devam eden bu güzel adet için, bilen bir hanım etrafında toplanarak tesbihat başlangıcı yapılır.

Üç Ayların tesbihine şöyle başlanır:

Recep ayının ilk günü güzel şekilde abdest alınır. Mümkün olduğu takdirde boy abdesti alınarak Allah rızası için iki rekât nafilâ namaz kılınır.

Namazdan sonra samimi bir şekilde tevbe edilir. İçtenlikle Allah’a yalvarılır. Üç Aylar hürmetine günahların bağışlanması için Allah’a niyazda bulunulur. Günahlara pişmanlık duygusu içinde istiğfar edilir. Allah’ın affına sığınılır.

Güzelce tevbe ettikten sonra yüz on bir defa Peygamberimiz (s.a.v.)’e salâvat getirilir.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ *

(Allahümme salli ala seyyidina Muhammedin ve ala âli Muhammed)

Sonra da bin altı yüz altmış defa:

يَا اللَّهُ (Ya Allah)

Diyerek tesbih çekilir.

Her gün, Üç Aylar boyunca bin yüz defa da kelime-i tevhid söylenir.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (La ilahe illallah)

Yüz defa da şöyle denir:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ (Muhammedün Resûlullah)

Her gün muntazaman yapılan bu tesbihat ile Üç Ayların sonunda doksanbin kelime-i tevhid tamamlanmış olur.

Şol Cennetin Irmakları

*Şol Cennetin ırmakları,
Akar Allah deyû deyû.
Çıkmış İslâm bülbülleri,
Öter Allah deyû deyû.*

*Salınır tuba dalları,
Kur'an okur hem dilleri,
Cennet bağının gülleri,
Kokar Allah deyû deyû.*

*Aydan aydındır yüzleri,
Şekerden tatlı sözleri,
Cennette huri kızları,
Gezer Allah deyû deyû.*

*Kimler yeyip kimler içer,
Hep melekler rahmet saçar,
İdris nebi hulle biçer,
Diker Allah deyû deyû.*

*Hakk'a âşık olan kişi,
Akar gözlerinin yaşı,
Pür nur olur içi dışı
Söyler Allah deyû deyû.*

*Yunus Emre! Var yarına,
Koma bugünü yarına,
Yarın Hakk'ın divanına,
Varam Allah deyû deyû.*

TESBİH KULLANMAK

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) “Tesbih, tehlil ve takdise devam ediniz. Gaflete düşüp de Tevhid kelimesini de zikretmeyi unutmayın ve onu parmaklarınızla sayınız. Zira onlar da sorulacak ve konuşturulacaklardır.” buyurdular.

Ashab-ı Kirâm tesbihleri ve zikirlerini çekirdekler ve ufak taşlarla sayarlardı. Hz. Safiyye (r.a.) validemizin dört bin çekirdek ile zikrettiği nakledilmiştir.

Resûlullah Efendimizin azadlılarından Ebû Safiye’nin bir sepeti olup onun içerisindeki ufak taşlar ile zikrini yapardı. Sa’d bin Ebi Vakkas çakıl taşları veya çekirdekler ile zikrini sayardı. Hz. Hüseyin’in kerimesi Fatıma zikirlerini düğüm attığı iple sayardı. Ebû Hureyre hazretlerinin de bin düğüm attığı bir ipi vardı ki onunla tesbihini tamamlamadan uyumazdı. Ebu’d-Derda hazretleri bir kesede acve hurması çekirdekleri taşır, namazdan sonra onları tek tek çıkararak bitinceye kadar her birinde tesbihini okurdu. Cüneydi Bağdadî, Abdülkadir Geylanî, Bîşri Hafî gibi evliyanın büyükleri de tesbih kullanmışlardır. Nice evliyanın vefatlarından sonra tesbihlerinin kendi kendine zikrettiği rivayetleri kitaplarda geçmektedir.

Hz. Ali, “Tesbih ne güzel hatırlatıcıdır” buyurdu.

Önceki ve sonraki İslâm âlimlerinden hiçbirisi tesbihte bir kerahet görmemiştir. Çoğu da yaptıkları zikirde –ne kadar çok yapsalar da- adedi gözetirlerdi.

Hasan-ı Basri hazretlerinin elinde tesbih gördüler de “Siz bu mertebeye gelmişken hâlâ tesbihle mi sayıyorsunuz?” dediler. O da “Allah’ı kalbimle, elimle ve dilimle zikretmeyi severim” dedi.

İmam Suyutî (r.h.) şöyle buyurdu:

“Tesbih, zikrin devamlılığına yardımcı olur. Zira onu her gördüğünde zikir aleti olduğunu bilirsin ve o da seni zikre sevk eder. Allah’ı zikrin devamına sebep olan şey, ne güzel şeydir.

Parmaklarla tesbihi saymak, -eğer adedinde hata yapmayacak ise- tesbihten daha faziletlidir. Eğer adette hata ihtimali varsa tesbihle saymak daha faziletlidir.”

TESBİH NAMAZI

Tesbih namazını insanın her haftada bir veya ayda veyahut da yılda bir defa mutlaka kılması gerekir. Hiç olmazsa ömründe bir defa olsun kılması lazımdır.

Üç Aylarda tesbih namazı kılmak daha çok sevap kazanmaya vesiledir. Bilhassa kandil gecelerinde, Cuma gecelerinde bu namazı kılmak daha fazla sevaba kavuşmak olur.

Tesbih namazı ile Allah-u Teâlâ'dan af dilenir. Mağfiretine sığınılır ve ilahi rahmetinden niyazda bulunulur.

Tesbih namazı tevbenin, istiğfarın en büyüğü ve bütün vücutla yapılanıdır.

Resûlü Ekrem (s.a.v.), amcaları Hz. Abbas'a (r.a.) hitaben tesbih namazı ile alakalı şöyle buyurmuşlardır:

“Ey Amca! Sana on (çeşit günahını silecek) şey(i) haber vererek ikram etmiş olayım ki onu işlediğin vakit günahının evveli ve ahiri, yenisi ve eskisi, hata ile ve kasten yapılanı, küçüğü ve büyüğü, gizlisi ve aşikâr olanı mağfiret edilmiş olsun. Dört rekât namazı kıalarsın. Gücün yeterse bu namazı her gün kıl. Her gün kılmazsan ayda bir kere kıl. Onu da yapamazsan senede bir, onu da yapamazsan ömründe bir kere kıl.”

Tesbih namazı dört rekâttır. Bu namazda üç yüz defa şu tesbih okunur:

“Sübhane'llahi velhamdülillahi vela ilahe illallahü vallahü ekber vela havle vela kuvvete illa billahil aliyyilazim.”

Bu tesbih, namaz içinde şu kadar okunur:

15 kere, Sübhaneke'den sonra (Fatihâ'dan önce)

10 kere, zammı sûreden sonra

10 kere, rükûda (tesbihlerden sonra)

10 kere, rükûdan kalkınca ayakta (kavmede)

10 kere, birinci secdede (tesbihlerden sonra)

10 kere, iki secde arasındaki oturuşta (celsede)

10 kere, ikinci secdede (tesbihlerden sonra)

Birinci rekâtta okunan tesbihlerin adedi yetmiş beştir.

İkinci rekâtta aynı sıralama ile yine yetmiş beş defa okunur.

Üçüncü ve dördüncü rekâtlar da böyle kılınır. Birinci kadede (oturuşta) tahiyattan sonra sallı ve barık, üçüncü rekâta kalkınca önce Sübhaneke okunur.

Tesbih namazı, kılınması teşvik edilmiş bir namazdır. Bunu alışkanlık haline getirmek müstehabdır. Kılmasını bilmeyenlerin istifade etmesi maksadıyla cemaatle de kılınabilir.

ALLAH AŞKI

Rabbimiz (c.c.) inananların en güzel örneklerine dikkat çekiyor. Şöyle buyuruyor:

وَلَّذِينَ آمَنُوا أَشَدَّ حُبًّا لِلَّهِ *

“Ancak inananlar, Allah’ı en çok sevenlerdir...”¹⁶

Yüce Yaratanı sevmek sevgilerin en büyüğü, en makbulü olduğu gibi bütün sevgilerin de temelidir.

Allah’ı seven, Allah aşkıyla dolan gönüller, mahlûkatı da Allah’tan dolayı sever. Yunus gibi:

“Yaratılanı hoş gör, Yaratan’dan ötürü” der.

Elmalılı Hamdi Yazır merhum, Allah sevgisi konusunda diyor ki:

“Müminin gerek darlıkta ve gerekse genişlik zamanında, gerek darrada gerek serrada, gerek zorluk gerekse rahatlıkta Allah’a muhabbeti sürekli olarak vardır.

Müminler murahhit oldukları için bütün muhabbetleri direk Allah’ta toplanır ve Allah’ın mülakatına muhabbetleri de bu mebde’den tevzi olunur.”¹⁷

İmanın en güçlü tarafı, Allah aşkıdır. Allah sevgisini kazanan mümin, iman gerektirdiği her vazifeyi yapmaktan büyük bir zevk duyar. Allah’ı hoşnut edecek amellere yönelir.

16 Bakara Sûresi: 165

17 Hak Dini Kur’an Dili: 1/579

Resûlullah (s.a.v.) Efendimiz imanın tadına ermenin yollarını şöyle beyan buyurmuştur:

“Şu üç şey kimde bulunursa o kişi imanın tadına erer:

1-Allah ve Resûlü’nün kendisine her şeyden daha sevimli olması,

2-Sevdiğini sırf Allah için sevmesi,

3-Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra, tekrar küfre dönmekten ateşe atılacakmışçasına nefret etmesi.”¹⁸

Allah’ı seven, Allah katında sevilir. Melekler ve insanlar da onu sevmeye başlarlar. Nitekim Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Allah bir kulunu sevdiğinde, onun sevgisini meleklerin kalbine koyar.”¹⁹

“Şüphesiz Allah-u Teâlâ bir kulunu sevdiğinde Cebrail’i çağırıp şöyle buyurur:

-Ben falanı seviyorum. Sen de onu sev.

Bunun üzerine Cebrail onu sever. Sonra gök ehline seslenerek şöyle der:

-Allah falanı seviyor. Siz de onu seviniz.

Gök ehli de onu sever.

Sonra onun itibar ve değeri yeryüzüne de yerleştirilir...”²⁰

İnsan, Allah katında sevilip sevilmediğini anlar. Ölçünün ne olduğunu Peygamberimiz (s.a.v.) beyan buyurmuştur:

“Allah katındaki değerini öğrenmek isteyen, Allah’ın kendisinin yanındaki hissesine baksın.”²¹

Allah-u Teâlâ, kulunun sevgisinden daha fazla olarak kulunu sever.

18 Buhari-Edeb: 42

19 Camiü’s-Sağir: 1/13

20 Buhari-Edeb: 41

21 Muhtar-ül Ehadis: 139

Allah-u Teâlâ'ya sonsuz sevgi duyanların ayrı bir makamı vardır.

Bir gün Resûl-ü Ekrem (s.a.v.), Übey bin Kaab'ı çağırdılar ve: "Sana Beyyine Sûresini okumamı Allah bana emretti" buyurdular.

Übey bin Kaab Hazretleri de:

"Allah sana benim ismimi de andı mı?" diye sordu.

Efendimiz (s.a.v.)'in de:

"Evet, andı" cevabını vermesi üzerine gözleri yaşla doldu ve:

"Demek, Rabbü'l-Âlemîn katında anıldım" dedi.²²

Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُفْضُ فِي اللَّهِ *

"Amellerin en üstünü, en faziletlisi Allah için sevmek ve Allah için buğzetmektir."²³

Ebû Talib Mekki (r.a.) anlatıyor:

Allah-u Teâlâ'ya âşık bir veli vardı. Bütün malını, mülkünü ve canını Allah yoluna adamıştı. Her nesi varsa Allah için harcıyor, geride hiçbir şey bırakmıyordu. Kendisine:

"Senin bu muhabbetinin sebebi nedir?" diye sorulduğunda:

"İki insan gördüm, aralarında konuşuyorlardı. Onlardan işittiğim sözler, beni bu hale sevk etti" dedi. Tanıdıkları:

"Ne işittin?" diye sordular. Şunları anlattı:

"Sevdiğiyile baş başa kalan biri, sevgilisine; 'Allah'a yemin ederim ki ben seni bütün kalbimle seviyorum. Sen ise benden yüz çeviriyorsun' dedi. Bunun üzerine sevgilisi;

'Beni gerçekten seviyorsan, benim için ne vereceksin?' diye sordu. O da;

22 Müslim-Fedail-üs Sahabe: 122

23 Camiü's-Sağir: 1/42

‘Sahip olduğum bütün malımı, mülkümü sana veririm. Ayrıca son nefesime kadar da hizmetinde bulunur, kendimi sana feda ederim’ dedi. İşte o zaman ben;

‘Bir insan, kendisi gibi bir insanı bu kadar sever ve her şeyi onun hizmetine feda ederse kulun Yüce yaratıcısına karşı sevgisi nasıl olmalı’ diye düşündüm ve ben de her şeyimi Yüce Allah’a feda ettim.”

İşte Allah aşkı...

Leyla’nın sevdasıyla çöllere düşen Mecnun, namaz kılan birinin önünden geçmişti. Namazını bitiren adam Mecnun’a:

“Be adam, görmüyor musun? Namaz kılıyorum. Ne diye önümden geçiyorsun?” diye çıkışınca Mecnun:

“Ben Leyla’mı arıyorum. Ondan başka bir şey görmez gözüüm. Sen ise Allah için namaz kılıyorsun. Beni nasıl görebildin?” der.

İnsanlara Allah’ı sevdirmek, Allah aşkına yönlendirmek en güzel hizmettir. Allah’ın nimetlerini, kudretini ve merhametini insanlara anlatacak o sevgiyi kazandırmak gerekir.

Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz buyurdular:

“Allah’ı kullarına sevdirebilirsiniz ki Allah da sizi sevsin.”²⁴

İnsanlara Allah’ı anlatmak, onlara Allah’ı sevdirmek en faziletli hizmettir. Bu hizmette bulunanları Allah-u Teâlâ da sever.

Hakk dostlarından Ammar oğlu Mansur Hazretleri, bir Hakk dostunun rüyasında görünür. Dünyadaki Hakk dostu, ahiretteki Ammar oğlu Mansur’a sorar:

“Allah sana ne yaptı?”

O da cevap verir:

“Rabbim beni huzuruna aldı. Ve buyurdu ki: ‘Senin günahların vardı ama Ben affettim. Çünkü sen Beni kullarıma anlatıyor

24 Muhtar-ül Ehadis:66

ve Beni insanlara sevdireyordun. Şimdi kalk ve dünyada Beni insanlara anlatıp yücelttiğin gibi burada da meleklerle anlat.’

Sonra bana Arş-ı Ala’da bir kürsü verildi. Şimdi O’nu meleklerle anlatıyorum.”

Allah-u Teâlâ’nın rahmetini, merhametini anlatıp Allah sevgisine devam edenler, o rahmet ve merhametten istifade ederler.

Yeni vefat etmiş bir Allah dostunun ruhu, Allah’a arz edilmiştir. Yaşananlar bir sadık rüya içerisinde dünyada bulunan bir diğer Hakk dostuna aktarılır, insanların da öğrenmeleri sağlanır.

Allah, dostunun ruhuna her çeşit nitelik ve nicelikten uzak olarak, hikmet diliyle hitap eder:

“Senin günahlarını ne karşılığında affettim, biliyor musun?”

“ Hayır, Rabbim! Her şeyin doğrusunu sen bilirsin!”

“Sen bir gün, bir topluluğa Beni anlatıyordun. Onları ağlattın. Onların içinde, o güne kadar Benim için hiç ağlamamış bir kulumu da ağlattın. O kulumu orada döktüğü gözyaşları için bağışladım. O topluluğu da o kulumun hatırına bağışladım ve seni de o topluluğun içinde bulunduğun için bağışladım.”

Cüneyd-i Bağdadî bir gün, yolda giderken gökten meleklerin indiğini ve yerden bir şeyler kapıştıklarını gördü. Onlardan birine sordu:

“Kapıştığınız şey nedir?”

Melek cevap verdi:

“Bir Allah dostu buradan geçerken iştiaqla bir ‘Âh!’ çekti ve gözünden birkaç damla yaş döküldü. O vesile ile Hakk’ın rahmet ve mağfiretine nail olalım diye o damlaları kapşıyoruz.”

Allah aşkıyla akan gözyaşlarının değeri çoktur. İnsanın kurtuluşuna bile medar olabilirler. Çünkü o yaşlar bir sevginin, ilahi bir aşkın işaretidir.

Çok günahkâr bir kul, işlediği günahların büyüklüğünü düşünüp âh-ı figan ederken bir sokaktan geçmekte idi. Üzerine kazayla bir sudan iki damla düştü. Damlanın geldiği ev sahibine sordu:

“Bu üzerime düşen su pis mi, temiz mi?”

Ev sahibi dedi ki:

“Üzerine düşen damla temiz. Ancak düştüğü yer sana mahremdir. Onu sil, üzerinde kalmasın.”

Adam da o damlayı sildi ve yürüyüp gitti.

Aradan kısa bir süre sonra o kişi vefat etti.

Velilerden biri, o adamı rüyasında gördü. Etrafında bir sürü hurilerle cennette idi. Veli kul sordu:

“Bildiğim kadarıyla sen günahkâr biri idin. Merak ettim, bunca nimete kavuşmanın sebebi nedir?”

Ölen adam dedi ki:

“Ben bu nimetlere başkasının sayesinde eriştim. Bir gün sokaktan geçiyordum. Pişmanlık duygusu ile üzüntülüydüm. Allah aşkıyla yaşayan bir hanımın evinden üzerime bir damlacık düştü. Meğer o gözyaşı katresi imiş. O sıdkı bütün kadın, secde-i Rahmana varıp Allah aşkıyla ağlamış. İşte üzerime düşen, o gözyaşları katrelerinden biriymiş. Allah, o sebeple beni affa layık görmüş.”

Allah aşkının belirtileri, Allah’ın emirlerine tam bir teslimiyettir. Dinin emirlerine uymak ve yasaklardan sakınmaktır. Allah-u Teâlâ’nın Sevgili Peygamberinin yolunda olmaktır.

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

“Dedi ki:

-Eğer Allah’ı seviyorsanız, bana uyun ki Allah da sizi sevsin. Ve günahlarınızı bağışlasın. Çünkü Allah çok bağışlayan, çok merhamet edendir.”²⁵

25 Al-i İmran Sûresi: 31

Allah'ı seven, Peygamberine tabi olur. O'nun yolunda yürür. Sünnetine tabi olur. Ahlâkı da en güzel şekilde ortaya çıkar.

Allah-u Teâlâ'nın emirlerine itaat etmeyip haramlarını işleyenler, Allah'ı sevdiklerini iddia edemezler. İnsan sevdiğinin her emrini yerine getirmekten zevk duyar.

Şair ne güzel söylemiş:

تَعْصِي الْإِلَهِ وَأَنْتَ تُظْهِرُ حُبَّهُ هَذَا لَعْمَرِي فِي الْفِعَالِ بَدِيعُ
لَوْ كَانَ حُبَّكَ صَادِقًا لَأَطَعْتَهُ إِنَّ الْمُحِبَّ لِمَنْ يُحِبُّ مُطِيعٌ *

“Hem Allah’a isyan ediyorsun hem de O’nu sevdiğinden bahsediyorsun.

Bu ise kıyas kabul etmez.

Eğer sevdiğin doğru olsaydı, O’na itaat ederdin.

Çünkü seven, sevdiğine itaat eder”²⁶

Allah-u Teâlâ’ya yakınlık, kitabını okumak ve dinlemekle en güzel şekilde anlaşılır.

Kur’an-ı Kerim, Allah kelimasıdır. Kur’an okuyan, Allah ile konuşur. Dinleyen de Yüce Allah’ın sözlerini duyan demektir. Bunu şu Hadis-i Şerif’te daha iyi anlamaktayız.

Kudsî Hadis’te buyuruldu:

“Rabbimiz (c.c.) beyan buyurdu:

-Ben namaz sûresi olan Fatiha’yı kendim ile kulum arasında yarı yarıya taksim ettim. Yarısı benim, yarısı da kulumdur. Kuluma istediğimi veririm.”

Peygamberimiz (s.a.v.), bu kudsî Hadis-i Şerif’i şöyle açıklamıştır:

“Kul:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ *

dediği zaman Allah-u Teâlâ:

-Kulum, Bana hamd etti, der.

Kul:

* الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

dediği zaman Allah:

* مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

-Kulum, Beni ululadı, der. Ve buraya kadar benimdir.

* إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

-Kulumla benim aramda, sûrenin sonu ise kuluma aittir ve kulumun istediği kendi hakkıdır.”²⁷

Allah-u Teâlâ ile konuşmak, ne güzel bir saadettir ne büyük mutluluktur.

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Cebrail bana dedi ki; ‘Allah-u Teâlâ, sana selam söylüyor ve buyuruyor ki:

-Kul benim huzurumda namaza durup, ‘Allahu Ekber’ dediğinde onunla aramızda bulunan perdeyi kaldırdım.

Kul;

‘Eldamdü’ dediğinde Allah-u Teâlâ:

‘Hamd kime mahsustur?’ diye sorar. O da:

‘Lillahi’ diye cevap verir. Allah-u Teâlâ:

‘Allah kimdir?’ diye sorunca kul:

‘Rabbü'l-Âlemîn’ der. Allah-u Teâlâ:

‘Âlemlerin Rabbi kimdir?’ diye sorunca kul:

‘Mâliki yevmi'd-dîn’ der. Bunun üzerine Allah-u Teâlâ:

‘Ey kulum, din gününün sahibi benim’ der. Kul:

27 Müslim-Salât: 38-Beyhaki: 2/39

‘İyyake na’budu ve iyyake neste’in; yalnız sana kulluk eder ve yalnız senden yardım isteriz’ deyince Allah-u Teâlâ:

‘Ey kulum, mademki yalnız bana kulluk edip yalnız benden yardım istiyorsun, o halde istediğini dile ki sana verilsin’ buyurur. Kul:

‘İhdina; bize hidayet et’ deyince Allah-u Teâlâ:

‘Hangi hidayeti istiyorsun?’ buyurur. Kul:

‘Essırat-ı müstakim; sırat-ı müstakimi, doğru yolu’ deyince Allah-u Teâlâ:

‘Hangi yolu istiyorsun?’ diye sorar. Kul:

‘Sırat-ı müstakime en’amte aleyhim; kendilerine in’am ettiğin bah-tiyarların yoluna’ deyince Allah-u Teâlâ;

‘Ey meleklerim, siz de şahit olun ki ben bu kulumu, kendilerine nimet verdiğim peygamberler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle beraber kıldım’ buyurur. Kul;

‘Gayri’l-mağdûbi aleyhim ve leddâllîn; Ne o gadap olunanların ne de sapkınların’ deyince Allah-u Teâlâ tekrar meleklerle:

‘Şahit olun ki ben kulumu nimet verdiğim kimselerden kıldım, gazaba uğramışlardan ve sapkınlardan eylemedim’ buyurur. Kul:

‘Âmin’ deyince onunla beraber bütün melekler de:

‘Âmin’ derler.”

Ne güzel nimet...

Allah sevgisini, meleklerin ilgisini kazanmak bir kul için ne büyük şereftir.

Allah Resûlü (s.a.v.) hadislerinde buyurdular:

* إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَنْ يُحَدِّثَ رَبَّهُ فَلْيَقْرَأِ الْقُرْآنَ *

“Sizden biri Cenâb-ı Hakk ile münacat ve O’na yalvarmayı, O’nunla konuşmayı severse Kur’an-ı Kerim okusun.”²⁸

Mümin için en güzel nimet Allah'ın kelamını dinlemesi, Kelâmullah'ı okumasıdır.

Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini okurken, dinlerken vecde gelen sahabe-i kiram çoktur. Sonradan gelen ümmet-i Muhammed de Kur'an dinlerken ağlamışlar, sevinç yaşları dökmüşler, hatta bayılmışlardır. Öylesine coşkulu anlar yaşamışlardır.

Cüneyd-i Bağdadî şöyle anlatır:

“Bir gün Seci-us Sakati'nin yanına gittim. Orada baygın yatan birisini gördüm.

-Bu nedir? diye sordum.

-Bir Ayet-i Celile dinledi ve düştü bayıldı, dedi. Ben de:

-O ayeti kendisine tekrar okuyun, dedim. Onlar da Ayet-i Celile'yi okudular. Adam ayıldı. Bunun üzerine Seci-us Sakati bana sordu:

-Bunu nereden bildin? Ben de:

-Yakup Aleyhisselâmın gözleri, Yusuf'un gömleğini kanlı görünce görmez olmuştu. Sonra Yusuf'un gömleği Mısır'dan getirilip yüzüne sürüldüğünde açılmıştı, dedim.”

Zünnûn-i Mısırî şöyle anlatır:

“Çölde bir zenci gördüm. Her kim onun yanında ‘Allah!’ deseydi o zenci bembeyaz olurdu.”

Bundan sonra Zünnûn-i Mısırî şöyle söyledi:

“Bir kimse canı gönülünden ‘Allah’ dese, onun bütün fani sıfatları değişir.”²⁹

Bunu ilim de ispat ediyor.

Fransız âlimlerinden Dr. Alexis Carrel meşhur eserinde şöyle der:

“Heyecanlar çok hassas insanların, iç sıvı ve dudaklarında dikkati çeken değişimler meydana getiriyor.

29 Nefahat-ül Üns: 155

Joltrain, manevi bir darbenin kanda belirli değişiklikler meydana getirdiğın ispat etmiştir.”³⁰

Her varlık Allah aşkını dile getirir. Her şey Yaradanın adı ile canlanır.

Hız. Mevlânâ, Mesnevi’de anlatır:

Bir adam, bir gece Rabbinin adını anıyor, ‘Allah Allah’ diyerek O’nun ismini zikrediyordu. Şeytan geldi ve ona dedi ki:

“Bunca zamandır senin ‘Allah Allah’ deyişine karşılık, Allah bir kerecik olsun ‘Ne istiyorsun ey kulum?’ dedi mi? Sen daha ne vakte kadar böyle ‘Allah Allah’ deyip duracaksın? Hiç utanman, sıkılman yok mu? Sana bir cevap gelmiyor, görmüyor musun?”

Adamcağızın neşesi kaçtı, gönlü kırıldı. Rabbinin anmaktan vazgeçti ve başını yastığa gömüp uyudu.

Rüyasında yemyeşil çayırılık çimenlik bir yerde Hızır’ı gördü. Hızır ona şöyle dedi:

“Ne diye Rabbinin anmaktan vazgeçtin! Neden Allah’ın ismini anmaktan pişman oldun?” O şaşkın adam Hızır’a şöyle cevap verdi:

“Bunca zamandır ‘Allah Allah’ derim ama bir kerecik olsun Rabbin bana cevap vermedi! Allah’ın kapısından kovulacağımdan korkuyorum.” Hızır dedi ki:

“Senin ‘Allah’ deyişin, Allah’ın ‘Söyle ey kulum!’ demesidir. Çünkü O’nun adını anma sevgisini kalbine koyan ve O’na yalvarma ihtiyacını hissettiren O’dur. Senin ‘Rabbim’ demen, O’nun ‘kulum’ demesinden başka nedir?”

Allah’ım! Bizleri aşkınla yaşat. Sevginle gönüllerimizi donat. Âmin!

ALLAH'A İTAAT

İnsanı yaratan Allah, insanın huzur ve mutluluğunu da ister. Bunun için de yapılması gereken emirleri beyan eder. İnsan yaratıcısının emirlerine itaat ettiği zaman güzel bir şekilde huzurlu olarak hayat bulur.

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ *

“Ey inananlar! Hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman Allah ve Resûlü’ne (onların çağrılarına) uyun.”³¹

Allah-u Teâlâ boş yere emir buyurmaz. Emrettiklerinde de yasaklarında da hikmetler vardır. Kulunu en iyi bilen Allah’tır. Kulunun neye ihtiyacı olduğunu da o bilir.

Yüce kudret sahibi Allah’a her şey itaat etmektedir. En mükerrem, en mükemmel varlık olan insanın Allah’a karşı itaatsiz olması affedilemez. Akıl sahibi olan her insan, Allah’a itaati bir görev bildiği gibi kendi faydasına olduğunu da şuurundadır.

Resûlullah (s.a.v.) Efendimiz buyurdular:

أَطِعْ رَبَّكَ تُسَمَّى عَاقِلًا وَلَا تَعْصِيهِ فَتُسَمَّى جَاهِلًا *

31 Enfal Sûresi: 24

“Ey Âdemoğlu! Rabbine itaat et ki sana akıllı denilsin. İsyan etme ki sana cahil denmesin.”³²

Aklını kullanan, ahiret saadetini arzulayan insan Allah’a itaat eder. Çünkü hayatı onlara bağlıdır. İlahi emirler vesile-iyle hem dünya hem de ahiret saadetini kazanacaktır.

Her varlık itaat eder. Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

لَيْسَ شَيْءٌ إِلَّا وَهُوَ أَطَوُّعُ اللَّهِ تَعَالَى مِنْ ابْنِ آدَمَ *

“Hiçbir şey yoktur ki Âdemoğlundan daha çok Allah’a itaat etmesin”³³

Muaz bin Cebel (r.a.) diyor ki:

Yolculuklarından birinde Peygamber (s.a.v.) ile beraber bulunuyordum. Bir gün yürürken iyice yanına sokuldum. Dedim ki:

“Ya Resûlullah! Bana cennete koyup, ateşten uzaklaştıracak ameli gösterir misin?”

Buyurdu ki:

”Büyük bir şeyi sordun. Bu, Allah’ın kolaylaştırdığına kolaydır. Allah’a kulluk edip O’na hiçbir şeyi ortak koşma. Namazı ikame et. Zekâtı ver. Ramazan’ı tut. Hacc’a git.”

Sonra buyurdu ki:

”Sana hayır kapılarını göstereyim mi? Oruç kalkandır. Sadaka suyun ateşi söndürdüğü gibi hayatı söndürür ve kişinin gece yarısında kıldığı namazı!” diyerek Secde sûresinin on altıncı ayetini okudu.

تَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُوا رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا
وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ *

32 Muhtârü'l-Ehadis: 4

33 Camiü's-Sağir: 2/113

“Onların, yanları yataklarından kalkarak korkuyla, umutla Rabbine yalvarırlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan Allah yolunda harcarlar.”

Daha sonra buyurdu ki:

“İşin başını, direğini ve en zirvesini anlatayım mı sana?”

“Buyur ya Resûlullah!” dedim.

Buyurdu ki:

“İşin başı İslâm’dır. Direği namazdır. En zirvesi de cihattır.”

Ardından da buyurdu ki:

“Bütün bunların bir arada olduğu şeyi sana söyleyeyim mi?”

“Buyur ya Resûlullah!” dedim.

Dilini tuttu ve:

“Buna dikkat et!” buyurdu. Ben dedim ki:

“Ya Resûlallah! Biz konuştuğumuz şeyler için de sorguya çekilecek miyiz?”

Buyurdu ki:

“Anan ağlasın senin Muaz! İnsanları yüzükoyun ve burunları yerde süründürerek cehenneme dolduran dillerinin kazandırdığından başkası değildir.”³⁴

İnsanın Allah’a itaati yine kendi menfaatinedir. İtaat ettiği zaman gönlü huzurlu, kazancı da bereketli olur. Allah-u Teâlâ ona daha çok lütuflarda bulunur.

Rabbimiz (c.c.) şöyle buyuruyor:

“Eğer kullarım bana itaat etselerdi onlara yağmuru gecelerin verir, gündüzü güneşli kılardım. Ve onlara gök gürültüsünü işittirmezdim.”³⁵

İtaat eden kullara nice ihsanlar olacağını beyan buyuran Rabbimizin lütuf hazinesi sonsuzdur.

34 Tirmizî, İman:8 (2616)

35 Müsned: 2/359

İtaat edenlere ihsanları olacağı gibi itaatsizlere de eğer nimetler verilmişse bu onlar için çok tehlikeli bir gidişin işaretidir. Buna istidraç denir.

Allah'a itaatten yüz çeviren birçok kimsenin bolluklar içinde yaşamaları nimet olarak görülmemelidir. Onlar gerçekte azap ve felaket habercileridir. Onlar, Allah-u Teâlâ'nın nimet şeklinde gösterdiği musibetlerdir.

Peygamberimiz (s.a.v.) ne güzel açıklıyor:

إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ تَعَالَى يُعْطِي الْعَبْدَ مِنَ الدُّنْيَا مَا يُحِبُّ وَهُوَ مُقِيمٌ عَلَى مَعَاصِيهِ فَإِنَّمَا ذَلِكَ مِنْهُ اسْتِدْرَاجٌ *

“Kul, Allah'a isyana devam ettiği halde Allah hala ona sevdiği dünyalık şeyleri veriyorsa bu ancak Allah tarafından onun için bir istidraçtır.”³⁶

Kul, nimetlere nail olmakla da onlardan mahrum kalmakla da imtihan olur. Genel olarak Allah, itaat edenlere nimetlerini bol bol verir. İsyen edenlerden de kısar. Genelde kaide budur. Ama kul isyan ve günahlara devam ettiği halde Allah-u Teâlâ ona sevdiği şeyleri veriyorsa aslında bu onun için bir musibettir, bir cezadır. Bu onun daha çok azmasına sebep olur.

Günahlara dalan insanların dünya nimetlerine kavuşmaları onları aldatmamalıdır. İtaatkâr insanları da onlara özendirmemelidir. İşin neticesi önemlidir. O nimetler o kişiyi cenneme sevk ediyorsa nimet değil azaptır. Kur'an-ı Kerim'de beyan buyuruldu:

فَذَرْنِي وَمَنْ يُكْذِبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ *

36 Camiü's-Sağir:1/22

“(Resûl’üm!) Sen bu sözü (Kur’an’ı) yalan sayanı bana bırak. Yakında biz onları bilmedikleri bir yönden yavaş yavaş azaba yaklaştırırız.”³⁷

Hasanî Basrî Hazretleri der ki:

“Nice kimseler vardır ki kendisine yapılan övgülere aldanmıştır. Nice kimseler de vardır ki suçunun örtülmesine aldanmıştır.”³⁸

Akıllı insan, içinde bulunduğu nimetlere şükür için Allah’a daha samimi olarak itaatte ve ibadette bulunmalıdır.

Büyük Müfessir Fahreddini Razi şöyle demiştir:

“İstidraç, birini derece derece kurtuluşu olmayan bir yere düşünceye kadar indirmektir. Suçlular günah işledikçe Allah onlara yeni bir nimet verir. Ve onlara af istemelerini unutturur. İstidraç, onlara nimet verme yoluyla meydana gelir. Çünkü onlar bunu, Allah’ın kendilerine müminlere üstün kılması şeklinde bir zanna kapılırlar. Oysa bu onların helak olmalarının sebebidir.”³⁹

İsyanda olanların aldanmış olduklarını Rabbimiz (c.c.) beyan buyuruyor:

أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُسَارِعُ لَهُمْ فِي
الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ *

“Sanıyorlar mı ki onlara verdiğimiz servet ve oğulları ile kendilerine faydalar sağlamak için can atıyoruz? Hayır, onlar işin farkına varamıyorlar.”⁴⁰

İnsanın düşünmesi gerekir.

Evliyanın büyüklerinden olan İbrahim Edhem (r.a.) bir gün hamama girmek istedi. Hamamcıya:

37 Kalem Sûresi: 44

38 Kurtubî Tefsiri:18/251

39 Tefsir-i Kebir: 30/96

40 Mü’minûn Sûresi: 55-56

“Param yok ama hamama girmeme izin verir misiniz?” diye sordu. Hamamcı:

“Parasız hamama girilmez” diyerek İbrahim Edhem (r.a.)’nın bu isteğini geri çevirdi. İbrahim Edhem (r.a.) ısrar ettiyse de hamamcı kabul etmedi. Boynu bükük bir halde hamamdan ayrılan İbrahim Edhem (r.a.), öyle bir bağırış bağırdı ki yer gök inledi. Bu feryadı duyan halk, ağlamakta olan İbrahim Edhem (r.a.)’in başına toplanıp:

“Bu kadar feryat etmene gerek yok, hamam parasını biz verelim de ağlama” dediler. İbrahim Edhem (r.a.), etrafını saran insan kalabalığına:

“Ey ahali!” diye seslendi, “Siz, şimdi benim hamama giremediğim için mi ağladığımı sanıyorsunuz? Ben hamama giremediğim için ağlamıyorum. Ben dünyadayken parasız hamama bile sokmuyorlar. Ya ahirette de ‘Senin cennete girmeni sağlayacak amelin yok’ diye kapıdan geri çevrilirsem benim halim ne olur? İşte ben buna ağlıyorum. Çünkü salih ameli olup oraya girmeyi hak etmeyenleri içeri sokmayacaklar.”⁴¹

İnsan Allah-u Teâlâ’nın verdiği nimetleri düşünmeli ve onlara şükür olarak Allah’a yakın olmalıdır. Sayısız nimetlerle bezemiş olan insanoğlunun kurtuluşu da ancak Allah’a itaat ile mümkündür.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

“Şüphesiz iman için kalbini halis kılan, onu gösteriş ve kin gibi kötü duygulardan arındıran, dilini doğru tutan, ruhunu manevi gıdalarla tatmin eden, yolunu dosdoğru tutan, kulağına hak sözü dinleten ve gözünü Allah’ın kudret eserlerine ve sadece meşru olan şeylere çeviren kişi kurtuluşa ermiştir.”⁴²

Allah’a itaatsiz bir insanın Allah’a karşı nankörlük ettiği düşünüldüğünde bunun ne kadar büyük bir fenalık olduğu anlaşılır.

41 Mûsibetnâme: 192

42 Müsned: 5/147

Allah-u Teâlâ'nın nimetlerine karşı daima itaatkâr davranmak akıllı insanların şiarıdır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

إِذَا أَتَى عَلَيَّ يَوْمٌ لَا أَرْدَادُ فِيهِ عِلْمًا يُقَرِّبُنِي إِلَى اللَّهِ تَعَالَى
فَلَا بُورِكَ لِي فِي طُلُوعِ شَمْسٍ ذَلِكَ الْيَوْمَ *

“Üzerimden beni Allah’a yaklaştırmayacak bir gün geçerse o günde benim için bir bereket yoktur.”⁴³

İnsan her gün bir adım önde, bir adım ileride olmalıdır. Çünkü her gün bizi ölüme yaklaştırmaktadır. Her koparılan takvim yaprağı insanı mezara bir karış ilerletmektedir. Zarardan dönmek gerekir.

Bir gün adamın biri İbrahim Edhem hazretlerinin yanına geldi. Dedi ki:

”Ey Şeyh! Ben kendime zulmettim. Bana bundan sonra rehber olabilecek bir-iki söz söyle.”

İbrahim Edhem hazretleri ona dedi ki:

”Benim şu altı öğüdümü kabul edersen, ne yaparsan yap, bundan sonra bir daha hiç zarar görmezsin:

Birincisi, Allah’a itaatsizlik etmek ve günah işlemek istediğin zaman, O’nun sana bahsettiği rızkı yeme.

Tam burada adam İbrahim Edhem (r.a.)’in sözünü kesti ve “İyi ama âlemde ne varsa hepsi O’nun rızkıdır. Bu durumda ben rızkımı nereden sağlayacağım?” dedi.

İbrahim Edhem (r.a.), adamın bu sorusuna:

“Peki, bir yandan O’nun rızkını yemen, bir yandan da O’na itaatsizlik etmen doğru mudur?” dedikten sonra ikinci öğüdünü söyledi:

İkincisi, bir günah işlemek istediğin zaman, O'nun mülkünü dışına çık.

Adam şaşkınlık içinde:

“Bu öğüdünü tutmak, birincisinden daha zor. Doğu da Batı da Allah'ın mülkü olduğuna göre, ben nereye gidebilirim ki?” diye sordu.

İbrahim Edhem (r.a.), adamın bu sorusuna:

“Peki, hem O'nun mülkünde oturman hem de O'na itaatsizlik etmen doğru mudur?” dedikten sonra, üçüncü öğüdünü sıraladı:

“Üçüncüsü, bir günah işleyeceğin zaman yüce Allah'ın seni göremeyeceği bir yerde ol!”

Bu kez de adam:

“O bütün sırları bilirken böyle bir şey nasıl mümkün olabilir?” diye sordu.

İbrahim Edhem (r.a.), bu soruyu da:

“O'nun rızkını yemen, mülkünde oturman, sonra da O'ndan utanmaman ve O'nun seni gördüğünü bile bile günah işlemek doğru mudur?” şeklinde yanıtlayıp dördüncü öğüdü söyledi:

“Dördüncüsü, ölüm meleği canını almak için geldiği zaman, O'na tevbe edebilmen için sana fırsat vermesini söyle!”

Adam yine itiraz eden bir ses tonu ile:

“Fakat ben böyle bir şey teklif etsem de O kabul etmez ki!” dedi.

İbrahim Edhem (r.a.), adamın bu sözüne:

“Ölüm meleğini bir an bile yanından uzaklaştırma gücüne sahip olmadığına göre, o sana gelmeden önce, elinde fırsat varken sen tevbe etmeye bak!” dedi. Ardından da beşinci öğüdü söyledi:

“Beşincisi, Münker ve Nekir melekleri seni sorgulamak için yanına geldiklerinde, her ikisini de yanından uzaklaştır!”

Adam, İbrahim Edhem (r.a.)'e:

“İşte buna hiç gücüm yetmez” diye yakındı. Adamın bu yakınması karşısında İbrahim Edhem (r.a.):

“O zaman, onlara vereceğin cevabı şimdiden hazırla” dedikten sonra altıncı ve son öğüdü söyledi:

”Altıncısı, kıyamet günü ‘Günahkârları cehenneme atın!’ buyruğu verildiğinde, sakın sen gitme!”

Adam, bu kez de:

“Meleklerle karşı gelmek mümkün değil ki!” diye yakındı. Ardından da “Söylemiş olduğun şeylerin hepsi baştan sona doğrudur” deyip tevbe etti ve ettiği tevbeye bağlı kalarak altı yıl yaşadıktan sonra da bu dünyadan göçtü.⁴⁴

Allah’a asi olanların ahiretteki pişmanlıklarını Rabbimiz (c.c.) şöyle beyan buyurmuştu:

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ
وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ *

“Onlar, yüzleri ateş içinde çevrileceği gün diyeceklerdir ki:
-Eyvah bize! Keşke Allah’a itaat etseydik. Keşke elçiye uysaydık.”⁴⁵

44 Tezkiretü'l-Evliya: 121

45 Ahzâb Sûresi: 66

ZİKİR

Mahlûkatın en değerlisi olan insanoğlunun, kendisini mü-kemmel ve mükerrer yaratan Rabbini her zaman zikretmesi, anması gerekir ki şükürde bulunmuş olsun. Rabbimiz (c.c.) insanı zikre davet ederken belli bir zamanı, belli bir sayıyı hedef almaksızın çok çok zikretmeye çağırır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا *

“Ey iman edenler! Allah’ı çokça zikredin.”⁴⁶

Mü’minin Allah’ı zikretmesi hem Allah’a şükür hem de kendine bir sürurdur. Çünkü insan fıtratının, insan kalbinin buna ihtiyacı olduğunu da yaratan Rabbimiz (c.c.) beyan buyurmuştur:

“Sana vahyedilen kitabı oku ve namazı kıl. Muhakkak ki namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allah’ı anmak elbette büyük ibadettir. Allah yaptıklarınızı bilir.”⁴⁷

Ayet-i Celile, gûnahtan kurtulmanın ve ruh yüceliğine kavuşmanın en güzel yolunu gösteriyor. Bu yol da Allah’ı anmaktır. Allah’ı anmak da en geniş olarak namaz ve Kur’an okumakla gerçekleşmektedir.

Ebu’l-Aliye der ki:

“Namazda üç haslet vardır:

1-İhlas

46 Ahzâb Sûresi: 41

47 Ankebut Sûresi: 45

2-Allah korkusu

3-Allah'ı anmak, zikir.”⁴⁸

Allah'ı anan, zikre devam eden mümin bilir ki Allah her zaman kendisini gözetlemektedir. Her yaptığı işi görmekte, her söylediğini işitmektedir. Ona göre davranır ve meşru olmayan işlerden kaçınır. Zikre devam ettiği müddetçe, Allah'ın huzurunda, Allah ile beraber olduğunu aklından çıkarmaz.

Hadis-i Kudsi'de buyuruldu:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: أَنَا مَعَ عَبْدِي مَا ذَكَرَنِي وَتَحَرَّكَتْ بِي شَفَاتُهُ*

“Rabbimiz Teâlâ şöyle buyurdu:

-Kulum beni anıp zikrimle dudaklarını kıpırdattıkça ben onunla beraberim.”⁴⁹

Allah daima kullarının yanında ama zikreden kuluna rahmetiyle ve merhametiyle tecelli buyurur. Hem zikreden kuluna daha iyi bir şekilde, farklı ve fazlalık olarak nimetleriyle, lütuflarıyla tecelli buyurur.

“Allah-u Teâlâ şöyle buyurdu:

-Kulum! Sen beni yalnızken anarsan ben de seni yalnızken hatırlarım. Sen beni bir topluluk içerisinde anarsan, ben de seni onlardan daha hayırlı ve daha büyük bir topluluk içerisinde anarım.”⁵⁰

Bir toplum içinde Allah'ı anan mümin, o toplumdakilerin de Allah'ı hatırlamalarını sağlamış, onları da zikre teşvik etmiş olur. Böyle olunca da yüce Allah o mümini meleklerinin meydana getirdiği toplulukta anar.

Yüce Mevlâ'mız, zikir ehlini şöyle methediyor:

48 Muhtasar-ı ibn-i Kesir: 3/38

49 Buharî, Tevhid: 43

50 Camü's-Sağir: 2/71

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ
فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا *

“Ayakta dururken, otururken, yanları üzerinde yatarken (her vakit) Allah’ı anarlar (şöyle derler):

-Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın.”⁵¹

Allah’ı zikredenler, kâinata bu iman açısından bakarlar. Allah’ın her yarattığının bir gayesi, bir maksadı olduğunu düşünürler. Her yarattığının hikmetini kavramaya çalışırlar.

Adamın biri bir pislik böceği görür. “Bu yaradılışı çirkin pis kokulu bir yaratıktır. Allah bunu niçin yaratmıştır ki?” der.

Aradan zaman geçer, adamın yüzünde bir çıban çıkar. Nereye başvurduysa derdine bir درمان bulamaz. Çıban yara haline gelir. Bir gün sokakta dolaşırken, yüzündeki yara bir yolcunun dikkatini çeker. Ayaküstü sohbetten sonra yolcu kendine yardım edilebileceğini, bu tip çıbanların oluşturduğu yaraların tedavisini bildiğini söyler. Adam, “Allah’tan umut kesilmez” diyerek kabul eder.

Yolcu bir pislik böceğinin getirilmesini ister. Orada bulunanlar bu isteğe gülerler. Fakat hasta olan adam, o böcek hakkında söylediği sözleri o an hatırlar ve der ki:

“Adamın isteğini yerine getirin, ne diyorsa yapın.”

Yolcu getirilen böceği yakar ve külünü yaranın üzerine serper ve yara Allah’ın hikmetiyle iyileşir. Bunun üzerine hasta olan adam etrafına der ki:

“Unutmayın! Allah-u Teâlâ’nın yarattıklarının, yaratılışında bir hikmet vardır, bir derde deva vardır, velev ki pislik böceği olsa dahi.”

51 Âli İmran Sûresi: 191

Allah-u Teâlâ boş yere yaratmaz. Her şeyin hikmeti vardır. Yarattıkları da insanı hayrete düşürecek şekilde harikalardır.

Bir gün birisi Hazret-i Ömer'in yanında:

“Şu satranca taaccüp ederim. Satranç tahtasının uzunluk ve genişliği birer arşından ibaret iken, insan onun üzerinde milyon kere oyun oynasa, bir oynadığı mutlaka diğerinden farklı olur, hiçbir oyun diğerine benzemez!” dedi.

Hazret-i Ömer o zata şunları söyledi:

“Bundan daha hayrete şayan olanı vardır. O da şudur ki, insanın uzunluk ve genişlik itibariyle birer karıştan ibaret bulunan kaşlar, gözler, burun, ağız gibi azanın yerleri katiyen değişmediği halde, şarkta ve garpta yüzleri birbirine tamamen benzeyen iki kişi bulamazsın. Şu ufacık deri parçasında bu haddi hududu olmayan sonsuz farklılıkları gösteren Allah'ın kudret ve hikmeti ne kadar büyüktür!”

Bu ilahi sanatı düşünenlerin, tevekkül edenlerin zikirleri daha coşkundur.

Bu coşkun gönüllüleri Rabbimiz Kitab-ı Keriminde şöyle anlatır:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ *

“Müminler ancak, Allah anıldığı zaman yürekleri titreyen, kendilerine Allah'ın ayetleri okunduğunda imanlarını arttıran ve Rabbine dayanıp güvenen kimselerdir.”⁵²

Allah'a zikreden, tefekkür eden kulların durumu budur. Allah-u Teâlâ'nın kudretini tefekkür ettikçe, kâinattaki mevcudatı gördükçe imanları kuvvetlenmekte ve ibadete daha çok

52 Enfal Sûresi: 2

önem vermektedirler. Bu zikir ve tefekkür ehlinin durumları diğerlerine göre farklıdır.

Peygamberimiz (s.a.v.) zikredenle diğer insanların farkını şöyle teşbih buyururlar:

مَثَلُ الْبَيْتِ الَّذِي يُذَكَّرُ اللَّهُ فِيهِ وَ الْبَيْتِ الَّذِي لَا يُذَكَّرُ اللَّهُ فِيهِ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ *

“İçinde Allah’ın anıldığı evle, Allah’ın anılmadığı ev, diriyle ölünün durumu gibidir.”⁵³

“Yıldızlar yer ehline ışık verdiği gibi, içinde Allah’ın anıldığı evler de gök ehline öylece ışık verirler.”⁵⁴

Evlerin bereketi, huzuru ve saadeti Allah adını zikretmekle Allah’a şükür etmekle kazanılır.

Dilde şükürü, zikri, gönülde de tefekkürü eksik etmemek gerekir.

أَرْبَعُ أَفْضَلُ الْكَلَامِ لَا يَضُرُّكَ بِأَيِّهِنَّ بَدَأْتَ : سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ.

“Şu dört cümle sözlerin en faziletlisidir. Önce hangisine başlarsan başla. Bunlar:

- 1-Sübhaneallah
- 2-Elhamdülillah
- 3-La ilahe illallah
- 4-Allahu Ekber.”⁵⁵

Dilin bunlara alıştırılması, devamlı olarak da söylenmesi mümin için bir nimettir. İnsan dilini neye alıştırmışsa hep onu

53 Muhtârü'l-Ehadis: 135

54 Camiü's-Sağir: 1/68

55 Müsned: 5/10

söyler. İlk sözünde de son sözünde de Allah-u Teâlâ'yı zikreden insan, bu alışkanlığını vefatı anında da sürdürür.

Hadis-i Şerif'te buyruldu:

خَيْرُ الْعَمَلِ أَنْ تُفَارِقَ الدُّنْيَا وَلِسَانُكَ رَطْبٌ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ *

“En hayırlı amel, dünyadan ayrılırken dilinin Allah'ın zikriyle meşgul olmasıdır.”⁵⁶

Kelime-i şehadetle son nefesi vermek ne güzeldir.

Bu lütfa mazhar olmak için dili alıştırmak gerekir. Daima Allah-u Teâlâ'yı zikrederek, hiçbir zaman gönülden çıkarmamak lazımdır. Yoksa insan mahşer günü o pişmanlıkların arasına bir de zikirsiz olmayı katmasın.

Allah Resûl'ü (s.a.v.) buyurdular:

لَيْسَ يَتَحَسَّرُ أَهْلُ الْجَنَّةِ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا عَلَى سَاعَةٍ مَرَّتْ بِهِمْ لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِيهَا *

“Cennet ehli, Allah'ı zikretmeden geçirdikleri bir anın dışında hiçbir şeye teessüf etmeyeceklerdir.”⁵⁷

Allah-u Teâlâ'yı zikretmek amellerin en makbulü, sözlerin de en güzeldir. Ve insanın kurtuluşuna da vesile olduğunu Peygamberimiz (s.a.v.) müjdelemiştir:

مَا عَمِلَ آدَمِيُّ عَمَلًا أَنْجَى لَهُ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ *

“Âdemoğlu, Allah'ın azabından kurtarıcı olarak, Allah'ı zikretmekten daha çok hiçbir amel işlememiştir.”⁵⁸

56 Camiü's-Sağir: 2/7

57 Tergib ve't-Terhib: 2/401

58 İbn-i Mâce, Edeb: 53

Allah'ı zikretmek insanın her halinde kolayca ve rahatça yapabileceği bir ameldir. Abdestli olsun veya olmasın, dilden, gönülden Allah'ı zikretmek kolay bir ibadettir. Bilhassa Ramazan günlerinde, oruçlu dillerle zikretmenin faydası daha çoktur.

ذَكِّرُ اللَّهُ فِي رَمَضَانَ مَغْفُورٌ لَهُ وَ سَائِلُ اللَّهِ فِيهِ لَا يَخِيبُ *

“Ramazanda Allah'ı anan kimsenin günahları bağışlanır. Ramazanda Allah'tan bir şey isteyen kimse mahrum kalmaz.”⁵⁹

Bazı toplantılar vardır ki hiçbir netice elde edilmeden dağılır. Allah-u Teâlâ'nın zikredilmediği sohbetler faydasız kalır. Bunun sebebini Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle açıklar:

“Bir topluluk toplanır, Allah'ı zikretmeden, Resûlullah'a salâvat getirmeden dağılırsa, bu meclisleri onlar için kıyamet günü bir hasret ve pişmanlık sebebi olur.”⁶⁰

Toplantıların bereketi, sağlıklı ve faydalı kararların alınması orada Allah-u Teâlâ'nın zikredilmesine bağlıdır. Nasıl ki evlerin bereketi zikrullah ile sağlanıyorsa, bütün toplantıların, meclislerin faydalı olmaları için de orada Allah'ın anılmasıyla neticeye varılacaktır.

İnsanın gönül huzurunun da yine Allah'ı zikretmekle sağlanacağını her şeyi yaratan yüce Rabbimiz beyan buyurmuştur:

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَعُنُ الْقُلُوبُ *

“Bilesiniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla sükûnet bulur.”⁶¹

59 Camiü's-Sağır: 2/5

60 Müsned: 2/389

61 Râd Sûresi: 28

Gelin Allah Diyelim

*Gelin Allah diyelim,
Kalpten pası silelim,
Âlemler seyredelim,
Allah Allah dedikçe.*

*Nerde tevhid çekilir,
Melekler saf saf gelir,
Hepsi tekbir getirir,
Allah Allah dedikçe.*

*Zikr-i Hakk'a başlandı,
İsm-i Celal hızlandı,
Arş-ı âlâ sallandı,
Allah Allah dedikçe.*

*Bağlı kapı açılır,
Hakk batıldan seçilir,
Gizli sırlar açılır,
Allah Allah dedikçe.*

*Gönüller şadan olur,
Kaygudan azad olur,
Can mülkü abad olur,
Allah Allah dedikçe.*

*Gafil olma Naciya,
Hakk'ı zikret daima,
Seni zikr eyler Hüda,
Allah Allah dedikçe.*

TEVBE ETMEK

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ *

“De ki:

-Ey kendilerine kötülük edip aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin, doğrusu Allah günahların hepsini bağışlar. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.”⁶²

Allah'tan ümit kesilmez. Allah'ın rahmet ve merhameti sınırsızdır. Ümitvâr olmayı da emreden Allah-u Teâlâ'dır. O sınırsız mağfiretine güvenmeyi emir buyurmaktadır.

Allah-u Teâlâ bütün kullarına nice nimetler ihsan etmiş ve merhametini göstermiştir.

Bir gün Hz. Musa (Aleyhisselâm) Rabbine münacatta bulunarak:

“Ey Rabbim! Sen insanları yarattın, onları ihsan ettiğin rızıklarla ve nimetlerinle terbiye ettin. O halde neden onları kıyamet günü terk ediyorsun,” dedi. Allah-u Teâlâ Hz. Musa'ya:

62 Zümer Sûresi: 53

“Ey Musa! Kalk ve ziraatla uğraş,” diye vahiyde bulundu. Hz. Musa bir müddet ekti, suladı ve hasat vakti geldiğinde biçip harmanladı. Allah-u Teâlâ Hz. Musa’ya:

“Ey Musa! Ektiklerini ne yaptın,” diye sordu. Hz. Musa:

“Onu kaldırıp hasat ettim,” dedi. Allah (c.c.):

“Hiçbir şey bırakmadın mı?” diye sordu. Hz. Musa:

“Sadece kendisinde hayır olmayan, işe yaramaz kısmını yerde bıraktım, onları hasat etmedim,” dedi. Allah (c.c.):

“Ey Musa! İşte ben de ancak kendisinde hayır olmayanları cehenneme atarım,” buyurdu. Hz. Musa:

“Ey Allah’ım! Kendisinde hayır olmayanlar kimlerdir?” dedi. Allah (c.c.):

“La ilahe illallah Muhammedün Resûlullah demeyen, demeye de tenezzül etmeyen kişilerdir,” buyurdu.

Mümin, dilinde kelime-i tevhid ile imanını ispatlayan insandır. Allah katında ayrı bir değeri vardır. Bundan dolayı Allah’ın rahmetinden ümidini kesmemelidir.

Hz. Âdem (a.s.):

“Ya Rabbi! Sen iblisi bana musallat ettin. Ondan ancak senin yardımın ve rahmetinle korunabilirim” dedi. Allah-u Teâlâ:

“Senin dünyaya gelen evlatlarının her birine, onu şeytan aleyhillerinin hilesinden ve kötü arkadaştan muhafaza edecek bir melek vazifelendirdim” buyurdu. Hz. Âdem (a.s.):

“Ya Rabbi! Daha arttır” dedi. Allah-u Teâlâ:

“Yaptığı iyiliğe karşılık on misli ve hatta daha fazla sevap vereceğim. Yaptığı kötülüklerin karşılığı olarak da bir günah yazacağım ve onu affedeceğim” buyurdu. Hz. Âdem (a.s.):

“Ya Rabbi! Daha da arttır” dedi.

Allah-u Teâlâ, “Ruhu bedeninde olduğu müddetçe tevbesini kabul edeceğim” buyurdu. Hz. Âdem (a.s.):

“Ya Rabbi! Daha da arttır” dedi.

Bunun üzerine Allah-u Teâlâ şöyle buyurdu:

“De ki: Ey nefisleri aleyhine haddi aşmış kullarım! Allah’ın rahmetinden ümidi kesmeyin. Çünkü Allah bütün günahları mağfiret buyurur. Şüphesiz ki O çok bağışlayan, çok merhamet edendir.”

Allah-u Teâlâ rahmetinden dolayı kul iyilik yaptığında yazdırır. Fenalık yaptığında ise mühlet verir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyurdular ki:

“Her kulda vazifeli iki melek vardır. Sağdaki melek soldaki meleğin amiridir. Kul günah işlediği zaman soldaki melek, “Yazayım mı?” diye sorar.

Sağdaki melek, “Beş günah işleyene kadar yazma, bekle” der.

Kul, beş günah işleyince soldaki melek, “Yazayım mı?” diye tekrar sorar. “Bir sevap işleyene kadar bekle, yazma” der.

Kul, bir sevap işlediği zaman sağdaki melek, “Bize bir sevabın karşılığının on misli olduğunu bildirilmiştir. Gel beş günahı beş sevap ile silelim, ona beş de sevap yazalım” der.

Bunun üzerine Şeytan, “Ben Âdemoğluna ne zaman yetişebilirim? (onunla nasıl baş edebilirim?)” diye haykırır.”

Allah-u Teâlâ’nın rahmetinin, kullarına olan merhametinin ne kadar çok olduğunu Peygamberimiz (s.a.v.) haber veriyor:

إِنَّ صَاحِبَ الشِّمَالِ لَيَرْفَعُ الْقَلَمَ سِتَّ سَاعَاتٍ عَنِ الْعَبْدِ
الْمُسْلِمِ الْمُخْطِئِ فَإِنْ نَدِمَ وَاسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِنْهَا الْقَاهَا وَإِلَّا
كُتِبَتْ وَاحِدَةً*

“Şüphesiz günahları yazan sol taraftaki melek, günah işleyen Müslümanın günahını yazmadan altı saat bekler. Bu müddet içerisinde pişmanlık duyup Allah’tan bağışlanmasını dilerse yazmaz. Bunu yapmazsa bir günah yazılır.”⁶³

Pişmanlık duymak, mağfirete sebeptir. Hatadan dönmek, fenalıktan dolayı pişman olup hüznlenmek insana sevaplar bile kazandırır.

Resûlullah (s.a.v.) müjdeledi:

إِنَّ الْعَبْدَ لَيُذْنِبُ فَيَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ يَكُونُ نُصَبَ عَيْنَيْهِ تَائِبًا
فَارًّا حَتَّى يَدْخُلَ بِهِ الْجَنَّةَ *

“Kul bir günah işler onunla cennete girer. Bu şöyle olur:
İşlediği günah devamlı hatırındadır. Ondan tevbe eder, kaçınır. Böylece cennete gider.”⁶⁴

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ *

“Günahından pişmanlık duyan, tevbe eden o günahı hiç işlememiş gibidir.”⁶⁵

Allah-u Teâlâ'nın rahmetinden ümit kesmek, mağfiretten uzaklaşmaktır.

الْفَاجِرُ الرَّاجِي لِرَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى أَقْرَبُ مِنْهَا مِنَ الْعَابِدِ
الْمُقِطِ *

“Allah'ın rahmetini ümit eden günahkâr bir kimse, Allah'tan ümit kesen ibadete düşkün bir kimseden rahmete daha yakındır.”⁶⁶

“Bir kimse günah işlese, günahını itiraf edip Cenâb-ı Hakk'a:
-İlahi! Beni bağışla! dese Allah-u Teâlâ şöyle buyurur:

64 Câmiü's-Sağir: 1/72

65 Tergib ve't-Terhib: 4/97

66 Muhtârü'l-Ehadis: 104

-Ey Meleklerim! Ben size nefis vermediğim için ibadet ettikten sonra günah işleyerek bana karşı asi olmadınız. Sizin bana itaat etmenizde şaşılacak bir şey yoktur.

Ama insanları topraktan yarattım. Onlara nefis gibi bir düşman verdim. Sağ yanlarında dünya mihneti, sol yanlarında çocuklarının ve eşlerinin düşüncesi vardır.

Şeytan da onları azdırmak ve cehenneme koymak için gayret sarf eder. Âdemoğulları benden ihsan, iyilik ve rahmet isterler. Hal budur ki onlar bunca günah işlediler. Benim rahmetim onların günahından çoktur.

Ey benim meleklerim! Siz şahit olun! Ben o kimseyi bağışladım. Çünkü onu ben yarattım ve onun benden başka Rabbi yoktur.

Ben merhamet edenlerin en merhametlisiyim.”

Cenâb-ı Allah Haşir Meydanında yaşlı bir adama dünyada yaptığı işlerin hesabını sorar:

“Şu, şu günahları neden işledin?”

Yaşlı adam bunları inkâr eder. Bunun ardından Rahman’ür-Rahim, meleklerle bu adamı cennete götürmelerini emreder. Melekler, Cenâb-ı Hakk’ın adamın bu günahları işlediğini bilmesine rağmen neden böyle bir emir verdiğini merak ederler. Cenâb-ı Allah cevap verir:

“Biliyorum fakat adamın Ümmet-i Muhammediye’ye mensup olduğunun işareti olan beyaz sakallarına baktım ve ona yalan söylediğini bildiğimi söylemeye utandım.”

Cebrail (a.s.) Allah’ın Resûlü’ne (s.a.v.) bu olayı anlattığında Resûlullah’ın gözleri yaşlarla doldu ve pişmanlık içerisinde:

“Allah-u Teâlâ benim ümmetime mensup, sakalları ağarmış birini cezalandırmaktan utanıyor da benim ümmetinden olan aksakallı bir kişi günah işlemeye utanmıyor,” diye esef etti.

Hakk Teâlâ Hazretleri bir kulunu hesaba çekiyor, defter de kulun elinde olduğu için günahlarından haberdardır. Hakk

Teâlâ Hazretleri bildiği halde kula günahlarını soruyor. Kul bir kısmını sayıyor. Bir kısmını da Cenâb-ı Hakk'tan utandığı için söylemiyor. Allah (c.c.):

“Bitti mi ey kulum?” diye soruyor. Kul:

“Bitti Ya Rabbi!” deyince Allah (c.c.):

“Kim tevbe eder ve salih ameller işlemeye devam ederse onun günahlarını da sevaba çeviririm diye vaadim var. Sen bu şekilde tevbe edip kulluğa devam ettin, ben de senin günahlarının hepsini sevaba çevirdim,” buyuruyor. Bunun üzerine kul:

“O zaman ya Rabbi utandığım için söyleyemediklerim vardı, şunları da o çevirmeye dâhil et!” diyor.

Allah-u Teâlâ'nın rahmetinin sınırsızlığını en iyi bilen Peygamberimiz (s.a.v.) kendisine yapılan fenalıkları bile affetmiş, hatta Allah'a isyanda bulunan kavmini de tevbeye davet etmiştir.

Uhud Harbinde, Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in amcası Hz. Hamza'yı (r.a.) şehit eden Vahşi, Resûlullah Efendimize (s.a.v.):

“Ben Müslüman olmak istiyorum. Lakin Kur'an'da ‘Ve onlar ki Allah'ın beraberinde diğer bir ilaha dua etmezler, Allah'ın haram kıldığı nefsi haksız öldürmezler ve zina yapmazlar. Her kim de bunları yaparsa ağır cezaya çarpılır’ mealindeki Furkan Sûresi, 68. Ayet-i Kerime beni Müslüman olmaktan alıkoynuyor. Zira ben bunların hepsini yaptım. Benim için bir tevbe imkânı var mı?” diye bir mektup yazdı.

Bunun üzerine Furkan Sûresinin:

“Ve her kim tevbe edip de salih amel işlerse o muhakkak Allah'a makbul olarak döner” mealindeki 71. Ayet-i Kerimesi nazil oldu. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bu ayet-i kerimeyi Vahşi'ye gönderdi. Vahşi:

“Bu ayette salih amel şartı var. Salih amele muvaffak olabilir miyim, olamaz mıyım, bilmiyorum,” diye bir mektup yazdı.

Bunun üzerine Nisa Sûresi'nin, “Doğrusu Allah kendine şirk koşulmasını mağfiret etmez, ondan berisini dilediğine mağfiret

buyurur.” mealindeki 48. Ayeti nazil oldu. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bu ayet-i kerimeyi de Vahşi'ye yazdı. Vahşi:

“Bu ayet-i kerimede de ‘Allah-u Teâlâ dilediğine mağfiret eder’ şartı var. Allah (c.c.) beni bağışlamayı diler mi, dilemez mi, bilmiyorum,” diye yazınca:

“Ey nefisleri aleyhine israf etmiş (çok günah işlemiş) kullarım! Allah günahların hepsini mağfiret eder, bağışlar. Muhakkak ki o çok Gafur ve Rahim'dir.” mealindeki Zümer Sûresi 53. ayet-i kerime nazil oldu. Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) bu ayet-i kerimeyi de Vahşi'ye bildirdi. Vahşi Medine-i Münevvere'ye gelip Müslüman oldu.

Her türlü fenalıkları yapan Vahşi bile ilahi affa sığınarak yolunu değiştirmiş ve Müslüman olmuştur.

Bundan dolayı her mümin ümitvar olmalı, yaptığı günahlardan pişmanlık duymalıdır.

Tevbe etmek, pişman olmak insanın değerini yükseltir. Kulun tevbesinden Allah-u Teâlâ daha çok sevinir

Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz buyurdu:

اللَّهُ أَشَدُّ فَرَحًا بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ مِنْ أَحَدِكُمْ إِذَا سَقَطَ عَلَى بَعِيرِهِ
قَدْ أَضَلَّهُ بِأَرْضِ فَلَاةٍ *

“Allah'ın kulunun tevbesinden duyduğu sevinç, birinizin çölde kaybetmiş olduğu devesini bulmasından dolayı duyduğu sevinçten daha fazladır.”⁶⁷

“Allah, tevbe edenin tevbesinden dolayı susamış kimsenin suya kavuşmasından, çocuğu olmayan birisinin baba olmasından ve bir şeyini kaybedenin yitiğini bulmasından daha çok sevinir. Her kim, içten gelecek ve bir daha günaha dönmek üzere Allah'a tevbe ederse, Allah da onun günahlarını yazan

67 Buhârî, Daavât:3

meleğe, kendi organlarına ve üzerinde günah işlediği yere, bütün bunlara hata ve günahlarını unutturur.”⁶⁸

Demek ki insan yaptığı bir fenalıktan, günahından tevbe ettiği zaman Allah-u Teâlâ’yı sevindirmemiş olmaktadır.

Kullarının pişman olmalarını, günahları terk etmelerini bekleyen yüce yaradan, pişmanlık duyarak kendisine el açıp niyazda bulunanları rahmet ve merhametiyle karşılayacaktır.

Söyle güzel bir tevbe etmelidir:

“Diyelim cümle günahlarımıza tevbe. Estağfurullah! Estağfurullah! Estağfurullah el-Azim, el-Kerim, ellezi la ilahe illa hü-vel hayyul gayyume ve etubü ileyhi tevbete abdin zalimin linefsihi la yemlikü linefsihi mevten ve la hayaten ve la nişura. Ve es’elühü’t-tevbete vel-mağfirete vel-hidayete lena innehu hüvet-tevvabü’r-rahim.

Ya Rabbi, Ya Rabbi, Ya Rabbi! Eğer benim elimden, ağzımdan, gözümden, kulağımdan, dilimden ve bütün azalarımından bilerek, bilmeyerek, kelime-i küfür ve fi’l-i küfür, günah, isyan, hata, şirk ve malayani sadır oldu ise ben onların cümlesine tevbe ettim, pişman oldum. Bir daha yapmamaya azmü cezmü kasd eyledim. Peygamberlerin evveli Âdem Safiyyullah (a.s.) ahiri, bizim peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimizdir. Bu ikisi ve bu ikisi arasında gelip geçen Peygamberler ve getirdikleri Hakk’tır ve gerçektir. Cümlesine inandım, iman ettim. Dilimle ikrar, kalbimle tasdik ettim.”

“Amentü billah! Ve bima câe min indillah! Amentü bi Resûlullah! Ve bima câe min indi Resûlullah! Amentü billahi ve melaiketihi ve kütübihi ve rusulihi vel-yevmil ahiri ve bi’l-kaderi hayrihi ve şerrihi minallahi Teâlâ vel-ba’sü ba’del mevd hakkun eşhedü enla ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve Resûluhu.”

68 Câmîü’s-Sağir: 1/103

Kelime-i Şehadet ikinci defa: Bütün geçmişlerimizin afvı, üçüncü defa vatan ve milletimizin Selâmeti, istiğfarın kabulü için tekrar edilir. Sonra bir Fatiha okunur. Böylece tevbe yapılmış olur.

Mübarek Üç Aylara tevbe ederek girmek, temiz olarak o mübarek gün ve gecelerden istifade etmek büyük bir nimettir.

Gönül Beytullah'tır Yıkma

*Allah'ın emrine mutiyim dersen,
Resûl'ün emrine itaat eyle.
Helâl haram demez bulduğun yersen,
Müminlik sözünden feragat eyle.*

*Zahme-i aşka gelip merhem sarmaya,
Ferhad olup bir gün bağrın yarmaya,
Kudretin yok ise Beyt'e varmaya,
Gönül Beytullah'tır ziyaret eyle.*

*Kulun rızkını verir Hazret-i Bârî,
Açılan gönülleri incitmez hârî,
Kötülük değildir er kişi kârî,
Kemlik edenlere inâyet eyle.*

*Kalbini geniş tut sıkma Seyrânî,
Rızâ-ı Bârî'den çıkma Seyrânî,
Gönül Beytullah'tır yıkma Seyrânî,
Elinden gelirse imaret eyle.*

Âşık Seyrânî (Ö. 1866)

İSLÂM'I YAŞAMAK

Dinimiz, dünya ve ahiret saadetini kazanmak için kurallar, kanunlar ortaya koymuştur. Bu kurallara uymak, İslâm'ı yaşamak manevi bir hayat demektir.

Dinin üç önemli bölümü vardır:

1-İtikad,

2-İbadet,

3-Muamelet.

İnanmak en başta gelen bir fazilettir. İnanmış insan, Rab-bine ibadet eder. Görevlerini yerine getirir. İnsanlarla da güzel münasebetler içinde bulunur. Böylece tam bir Müslüman, tam bir mümin olduğunu göstermiş olur. İlahi emirleri yerine getirmekten dolayı da huzurlu, ahirette de mutlu olur. Zira Rab-bimiz buyurur:

* فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ

“Emrolunduğun gibi dosdoğru ol.”⁶⁹

Bu emir, Resûlullah (s.a.v.) Efendimizi dahi o kadar etkilemiştir ki:

“Beni Hud Sûresi kocalttı”⁷⁰ buyurmuşlardır. Çünkü Resûlullah (s.a.v.) için bu ayetten daha şiddetli ve daha meşakkatli bir ayet inmemiştir.

69 Hur Sûresi: 112

70 Beyzavi Tefsiri: 1/580

Bu emir sadece Peygamber (s.a.v.)'e değildir. O'nunla beraber müminlere de istikameti emretmektedir. Peygamberimiz (s.a.v.)'i de endişelendiren işte budur ki ümmetinin bu emri yerine getirip getiremeyeceği endişesidir.

Mümin, İslâm'ın bütün emirlerine uymak, yasaklarından kaçınmakla mükelleftir.

İslâm'ı yaşayanlar, Allah'ın sevgisine mazhar olurlar. Onlar veliler gibidirler. Harikulade şeyler göstermeye, keramet izhar etmeye gerek yoktur.

Evliyanın büyüklerinden Ebu Said Ebu'l-Hayr (Ö:1048) Hazretlerine:

“Falan kimse su üzerinde yürüyor,” denildi.

“Bu kolay bir iştir. Balıklar ve kurbağalar da yüzerler,” buyurdu.

“Falan kimse havada uçuyor,” denildi.

“Kuşlar da havada uçuyor,” buyurdu.

“Falan kimse bir anda, bir şehirden diğer bir şehre gidiyor,” denildi.

“İblis de bir anda Doğu'dan Batı'ya gidiyor,” buyurdu.

“Peki, size göre kemâlât nedir?” denildi.

“Zahirde halk ile batında Hakk ile olmaktır,” buyurdular.

(Hem halkla beraber olmak hem de bir an bile Rabbinden gafil olmamak.)

Yoksa harikulade şeyler göstermekle insan kemâl mertebesine kavuşmuş olmaz.

Bilhassa fitnelerin çoğaldığı zamanlarda Allah'ın emirlerine sarılmış olanların ayrı bir özellikleri, sınırsız mükâfatları vardır.

Allah Resûlü (s.a.v.) buyurdular:

عِبَادَةُ فَإِلَهَاجْ كَهَجَرَةِ إِلَى *

“Karışıklık dönemlerinde ibadet etmek, benimle hicret etmek gibidir.”⁷¹

Bu ne büyük bir mükâfattır.

İnsanların dünya menfaatine düştükleri, itaat ve ibadeti terk ettikleri bir zamanda İslâm’ı yaşamak büyük bir fedakârlıktır. Onun için de sevabı çoktur.

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسُكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ
إِذَا هْتَدَيْتُمْ *

“Ey inananlar! Siz sadece kendinizden sorumlusunuz. Doğru yoldan sapan kimse, siz doğru yolda olduğunuz sürece size hiçbir zarar veremez.”⁷²

İslâm’ı uygulayan, dini yaşayanlar Allah’ın himayesindedirler. Sapıklar, onlara zarar veremez.

İnsan kendisinden sorumludur. Allah, her insana kendi vazifelerini yapıp yapmamasını soracaktır. İnsan kendisinden sorumludur.

Seyyid Osman Hulusi Daredevî Hazretleri ne güzel nasihatte bulunmuştur:

*“Sakin nefesine uyup bir can incitmeyesin.
Hüsn-ü edebi koyup bir can incitmeyesin.*

*El ile dövseler de dil ile sövseler de
Bin kez incitseler de bir can incitmeyesin.*

*Hepsi kardeşlerindir, yolda yoldaşlarındır
Hâlde hâldeşlarındır bir can incitmeyesin.*

71 Tergib ve't-Terhib: 4/126

72 Maide Sûresi: 105

*Beyhude canın sıkıp insanlığından çıkıp
Dil (gönül) Kâbesini yıkıp bir can incitmeyesin.”*

Her insanın hesabı ayrı tutulmaktadır.

Hasan-ı Basri Hazretleri der ki:

“Ey insanoğlu! Senin için defter hazırlandı. ‘Kirâmen Kâtibîn’ adında iki melek vazifelendirildi. Yaptıklarını yazıyorlar.”

Her davranışı, her sözü yazan melekler vardır.

İnsana tahsis edilen melekler vardır. Onlar:

1-Sağ ve solundaki melekler: İnsanın iyilik ve kötülüklerini yazarlar. Sağdaki melek iyiliklerini, soldaki de kötülüklerini yazar.

2-Önünde ve arkasındaki melekler: İnsanı korurlar. Allah-u Teâlâ’nın insana verdiği bir değerın alametidir.

Mümin için koruyucu meleklerin sayısı daha fazladır.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

“Mümine yüz altmış melek tahsis edilmiştir. Onlar bal çanağından sinek kovalar gibi müminden şeytanları kovarlar. İnsan bir an kendine bırakılsa şeytanlar onu kapışırverirlerdi.”⁷³

Ayet-i celile’de Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ *

“Hiçbir insan yoktur ki onun üzerinde bir koruyucu, bir denetleyici bulunmasın.”⁷⁴

İbn-i Kesir der ki:

“Her kişinin başında onu afetlerden koruyan, Allah’ı bir muhafızı vardır.”⁷⁵

73 Kenz-ül Ummal: 1/1279

74 Tarık Sûresi: 4

75 Muhtasar-ı İbn-i Kesir: 3/629

3-Alnının üzerinde bulunan melek: O melek, tevazu edeni yükseltir. Şan ve şerefini arttırır. Başkalarının gözünde heybetli gösterir. Kibir edenleri de küçültür.

4-Ağzı civarında iki melek bulunur: İnsan, Peygamberimiz (s.a.v.)'e salâvat getirdiğinde, o meleğin biri hemen o selamı Resûlullah (s.a.v.)'e iletir. Tebliğ eder. Diğer melek de insanı, zarar verecek şeylerden korur.

İnsan, bu meleklerden hayâ etmelidir.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) ne güzel ikaz buyurur:

لَيْسَتْحِي أَحَدُكُمْ مِنْ مَلَكَئِهِ الَّذِينَ مَعَهُ كَمَا يَسْتَحِي مِنْ
رَجُلَيْنِ صَالِحَيْنِ مِنْ جِيرَانِهِ وَهُمَا مَعَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ *

“Biriniz yanındaki iki melekten, salih iki komşusundan utandığı gibi utansın (da günah işlemesin). Çünkü onlar gece gündüz kendisiyle beraberdir.”⁷⁶

İnsan bu melekleri, ruhunu teslim anında görür.

İyi amelde bulunanlara, Allah-u Teâlâ'nın emirlerine uyanlara o melekler vefatı anında güzel biçimde görünür ve adeta iyi davranışlarından dolayı teşekkür ederler.

İslâm'ı yaşamayan, fenalıklarla ömür geçirenlere de derler ki:

“Allah'a hamdolsun ki senden kurtuluyoruz. Bize türlü türlü eziyetler ederdin. Fenalık yapar, gıybet söyleyip işittirirdin. Bizler senin fena hallerini görür, kötü sözlerini işitir, eziyet duyardık. Allah'a hamdolsun ki senin gibi kötü arkadaştan kurtulduk.”

İyi insanın melekleri de ona dua ederler.

İşte İslâm'ı yaşamanın meyveleri.

İslâm, gidilecek yolun adıdır. İnsanın yürüyeceği çizgi, geçeceği köprüdür. O köprüden geçen cennete dâhil olur.

Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

“Yüce Allah, dosdoğru bir köprü misalini veriyor:

Köprünün iki tarafında kapıları açık iki sur bulunur. Kapılarda sarkıtılmış perdeler vardır. Köprünün girişinde bir dellal şöyle seslenir:

-Ey insanlar! Hepiniz sağa-sola sapmaksızın köprüye girin!

Köprünün üst tarafında da bir dellal aynı şekilde sesleniyor.

İnsanlar o köprüden geçerken içlerinden biri o kapılardan birini açmak istediğinde, dellal:

-Yazıklar olsun sana! O kapıyı açma. Açarsan oradan düşersin, diye uyarıyor.

İşte o köprü İslâm'dır. Etrafındaki iki sur, Allah'ın çizdiği sınırlardır. Açık kapılar ise Allah'ın haram kıldığı şeylerdir. Köprünün başındaki dellal ise Allah'ın kitabıdır. Köprünün üst tarafındaki dellal ise Allah'ın her Müslümanın kalbine koyduğu öğütçüdür.”⁷⁷

Rabbimiz (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de buyurur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا دْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ *

“Ey inananlar! Barışa tam olarak girin ve şeytanın adımlarını izlemeyin. Çünkü o sizin için açık bir düşmandır.”⁷⁸

“Selâm” sözcüğü; sulh, barış anlamındadır. İslâm dini ve itaat manalarının kapsamındadır.

İslâm cihanşumul bir dindir. Barış dinidir. Kurtuluş dinidir.

İslâm kelimesi; selâm, barış, kurtuluş anlamlarına gelmektedir. İslâm her yerde, her zaman, her şartta Allah-u Teâlâ'nın hükmüne razı olmak demektir. O'nun hükmüne rıza göstermemek, İslâm'ın dışına çıkmak anlamına gelir. İslâm dini

77 Müsned: 4/182, Tirmizi-Edeb: 76

78 Bakara Sûresi: 208

insanın iç ve dış âlemiyle temiz olmasını, güçlü olmasını ve kendisini bilmesini sağlar. İslâm dini dünya ve ahirette insanı, Allah'ın nimetlerine ulaştırır. Müslüman olarak yaşamak, hakikatle birlikte yaşamaktır. İslâm'ı din olarak seçmek, kurtuluş demektir. İslâm'ı yaşamak ise kurtulmaktır. İslâm, dini bütün peygamberlerin dinidir. Peygamberlerin şeriatları farklı olsa da getirdikleri din tektir ve İslâm adını alır. İslâm dini, ruhani ve cismani hayatı dengeler. Fertlerin ve toplumun mutluluğunu, huzurunu esas alır. İnsan, İslâm'ı yaşadıkça İslâm'ın getirdiği hükümlerin hikmetlerini daha iyi anlar. İslâm dini çağlar ötesidir, her zaman ve her şartın ihtiyaçlarını karşılar.

Resûlullah (s.a.v.) Efendimiz:

“Benim şeriatım Nuh'un gemisine benzer. Binen kurtulur” buyurmuşlardır.

Kurtuluş için İslâm'ı yaşamak gerekir. İslâm'ın emirlerini uygulayanlar, kurtuluşa ererler.

Bir adam, bilge bir sultana gidip doğruluktan ayrılmadan yaşamak için kendisine bir yol göstermesini istedi. Sultan, adama ağzına kadar dolu bir fıçı zeytinyağı verdi. Bunu tek bir damla bile dökmeden şehrin bir ucundan öbür ucuna götürmesini, yoksa boynunun vurulacağını söyledi. Yanına da yalın kılıç iki gözcü verdi. Adam fıçıyı sultanın buyruğuna uygun şekilde bütün gücünü, dikkat ve zekâsını kullanarak bir damla bile dökmeden şehrin bir başından öbürüne götürdü. Sonra gelip dönüp sultanın huzuruna çıktı. Sultan adama şehirde ne gördüğünü, nelere şahit olduğunu sordu. O gün şehirde pazar kurulmuştu. Her taraf iğne atılsa yere düşmeyecek kadar kalabalıktı. Fakat adam şu cevabı verdi:

“Efendim, fıçıdaki yağ dökülecek diye canımın derdine düştüğümden öylesine bir dikkat içindeydim ki etrafımda kim var, neler oluyor farkına varmadım.” Sultan buna karşılık şöyle dedi:

“Allah’ın dünyada sana verdiği vazifeyi de böyle dikkatli yapar, kendini işine verirsen, hiçbir zaman doğruluktan ayrılmazsın.”

Ya Rabbi! Emirlerini yapmayı, yasaklarından kaçmayı nasip eyle. Âmin!

GAYR-İ MÜSLİMLERE BENZEMEMEK

Müslüman şahsiyet sahibidir. İmanı ve ameliyle dinin gerektirdiği şekilde yaşamaya özen gösterir. Başkalarına asla benzemek istemez. Onları taklit etmek gibi hafifliğe düşmez.

Müslümanlar ancak iman sahibi din kardeşleriyle haşır neşir olurlar. Gayr-i müslimlerden fayda görülmeceğini çok iyi bilirler. Onların adet ve geleneklerine kapılmazlar.

Yüce Yaradanımız mü'minlere ikaz buyuruyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ *

“Ey iman edenler! Yahudileri ve Hristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar birbirinin dostudurlar. (Birbirinin tarafını tutarlar.) İçinizden onları dost tutanlar, onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğuna yol göstermez.”⁷⁹

Müslümanın dostu yine Müslümandır. Gayr-i müslimlere uymak insana zarar getirir. Şair ne güzel söylemiş:

مَنْ أَثَرَ أَثَرَ الْغُرَابِ فَسَيَرْجِعُ إِلَى الْحَرَابِ *

“Karganın izine girenin yolu dönüp dolaşır harabeye varır.”

İslâm’ın dışında kalanlar, yaşayamamışlardır ki insanlığa nasıl fayda sağlayacaklar?

Kendileri ahlâki değerleri yaşayamamışlar ki Müslümanlara neyi öğretebileceklerdir?

Bizim onlardan ne eksikimiz var? Bilakis onlardan üstünüz.

Almanya’nın Philipsburg şehrinde Türk-Alman Dostluk Toplantı Salonunda sağ duvara asılmış Yunus Emre’nin şu beyti yer alır:

“Yaratılanı hoş gör

Yaratandan ötürü.”

Ve oranın müdürü diyor ki:

“Hiçbir din, felsefe ve insan sevgisi bu beyitteki ölçü kadar kâinatın temel zerresi ve bütünü olamamıştır.

Bu iki mısra hümanizmin ve medeniyetlerin köküdür, temelidir ve çekirdeğidir.”

İslâm’ın güzelliklerini onlar da itiraf etmektedirler.

Batılı tarafsız araştırmacılar, İslâm’ı çok güzel dile getirmişlerdir. Birçokları da İslâm’ı benimsemişlerdir.

Bazı kimselerin İslâm dönemini Ortaçağ karanlığı olarak görmesine karşılık, Roger Caratini diyor ki:

“Hangi Ortaçağ karanlığı? Aksine o çağ bir aydınlıktır. Hristiyan dünyasının Katolik baskısı altında yaşadığı dönemde İslâmiyet; ilim, akıl ve mantık olarak inkişaf etti. İslâmiyet daha Halife Ömer zamanından itibaren eski Yunan’ın, Roma’nın ve Bizans’ın en önemli eserlerini tercüme ettirdi. Bugün biz Avrupalıların karanlık dediği o devreye imkân olsa da dönebilsek, dünya selâmeti bulmuş olurdu.”

Avrupa’da on beşinci asırda, akıl hastalarını tedavi için ruhlarındaki şeytanı çıkarmak gayesiyle kızgın demirle hastaların cinsel organlarını dağlıyorlardı.

O yıllarda Edirne ve Manisa’da “Bîmarhaneler” vardı. Akıl ve ruh hastalıkları çiçekle, su ve musiki ile tedavi edilirdi.

İlk büyükelçimiz Paris’e geldiğinde kendisine tahsis edilen saraya taşınmamış. Sebebini sormuşlar. Demiş ki:

“Hamamınız ve helanız yok!”

Hala Avrupa’da temizlik aynı durumdadır. Sokakları kanun zoruyla temiz tutulurken evlerin de mikroplarla, köpeklerle beraber yaşamaktadırlar.

Muhammed İkbal, Avrupa’nın durumunu şöyle anlatmıştır:

“Frenk âleminiz var içinde

Gizli yara.

Adım adım o âlem

Yaklaşıyor mezara.”

Karacaoğlan da diyor ki:

“İndim seyran ettim Frengistanı

İlleri var bizim ile benzemez

Levin tutmuş gonceleri açılmış

Gülleri var bizim güle benzemez

Göllerinde kuğuları yüzüşür

Neşesinde sığırları böğrüşür

Güzelleri şarkı söyler çağırışır

Dilleri var bizim dile benzemez

Seyir eduben gelir Karadenizi

Kanları yok sarı sarı benizi

Öğün etmiş aşı kara domuzu

Dinleri var bizim dine benzemez

*Karacaoğlan der ki dosta darılmaz
Hasta oldum hatırcığım sorulmaz
Vatan tutup bu yerlerde kalınmaz
İlleri var bizim ile benzemez.”*

Dinin verdiği güzelliklerle yaşamış olan büyük âlim Bedi-üzzaman şöyle seslenir:

“Ey bu vatan gençleri! Frenkleri taklide çalışmayınız. Avrupa’nın size ettikleri hadsiz zulüm ve düşmanlıktan sonra onların batıl fikirlerine, sefahatine uymak; kendinize inkâr, hamiyet davasında yalancılık, milliyetinize karşı hafife almak, milletle alay etmektir.”⁸⁰

Gayr-i müslimleri sevmek, onların âdetlerini benimsemek insanı ahirette mahcup duruma düşürür. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) Hadis-i Şerif’te şöyle beyan buyurmuşlardır:

مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حَشَرَهُ اللَّهُ فِي زُمْرَتِهِمْ *

“Kim bir kavmi severse onlarla beraber haşr olur.”⁸¹

Bir Müslümanın ahirette Yahudi’nin veya Hristiyan’ın yanında olması, cehennemde onlarla buluşması acınacak bir durumdur. Hâlbuki dualarımızda sık sık tekrar etmiyor muyuz?

اللَّهُمَّ احْشُرْنَا فِي زُمْرَةِ الصَّالِحِينَ *

“Allah’ım! Bizi iyiler zümresiyle haşr eyle.”

Bizim köklü bir tarihimiz var. Cihana huzur getiren dinimiz var.

Bugünü, dün ile beslemek geleceği kazanmak demektir. Bir ağacın dallarının gür, meyvelerinin bol olması için kökü sulanır, beslenir ki gövdesi ayakta kalsın.

80 Mesnevi-i Nuriye: 148

81 Camiü’s-Sağir: 2/136

Bizler, Avrupa'dan değil Avrupalı bizden örnek almalı. Onlara medeniyeti, insanlığı öğreten Müslümanlardır.

Onlar, bizim hakkımızda hiç de iyi şeyler düşünmezler. Çünkü din ayrılığı sebebiyle bizi sevememişlerdir. Her fırsatta Müslüman Türk âdetlerini kaybettirmek, Osmanlı neslini yok etmek istemektedirler. Bunun için de moda adı altında zehirlerini sunmaktadırlar.

Tarihçi İlhan Bardakçı der ki:

“Milletin yarısı manken, yarısı futbolcu, yarısı sunucu ve geri kalanı da seyirci. Elbette bin senelik tarihi yıkmak için onlar bulunmaz fırsat. Bu zemini iyi teşhis etmişler.

Biz devleti 1300'de kurmuşuz. Almanların milli devletlerini kuruluşları 1870'de. Stuttgart'ta çarşı ortasında bir heykelin kaidesinde 1532 yazar. Kanuni gelirken kendisine bir mektup salmış:

-Ben ki senin evladın sayılırım. Bir emrin var ise söyleyesin ki zahmet buyurmadan başıma tac edeyim.”⁸²

İstiklal Marşımızda ne güzel söylenir:

*“Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma nasıl böyle bir imanı boğar
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar.”*

Batının o tek dişi bile dökülmüş. Onları gözünde büyütenler de artık köhneleşmiştir. Biz onlardan değil, onlar bizden korkmalı!

Onların dillerinde, ‘gönül, sevgi, aşk, sevdâ, maneviyat’ kelimelerine yer verilmemiştir.

Onlarda komşuluk ilişkileri, akrabalık bağları, ahlâki meziyetlere rastlanmaz. Manevi değerler ancak İslâm dinindedir.

82 Batıda Görüp Yaşadıklarım: 145

Ünlü Edebiyatçı Nihat Sami Banarlı şöyle demişti:

“Allah’ımızı en güzel seslerle anmak ve aramak, camilerimizde O’nun divanına bestelenmiş dualarla durmak, bu hal, ancak Türklerde gelişen bir estetikti.”

Ünlü Fransız düşünürü Roger Garaudy (1913-1992) bütün dünyaya şunları söyledi:

“İslâm, çağları arkasında sürükleyen bir dindir. Diğer dinler ise çağların arkasından sürüklendi. Yani İslâm dışındaki bütün dinler zamana uyduruldu, değiştirildi ve reforma tabi tutuldu. Mukaddes kitaplar zamana göre tahrif edildi. Kur’an-ı Kerim ise indirildiği günden beri her zamana hükmetti. İnsanı, mahlûkların efdali ve en şereflişi olarak bildirirken onun sömürüleceğini anlatmıştır. İsrafi, gösterişi ve lüksü yasaklayan, kazancı alın terindeki damlacıklarda arayan, biriken sermayeyi fakire ölçülü ahlâk hükümleri içinde aktaran, faizi tembelliğe sebep olduğu için yasaklayan ve gayrimeşru serveti böylece imha eden bir sistemler manzumesidir. Marksizm ve Kapitalizmin ikisi de insanı sömüren sistemlerdir. İslâm bunlara karşı, insana prestijini iade eden bir semavi dindir.”

Müslümanların gayr-i müslim olanları taklit etmeleri çok zararlıdır.

Fransız ilim adamlarından Montaigne taklit konusunda şunları yazmıştır:

“Çocuklar tek gözlüleri, topalları, şaşlıkları ve daha başka sakatları taklit ettikleri zaman, anaları onları azarlamakta haklıdır. Çünkü o yaştaki tazeliğiyle bedeninin kötü bir yana eğilbilmesi bir tarafa, talih de bizi oynadığımız oyuna düşürmekten hoşlanıyor gibi gelir. Çok duymuşumdur, hastalık oynarken yataklara düşenleri...”⁸³

83 Denemeler: 107

İlim ispatlamıştır ki taklit edenler zamanla o taklit ettiklerine benzemişlerdir. Onlar gibi olmuşlar ve âdetlerini benimsemişlerdir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ümmetinin sözlerinde ve fiillerinde hâsılı her hususta Müslüman olmayanlara benzemelerini yasaklamıştır.

Hristiyan ve Yahudiler Aşura orucu tuttukları için ashabını bir gün önce veya bir gün sonrasıyla oruç tutmalarını emretmişlerdir.

Selam verme hususunda Hristiyan ve Yahudilere benzemelerini emretmiştir.

Namaz vakitlerini ilan için ateş yakmak, çan çalmak gibi teklifler –Müslüman olmayanlara benzemek olacağından- Peygamber Efendimiz (s.a.v.) tarafından kabul edilmemiştir.

Gayr-i Müslimlerin ibadet vakitlerinde namaz kılmak, onlara benzemek olacağından mekruh görülmüştür.

Daha birçok hususta onlara benzemeyi yasaklamıştır.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bir Hadis-i Şerif’lerinde:

“Ümmetim, kendinden evvelki ümmetlerin yolunu karış karış, arşın arşın takip etmedikçe kıyamet kopmaz.”⁸⁴

Bu Hadis-i Şerif’te, Müslümanlar diğer ümmetlerin ahlâka aykırı hal ve hareketlerini takip ve taklit etmeyi yasaklamıştır. Şüphesiz her dinin ve her topluluğun kendine has örf ve âdetleri vardır. Müslümanların hiçbir dini ve hiçbir milleti taklide ihtiyacı olmayan bir medeniyeti ve hususiyeti vardır.

Furkan Sûresinin “Ve onlar (salih kullar) yalan yere şahitlik etmezler (yalan söylenen yerlerde durmazlar), faydasız bir şeye rastladıkları zaman yüz çevirip geçer giderler”⁸⁵ ayet-i

84 Camiü’s-Sağır: 2/104

85 Furkan Sûresi: 72

kerimenin tefsirinde bazı müfessirler, “Onlar müşriklerin bayramlarına uğramazlar, orada hazır olup durmazlar” diye tefsir etmişlerdir.

Müslümanın Gayr-i Müslimleri taklit ederek onlara benzermesi İslâm şuuruyla bağdaşmaz. Sonra bu taklit zamanla alışkanlık haline gele gele adeta onlarla fikir birliğine döner.

İmam Gazalî Hazretleri der ki:

“Gayr-i müslimlere zihni yakınlık, zaman içinde kalbi yakınlığa döner. Bu kalbi yakınlık da kişinin mânen helâkine sebep olur.”

Gayr-i müslimlerin adetlerini hoş görerek taklit edenleri bekleyen tehlike giderek büyür. Önce taklit sonra benimsemek ve sonunda da kalben bağlanarak kişinin kendi benliğini, dini kuvvetini kaybetmesine kadar gider.

Asırlar önce bu tehlikeyi haber veren dünyanın en büyük ilim adamı, “Hüccet’ül- İslâm” olan İmam Gazalî Hazretleri, insanlığı taklit hastalığından uyarmaktadır.

Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz bu gerçeği asırlar önce-sinde beyan buyurmuşlardır:

مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ *

“Kim bir kavme benzerse onlardan olur.”⁸⁶

Allah-u Teâlâ bizleri daima iyi insanlarla buluştursun. Bizi Müslümanca yaşatsın. Bizleri İslâm nurunu, iman şuurunu tadanlardan eylesin. Başkalarının fena adetlerinden muhafaza eylesin. Âmin!

Velhamdülillahi Rabbil âlemin.

RECEP AYININ FAZİLETİ

İnsanların birbirinden ayrı, farklı ve faziletli oldukları gibi bazı günler ve aylar da farklı bir özelliğe sahiptir.

Mübarek Üç Aylar olarak bilinen Recep, Şaban ve Ramazan ayları, Recep ayı ile başlar. Bu mübarek aya Recep isminin verilme sebebini Sevgili Peygamberimiz Hazret-i Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimiz şöyle beyan buyurmuşlardır:

“Recep ayına Recep ismi verilmiştir. Çünkü bu ayda Şaban ve Ramazan hürmetine büyük hayır ve hürmet bahşedilmiştir.”⁸⁷

Allah’ın bereketi ve rahmeti bu mübarek ayın daha ilk gecesinden itibaren başlamakta ve üç ay boyunca devam ederek Ramazan’da zirveye ulaşip günahlardan arınmanın bayramı ile neticelenmektedir.

Hazret-i Hasan (r.a.)’dan bir rivayette Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır:

“Senede dört gece vardır ki o gecelerde Cenâb-ı Hakk’ın rahmeti ve mağfireti, keremi, lütfu ve ihsanı cihana yağmurlar gibi yağmaktadır ki bu gecelerin kıymetini bilenler ve bilecekler için bu geceler şunlardır:

- 1-Receb-i Şerif’in birinci geces
- 2-Şaban-ı Şerif’in on beşinci geces
- 3-Ramazan Bayramı geces
- 4-Kurban Bayramı geces.

87 Câmîü’s-Sağır: 1/29

İslâmi takvimde kamerî takvim önemlidir. Buna göre gün, geceden başlar. Gece evvel, gündüz ondan sonra gelir. Günün başlangıcı gün indikten sonra, akşam namazıyla başlar. Perşembe günü akşamı, kamerî takvime göre Cuma gününün başlangıcıdır. Genellikle Perşembe gününün akşamı ifadesi kullanılmaz da Cuma gecesi ifadesi kullanılır. Bu, günün geceden başladığını gösterir. Dini tabir de öyledir.

Recep ayının ilk gecesinin önemini şu Hadis-i Şerif gösterir: Su'ban (r.a.) şöyle anlatır;

“Resûlullah (s.a.v.) ile beraber giderken yolumuz bir kabristanlığa uğradı. Peygamberimiz (s.a.v.) kabristanlığın önünde durup kederlendi, gözleri yaşardı. Sebebini sordum. Dedim ki:

‘Ya Resûlullah! Niçin kederlendiniz? Allah-u Teâlâ’dan bir vahiy mi nail oldu?’ Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) buyurdu:

‘Ya Su’ban! Burada yatanlar kabir azabı çekmektedirler. Onların hallerine ağlıyorum. Eğer bunlar Recep ayının günlerinden bir gününde oruçlu olup, gecesinde de ibadette bulunsalardı bu azabı görmezlerdi.’

Bir kimse Recep ayının ilk gecesini ibadet ve itaat ile ihya ederse, kalpler öldüğü vakit, o kimsenin kalbi ölmez. Allah-u Teâlâ, o kuluna rahmet bahşeder. Yeni doğmuş gibi günahsız olacak şekilde günahlarından temizler. O gecedeki ibadet ve itaatinden kazanacağı rahmet ile cehennemlik olan yetmiş kişiye şefaet etme izni kendisine verilir.”

R, C ve B sessiz harflerinden oluşan Receb kelimesi, üç fazileti müminlere müjdelemektedir:

R- Allah-u Teâlâ’nın rahmeti

C-Allah’ın cömertlik ve lütfu

B-Allah’ın birri, yani ihsanı.

Demek ki Recep ayında mümine üç şey ihsan edilir:

1-Kula azapsız bir rahmet

2-Cömertlik

3-Karşılıksız ihsan

Recep ayının faziletinden dolayı birçok isim verilmiştir. Şehrullah (Allah'ın Ayı), Şehrul-Mutahhar, Şehr-ül Fad gibi daha birçok ismi vardır.

Recep ayı İslâm'dan evvel de kutsal sayılırdı. Cahiliye çağındaki insanlar, Recep ayı gelince kılıçlarını kınına sokar, oklarını kılıflarına koyar, çarpışmayı ve savaşmayı da terk ederlerdi. Bundan dolayı da bu aya "Muttasalü'l-Esne" adı verilmiştir.

Recep ayının bir adı da Şehrü'l-Asem'dir. Yani sağır, duymayan ay anlamındadır. Araplar gökte Recep ayı hilalini görünce, silahlarını bırakırlar o ayda asla kılıç sesleri duyulmazdı, kavgagürültü edilmezdi. Baba katiline de rastlasa Recep ayına hürmetle kanını dökmezdi.

Hz. Osman (r.a.) devlet başkanlığı döneminde Recep ayının başlangıcına rastlayan bir Cuma günü minberde şu hitabede bulunmuştu:

"Müslümanlar! Uyanınız ve biliniz ki bu ay Şehr-ül Asem'dir. Sizin zekât ayınız. Günahlardan pak ve temiz olma ayınızdır. Birinizin borcu varsa önce borcunu ödesin, sonra da zekâtını versin."

Cennette bulunan bir nehrin adı da Receb'dir. Bu nehrin suyu süttten beyaz, baldan tatlı ve kardan soğuktur. Ondan ancak Recep ayına hürmet ederek oruç tutan, kötü huy ve düşüncelerden vazgeçenler içebileceklerdir.

Recep ayı girdiğinde Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle dua buyururdu:

* **اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ**

(Allahümme barik lena fi Recebe ve Şaban ve belliğna Ramazan)

“Allah’ım! Bize Recep ve Şaban ayını bereketli kıl ve bizi Ramazan ayına kavuştur.”⁸⁸

Recep ayı bitiminde de müminlere ayrı bir lütuf verilecektir.

Recep ayı çıktıktan sonra Allah’ın huzuruna varır. Allah her şeyi bildiği halde Recep ayına sorar:

“Ey benim şehrim (ay’ım)! Kullarım seni sevdiler mi? Sana hürmette bulundular mı?”

Recep ayı der ki:

“Ya Rabbim! Ayıpları örten sensin. Kullarına da ayıpları örtmeleri emrini sen verdin. Senin Resûl’ün de bana ‘Sağır Ay’ diye isim verdi. Ben kullarının itaatlerini işittim, günahlarını duymadım.”

Bunun üzerine Allah-u Teâlâ buyurur:

“Sen benim şehrimsin. Sen günahları işitmezsin. Kullarımı mademki günahları ve isyanları ile kabul ettin, ben de senin hürmetine onları mağfiret buyurdum. Günahlarına pişman olmak şartıyla ben de günah ve masiyet işleyenleri tevbe ettikleri takdirde mağfiret buyuracağım.”

Recep ayı, Zilkade, Zilhicce ve Muharrem ayı ile birlikte savaşın yasak olduğu aylardandır. Hürmetine binaen o aylarda dövüşmek ve savaşmak yasaklanmıştır. Cahiliye çağında da bu aylara hürmet edilirdi.

Allah dostları şöyle demişlerdir:

“Recep ayı, cefayı terk içindir.

Şaban ayı, amel ve vefa için.

Ramazan ayı da sıdk ve safa içindir.

Recep de tevbe, Şaban da muhabbet, Ramazan ise karâbet, yani Hakk’a yakın olmak vardır.”

Zünnun-i Mısri Hazretleri Üç Aylar için şöyle demiştir:

88 Keşfü'l-Hafa: 1/186

“Recep, afetleri terk içindir. Şaban, taat yapmak içindir. Ramazan ise kerametler beklemek içindir. Bir kimse günahları terk etse, itaat etse ve keramet beklese zahidlerdendir.”

Recep ayı içinde Regaip ve Mirâc Kandilleri vardır.

1-İlk Cuma gecesi Regaib Kandili,

2-Yirmi yedinci gecesi Mirâc Kandilidir.

Bu ayın bir gecesi bir tesbih namazı veya Receb-i Şerif'in ilk onu zarfında bir defaya mahsus olmak üzere kılınan namaz da kılınabilir.

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.):

“Recep ayı Allah'ın ayıdır. Şaban, benim ayımdır. Ramazan ise ümmetimin ayıdır” buyurdular.

Recep ayı, günahları terk içindir. Şaban, Allah'ın ahbine vefa ve amel içindir. Ramazan, sıdk ve safa içindir.

Recep tevbenin kabulüne, Şaban şefaate, Ramazan ise sevapların kat kat olmasına vesiledir. Recep tohum ekme, Şaban sulama, Ramazan ise hasat ayı yani ekip suladığını biçip devşirip toplayacak bir aydır.

Recep öyle bir aydır ki Allah-u Teâlâ onda işlenen hayırlara kat kat sevap verir.

Bu ayda edilen dua müstecab (kabul) olur. Onda işlenen küçük hatalar affolunur. Onda işlenen hayrın sevabı gibi işlenen günahın cezası da kat kat olur.

Peygamber Efendimize (s.a.v.)'e:

“Ya Resûlullah! Recep Allah'ın ayıdır ne demektir?” diye sorulunca:

“Recep Allah'ın ayıdır. Çünkü Recep Hakk'ın mağfiretine mahsus bir aydır. Bu ayda Allah-u Teâlâ Peygamberlerin dualarını kabul etmiştir. Bu ayda Allah, evliyasını düşmanlarından kurtarmıştır.

Bir kimse bu ayda oruç tutsa, Allah ona üç türlü lütufta bulunur: Onun geçmiş günahlarını mağfiret eder, kalan hayatında (hayır üzere bulundukça) onu korur, mahşerde susuzluktan emin kılar.” Buyurmuştur.

Bir yaşlı zat ayağa kalkıp:

“Ya Resûlullah! Ben Recep ayının hepsinde oruç tutamam” deyince, Peygamber Efendimiz (s.a.v.):

“Sen Recep ayının birinci, on beşinci ve sonuncu günleri oruç tut, hepsini tutmuş gibi olursun. Çünkü hasene on katı ile yazılır, amma ilk Cuma gecesinden de gafil olma” buyurdular.

Recep ayında bol bol dua etmek ve namaz kılmak çok sevap kazandırır.

Recep’in biri ile onu arasında, on biri ile yirmisi arasında ve yirmi biri ile otuzu arasında olmak üzere sadece birer defa kılınacak onar rekât “Hâcet Namazı” vardır. Bunların her üçünün de kılınışı şekli aynıdır. Yalnızca namazların sonlarında okunacak dualarda fark vardır.

Bu otuz rekât namazı kılanlar hidayete ererler. Bu namazı kılanın kalbi ölmez. Bu otuz rekât namaz Resûlullah Efendimiz (s.a.v.)’in berberi Selman-ı Pak (r.a.) Hazretleri tarafından rivayet edilmiştir.

Bu namazlar, akşamdan sonra da yatsıdan sonra da kılınabilir. Fakat Cuma ve Pazartesi gecelerinde ve bilhassa teheccüd vaktinde kılınması daha faziletlidir.

Kılınışı: Hâcet namazına şu niyetle başlanır:

“Ya Rabbi, teşrifleriyle dünyayı nura gark ettiğin Efendimiz hürmetine, sevgili ayın Receb-i Şerif hürmetine, beni feyz-i ilahine afvı ilahine, rıza-yı ilahine nail eyle, abid, zahid kulların arasına kaydeyle, dünya ve ahiret sıkıntılarından halas eyle, rıza-yı şerifin için. Allahu Ekber.”

Her rekâtta bir Fatiha, üç Kâfirûn, üç İhlas-ı Şerif okuyup, iki rekâtta bir selâm verilir. Böylece on rekât tamamlanır.

İlk on gün içinde kılınan namazdan sonra, on bir defa “La ilahe illallahü vahdehü la şerike leh, lehü’l-mülkü ve lehü’l-hamdü yuhi ve yümit ve hüve Hayyün la yemutü bi yedihî’l-hayr. Ve hüve ala külli şey’in kadir” okunup dua edilir.

İkinci on gün içinde yani Recep’in on biriyle yirmisi arasında kılınan on rekâtta sonra, on bir defa: “İlahen vahiden ehaden sameden ferden vitren hayyen kayyümen dalmen ebada” okunup dua edilir.

Üçüncü on gün içinde, yani Recep’in yirmi biri ile otuzu arasında kılınan on rekâtta sonra da on bir kere: “Allahümme la mania lima a’tayte, vela mu’tiye lima menâ’te, vela radde lima kadayte, vela mübeddile lima hakemte, vela yenfeu ze’l-ceddi minke’l-ceddü. Sübhane Rabbiye’l-aliyyi’l-a’le’l-Vehhab, Sübhane Rabbiye’l-aliyyi’l-a’le’l-Vehhab, Sübhane Rabbiye’l-aliyyi’l-a’le’l-kerimi’l-Vehhab, Ya Vehhabü ya Vehhabü ya Vehhab.”

Namazlarda ihlasla, içten gelerek okumak, dua edilirken de mutlaka kabul olacağına inanmak gerekir.

İmam Gazalî (r.a.), Mükâşefetü’l-Kulüb adlı eserinde Recep ayının faziletine değinirken şöyle bir kıssa nakletmiştir:

Beytûlmakdis’te bir kadın Recep ayında 12.000 defa İhlas Sûresini okurdu. Ayrıca bu kadın yine Recep ayında kaba yünden dokunmuş elbise giyerdi. Kadın hastalandı. Oğluna, vefat ederse giyindiği yün elbise ile kendisini defnetmelerini vasiyet etti. Kadın vefat edince, oğlu kendisini daha değerli, yumuşak bir kumaş ile kefenleyip defnetti. Gece annesini rüyada gördü. Annesi kendisine şöyle diyordu:

“Ben senden razı değilim. Çünkü sen benim vasiyetimi yerine getirmedi!”

Kadının oğlu korku içinde uykudan uyandı ve yün elbisesini aldı, onunla defnetmek için kabrini açtı. Fakat annesini kabir içinde bulamadı ve şaşırıp kaldı. Bu esnada şöyle bir ses işitti:

“Recep ayında bize ibadet edeni, tek başına ve yalnız bırakmayacağımızı sen bilmiyor musun?”

Allah-u Teâlâ'nın rahmet hazinesi boldur. Merhameti sınırsızdır. Emrini tutan kullarına öyle kerametler gösterir ki bunlar izah edilemeyecek derecededir.

Recep ayı ‘Eshar-i Hucum’ diye bilinen dört hürmetli aylardan biri olduğundan her ümmet bu aya saygı gösterirdi. Savaş, kavga ve günah işlenmezdi.

Hz. Âdem Peygamberden itibaren Recep ayına da saygılı davranılır, günahattan sakınılırdı.

Hz. İsa Aleyhisselâm zamanında bir genç, güzel bir kıza âşık olmuştu. Ona kavuşmak için can atıyor, çırpınıyordu.

Nice zaman sonra kızdan söz aldı. Bir gece buluştular. Genç sevincine diyecek yoktu.

O sevinç içindeki delikanlı bir ara pencereden baktı. Mehtabı seyretmek istedi. Gökyüzünde ayı gördü. Kıza sordu:

“Bu hangi aydır?” kız dedi ki:

“Recep ayıdır.” Genç hemen toparlandı. Giyinip ayağa kalktı. Gitmek için hazırlanınca kız dedi ki:

“Günlerdir, aylardır peşimde dolaşıyordun. İşte buluştuk. Şimdi neden gidiyorsun?” Delikanlı dedi ki:

“Ben babamlardan işitirdim. Recep ayında günah işlenmez derlerdi. Bu aya saygı ve hürmet gösterilmiş. Özür dilerim. Benim gitmem gerekir. Böyle bir ay içinde günahkâr olmak istemem.” Delikanlı evine gitti.

Allah-u Teâlâ, İsa Peygambere olanları bildirdi ve o genci ziyaret etmesini emir buyurdu. Hz. İsa gencin evine gitti. Onunla sohbet etti. Allah-u Teâlâ'nın kendisinden razı olduğunu ve selamını ilettili. Genç de bir Peygamberin kendisini ziyaretinden ziyadesiyle memnun olup sevindi ve İsa Aleyhisselâm'ın dinine girip iman etti.

İşte Recep ayına gösterilen bir hürmetin, günahattan kaçınmanın mükâfatı.

Uyan ey Gözlerim

*Uyan ey gözlerim, gafletten uyan.
Uyan uykusu çok gözlerim, uyan!
Azrail'in kastı canıdır inan,
Uyan ey gözlerim, gafletten uyan.
Uyan uykusu çok gözlerim, uyan!*

*Seherde uyanırlar cümle kuşlar,
Dillü dillerince tesbihe başlar.
Tevhid eyler dağlar, taşlar, ağaçlar,
Uyan ey gözlerim, gafletten uyan.
Uyan uykusu çok gözlerim, uyan!*

*Semavatın kapıların açarlar
Müminlere rahmet suyun saçarlar
Seherde kalkana hülle biçerler
Uyan ey gözlerim, gafletten uyan
Uyan uykusu çok gözlerim, uyan!*

*Bu dünya fanidir sakın aldanma
Mağrur olup tâc u tahta dayanma
Yedi iklim benim diye güvenme
Uyan ey gözlerim, gafletten uyan
Uyan uykusu çok gözlerim, uyan!*

*Benim, Murad kulun, suçum affet
Suçum bağışlayıp günahım ref'et
Resûlün sancağı dibinde haşret
Uyan ey gözlerim, gafletten uyan.
Uyan uykusu çok gözlerim, uyan!*

Murâdî (Sultan III. Murad Han) (Ö.1595)

REGAİB KANDİLİ

Regaib, Arapça bir kelimedir ve ‘reğa-be’ kökünden gelmektedir. ‘Reğabe’ kelime olarak, herhangi bir şeyi istemek, arzulamak, ona karşı meyletmek ve onu elde etmek için çaba sarf etmek demektir.

‘Reğib’ kelimesi ise ‘reğabe’den türemiş bir isimdir ve kendisine rağbet edilen, arzulanan, talep edilen şey demektir. Müennesi, ‘rağibe’dir. ‘Rağibe’nin çoğulu da ‘reğaib’dir. Kelime olarak ‘Reğaib’in aslı budur.

Recep’in ilk Cuma gecesine Regaib Gecesi denir. Bu geceye Regaib Gecesi ismini melekler vermişlerdir.

Her Cuma gecesi kıymetlidir. Bu iki kıymetli gece bir araya gelince, daha kıymetli oluyor.

Allah-u Teâlâ, bu gecede müminlere, Regaipler (ihsanlar, ikramlar) yapar. Bu geceye hürmet edenleri affeder.

Bu gece yapılan dua kabul olur, namaz, oruç, sadaka gibi ibadetlere, sayısız sevaplar verilir.

Hadis-i Şerif’te Peygamber (s.a.v.) Efendimiz buyurmuşlardır:

“Beş gece vardır ki o gecelerde yapılan duaların geri dönüşü yoktur. O gecelerde yapılan her dua mutlaka kabul görür. Bunlar;

1-Regaib Gecesi

2-Berat Gecesi

3-Cuma Geceleri

4-Ramazan Bayramı gecesi

5-Kurban Bayramı gecesi.”⁸⁹

Resûlullah (s.a.v.):

“Bir kimse Recep’in ilk Perşembe gününü oruç tutup o günün gecesi (Cuma gecesi)’inde iki rekâtta bir selam vererek (on iki) rekât namaz kılsa; (Her bir Fatıha, üç Kadir sûresi, on iki İhlas sûresi okumak suretiyle) namazdan sonra, (Allahümme Salli âlâ Muhammedin Nebiyyil ümmiyyi ve âlâ âlihî ve sellem) diyerek benim üzerime (yetmiş defa) salâvat-ı şerife getirdikten sonra secdeye varsa secdede yetmiş defa (Subbuhun kuddûsün Rab’bül’melâi-keti verrûh) dedikten sonra secdeden başını kaldırsa oturduğu yerde yetmiş defa (Rabbîğfir, verham ve tecave amma ta’lem, inneke entel eazzül ekrem) dedikten sonra ikinci defa secde edip, secdede iken birinci secdede ne okumuş ise aynen onları tekrar eder, bitiminde ise secdede Allah-u Teâlâ’dan isteyeceklerini ister, dua ve niyazını yaparsa Hakk Teâlâ da onun ihtiyaçlarını, dilek ve temennilerini kabul eder” buyurmuştur.

Bu namazı kılanlar hakkında Resûlullah (s.a.v.) şu mübarek sözlerini de beyan buyurmuşlardır:

“Nefsin kudret elinde olan Allah-u Teâlâ’ya kasem ederim ki herhangi bir erkek ve kadın tarif edilen bu namazı kılsa Yüce Allah bütün günahlarını bağışlar; günahları denizin köpüğü, ağaçların yaprakları kadar çok olsa bile. Bundan başka, kıyamet günü ailesinden yedi yüz kişi hakkında şefaet eder.”

Hazret-i Enes (r.a.)’in rivayetinde Peygamberimiz (s.a.v.) hadisinin devamında şöyle buyurmuştur:

“Fakat dikkat et, Recep’in ilk Cuma gecesinde uyanık ol. O geceyi gafletle geçirme. Çünkü melekler o geceye (Regaib Gecesi) diye ad koymuşlardır. Zira o gecenin üçte biri geçtiğinde yer ve gök melekleri Kâbe-i Muazzama ve havalisinde toplanırlar. Allah-u Teâlâ meleklerin toplantısı üzerine:

89 Fethü’l-Kebir: 2/93

‘Ey meleklerim! Ne istiyorsunuz?’ diye sorar. Melekler:

‘Ey Rabbimiz! Senden istediğimiz ve temennimiz Recep’in oruçlularının günahlarını bağışlamandır’ derler. Allah-u Teâlâ da:

‘Recep’in oruçlularını affettim’ diye buyurur.”

Regaib Gecesini ibadetle geçirmeli, kazası olan hiç değilse bir günlük kaza namazı kılmalı. Kazası olmayan da nafile namaz kılar, Kur’an-ı Kerim okur, tesbih çeker, tevbe istiğfar eder, Perşembe günü oruç tutup gecesini de ihya etmek sevaptır.

Sana Yöneldim

Mübarek gecenin nurlu ufkunda

Ellerimi açtım sana yöneldim

Âlemi kuşatan rahmet kapında

Ellerimi açtım sana yöneldim

Kararan defterin sayfalarından

Utana utana hatalarımdan

Asla ümit kesmem Ya Rab affından

Ellerimi açtım sana yöneldim

Bakma Ya Rabbi günahlarıma

Pişmanım gafletle geçen çağıma

Melekler eşlik etsin ahıma

Ellerimi açtım sana yöneldim

PEYGAMBERİMİZİN DOĞUMU: MEVLİD

Peygamber Efendimiz Kamerî aylardan Rebiülevvel ayının on ikinci gecesi dünyayı teşrif buyurmuştur. Bundan dolayı Rebiülevvel ayına Mevlid ayı denir. Peygamberimizin doğum günü olan on ikinci geceye de Mevlid kandili veya Mevlid gecesi denir.

Mevlid denilince akla sadece Hazret-i Muhammed Aleyhisselâm'ın doğduğu gece gelir. Mevlid, Peygamberimizle özdeş olmuştur. Çünkü hiçbir insanın dünyaya gelişi, O'nunki kadar önemli değildir.

Peygamberimizi Hazret-i Allah medhu sena buyurmuştur. Yaratanı, O'nu sevmiş de yaratmış ve bütün kâinatı O'nun hürmetine halk etmiştir.

لَوْلَاكَ لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْاَفْلَاكَ *

“Habibim, seni yaratmasaydım, kâinatı yaratmazdım” buyurmuştur.

Yüce Allah O'nun ömrüne yemin eder:

“Ey Habîbim! Senin hayatına yemin ederim ki...”⁹⁰

İbn-i Abbas (r.a.) şöyle der:

“Yüce Allah, kendisi katında Muhammed (a.s.)’den daha değerli bir kimse yaratmamıştır. Allah’ın O’ndan başka herhangi birinin hayatına yemin ettiğini işitmediniz.”⁹¹

90 Hicr Sûresi: 72

91 Taberî Tefsiri: 14/ 44

Allah-u Teâlâ'nın sayısız melekleriyle birlikte salat-ü selam ettiği Peygamberimiz (a.s.) kâinatın sevgilisi ve sultanıdır.

Annesi Âmine Hatun, kâinatın sevgilisine hamile olduğunun ilk günlerinde bir rüya gördü. Rüyada kendisine şöyle seslenildi:

“Ey Âmine! Sen bu ümmetin efendisine hamilesin. Dünyayı şereflendirdiği zaman O'na Muhammed ismini ver ve O'nun için ‘Her hasetçinin şerrinden O'nu tek olan Allah’a havale ederim.’ diye dua et.”⁹²

O'nun dünyayı teşrif edeceği, bütün semavi kitaplarda açık bir şekilde yazılı idi. Yüz yirmi dört bin peygamber hep O'nun geleceğini müjdelemiş ve ümmetlerini O'na yöneltmişlerdir.

Muhyiddin-i Arabi Hazretleri şöyle der:

“Allah-u Teâlâ Muhammed Aleyhisselâma peygamberliğini müjdelediği vakit Âdem Aleyhisselâm henüz yoktu. Su ile çamur arasında idi. Böylece nebi ve resuller vasıtasıyla ortaya çıkan bütün şeriatların evveli ve bâtını olmak hükmü, Allah Resûlü için tahakkuk etmiş oldu. Peygamberimiz daha o zaman şeriat sahibi idi. Çünkü Hadis-i Şerif'te şöyle buyurmuştur:

“Âdem ruh ile ceset arasında iken ben nebi idim.”

Ben insan idim, ben mevcut idim buyurmamıştır. Nübüvvet ancak Allah tarafından kendisine verilmiş bir şeriatla söz konusu olur.”⁹³

Resûlullah (s.a.v.) insan nevi içinde varlığın en mükemmelidir. Bunun içindir ki nübüvvet O'nunla başladı ve O'nunla sona erdi.”⁹⁴

Hazret-i İbrahim Peygamber ile oğlu Hazret-i İsmail, Kâbe'nin inşasını tamamladıktan sonra ellerini kaldırıp Peygamber (a.s.) için şöyle dua etmiştir:

92 İbn-i Hişam: 1/170

93 Fütuhât-i Mekkiye: 2/171

94 Füsûsu'l-Hikem: 4/319

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ *

“Ey Rabbimiz! Onlara, içlerinden senin ayetlerini kendilerine okuyacak, kitap ve hikmeti öğretecek ve onların nefislerini tezkiye edecek bir peygamber gönder. Çünkü aziz olan ve her şeyi yerli yerince yapan yalnız sensin.”⁹⁵

Hazret-i İsa da İsrailoğullarına Peygamberimiz (s.a.v.)’i müjdeliyordu:

“Ey İsrailoğulları! Doğrusu ben, benden önce gelmiş olan Tevrat’ı doğrulayan, benden sonra gelecek olan ve adı Ahmed olacak bir peygamberi müjdeleyen, Allah’ın size gönderilmiş bir peygamberiyim.”⁹⁶

Bundan dolayıdır ki Allah Resûlü (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır:

أَنَا دَعْوَةُ أَبِي إِبْرَاهِيمَ وَبُشْرَى أَخِي عِيسَى وَرُؤْيَا أُمِّي *

“Ben ceddîm İbrahim’in duası, kardeşim İsa’nın müjdesi ve annemin rüyasıyım.”⁹⁷

Hazret-i İsa’nın müjdelediği isim:

يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ *

“Benden sonra gelecek olan Ahmed isminde...”⁹⁸

Ahmed, Hazret-i Muhammed’in özel ismidir.⁹⁹

Peygamberimiz Aleyhisselâm isimleri hakkında şöyle buyurmuşlardır:

95 Bakara Sûresi: 129

96 Saf Sûresi: 6

97 Hâkim, Müstedrek: 2/453

98 Saf Sûresi: 6

99 Âlûsî Tefsiri: 28/86

“Benim beş ismim vardır;

Ben Muhammed'im, ben Ahmed'im, ben Hâşir (toplayıcı)'im. İnsanlar benim ayaklarımın önünde toplanacaktır. Ben Mâhî (yok edici, silen)'yim. Allah benimle küfrü yok eder. Ben Âkîb'im. Âkîb, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek kimsedir.”¹⁰⁰

Peygamberimizin vasıfları semavi kitaplarda öyle ayan beyan yazılı idi ki ehl-i kitap âlimleri Peygamber Efendimizi öz evlatlarını tanır gibi tanıyorlardı.

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ *

“Kendilerine kitap verdiğimiz kimseler O'nu kendi evlatlarını tanıdıkları gibi tanırırlar.”¹⁰¹

Yahudilerin en büyük âlimlerinden olan Abdullah bin Selâm, Müslüman olduktan sonra şöyle demişti:

“Ben Resûlullah (s.a.v.)'ı kendi oğlumdan daha iyi tanırım.”

Hazret-i Ömer (r.a.) sordu:

“Ey İbn-i Selâm! Bu nasıl olur?” O da dedi ki:

“Ben Muhammed Aleyhisselâmın gerçekten Allah'ın Resûlü olduğuna yakinen şahitlik ederim. Kendisinin peygamber olduğundan asla şüphe etmem. Çünkü O'nun Allah tarafından gönderilen peygamber olduğu, na't ve vasıfları, kitabımızda bulunmaktadır.”

Bu söz üzerine Hazret-i Ömer:

“Ey İbn-i Selâm! Allah seni hakikate muvafık kılmıştır” dedi ve alnından öptü.¹⁰²

Semavi kitaplarında O'nun vasıfları yazılı olduğu gibi ashabının da özelliklerinden bahsedilmekteydi.

100 Buhârî, Menâkıb: 17

101 Bakara Sûresi: 146

102 Mefâtihu'l-Gayb: 4/116

Ve O'nun gelişi...

Süleyman Çelebi ne güzel terennüm etmiş:

“Dedi gördüm ol Habibin ânesi

Bir acep nur kim güneş pervanesi.

İndiler gökten melekler sâf sâf

Kâbe gibi kıldılar beytim taraf.

Dediler oğlun gibi hiçbir oğul

Yaradılalı cihan gelmiş değil.

Bu gelen ilm-ü ledün sultanıdır

Bu gelen tevhid-ü irfan kânıdır.”

Ve Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) milâdın 571. yılının 20 Nisan gününe denk gelen 12 Rebiülevvel Pazartesi sabahında tan yeri ağarırken dünyaya teşrif buyurdular.

İbn-i Abbas (r.a.) şöyle der:

“Hazret-i Peygamber (s.a.v.) Pazartesi günü doğdu.

Pazartesi günü peygamber oldu.

Pazartesi günü Medine'ye hicret etti.

Pazartesi günü Medine'ye vardı.

Pazartesi günü Kâbe'de hakemlik yaptı.

Pazartesi günü Bedir savaşını kazandı.

Pazartesi günü son ayet nail oldu.

Pazartesi günü vefat etti.”¹⁰³

Peygamberimizin doğumu anında dünyada birçok harikulade olaylar meydana geldi.

1-Allah Resûlü dünyaya gelirken Doğu ile Batı arasını aydınlatan bir nur meydana çıkmıştır.¹⁰⁴

2-Peygamber Efendimiz (s.a.v.) temiz bir şekilde, ellerini yere dayayarak doğmuş ve başını semaya kaldırmıştır.¹⁰⁵

103 Heysemi:1 /196

104 İbn-i Sâd, Tabakat: 1/102

105 El-Bidaye: 2/ 271

3-Semâve vadisini su basmıştır.

4-Kisra'nın sarayından on dört sütun yıkıldı.

5-İranlıların bin yıllık ateşi söndü.

6-İran Başkadısı ve din adamı olan Mubâzen rüyasında bir takım serkeş develerin bir sürü yörük atları önlerine katarak Dicle ırmağını geçtiklerini, İran topraklarına yayıldıklarını görmüştür.

Peygamberimiz Efendimiz (s.a.v.) daha dünyaya gelmeden evvel sâni gelmiş, geleceği duyurulmuş ve özellikleri anlatılmıştır.

Meşhur bir kâhin olan Satih de Peygamberimizin geleceğini anlatmıştı.

“Satih çok meşhur idi. Kehanetleri hep tutmuştu. Esrâr-ı İlahiyyeden gizli olanlardan haber verirdi. Çok yaşlı biri idi. Vücudunda hiç kemik bulunmayan Satih, yatalak bir haldeydi. Daima arkası üstü yatar ve bir yere götürüleceği zaman bir döşek gibi katlanırdı. İnsana benzemez ve dilinden başka bir yeri oynamaz acayip bir şahıs idi. Gayet fasih ve belîğ sözler söylemiş. Nice yıllar sonra olacak vukuattan bahsedermiş. Hazret-i Peygamber Efendimizin dünyaya teşrif buyuracaklarını ve teşrifinden önce meydana gelecek hadiseleri, kardeşinin oğlu Abdülmesih'e birer birer haber vermiştir.”¹⁰⁶

Hutbesi ile meşhur olan Kuss bin Saide'de Ukaz Panayırında yaptığı konuşmasında Peygamberimizin gelmesinin çok yakın olduğunu şöyle ifade etmiştir:

“Yemin ederim ki Allah'ın indinde bir din vardır ki şimdi bulunduğunuz dinden daha sevgilidir.

Ve Allah'ın bir gelecek peygamberi vardır ki gelmesi pek yakın oldu. Gölgesi başımızın üstüne geldi.

Ne mutlu o kimseye ki O'na iman edip de o dahi O'na hidayet eyleye.

106 Makâmât-ı Hariri: 475

Vay o bedbahta kim, O'na isyan ve muhalefet eyleye.
Yazıklar olsun ömürleri gaflet ile geçen ümmetlere.”

Kuss bin Saide bunları söylerken dinleyenler arasında Peygamberimiz de vardı. Kuss bin Saide bundan habersizdi.

Aradan çok geçmedi. Hz. Muhammed'e Peygamberlik verildi. Fakat Kuss bin Saide vafet etmişti. Onun kabilesinin reisi Cârud, ileri gelenlerle Peygamberimizin huzuruna gelip Müslüman olmuşlardı. O zaman onlara Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) sordu:

“İçinizde Kuss bin Saide'yi bilen var mı?”

Kavmin reisi olan Cârud:

“Hepimiz biliriz ya Resûllulah! Bilhassa ben onun izinde gidenlerdenim,” dedi. Peygamberimiz (s.a.v.)’de:

“Kuss’un Ukaz Panayırı’nda deve üzerinde ‘Yaşayan ölür, ölen fena bulur, olacak olur...’ diyerek hutbe okuduğu hatırımdan çıkmaz,” buyurdu.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ شَيْءٌ إِلَّا يَعْلَمُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَّا
عَاصِيَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ *

“Gökle yer arasında hiçbir şey yoktur ki benim Allah elçisi olduğumu bilmesin! Yalnız cinlerden ve insanlardan asi olanlar müstesna.”¹⁰⁷

Ebu Said el-Hudri (r.a.) anlatır:

“Bir çoban koyunlarını otlatırken sürüye bir kurt gelir. Sürüden bir koyunu kapıverir. Çoban hemen pençelerinden koyunu tutup kurtarır. Kurt dile gelip çobana der ki:

-Sen Allah’tan korkmaz mısın? Neden rızkıma mani oldun?

Çoban şaşırır:

107 Kitabü’ş-Şifa: 1/265

-Hayret doğrusu! Bir kurt insanlar gibi konuşuyor, diye mırıldanır. Kurt hemen cevap verir:

-Sana bundan daha acayip olan bir şeyi bildireyim mi? İki Harre arasında bir Peygamber bulunmaktadır. Senin bundan haberin yok. O sizi cennete çağırıyor. Siz ise ateşe çağırıyorsunuz.

Bu olay çobanın Müslüman olmasına sebep olur.”¹⁰⁸

Ne mutlu O’na iman edenlere!

“Ümmetin olduğumuz devlet yeter.

Hizmetin kıldığımız izzet yeter.”

Ya Rab! Bizi ahirette de bu ikrar ile haşret!

Musa Peygamberin İsa Nebi’nin Allah’a yalvarıp:

“Ya Rabbi! Bizi O Hazret-i Muhammed’e ümmet eyle!” diye yakarışları gibi hiçbir duaya kalkan ellerimiz olmadan O’na ümmet olduk.

O’nu sevmenin, yolunda yürümenin, sünnetine göre hareket etmenin mutluluğunda olanlara ne mutlu!

Dünyaya gelince etrafımızda hep inanmış talihlileri gördük. Kulaklarımıza ezan sesleri doldu, Müslümanlar arasında yaşayıp İslâm’ın nurlu yolunda yürümenin hazzını tattık.

O büyükler büyüğü, sevgililer sevgilisi Hz. Muhammed (s.a.v.)’e ümmet olmanın şerefini taşımaktayız.

O’nu görmeden yaşayanlar, gördükleri halde inanmayan insanlar vardı. Bizler ne kadar şükretsek yine de azdır.

O Allah’ın Sevgili Habibine ümmet olmak lütfuna ermenin şükrünü eda etmek bile güç.

Allah bizi sevmiş. Habibi’nin ümmeti sınıfına vermiş. O’nun şefkat ve merhametinin, o büyük şefaatinin namzedi olarak yeryüzünde bizi yalnız bırakmamış.

O sevgilinin adı ile dillerimizi, muhabbetiyle de gönüllerimizi nurlandırmıştır.

108 Kitabü’ş-Şifa: 1/263

Ne mutlu ki ahir zamanda doğmuşuz. O talihli ümmetten olmuşuz.

Hızır Aleyhisselâmın ümmetinden olmak arzusunu duyduğu Hz. Kibriya (s.a.v.) ümmetindeniz.

Tolstoy gibi bir Hristiyan düşünür diyor ki:

“Hz. Muhammed büyük bir ıslahatçıdır.”

İnsanlığa çok büyük bir hizmette bulunmuştur.

Bir ümmeti hak nuruna kavuşturdu. Onları kan dökmekten kurtardı. Barışa erİştirdi. Yükselme yollarını açtı.

Öyle prensipler, öyle sünnetler sergilemiştir ki toplum bunlara uyduğunda, fertler bu prensiplere göre hareket ettiğinde bütün kavgalar biter.

Gerçek yaşayış O’nun yoludur. Resûl’ün izinden başka bütün yollar huzur vermekten uzaktır.

Kâinatın yaratıcısı beyan buyurdu:

“Eğer O’na itaat ederseniz, doğru yolu bulmuş olursunuz.”¹⁰⁹

Resûl-ü Kibriya ne güzel misal verir:

“Benim ve Allah’ın benimle gönderdiğinin durumu millette gelip:

-Ey milletim! Ben, üzerinize gelmekte olan düşman ordusunu gözlerimle gördüm ben uyarıyorum. Başınızın çaresine bakın. Kurtulmanın çaresini arayın, diyen biriyim.

Benim durumum bu adamın durumuna benzer.

Kavminden bir grup ona inanıp itaat eder ve arkasından yola çıkarak ağır ağır yürür gider.

Düşman ordusu sabaha karşı onlara baskın yapar. Onları helak eder, köklerini kazır.

İşte, bana itaat edip getirdiğime tabi olanlarda bana isyan edip getirdiğim hakkı yalanlayanların durumu budur.”

109 Nûr Sûresi: 54

Peygamber yolundan ayrılanların yalnızlığa mahkûm olacakları ve cenneti bulamayacakları beyan edilmiştir.

“Kendisine doğru yol açıklandıktan sonra kim Peygamberle ayrılığa düşer ve müminlerin yolunun dışında bir yol takip ederse, onu gittiği yolda yalnız bırakırız ve cehenneme atarız. O cehennem ne kötü bir yerdir.”¹¹⁰

İlahi

*İki cihan sultanının
Doğduğu ay geldi yine,
İlm ü maârif kânın
Doğduğu ay geldi yine.*

*Gelsin şefâat isteyen
Bulsun safâ onu seven
Ol sâhib-i hulk-i hasen
Doğduğu ay geldi yine.*

*Bedr-i dücâ şems-i dühâ
Verd-i gülistân-ı dühâ
Hakk'ın Habibi Mustafâ
Doğduğu ay geldi yine.*

*Bir âşık-ı sâdık kani
Rahat bula cân ü teni
Sırr-ı hakikat mahzeni
Doğduğu ay geldi yine.*

*O'nu Hüdayi ki sever
Matluba bulmuştur zafer
Fahr-i cihân hayrül başer
Doğduğu ay geldi yine.*

110 Nisa Sûresi: 115

PEYGAMBERİMİZE SALÂVAT GETİRMEK

İslâm Âlemine üç yüzden fazla eser vermiş olan İmam-ı Saranî Hazretleri (1491-1565) şöyle demiştir:

“Ey kardeşim! Şunu iyi bil ki Allah’ın huzuruna varacak tek bir yol vardır. O da Sevgili Peygamberine salât ve selam getirme yoludur. Allah azze ve celle katına varan en kestirme yol bu yoldur.”¹¹¹

Bize Allah’ı öğretene, dinin emirlerini tebliğ eden, insanlık vazifelerini belirten Hz. Muhammed Aleyhisselâm’dır. Ona her insan borçludur. O, insanlığın rehberi ve bütün Peygamberlerin sonuncusu ve şefaatçimizdir. Bundan dolayı ona daima salât ve selam göndermek vazifemizdir.

O, bütün insanların da ve cinlerin de Peygamberidir. Ona her canlı meftundur.

Ona her zaman salâvat getirilir. Her şey ona salâvatla tamamlanır.

Abdullah İbn-i Ömer (r.a.) der ki:

“Kılınan namaz ancak teşehhüd ve Muhammed Aleyyisselâm’a salât okumakla tamam olur. Bir mümin namaz kılar da Nebi (s.a.v.)’ye salât okumaz ise o kimsenin kıldığı namaz kabul olmaz.”

Ona salât, her duanın başında ve sonunda yer almalıdır.

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

111 El-Uhdu’l-Kübra: 343

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا *

“Allah ve melekleri Peygambere çok salâvat getirirler. Ey müminler! Siz de ona salâvat getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin.”¹¹²

Salâvat-ı Şerife, Allah’a hamd ile başladıktan sonra bir konuşmanın, bir duanın, bir işin bereketine vesiledir. Allah’a hamd ve Peygamber’e salâvat ile başlanmayan işlerde bereket olmayacağını Peygamberimiz (s.a.v.) haber vermektedir:

“Allah’a hamd ve bana salâvat ile başlanmayan hiçbir önemli iş, hayırlı sonuç vermez, neticesiz ve bereketsizdir.”¹¹³

“Bir topluluk toplanır, Allah’ı zikretmeden, Resûlullah’a salâvat getirmeden dağılırsa, bu meclisleri onlar için kıyamet günü bir hasret ve pişmanlığa sebep olur.”¹¹⁴

زَيِّنُوا مَجَالِسَكُمْ بِالصَّلَاةِ عَلَيَّ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ عَلَى نُورٍ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ *

“Sohbet meclislerinizi bana getireceğiniz salâvatlarla süsleyiniz. Şüphesiz bana getirdiğiniz salâvatlar sizin için ışıktır.”¹¹⁵

Allah’ı zikirle salâvatlarla bir araya gelen insanların aralarında fikir birliğine yol açılır. Salâvat getirilen meclislerde ilahi bereket olur.

Enes (r.a.) Hz. Peygamber (s.a.v.)’in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

112 Ahzab Sûresi: 56

113 Camiü’s-Sağır: 2/78

114 Müsned: 2/389

115 Râmuzü’l-Ehadis: 293

“Allah’ın bir kısım melekleri vardır ki bunlar yeryüzünde dolaşırlar. Allah’ı zikreden topluluklar, ilim meclisleri ararlar. Onlara rastladıklarında:

-Ya Rabbi! Biz senin kullarından bir cemaate rastladık. Onlar seni yüceltiyor, senin kitabını okuyorlar. Senin yüce Peygamberin (s.a.v.)’e salât ve selam okuyorlar. Senden dünya ahiretleri için bir şeyler istiyorlar, diye durumu Allah’a arz ederler. Cenâb-ı Hakk:

-Onları rahmetimle kuşatın! Onların meclisinde olanlar isyankâr olmazlar, diye buyurur.”

Manevi bir hava hissetmek için Peygamberimize sık sık salâvat getirilmelidir. Bu olmazsa bereket beklenemez.

Ebû Hureyre (r.a.) Peygamberimiz (s.a.v.)’in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

“Yeryüzünde Müslümanlar bir araya gelir de toplandıkları yerde Allah’ı zikretmez, O’nun Peygamberi üzerine salât ve selam okumazlarsa, onların arasında bir noksanlık olur. Aralarına ayrılık düşer veya onların peşini takip eden bir hak kalır. Allah onları dilerse bağışlar, dilerse azap eder.”

Müminin bütün duaları da Allah’a hamd ve Peygambere salâvat ile başlamalıdır. Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

كُلُّ دُعَاءٍ مَحْبُوبٌ حَتَّى يُصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

“Peygambere salâvat getirilinceye kadar her dua kabul edilmeden bekletilir.”¹¹⁶

Salâvat-ı şerife getiren bir mümin, Allah-u Teâlâ’nın rahmet ve mağfiretine nail olur. Müminin bir salâvatına on misli rahmet verileceğini Peygamberimiz (s.a.v.) müjdelemiştir:

116 Camiü’s-Sağir:2/79

“Bir kimsenin yanında ismim anıldığında bana salâvat getirsin. Bana bir defa salâvat getirene Allah-u Teâlâ on defa rahmet eder.”¹¹⁷

“Bana Rabbimiz katından bir melek geldi ve şöyle dedi:

-Ümmetinden kim sana bir salâvat getirirse, Allah bundan dolayı ona on sevap yazar. On günahını siler. Derecesini on kat yükseltir. Ve getirdiği salâvatın aynısıyla karşılık verir.”¹¹⁸

Resûl-ü Kibriya Efendimiz de salâvatı tavsiye buyurmuş ve ümmetinin salâvatı sebebiyle neler kazandığını ifade etmiştir:

الصَّلَاةُ عَلَى نُورٍ عَلَى الصِّرَاطِ فَمَنْ صَلَّى عَلَيَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ
ثَمَانِينَ مَرَّةً غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ ثَمَانِينَ عَامًا *

“Bana salâvat okumak, sıratı nurdur. Bir kimse bana Cuma günü seksen defa salâvat okursa, seksen senelik günahları bağışlanır.”¹¹⁹

Kaab bin Ucba (r.a.) anlatır:

“Bir gün Hz. Muhammed (s.a.v.) Efendimiz yanımıza geldi. Biz ona:

-Ya Resûlullah! Sana nasıl selam vereceğimizi biliyoruz. Ama nasıl salât edeceğimizi bilmiyoruz. Bunu bize öğretir misin? dedik. O zaman Nebi (s.a.v.) şöyle söyleyin buyurdu:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى
آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.
اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى
آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

117 Tergib ve't-Terhib: 2/496

118 Müsned: 4/29

119 Muhtârü'l-Ehadis: 91

-Allah'ım İbrahim (a.s.)'e ve onun âline salât ettiğin gibi Hz. Muhammed onun âline salât et. Sen övülmeye ve yüceltmeye layıksın.

-Allah'ım İbrahim (a.s.)'i ve onun alini mübarek kıldığın gibi, Hz. Muhammed ve onun alini mübarek kıl! Sen övülmeye ve yüceltmeye layıksın.”

Salâvatları, Peygamberimiz (s.a.v.)'in şanına uygun bir edep ve eda ile yapmalıdır. Bu, müminin Peygamber sevgisini gösterir.

İbn-i Mesud (r.a.)'un şöyle dediği rivayet edilmiştir:

“Sizler Hz. Muhammed (s.a.v.)'e salât okuduğunuzda onu güzel yapınız. Siz belki farkında olmazsınız. Olabilir ki bu salâtınız Resûlullah'a arz edilir.” Yanında bulunanlar İbn-i Mesud'a:

“O halde Resûlullah'a nasıl güzel salât okuyacağımızı bize öğret” dediler. O da:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَبَرَكَتِكَ عَلَى سَيِّدِ
الْمُرْسَلِينَ وَ اِمَامِ الْخَيْرِ وَقَائِدِ الْخَيْرِ وَرَسُولِ الرَّحْمَةِ اَللّٰهُمَّ
ابْعَثْهُ مَقَامًا مَّحْمُودًا يَغْبِطُهُ الْاَوَّلُونَ وَالْاٰخِرُونَ اَللّٰهُمَّ صَلِّ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ اِبْرَاهِيْمَ وَعَلَى آلِ
اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ. اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى
آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلَى آلِ اِبْرَاهِيْمَ
اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ.

“Allah'ım! Bağışını, rahmetini ve bereketini, bütün Peygamberlerin Efendisi, muttakilerin İmamı, her türlü hayrın saiki ve yönlendiricisi, rahmet Peygamberi olan Muhammed Mustafa'yı; kıyamet gününde kendisinden önce gelenlerin de sonra gelenlerin de kıskanacağı, gıpta edeceği Makam-ı Mahmud'a yükselt!

Ya Rabbi! İbrahim (a.s.)’e ve onun âline salât ettiğin gibi, Hz. Muhammed (s.a.v.)’e ve onun âline de salât et ve yine, İbrahim (a.s.) ve onun alini bereketli kıldığın gibi, Nebi (s.a.v.)’yi ve onun alini de mübarek kıl! deyin” buyurdu.

Salâvatlar anında Peygamberimize ulaştırılır ve Peygamberimiz de o mümine karşılık selam göndererek duada bulunur.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مَلَكَةٌ سَيَّاحِينَ فِي الْأَرْضِ يُبَلِّغُونَنِي مِنْ أُمَّةٍ
السَّلَامِ *

“Şüphesiz Allah’ın yeryüzünde dolaşan melekleri vardır. Ümmetimden gelen selamları bana ulaştırırlar.”¹²⁰

Peygamberimize selam göndermek, o selama karşılık bulmak ne güzel bir lütuftur.

Salâvat-ı Şerife okuyan müminin adı, künyesi, Ravza-i Mutahhara’da okunmakta ve selamı Resûlullah’a arz edilmektedir. Bir mümin için bundan daha büyük şeref olabilir mi?

Dünyada selam gönderilen Peygamberin, mahşerde yanında olmak, O’na yakın bulunmak da ayrı bir şereftir. Peygamberimiz (s.a.v.) bu müjdeyi veriyor:

إِنَّ أَوَّلَى النَّاسِ بِى يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُهُمْ عَبَّيَّ صَلَاةً.

“Kıyamet gününde insanlar içerisinde bana en yakın olan, bana en fazla salâvat getirendir.”¹²¹

Peygamber (s.a.v.) Efendimizin adını duyduğu halde ona salât-ü selam getirmeyenler ise cimri olarak ifade edilmiştir:

الْبَخِيلُ مَنْ ذَكَرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ *

120 Tergib ve’t-Terhib: 2/498

121 Camiü’s-Sağir:2/78

“Cimri odur ki yanında ismim geçtiği halde bana salâvat getirmez.”¹²²

Kaab bin Ucre (r.a.) Hz. Muhammed (s.a.v.)’in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) bize ‘Minberi hazırlayın!’ buyurdu. Biz de hazırladık. Birinci basamağı çıkınca ‘Âmin’ dedi. İkinci basamağı çıktı. Yine ‘Âmin’ dedi. Üçüncü basamağı çıkınca yine ‘Âmin’ dedi. Minberden inince biz dedik ki:

‘Bugün, daha önce sizden duymaya alışık olmadığımız şeyler işittik. Neden böyle buyurdunuz?’ Nebi (s.a.v.) buyurdu ki:

‘Bana Cebrail geldi. Şöyle dedi: “Senin ümmetlerinden kim Ramazana kavuşur da bağışlanamazsa Allah’ın rahmetinden uzak olsun.” Âmin, dedim. İkinci basamağı çıktığımda, “Kimin yanında senin ismi şerifin söylenir de sana salât okumazsa Allah’ın rahmetinden uzak olsun,” dedi. Âmin, dedim. Üçüncü basamağı çıktığımda ise “Her kimin yanında annesi babası veya biri yaşlanır da o kimsenin cennete girmesine vesile olmazsa o kimse Allah’ın rahmetinden uzak olsun,” dedi. Ben de Âmin, dedim’ buyurdu.”¹²³

Salâvat getirmenin her yöne faydası vardır. Salâvatı yazan parmaklara, okuyan dudaklara ve okunan ölümlere bile fayda vermektedir. Salâvat-ı şerife hürmetine ölümlerin azapları hafiflemektedir.

“Hasan-ı Basri’ye bir hanımefendi geldi ve ona:

-Ey Efendi! Benim bir kızcağızım öldü. Onu rüyamda görmek istiyorum. Bana bir yol göster, dedi. Hasan-ı Basri ona:

-Yatsı namazından sonra, 4 rekât namaz kıl. Her rekâtta Fatiha’dan sonra Tekasür Sûresini bir defa oku. Sonra yatağına gir. Uyuyuncaya kadar Nebi (s.a.v.)’ye salât ve selam oku, dedi.

122 Muhtârü’l-Ehadis: 58

123 Tergib ve’t-Terhib: 2/508

Kadın onun dediği gibi yaptı. Kızını rüyasında gördü. Kendisi azap içerisindeydi. Üzerinde katrandan elbiseler vardı. Elleri bağlı, ayakları ateşten zincirlere vurulmuştu. Kadın uyanınca, Hasan-ı Basri Hazretlerine koştu. Durumu ona anlattı. O da kadına:

-Kızının adına sadaka ver, belki Allah onu bağışlar, tavsiyesinde bulundu.

Hasan-ı Basri, o gece rüyasında o kadının kızını cennet bahçesine benzer bir bahçede gördü. Kurulmuş bir köşk vardı. Köşkün üzerinde de son derece güzel bir kız vardı. Kızın başında nurdan bir taç bulunuyordu. Kız:

-Ya Hasan-ı Basri! Kim olduğumu biliyor musun? diye sordu. O da:

-Hayır. Bilmiyorum, dedi. Kız:

-Ben şu sana gelen kadının kızıyım. Ona Nebi (s.a.v.)'ye salât okumasını emretmiştin, dedi. Hasan-ı Basri de:

-Fakat annen senin halini daha değişik anlatmıştı. Benim gördüğüm halin ise bambaşka, dedi. Kız:

-Evet, dedi. Durum annemin dediği gibiydi. Hasan-ı Basri:

-Öyleyse bu makama ne ile ulaştın? diye sorunca kız:

-Annemin sana anlattığı şekilde azap ve ceza çeken yetmiş bin kişi idik. Kabrimizin yakınından salihlerden bir kişi geçti. Nebi (s.a.v.) bir Salâvat-ı Şerife okuyup sevabını bizlere bağışladı. Bizler için dua etti. Allah bu Salâvat-ı Şerife'yi ve duayı kabul etti. Bu Salâvat-ı Şerife ve bu salih kişinin duası hürmetine Allah bu azaptan bizi kurtardı. Bundan payıma düşeni siz gördünüz işte.”

Sevgili Peygamberim

*Ömür yetmez vâsfını anlatmaya, dil yetmez
Kalemler aciz kalır yazarken hayatını
Haşre kadar et diller anlatsa, yine bitmez
Gönülden çıkan sesle sıralarken natını.*

*İnsan, cin ve melekler sana sevgi sunarken
Kâinatta her zerre hep sana müştak iken
İnsanlık efendisi Resûlullah'tır derken
Cennette görecekler sonsuz saltanatını.*

*Asırlardır sevginle mutlu oldu gönüller
Bedenle sıhhat buldu seni andıkça diller
Şefaât ümidiyle beklerken Nebiler
Seyretmek ne güzeldir o arştaki tahtını.*

*Seninle her şey güzel, seninle her şey tatlı
Gönüllerde sen varken insan sanki kanatlı
Var mı şefaatine erenden daha bahatlı?
Senin nurunla geçer müminler sıratını.*

MİRÂC KANDİLİ

Mübarek Üç Aylar içerisinde bulunan kandil gecelerinin ikincisi Mirâc'tır.

Hicret'ten 1,5 sene evvel ve Recep ayının 27. Gecesinde vaki olan 'İsrâ', yani Peygamber Efendimizin Mekke'deki Mescid-i Haram'dan Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya yolculuğu ve 'Mirâc', yani sonsuz semalara yükselişi; zaman ve mekân kayıtlarının dışında yaşanan büyük bir ilahi tecellidir.

Mirâc hadisesi Kur'an-ı Kerim ile sabit olmuştur. Kur'an-ı Kerim'in 17. Sûresinin adı İsrâ'dır. İsrâ, gece yolculuğu yapmak demektir. Bu surenin başında Rabbimiz (c.c.) Hz. Peygamberin Mirâc mucizesinin Mekke'den Kudüs'e kadar olan bölümünü anlatmaktadır. Sûrenin ilk ayeti şudur:

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى
الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ
السَّمِيعُ الْبَصِيرُ *

“Kulu Muhammed'i bir gece Mescid-i Haram'dan, kendisine bir kısım ayetlerimizi göstermek için çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya götüren Allah'ın şanı ne yücedir. Doğrusu O, işitir ve görür.”¹²⁴

124 İsra Sûresi: 1

Bediüzzaman Said-i Nursi, Sözler adlı eserinde Mirâc bahsini anlattığı Otuzbirinci Söz'e 'İhtar' ile başlar. Ve Mirâc meselesinin imanın esaslarından sonra terettüp ettiğini söyler. Bu mübarek seyahatin, iman esaslarının nurlarından yardım alan bir nur olduğuna dikkat çeker Üstad. Vakanın imanın kaide-lerini kabul etmeyenlere karşı ispat edilemez bir hal olduğunu özellikle vurgular. 'Allah'ı bilmeyen, Peygamberi tanımayan ve melaikeyi kabul etmeyen ve semavatın vücudunu inkâr eden adamlara' Mirâc hadisesinden bahsedilemeyeceğini belirtir. Said-i Nursi'ye göre o kişilere öncelikle imanı anlatmak gereklidir, elzemdir çünkü. Said-i Nursi, kafasında bu olayla alakalı kuşku duyan ruhu mutmain olmamış müminlere ise Mirâc-ı Nebeviye'yi, 'Serd-i Kelam' yani güzel bir şekilde ifade ederek izah edilmesi gerektiğini işaret eder.¹²⁵

Mirâc olayını, Hz. Peygamber şöyle anlatmıştır:

"Mekke'de idim, evimin tavanı açıldı. Cebrail indi. İçi hikmet ve iman dolu bir leğen getirdi, içindekini göğsüme boşalttı ve göğsümü kapattı. Sonra bembeyaz, merkepten büyük, kartırdan küçük, gözünün gördüğü mesafeyi bir adımda alan bir Burak getirildi bana. Burak'a bindim. Beytu'l-Makdis'e geldim. Onu, Peygamberlerin (hayvanlarını) bağladığı halkaya bağladım. İçeriye girip iki rekât namaz kıldım. Cebrail bana bir kap şarap, bir kap süt getirdi. Sütü aldım (şarabı almadım). Cebrail, Fitreta (yaradılışa) uygun olanı seçtin, dedi. Cebrail elimden tutup beni en yakın göğ'e çıkardı. Göğün muhafızına aç, dedi. Muhafız kim olduğunu sordu. O da, Cebrail dedi. Muhafız, yanında kimsenin olup olmadığını sordu. O da, yanımda Muhammed var, dedi. Muhafız Muhammed'e gelsin diye haber gönderildi mi? diye sordu. Cebrail, evet deyince gök açıldı. En yakın göğ'e çıktık. Orada oturmuş, sağında solunda bir takım karartılar bulunan bir adam gördük. Sağına bakınca gülüyor,

125 Sözler: 758

soluna bakınca ağlıyordu. Bana, merhaba ey salih Peygamber, ey salih oğul! dedi. Cebrail'e bunun kim olduğunu sordum. Bu Âdemdir, dedi, sağındaki ve solundaki karartılar da evlatlarının ruhlarıdır. Sağ tarafında bulunanlar cennet ehlidir, onlara bakınca güler, sol tarafında bulunanlar cehennem ehlidir, onlara bakınca da ağlar. Sonra Cebrail beni ikinci göğe çıkardı. İkinci göğün muhafızı da birincisinininki gibi Cebrail'e bir takım sorular sordu ve neticede göğü açtı. Orada teyze oğulları Mer-yem oğlu İsa ile Zekeriyya oğlu Yahya'yı gördüm. Bana merhaba dediler ve hayır dua ettiler. Cebrail beni üçüncü göğe çıkardı, orada da Yusuf Aleyhisselâm'ı gördüm. Tüm güzelliğin yarısı sanki ona verilmişti. Bana merhaba dedi ve hayır duası etti. Cebrail beni dördüncü göğe çıkardı. Orada da İdris'i gördü. Bana merhaba dedi ve hayır duası etti. Beşinci göğe çıktık, orada Harun'u gördüm. Bana merhaba dedi ve hayır duası etti. Altıncı göğe çıktık. Orada Musa'yı gördüm. Bana merhaba dedi ve hayır duası etti. Yedinci göğe çıktık, orada da İbrahim'i gördüm. Sırtını Beytu'l Ma'mur'a dayamıştı. Beytu'l Ma'mur'a günde yetmiş bin melek giriyor, geri dönmüyorlardı.

Sonra Cebrail beni Sidretü'l-Münteha'ya götürdü. Sidre'yi öyle cazip renkler kaplamıştı ki mahiyetini bilemem. Cennete de götürüldüm. Orada inciden kubbeler gördüm, toprağı ise misk idi. Öyle bir yere çıkarıldım ki (kader) kalemlerinin cızırtısını duyuyordum.”¹²⁶

Bundan sonrasını da mutasavvıf müfessir Reşidu'd-din el-Leybudi'nin “Keşfu'l-Esrar ve Uddetu'l-Ebrar” adlı tefsirinden takip edelim:

“Yedinci gökten Sidretu'l-Münteha'ya vardılar. Burada büyük bir ağaç vardı. Bu ağacın kökünden dört su çıkıyordu. İkişi zahir, ikisi batın suyu idi. Ağacın üstünde de büyük bir nur parlıyordu. Büyük, altından bir pervaneye sayısız melekler, izzet

126 Müsned: 3/148

dergâhının perdelerinden birine geldiler. Cebrail, perdeyi kaldırdı ve dedi ki:

-Ben Cebrail'im, yanımda Muhammed var. Perde içinden bir ferîşteh:

-Allahuekber, dedi. Elini çıkardı. Resûl'ü perdenin içine aldı, Cebrail dışarda kaldı. Hz. Peygamber (s.a.v.) Cebrail'e niçin dışarıda kaldığını sordu. Cebrail:

-Bizim her birimizin belirli bir makamı vardır. Burası benim belirtilmiş makamımdır. Yaratılmışlarının ilminin son bulduğu yerdir. Yaratıkların ilmi buraya ulaşamaz. Ulaşırsa geri döner, dedi. O ferîşteh göz açıp yumuncaya kadar bir zamanda Hz. Peygamberi diğer bir perdeye götürdü. İki perde arasında beş yüz yıllık mesafe vardı. Böyle böyle Peygamber (s.a.v.) yetmiş perde açtı. Her perdede bir melek kendisini alıp diğer perdeye götürüyordu.”

Bir rivayete göre, Cebrail de buraya kadar gelmiştir. Bundan sonra yeşil bir refref yüksekten inmiş, Hz. Peygamber (s.a.v.) o refrefe binerek Yüce Rabbin arşına kadar çıkmış. Arşı, Levh-i Mahfuz'u, arşı taşıyan melekleri ve daha nice harika şeyleri görmüştür.

Orada zaman ve mekân kaygısı silinmiş, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in gözleri önünden bütün esrar perdesi kalkmış, olmuş ve olacak her şey O'nun gözleri önüne serilmiş ve O'nun ruhu bütün kâinatı kucaklamıştır. Kendisi bunu şöyle anlatıyor:

“Arşı her şeyden büyük buldum. Yüce Allah, beni arş mesnedine yaklaştırdı. Arşın bir parçasına oturdum. Dilime öyle bir hal geldi ki hiç kimse ondan daha güzel bir lezzet duymamıştır. Cenâb-ı Hakk bana, öncekilerin ve sonrakilerin haberini bildirdi.”

Yüce Allah, Resûl-ü Ekremine harfsiz, sessiz, vasıtasız hitap etti ve O'na üç hediye lütfeyledi:

Birincisi, Bakara Sûresinin sonundaki üç ayet, ikincisi, ümmetin içinde Allah'a eş ve ortak koşmayanların cennete gidecekleri hakkındaki söz, üçüncüsü de beş vakit namazdır.

Mirâc Gecesi, Allah'ın Resûl'ü, yakın akrabası bulunan Ümmühan'ın evinde idi. Yatsı namazını kılmış, uykuyla uyanıklık arasında bir vaziyette iken melek gelip kendisini seyahate çıkarmıştı. Bütün bu seyahat, gecenin birkaç saati ve dakikası içinde olmuş, Resûlullah döndüğünde yatağını sıcak bulmuştu. Allah'ın Resûl'ü, gördüklerini anlatmış, duyanların çoğu, 'Bu olmayacak bir iştir. Mekke'den Şam diyarına kervan bir ayda gider, bir ayda da döner. Muhammed bu kadar yolu bir gecede gidip geldiğini söylüyor' diyerek O'nun Mirâc'ını inkâr etmişlerdi.

Bu olay, bazı Müslümanların kalbinde dahi şüphe uyandırmış idi. İsrâ Sûresinin 60. ayetinin bu müşahedenin, insanlar için bir imtihan olduğu belirtildiğine göre, bu olay üzerine inanan insanlar dahi imanlarında denenmişlerdir. Kureyş, bu olayın akla ve mantığa uymadığını söyleyerek müminleri inkâra döndürmeye gayret etmiştir. Hz. Ebubekir'e de gitmişler: 'Baksana, demişler. Arkadaşın bir gecede ta Kudüs'e gidip Mekke'ye geri döndüğünü söylüyor.' Hz. Ebubekir: 'Vallahi eğer bunu O söylüyorsa, doğrudur. O bana bundan daha tuhafını söylüyor. Kendisine gece veya gündüzün herhangi bir anında gökten haber geldiğini söylüyor. Ben O'na inanıyorum ve sözünü doğruluyorum. Bunu neden kabul etmeyeyim?' şeklinde cevap vermiştir. Bu sarsılmaz imanından ötürü Hz. Ebubekir'e o gün, Allah elçisi tarafından 'es-Sıddık' ünvanı verilmiştir. Kudüs'ü görmüş olan kimseler Hz. Peygamberden Kudüs'ü tarif etmesini istemişler, o anda Kudüs gözlerinin önüne getirilmiş bulunan Peygamberimiz Kudüs'ü Mescid-i Aksa'yı olduğu gibi tarif etmiştir.¹²⁷

127 İbn-i Hişam: 1/91

Müşrikler, Mirâc olayını bir türlü kabul edememişler. Peygamberimize sorular sormuşlardır:

-Öyleyse Mescid-i Aksa'yı tarif et ki bu olaya inanalım, teklifinde bulundular. Mescid-i Aksa'yı o haliyle bilenler vardı. Bunlar Muhammed Aleyhisselâm'ın beklenen tarifi yapamayacağını sanıyorlardı.

Hâlbuki müşriklerin bu istekleri üzerine, Cenâb-i Hakk Mescid-i Aksa'yı Fahr-i Risaletin gözleri önünde şekillendirdi. Efendimiz, Mescid-i Aksa'ya bakıp, Beyt-ül Makdis'i bütün teferruatıyla tarif ve tavsif buyurmaya başladılar.

Kâfirlerin, bu tarife itiraz etmeye mecalleri kalmamıştı. Buna rağmen, inatlarından vazgeçmediler ve:

-Evet, Mescid-i Aksa'yı tarif ettin. Haydi, bakalım! Şimdi de bize yolda bulunan kervanımızdan haber ver. Bu bizim için daha önemlidir. Mescid-i Aksa'nın tarifini duymuş, işitmiş ve öyle tarif etmiş olabilirsin. Kervanlarımız, senin gidip geldiğini haber verdiği yol üzerindedir. Eğer Peygambersen bize kervanımızdan da haber ver, dediler.

Efendimizin Mirâc'tan evvel Kudüs'e gitmemiş olmaları, Mirâc'nin şahidi idi. Bununla beraber kervanlarından da haber verdiler ve:

-Evet! buyurdular. Filancaların kervanına rastladım. Revha denilen yerde idiler. Bir develerini kaybetmiş, arıyorlardı. Yüklerinde bir su kabı vardı, onu alıp o kaptan su içtim. Onu aldığım yere koydum. Geldiklerinde sorun bakalım, kaplarında su var mıymış?

Kâfirler şaşkınlık içindeydiler.

-Bu da başka bir delildir; soracağız, dediler.

Sonra develerinin sayısını, kaç kişi olduklarını sordular. Bu defa kervan Resûl-ü Ekrem'in gözleri önünde tecessüm ettirildi ve Efendimiz kervanda bulunan kişileri, deve sayısını birer birer tarif ettiler ve:

-En önde, beyaz bir deve üzerinde dikilmiş iki çuval olduğu halde içinde şu eşyalar vardır; diğer develerin yüklerinde de filan filan eşyaların yüklü olduğunu gördüm. Filan günü güneş doğarken Mekke'ye dâhil olurlar, buyurdular. Kâfirler:

-Bu da bir delildir; soracağız, dediler.

Efendimizin kervanın geleceğini haber verdiği gün Semiyye denilen yerde toplandılar ve içlerinden:

-Güneş ne zaman doğacak da onu yalancı çıkaracağız, diyerek beklemeye başladılar.

Kervanı karşılamak üzere yola çıkan kafirlerden birisi:

-Güneş doğuyor, diye haykırırken; aynı anda bir diğeri de:

-Kervan geliyor! diye bağırdı.

Kervanın önünde, Efendimizin buyurdukları gibi beyaz bir deve iki tarafında iki çuval olduğu halde görülmüştü. Kervanda bulunan şahısların ve eşyaların da Resûlullah'ın tarifi gibi olduğu anlaşılmıştı. Hepsi de bunu böylece görüp kabul ettikleri halde bir tülü iman edemiyorlar:

-Evet! Her şey dediği gibi çıktı, sözleriyle gerçeği tasdik etmekle beraber:

-Haza sihrün mübiyin, (Muhammed sihirbazdır) diyorlardı.

Gördükleri bu mucizelerin Allah'ın kudret ve kuvvetinden olduğunu kabul edemiyorlardı. Habib-i Ekrem'in yedinden zuhur eden bunca mucizelerin hâlıkının Allah olduğunu ve Hz. Muhammed'den zuhur ettiğini inkârda inat ederek küfr-ü delalette kalıyorlardı. Mucizelerin hâlıkı Allah'tır. Allah bütün bunları yapmaya kadir değil miydi? Bir kulunu Mekke'den alıp Kudüs'e ve oradan semaya çıkaramaz mıydı?

Bu haberin şayi olmasından sonra imandan dönenleri görünce Ebu Cehil koşarak Ebubekir Sıddık'ın evine geldi ve:

-Ey Kuhafe oğlu! dedi. Haberin var mı, arkadaşın olan Muhammed neler söylüyor? Bu akşam gecenin bir anlık zamanında Mekke'den Kudüs'e ve oradan da semâvâta çıktığını iddia

ediyor. İnanılmaz derecede garip ve acayip haberler veriyor. Sen bu sözlerle inanır mısın?

Ebubekir Hazretleri tereddüt etmeden ona:

-Bu sözleri sen kendinden mi uydurdun, yoksa bunları gerçekten Muhammed Aleyhisselâm mı söyledi? diye sordu.

Aklı ve akıllığı ile böbürlenene kâfir ise:

-Bu gibi şeyleri uydurmak benim aklıma bile gelmez. Elbette Muhammed-ül-Emin söylüyor, deyince Ebubekir Hazretleri de:

-Öyleyse elbette inanırım. Onun söylediği her söze, her kelimeye, her harfe tamamen, kalbime zerre kadar şüphe ve tereddüt getirmeden inanırım. Zira o asla yalan söylemez, cevabını verdi.¹²⁸

Böylece Hz. Ebubekir Sıddık, Hakk Resûlü'ne olan sıddıkiyetini, iman ve inancını ispat etmiş oldu. Bundan ötürü Cenâb-ı Hakk ona "Sıddık" lakabını ihsan buyurmuştur.

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ *

"Dosdoğru Kur'an'ı getiren ile onu tasdik edenler var ya, işte onlar Allah'a karşı gelmekten sakınanlardır."¹²⁹

Her ikisi de şüphesiz akıl sahibiydi. Ebu Cehil'in bu işi, kendi çerçevesinde kendi aklı ile ölçerek 'Bu iş olamaz' deyişi normaldi. Akla vurulacak olursa akıl bunu kabul etmez görünüyordu. Nitekim Ebu Cehil de Kudret-i İlahiye'yi kendi aciz aklıyla ölçmeye kalkışmış ve bu akıl, Kudret-i İlahiye'yi ihata edememişti.

Her şey akıl ile çözülemez. Aklın da bir sınırı vardır. Hele ulvi konular, hikmetli olaylar aklın kavrayışıyla izah edilemez. Ziya Paşa buna işaret ederek şöyle demiştir:

"İdrak-i meâli bu küçük akla gerekmez.

128 Hâzin Tefsiri: 3/151

129 Zümer Sûresi: 33

Zira bu terazi bu kadar sikleti çekmez.”

Ebu Cehil, Mirâc olayını duyunca Peygamberimizin yanına gelir:

“Ya Muhammed! Bunu ancak rüyasında görmüş olabilirsin,” demiş ve Efendimizden:

“Hayır! Vücudumla dolaştım,” cevabını alması üzerine kendilerine:

“Ayağa kalkar mısın?” teklifinde bulunmuştu. Efendimiz ayağa kalkmışlar. Ebu Cehil:

“Öteki ayağını da kaldır,” demiş ve Resûl Aleyhisselâm da kendisine:

“Düşerim ya Ebu Cehil,” cevabını verince; kendi sakat akıl yürütmesiyle, Hakk kudretini tartmaya cüret eden kâfir, beklediği bu cevabı almaktan memnun:

“Peki, mademki iki ayağını da kaldırarak yerden bir karış yukarıda duramıyorsun, nasıl oluyor da buradan Kudüs’e ve oradan da semaya çıkabiliyorsun?” deyince, Efendimiz de ona sükûnet ve suhûletle şöyle buyurmuşlardır:

“Ya Ebu Cehil! Ben, kendim gitmedim. Beni Rabbim götürdü.”

Allah her şeye kadirdir. Bir şairimiz bunu şöyle tasvir eder:

“Serapa nur olur gönlüm anarken

Ben o Mirâcı,

Beyan etmek değil hatta

Tasavvurlar kimin harcı?”

Kudret-i İlahi her şeye muktedirdir.

Bir sohbet sırasında bir zat, Emir Sultan’a; Peygamber Efendimizin Mirâc’a çıkmasının, cismani mi yoksa ruhani mi olduğunu sorar:

“Allah yolunda olan bir kimsenin kalbinde, Allah’a kavuşmaktan başka bir arzu bulunmaz,” diyen Emir Sultan şöyle cevap verir:

“Ceddim Resûl-ü Ekrem Mirâc’a bedeniyle çıktı. Mekânsız, zamansız, cihetsiz olarak Rabbi ile konuştu. Bu hususlarda hiç kimsenin şek ve şüphesi olmasın. Bunun doğruluğu Necm Sûresinde bildirilmiştir. Resûl-ü Ekrem için cümle melâike ve bütün mahlûkat salâvat getirirler. Böyle yüksek bir zatın Peygamber Efendimizin, iki cihanın güneşinin, Müslümanların şefaathçisinin Mirâc’ında; beden ve ruhen olmasında şüpheye gerek yoktur. Bu beden, göz ve kulaklar, günde bir defa değil dört yüz defa Mirâc yapabilir.”

İsrâ ve Mirâc’ın bir rüya olmayıp uyanık iken ve gerçek bir manevi seyahat olduğundan şüphe yoktur. Çünkü bu, eğer bir rüya olsaydı kimse onu inkâra kalkışmazdı. Zira rüyada herkes böyle şeyler görebilir. Bunun olağanüstü bir tarafı kalmaz. Hâlbuki İsrâ ve Mirâc birer mucizedir. Mucize oluşu O’nun uyanık iken vuku bulmasındandır.

Şair ne güzel dile getirmiştir:

“Muhammedden diğer yok

Dâhil olmuş Kâbe Kavseyn’e

Kirâm-ı enbiyadan girmede

Bir fert o mabeyne

Harem-gah-ı visale Ahmedî

Tenha alıp Mevlâ

O halvet mahsus oldu

Hazret-i Sultan-ı Kevreyne.”

Kalp âlemimizin gecelerden kazanacağı şeyler vardır. Mirâc hadisesi gece vakti olmuştur. Kur’an-ı Kerim’de ‘Gece ve gecenin içindekilere and olsun!’ buyrulmakla gecenin hikmet ve esrarına dikkat çekilmektedir. Gecenin manevi alışverişi kalpteki hikmetlerin huzuruna medar olur. Hz. Ebubekir, Hz. Ömer’e şöyle der:

“Ey Ömer! İyi belle, Allah-u Teâlâ’nın gece yapılmasını istediği bir takım hukuku vardır. Bunlar gündüz yapılsa kabul

olunmaz. Gündüz yapılması gereken emirler de vardır ki bunlar da gece yapılırsa kabul olunmaz.

İsrâ ve Mirâc olayının, Müslümanlar için en önemli sonuçlarından birisi hiç şüphesiz İslâm dininin direği mesabesinde olan namazdır. Namaz müminlere bir Mirâc hediyesidir. Onun içindir ki ‘Namaz müminin Mirâc’ı’ olmuştur. Nasıl ki Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) Mirâc’ta, vasıtalarından arınmış olarak Yüce Allah’la buluştu ise mümin de namazda vasıtasız olarak doğrudan Rabbinin huzuruna çıkar, sadece O’na kulluk etme ve sadece O’ndan yardım isteme fırsatı bulur. Öyle ise mümin günde beş vakit namazını dikkatle ve huşu içerisinde eda edecek olursa namaz onun için bir Mirâc olacak ve kul onunla Hakk’a yol bulacaktır.

Mirâc olayı niçin oldu? Onun hikmetini yüce kudret sahibi bilir. O, Allah-u Teâlâ’nın hikmetidir.

Semada bulunan bütün mahlûkat, Allah-u Teâlâ’ya niyazda bulundu. Yalvardılar, yakardılar:

“Ya Rabb! Senin sevdiğini biz de severiz. Senin muhabbet ettiğine biz kurban oluruz.

Senin âşık olduğunun biz de âşıklarıyız. Hürmeti için âlemleri yarattığın gönülleri O’nun nuru ile aydınlattığın Zat-ı Muhterem’e biz de hayranlık duyarız.

İşaretiyle ayı ikiye ayıran, mahşerde ümmetini kayıran o müstesna şahsın ayağına biz de yüz süreriz.

‘Bile yazdım, adın ile adımı’ buyurarak adın ile beraber yazdığın o adın sahibini biz de görme şerefine erelim.

Yeryüzünün talihli mahlûkatı, O’nun cemalini doya doya seyretmektedir.

Ya Rabbi! Muhammed’ini huzuruna davet buyur da bizler de bir kerecik olsun O’nun gül cemalini seyreyleyelim.

O’nun dolaştığı beldeleri emin kılarak nurla doldurdun. Semayı da misk-i amberle doldurdun. Ne olur O’nu biz de görelim.”

Yüce Allah bu niyazlar sonucu Resûlullah'ı Mirâc'a davet etti.

“Söyleşirken Cebrail ile kelam

Geldi refref önüne verdi selam

Aldı ol Şah-ı Cihanı ol zaman

Sidreden gitti ve götürdü heman”

Resûl-ü Ekrem, iştiyakla bekleniyordu. Semadaki bütün melekler Resûlullah (s.a.v.)'ın yoluna çıkmış bekliyorlardı ve şöyle diyorlardı:

خَاكِ رَهْسَتْ بَرْسَرِمَا تَاَجْ بَادُ
هَزْ شَبْ عُمَرَتْ شَبْ مِعْرَاجْ بَادُ

“Yolunun tozu bizim başımıza taç olsun.

Ömrünün her gecesı Mirâc olsun.”

Mirâc olayı hak ve gerçektir.

وَمِعْرَاجِ نَبِيِّ حَقْدِرْ آكََا شَخْصِيْلَهْ مُخْتَصِدِرْ
جِيْقُوبْ فَوْقَ الْعُلَايَهْ حَقِّ كُورْمَشْدِرْ حَبِيْبُ اللّٰهِ

“Ve Mirâc-ı Nebi haktır. Ana şahsıyla muhtasdır.

Çıkıp fevk-al-ulaya Hakk'ı görmüşdür Habibullah.”

Peygamber (s.a.v.)'in Mirâc'ı hak ve doğrudur; O'nun şahsına hastır. Habibullah en yüksek mevkiye ruh ve cesetle çıkmış ve orada Hakk Teâlâ'yı görmüştür.

وَأَنْتَ تَخْرُقُ السَّبْعَ الصَّبَاقِ بِهِمْ فِي كَوَكَبٍ كُنْتَ فِيهِ
صَاحِبَ الْعَلَمِ*

“Sen yedi kat semayı delerek geçtin.

Yıldızlara yükseldin ve orada âlemin sahibi idin.”

Mirâc olayı tamamen iman ve inanç ile kabul edilir. Melek-
lere inanamamış ve Allah-u Teâlâ’nın kudretini kavrayamamış
olanlar Mirâc’ı kolay kolay kabul edemezler.

Fatih’in hocası, Hicri 860’ta vefat eden Hızır Bey, Sultan’ın
isteği üzere Ehl-i Sünnet ve’l-Cemaatin itikadını özetleyip yaz-
mış olduğu manzumesinde şöyle diyor:

مِعْرَاجُهُ وَاقِعٌ يَقْظَانٌ فِي بَدَنِ * بِأَيَّةٍ وَمَشَاهِيرَ وَوُحْدَانِ

“Uyanıklıkta bedenlen Mirâc’ı, yani Mekke’den Kudüs’e ve
Kudüs’ten Arş-ı A’lâ’ya ve Sidret-ul Münteha’ya kadar yükselişi
vakidir. Ayet, meşhur Hadis ve haberi ahadla tespit edilmektedir.

دَاخِيَ مِعْرَاجِيْدِرْ وَاقِعْ رَسُوْلُكَ * اُولُوْبُدْرْ هَمْ بَدَنَلْ دَاخِي
يَقْظَانْ

“Dahi Mirâc’ıdır vaki Resûl’ün

Olubdur hem bedenle dahi yekzan”

كِتَابْ اِيْلَهْ اَحَادِيْثْ اِيْلَهْ ثَابِتْ * كِهْ وَاَرِدِدِرْ مَشَاهِيْرْ اِيْلَهْ
وُحْدَانْ

“Kitab ile Ehadis ile sabit

Ki variddir meşahir ile vuhdan”

وُقُوْعُوْ كَانَ تَكَرَّرًا وَقَدْ دَفَعُوا * بِهْ تَعَارُضْ مَا دَلَّ الْحَدِيْثَانِ

“Zahirde tearuz suretinde varid olan Mirâc’ın hakkında iki
Hadis, Mirâc’ın önce ruhani sonra cismanı olarak vuku bulma-
sıyla def edilmiştir.”

Mirâc olayında nice hikmetler, nice hikmetli olaylar meydana gelmiştir. Her biri ayrı bir lütuf ve ihsanın eseridir. Rab-bimizin kullarına bir hediyesidir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’e Mirâc Gecesi Cebrail (a.s.) tarafından bir kâsede süt, bir kasede şarap ikram edilmiştir. Efendimiz (s.a.v.) süt dolu kâseyi alıp içmişlerdir. Bu olayı Osman Dede, Mirâcnamesinde şöyle dile getirmiştir:

“Bir tabakla geldi üç kâse ana
Biri hamru biri süt birisi ma.
Didi Cibril Eyle birin ihtiyar
Böyledir emr-i Hüda ey bahtiyar.
Hikmeten ol suret-ü mana hüner
Nuş edip süt, kılmadı hamre nazar.
Hamd edip Cibril dedi: Ey Aziz!
Hamdülillah eyledin kârın temiz.
Hamru nüş etseydin ey hikmet güzin
Cümle fâsık olur idi müminin.”

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) daima ümmetini düşünürdü. Mirâc olayında da hep aklında ümmeti vardı.

Cibril, huzurullahı davet için geldiğinde Peygamberimiz Cibril’e sormuştu:

“Rabbim’in benimle yapacağı ne iş var?”

“Senin geçmiş ve gelecek bütün günahlarını bağışlayacak.”
Resûl-ü Ekrem tekrar sordu:

“Ümmetim için ne var?”

“Rabb’in sana bütün istediklerini verecek. Ta ki sen razı oluncaya kadar.”

Her an, her lahzada ümmeti düşünen Peygamber...

Mescid-i Aksa tıklım tıklım dolu. Cemaati de 124 bin enbiya...

Cibril ezan okudu. Mikail kamet getirdi.

Bir yer boş. O da mihrap...

Biri gelecek, imam olacak. Enbiyalar cemaatine imam bekleniyor. O da Hz. Muhammed (s.a.v.)...

Nihayet O geldi. Mihrapta yerini aldı. Bütün enbiyaya 2 rekât namaz kıldırıldı...

O, Peygamberlerin imamı oldu. O'nun ümmeti de bütün ümmetlerin imamı... Bütün ümmetlere önder olmaya namzet...

Resûlullah (s.a.v.) Efendimiz Hazretleri şöyle buyuruyor:

“Mirâc gecesi Rabbimi kalp gözüyle gördüm.”

Hak Sübhanehu ve Teâlâ Hazretleri bana:

“Konuş benimle ya Muhammed!” buyurdu. Ben hayretten dona kaldım. Sonra Allah-u Teâlâ benim gönlüme ilham etti ve ben:

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ

Dedim. Bunun üzerine Allah-u Teâlâ:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

Buyurdu. Ben de mukabeleten:

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

Dedim. Allah-u Teâlâ'da:

“Ya Muhammed, Cebrail'i aramızdan çıkardım. Sen ümmetini aramızdan çıkarmadın” buyurdu.

Cenâb-ı Allah'ın Habibi'ne bu latifesini duyan Cebrail de:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

diyerek şehadette bulundu.

Hep ümmetini ve ümmetinin affını istiyordu. O yüce makamda bile arzusu bu idi.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) Allah-u Teâlâ'ya:

“İlahi ve Seyyidi! Senden ne babamı ne anamı istiyorum. Senden ümmetimi istiyorum, ümmetimi Ya Rabbi!” diye tazarruda bulundu.

Allah-u Teâlâ buyurdu:

“Ey Habibim! Ben latif bir ilah, sen şerif bir Nebi, ümmetin ise zaif bir topluluktur. Nasıl olur da latif ile şerif arasında bulunan zaif ümmetin zayi olur?”

Habibim! Sen ‘Ümmetim, ümmetim!’ diye nida ediyorsun. Ben azimüşşan ‘Rahmetim, Rahmetim’ diyorum. Rahmetim de her şeyi kuşatmıştır.”

Allah-u Teâlâ, Sevgili Habibinin bu arzusunu boş çevirmemiştir. Ümmetini düşünen Peygamberini mahzun bırakmamıştır. Ümmet-i Muhammed’e diğer ümmetlere verilmeyen lütüfları ihsan buyurmuştur.

Resûlullah Aleyhisselâm Efendimiz kurb-i Hakk’da buyurdular:

“Ya Rabbi! Tahkikan sen ümem-i salifeye dünyevi azab musallat kıldın. Bazı ümmetin üzerine taşlar yağdırdın ve bazısını yere geçirdin ve bazısını suret-i insaniyeden gayri hayvan suretine koydun. Acaba benim ümmetime ne eyleyeceksin?” dedi.

Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri buyurdu ki:

“Senin ümmetine edeceğim budur ki üzerlerine rahmet inzal eyle. Günahlarını hayrât ve hasenâta tebdil eylerim. Onlardan bir kimse bana dua ederse ben telbiye ederim, yani duasını hüsn-ü kabul ve icabet ile telakki ederim. İsteyene veririm, bana tevekkül edenlere kifayet ederim. Asilerin ayıbını dünyada setredip ahirette dahi olan onlar hakkında senin şefaatini makbul kılarım. Eğer dost dostun muatebesini (sorgulamasını) sevmeseydi senin ümmetini muhasebe kılmaz idim. Yani sen benim muatebemi sevip hoş göreceğin için ümmetini muhasebe ve ibtilaya maruz kıldım.”

Ve yine buyurmuştu ki:

“Ey Resûlüm! İndimdeki kadrinin mahşerde mahlûkata zahir olması için bu gece ümmetinin üçte birini sana bağışladım. Kıyamet gününde de üçte ikisini bağışlayacağım.

Resûlüm! Şüphesiz senin ümmetin itaat de eder isyan da. Onların itaati rızamla, masiyetleri de kazamla (takdirimle)’dır.

Ey Habibim, ümmetine çok mal verdim ki kalpleri taş gibi katılaşmasın. Ümmetini kabirlerinde fazla kalmaması için ahir zaman ümmeti kıldım. Yani ahir zamanda dünyaya gönderdim. Cennet sen girinceye kadar diğer enbiyaya, senin ümmetin girinceye kadar da diğer ümmetlere mahremdir.”

Mirâc-ı Nebevide Allah-u Teâlâ:

“Ey Habibim! Her mahbub, Habibine geldiğinde bir hediye ile gelir. Huzuruma hangi şeyle geldin?” dedi. Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurdular:

“Ya Rabbi! İki şeyle geldim ki senin hazinen bunlardan halidir.” Allah-u Teâlâ bildiği halde:

“O iki şey nedir?” dedi. Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) cevaben:

“Birisi noksan ibadet, diğeri ümmetin isyanı,” diye cevap verdi. Bunun üzerine Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri buyurdu ki:

“Habibim! Sen huzuruma acz ve itiraf ile geldin. O halde sana misli misline ecir verdim ve ümmetinin isyanını affetmekle gufrana tebdil ettim.” Ayet-i Celile’de: “İşte bunların kötülüklerine Allah hasenata tebdil eder.” (Furkan, 70) buyurur. Sonra Allah şöyle buyurdu:

“Ey Resûlüm! Sağ tarafına bak.” Baktı ki büyük dalgalı bir deniz. İçinde bir ada, o adada bir ağaç ve ağacın üzerinde gagasında bir parça toprak tezek bulunan bir kuş gördü. Allah-u Teâlâ bunu izah ederek şöyle buyurdu:

“Ey Resûlüm! Bu deniz rahmetim, bu ağaç ve ada, dünya ve onun bahçeleri, kuş insan, tezek de insanların masiyetidir. Bu azıcık tezek engin denizi bulandırabilir mi? Rahmet denizi

bir dalgalandı mı o günden zerresi yok olur gider. Sen şefiü'l-müznibinsin, ben de erhamü'r-rahiminim.”

فَاَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ *

“Allah kuluna vahyettiğini vahyetti.”¹³⁰

H. Ebubekir (r.a.) sordu:

“Bu ne demektir ya Resûlallah?” Nebi (s.a.v.) Efendimiz buyurdu ki:

“Mirâc gecesi Allah-u Teâlâ ümmetinden bana şöyle şikâyet etti:

Birincisi, ben onları yarının ameli ile mükellef tutmadığım halde, onlar benden rızkını istiyorlar.

İkincisi, ben onlar için takdir ettiğim rızkı, onlardan başkasına vermediğim halde onlar benden yarının rızkını istiyorlar.

Üçüncüsü, ümmetin benim rızkımı yiyorlar. Fakat benden başkasına şükrediyorlar, benim huzurumda hıyanet ediyorlar.

Dördüncüsü, izzet bana mahsustur ve ancak ben izzet veririm, onlar ise izzeti benden başkasından istiyorlar.

Beşincisi, ben cehennemi kâfirler için yarattım. Onlar ise kendilerini oraya atmaya çalışıyorlar.”

Allah-u Teâlâ'nın o kadar lütfu karşısında insanın itaatsiz olması çok büyük bir gaflettir.

Mirâc gecesinde Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz Allah-u Teâlâ'ya şöyle sordu:

“Ya Rabbi! Senin rıza-i şerifini nasıl kazanabilirim?”

“Bana, varlığın çok güzeldir. Güzel ahlâkın, cömertliğin, tevazuun ve kullarıma olan şefkatin seni diğer enbiyadan ziyade sevmeme sebep olmuştur. Bu hasletlerinden dolayı seni bütün enbiyadan efdal kıldım.”

130 Necm Sûresi: 10

O, bütün enbiyanın önderi, O'nun ümmeti de diğer ümmetlerin önünde yer alacaktır.

“Ya Rabb! Âdem’e cenneti verdin. Benim ümmetime neyi verdin?”

“Âdem’i cennetten çıkardım. Senin ümmetin ise orada ebedi kalacak.”

“Nuh’a gemi verdin, gemide ibadet ettiler.”

“Sana bütün yeryüzünü ibadet yeri kıldım. Dilediğin yerde ibadet et.”

“İbrahim’e ateşi soğuk ve serin kıldın.”

“Senin ümmetine de cehennem ateşini ılık kıldım.”

“İsmail’e feda olarak koç gönderdin.”

“Senin ümmetine de inanmayanları feda ettim.”

“Yunus’u üç karanlıktan kurtardın.”

“Senin ümmetini de kabir, kıyamet ve sırat karanlığından kurtardım.”¹³¹

Hiçbir ümmete verilmeyenler Hz. Muhammed (s.a.v.) ümmetine lütfedilmiştir.

“Mirâc’da Allah-u Teâlâ’ya sordum:

-Ya Rabbi! Hangi amel sana sevgilidir?

-Bana en sevgili amel tevekküldür. Benim verdiğime razı olmaktan daha yüksek bir amel yoktur. Benden razı olanı severim. Benim için sevişenleri, halkı bana getirenleri severim.

-Ya Rabbi! Bana sana yakın olmaya vesile bir ameli öğret!

-Geceni ibadetle geçir. Gündüzleri oruçlu ol. Tenha yerlerde bana ibadet eyle. Herhangi bir kulumda üç sıfat olursa o kulumu ben cennete koyarım. Dili ile zikreleyip gönlü ile beni unutmayan, helal lokma yiyen kulumun yeri cennettir. Beni sevenleri sevmek, beni sevmektir. Beni seven kanaatkâr olur. Belaya

131 Envârü'l-Âşîkîn: 256

sabreder, nimetlerime şükreder. Yalan söylemez. Ahdinde sabit, sözünde sadık olur. Bana asi olmaz.

Elindeki nimet gittiğinde ona mahzun, eline bir nimet geldiğinde onunla ferahlanmaz. Her halinde bana bağlı olur.”

“Ya Ahmed! Şüphelilerden sakınmak dinin evveli ve ahiri-
dir. İbadet on kısımdır. Dokuzu helal yemektir. Bir kısmı sükût
etmektir. Sükût edenlerin gönlünü imar, çok konuşanların gön-
lünü harap eylerim.”

Peygamberimiz (s.a.v.) Allah-u Teâlâ’nın huzuruna dâhil
olunca, Allah-u Teâlâ emir buyurdu:

-Habibim, nâlinlarını çıkarma!

-Ya Rabb! Musa’ya buyurdun.¹³²

* فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى

-Musa ile sen bir değilsin. Musa kelimim, sen Habibimsin.
Nâlinların altında arş ve kürsü şereflensin. Musa ile sen bir de-
ğilsin ki. O, asaya muhtaç oldu. Sen uzat parmaklarını su akı-
tayım.

Mirâc gecesi; Yüce Allah’ın Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)’e
büyük hakikatlerin ilahi sırlarını gösterdiği, vasıtaları kaldırır-
ak ilahi vahye muhatap kıldığı, kendi hayatını ve kâinatın sır-
larını seyrettirdiği, müminlere 5 vakit namazın farz kılındığı ve
biz Müslümanlar için de ilahi lütuflarla dolu olan bir gecedir.

Mirâc gecesinde Allah Resûlü (s.a.v.) nice manzaralarla kar-
şılaştı:

“Mirâc gecesi cehenneme yukarıdan baktım. Ehlinin çoğu-
nun fakirler olduğunu gördüm.

Bunun üzerine Peygamberimize soruldu:

“Ya Resûlullah! Mal fakirleri mi?”

“Hayır, ilim fakirleri!”

132 Tâhâ Sûresi: 12

“Mirâc gecesi bana bir takım kimseler gösterildi. Onların dudakları ateşten makaslarla kesiliyordu. Cibril’e kim olduklarını sorunca, ‘İnsanlara iyiliği emrettikleri halde kendileri yapmayan hatiplerdir.’ dedi.”¹³³

Resûlullah (s.a.v.) bir kavim görüyor. Dudakları deve dudağı gibi. Dudaklarını kesiyorlar. Ağızlarına ateşten bir taş koyuyorlar. Bu taş aşağılarından çıkıyor. Onlar, yetim malı yiyenlerdir.

Bir kavim görüyor, derinlerinden sıırım kesilip ağızlarına takılıyor. Bunlar gammazlardır. Halkın ırz ve namuslarına taarruz ederlerdi.

Başka bir kavim var ki önlerine en leziz etlerden sofrakurulmuş. Onlar o kebapları bırakıp etraftaki ciyfe denilen kokmuş etleri, laşeleri yiyorlar. Onlar da kendi helal eşlerini bırakıp zina edenlerdir...

“İsrâ ve Mirâc gecesinde üçüncü kat semadan konulmuş bir taş gördüm. Cibril’e bunun mahiyetini sordum. Cibril; ‘Ondan sorma’ dedi. Ben oradan geçtikten bir müddet sonra tekrar ona rast gelip üzerine durdum ve dedim ki; ‘Bu taşın mahiyetini bana haber ver.’ Cibril; ‘Bu taş Lût kavmine atılan taşlardan ayrılan ve arta kalan bir taştır, ümmetinin zalimlerine hazır beklemektedir’ dedi. Ve ‘O zalimlere çok uzak değildir’ ayetini okudu.

Ve Allah Resûlü kadınlara, ailenin huzur membaina sesleniyor:

“Ey kadın topluluğu! İstiğfarı çoğaltın ve sadaka verin. Cehennemden çoğunluğunu sizlerin teşkil ettiğini gördüm.”

“Biz ne yaptık ki Ya Resûlullah, çoğunluğu teşkil ediyoruz?”

“Çok lanet ediyor ve nimeti inkâr ediyorsunuz. Kocanız bir dediğinizi yapmasa, ‘Zaten senden ne gördüm’ diye inkâr ediyorsunuz.”

Peygamberimiz (s.a.v.) haber verdiler.

“Mirâc yolculuğunda İbrahim Peygamberi gördüm. Dedi ki:

يَا مُحَمَّدُ اقْرِئِ أُمَّتَكَ مِنَ السَّلَامِ

-Ya Muhammed! Ümmetine benden selam söyle.”¹³⁴

Ne güzel bir nimet...

İbrahim Aleyhisselâm neslinden olan ümmet-i Muhammed’e selam gönderiyor.

Hz. Peygamber (s.a.v.) Salih Peygambere selam verince o ağladı. Sebebini sordular. Dedi ki:

أَبْكِي لَأَنَّ غُلَامًا بُعِثَ بَعْدِي يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِهِ أَكْثَرَ
مِمَّنْ يَدْخُلُ مِنْ أُمَّتِي *

“Bir genç benden sonra peygamber olarak gönderildi. Onun ümmetinden cennete girecekler, benim ümmetimden çok fazla olacaktır.”¹³⁵

Allah-u Teâlâ, bu büyük hadiseden bahseden ve aynı adı taşıyan İsrâ Sûresinde Hz. Peygamberin şahsında bütün insanlığa ahlâk ve fazilet düsturlarını bildirmişti ki bu esaslar, fert, aile ve toplumun huzuru için son derece lüzumludur. Hatırlamak bakımından, bu ayetlerin meallerini burada vermek istiyorum:

“Rabbin yalnız kendisine kulluk etmenizi, ana babaya iyi davranmayı emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, onlara karşı ‘Öf’ bile deme, onları azarlama, ikisine de güzel söz söyle.”

“Onlara acıyarak alçakgönüllülük kanatlarını ger ve ‘Rab-bim! Küçükken beni yetiştirdikleri gibi onlara merhamet et’ de.”

134 Muhtârü'l-Ehadis: 80

135 Muhtârü'l-Ehadis: 57

“Yakınına, düşkününe, yolcuya hakkını ver. Ellerindekini saçıp savurma. Saçıp savuranlar şeytanın dostlarıdır. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankördür.”

“Elini boynuna bağlayıp cimri kesilme, büsbütün açıp tutumsuz olma. Yoksa pişman olur, açlıkta kalırsın.”

“Çocuklarınızı yoksulluk korkusuyla öldürmeyin. Biz onlara da size de rızık veririz. Onları öldürmek şüphesiz büyük bir günahtır.”

“Sakın zinaya yaklaşmayın. Doğrusu bu çirkindir, kötü bir yoldur.”

“Allah’ın haram kıldığı cana haksız yere kıymayın. Haksız yere öldürülenin velisine bir yetki tanımışsızdır. Artık o da öldürmekte aşırı gitmesin. Zira kendisi ne de olsa yardım görmüştür.”

“Yetimin malına, ergin çağa ulaşana kadar, en güzel şeklin dışında yaklaşmayın. Verdiğiniz sözü de yerine getirin. Çünkü verilen söz sorumluluğu gerektirir.”

“Bir şeyi ölçtüğünüz zaman, tastamam ölçün, doğru terazi ile tartın. Böyle yapmak, sonuç itibarıyla daha güzel ve daha iyidir.”

“Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Çünkü sen ne yeri delebilir ne de boyca dağlara ulaşabilirsin.”

“Bunların hepsi, Rabbinin katında beğenilmeyen kötü şeylerdir.”¹³⁶

Bu vahyedilen hakikatleri şöyle özetleyebiliriz:

Yalnız Allah’a ibadet etmeli. O’na hiçbir şeyi ortak koşmamalı, ana babaya hürmet ve itaat etmeli, hısım akrabaya, fakir ve yoksullara, yolculara, gurbette kalmış kimselere yardım etmeli. İsrâf ve cimrilikten sakınarak kazancı yerli yerinde harcamalı. Çocukları öldürmemeli ve onlara gereken değer verilmeli. Toplum ve aileyi temelden sarsan zinaya ve ona teşvik

eden sebeplere yaklaşmamalı. İnsan hayatına saygı göstermeli. Yetimlere iyi davranarak, onların haklarını korumalı. Verilen sözde mutlaka durulmalı, ölçü tartıda ve her söz ve davranışımızda doğruluğa dikkat etmeli. Hile yapmamalı. Bilinmeyen bir şeyin ardına düşüp, körü körüne onun peşinden gitmemeli. Yeryüzünde kibir ve gurur taslayarak yürünmemelidir.

Dikkat edilecek olursa bu sayılan prensipler, fert ve toplumun manevi huzuru, iyilik ve güzelliklerin kaynağı ve ahlâkî seviyenin tekâmülü için gerekli olan evrensel prensiplerdir.

Bu prensiplere göre hareket eden bir toplumda, huzur ve sadet oluşur.

Mirâc gibi kutsal bir yolculuktan dönen Peygamberimiz (s.a.v.) ümmetine hediyeler getirmiştir.

Allah-u Teâlâ kullarının kurtuluşuna medar olacak olan hediyeleri, Habib-i Edibi ile göndermiştir.

Resûl-ü Kibriya Efendimiz, ümmetine üç Mirâc hediyesi getirdi:

1-Allah-u Teâlâ'ya şirk koşmayanların ilahi mağfirete nail olup, cennete gireceği müjdesi,

2-Sûre-i Bakara'nın son iki ayeti. Bu iki ayet-i kerimeyi, Cenâb-ı Hakk, Resûlullah Efendimize (s.a.v.) arada vasıta, yani Cebrail olmadan vahy etti.

3-Müslümanların her gün kılmakla mükellef olduğu, beş vakit namaz.

Süleyman Çelebi ne güzel benzetir:

“Sen ki Mirâc eyleyip ittin niyaz

Ümmetin Mirâcını kıldın namaz.

Her kaçan kim bu namazı kılarlar

Cümle gök ehli sevabın bulalar.”

Bir şairimiz ise şöyle diyor:

“Namaz nedir? Edeb ile huzuruna çıkarak

Bizi yoktan yaratana gönlümüzü açmaktır.

Bu dünyanın çirkin-iğrenç işlerinden kaçarak

Bir lahzacık arşa uçmak, cehennemden kaçmaktır.”

O namaz ki Mirâc’dan getirilen ulvi hediye.

Haydi, o hediye kabul edelim...

Namazın sonundaki oturuşta, selamdan önceki dualar insan hayatı ve nesli ile ecdadı arasındaki güzel bir diyalogu vurgular. Ne deniyor o okuyuşta:

“Allah’ım! Bana dünyada da ahirette de iyilikler ver.”

“Ya Rabbi! Beni, annemi, babamı ve bütün Müslümanları bağışla!”

Düşünürsek, bir dua yaygınlığını görürüz.

Herhangi bir yerdeki namaz kılan mümin, bütün din kardeşleri için de dua ediyor.

Kâbe’de namaz kılan da Kabr-i Nebi’nin yanında namaz kılan da aynı duayı yapıyor.

Muazzam bir dua ve yakarış manzumesi...

Melekler hayret ediyor.

“Ya Rabbi, senin kulun namazında bütün müminler için dua eyledi. Ne sevap yazalım?”

Yüce Mevlâ emir buyurur:

“Şu anda yeryüzündeki bütün müminlerin sayısınca sevap yazın.”

“İnsanın namaz kıldığı yer, öldüğü vakit onun için ağlar. Kıyamette lehinde şahadet eder.” Hadis-i şerifi de büyük bir müjdeyi veriyor.

Ne mutlu bu hediye kabul edip namaz kılanlara...

Allah’ın emrini tutarak O’na en yakın an olan secdeye giden başlar, huzurlu olacaktır.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

إِذَا قَامَ الْعَبْدُ فِي صَلَاتِهِ ذُرَّ الْبُرِّ عَلَى رَأْسِهِ حَتَّى يَرْكَعَ ،
وَإِذَا رَكَعَ عَلَتْهُ رَحْمَةُ اللَّهِ حَتَّى يَسْجُدَ وَالسَّاجِدُ عَلَى قَدَمِ
اللَّهِ تَعَالَى ، فَالْيَسْأَلُ وَالْيَرْعَبُ *

“Kul, namaza başlayınca başına rahmet saçılır. Ta rükûa varıncaya kadar.

Rükûa varınca, Allah'ın rahmeti onu yükseltir. Ta secde edinceye kadar.

Secde eden ise Allah'ın iki kademi üzerine secde eder.

O anda istesin hem de canı gönülden.”¹³⁷

الَّذِي تَفُوتُهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ كَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلُهُ وَمَالُهُ *

“İkinci namazını kaçıran, ehlini ve malını yitirip tek başına kalan gibidir.”¹³⁸

O kadar önemlidir namaz.

Meymun bin Mihran diyor ki:

“Ben ikinci namazını cemaatle kılmayı kaçırdım. Caminin kapısında durdum ki insanlar beni taziye etsinler. Beni üç kişi taziye etti.

Şayet oğlum ölseydi, binlerce insan beni taziye etmiş olurdu.”

Hadis-i şerifte buyuruldu:

لَتُنْقَضَنَّ عُرَى الْإِسْلَامِ عُرْوَةٌ عُرْوَةٌ فَكُلَّمَا انْقَضَتْ عُرْوَةٌ
تَشَبَّثَ النَّاسُ بِأَلْتِي تَلِيهَا فَأَوَّلُهُنَّ نَقْضًا: الْحُكْمُ وَآخِرُهُنَّ
الصَّلَاةُ *

137 Muhtârü'l-Ehadis: 15

138 Câmiü's-Sağir: 2/117

“İslâm’ın halkaları teker teker sökülecek. Bir kulp söküldüğünde insanlar diğerine yapışacaklar. Evvela koparılacak olan hüküm, son olarak da namaz halkasıdır.”

Namaz için alınan abdest de ayrı bir nimettir. Müminin nişanıdır.

Resûlullah’a soruldu:

“Ya Resûlullah! Ümmetinden olup görmediğin kimseleri kıyamette nasıl tanıyabilirsin?” Resûlullah:

“Ümmetim abdest izleriyle gürr (bembeyaz) muhacel ve bulkturlar.”

Devamlı temizlik ve tertip için abdestli olmaya çok önem verilmiştir. İnsana zindelik, vücuda kuvvet ve canlılık veren bu davranış aynı zamanda bir ibadettir de.

İnsan için nur, gönül için sürurdur abdest.

Her an abdestli bulunmaya teşvik vardır.

Peygamberimiz Mirâc gecesi, her nereye gittiyse önünden giden Bilal-i Habeşî’nin nahn seslerini duyunca Bilal’den bu mer-tebeye hangi amelle eriştiğini sordu. Bilal-i Habeşî:

“Abdestimi muhafaza ettim. Bozulduğu yerde yeniledim” dedi.

Abdest, müminin Mirâcına ilk basamaktır. Yüce Hakk’ın huzuruna girmeye hak kazanmadır.

Peygamberimiz müjdeyi veriyor:

“Kul abdest aldığı anda ellerini yıkadığı zaman, hataları el-lerinden düşüp gider. Yüzünü yıkadığında da yüzünden hatalar-ları düşüp gider. Kollarını yıkadığı ve başını mesh ettiği vakit kollarından ve başından hataları düşüp gider. Ayaklarını yıka-yınca ayaklarından hataları düşüp gider.”

İsrâ ve Mirâc’ın üçüncü önemli sonucu ise, Peygamberimizi-zin ümmetinden Allah’a şirk koşanlar dışındakilerin affedile-bileceklerinin vaat edilmiş olmasıdır. İnsan bilerek ya da bil-meyerek pek çok günah işleyebilir. İşlenen günahlardan dolayı

pişmanlık duymak ve Allah'tan af dilemek, bir daha günah işlememeye azmetmek kaydıyla, Allah-u Teâlâ günahları affedebilir. Nitekim bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmaktadır:

“Allah kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz. Bundan başkasını (günahları) dilediği kimse için bağışlar. Allah'a ortak koşan kimse büyük bir günah (ile) iftira etmiş olur.”¹³⁹

Muhyiddin-i Arabi Hazretleri Mirâc olayından aldığı ilham ile Fas'ta 1198 tarihinde yazmış olduğu 'Kitabül-İsrâ ilâ Makamu'l-Asra' adlı eserinde insanlığa şöyle seslenir:

“Ey insan! İslâm'ı hayatın bineği, temeli eyle. Kur'an'ı rehber olarak al. Ve adım adım yüceliklere ulaş. Allah'ın rızasına nail ol!”

Mirâc gecesini iyi değerlendirmek için Kur'an-ı Kerim okumalı, namaz kılınmalıdır. Peygamberimize salâvatlarla gece ihya edilmelidir.

Bu gece şöyle bir namaz kılmak da görülmüş, tavsiye edilmiştir:

“Yatsı namazından sonra 12 rekât Hacet namazı kılınır. Ve her rekâtta Fatiha'dan sonra 10 İhlas-ı Şerif okunur. Namaza niyet şöyledir: ‘Ya Rabbi, rıza-yi şerifin için niyet eyledim namaza. Bu gece yedi kat gökleri ve bütün esrarını göstererek muhabbetin ile müşerref kıldığın sevgili Habibin Resûl-ü Zişan Efendimiz hürmetine ben aciz kulunu aff-ı ilahine, feyz-i ilahine ve rıza-yi ilahine mazhar eyle.’ Allahuekber.

Namazdan sonra:

-4 Fatiha-i Şerife,

-100 defa ‘Sübhaneallahi ve'l-hamdü lillahi vela ilahe illallahü vallahu ekber, vela havle vela kuvvete illa billahi'l-aliyyi'l-azim',

-100 İstiğfar-ı şerif,

-100 Salâvât-ı şerife okunup dua edilir.

Bu namaz her rekâtta yüz İhlas okuyarak, on rekât kılınır veya on İhlas yüz rekât kılınırsa; bunu yerine getiren mümin

139 Nisâ Sûresi: 4

bu namazın feyz ve bereketiyle huzur-i ilahiye namaz borçlusu olarak çıkmaz.

Hadis-i Şerif'te Mirâc (Receb-i Şerif'in 27.) gecesinin gününde oruç tutana altmış ay oruç sevabı yazılacağı vaat edilmiştir. O gün öğle ile ikindi asından dört rekât namaz kılınır. Her rekâtta Fatiha'dan sonra beş Ayetü'l Kürsi, beş Kafirûn Sûresi, beş İhlas-ı Şerif, beş Felâk Sûresi, beş Nas Sûresi okunur."

Mirâc gecesini dua ve niyazlarla geçirerek gaflete düşmemelidir.

Derviş Ahmed Peşkârî Efendi, Hicri 1206 tarihinde Medine'de bulunduğu yıllardaki Receb-i Şerif ayında yapılan merasimi şöyle anlatır:

"Malum ola ki Recep ayının yirmi üçünde civardaki Arap kabileleri grup grup gelmeye başlarlar. Üç gün, üç gece öyle kalabalık olur ki hac vaktinden fazla olur. Hatta gerek kale içi gerek harem-i şerifin içi bir insan denizi haline gelir. Ortalık inim inim inilirdi. Bunlar öyle âşıklardır ki vafsa gelmez ve belde halkı bunlara 'Rikab' tabir ederler. Hepsi hecinleriyle gelirler. Çoluk çocuk yanlarında, nafakalarıyla birlikte... Kimi Yemen'den, kimi Mekke'den, kimi Taif'ten, kimi Doğudan, kimi Yembo'dan, kimi Avalim'den, Kuba'dan fevc fevc... Şeyhler kabile kabile yüzleri tozlanmış, gözlerinden yağmur gibi yaş akarak kasideler okurlar. 'Essalatu vesselamu aleyke ya Şefie'l-müznibin ya Resûlullah el aman!' diye feryat-ı figan ederek Harem-i Şerif'e dâhil olurlar. Yüzlerini sürerek huzura varıp yüce eşiğe sarılıp o derecede ağlarlar ki insan tahammül edemez. Bir adamın kalbi taş olsa yağ gibi erir. Bu hava içinde üç gün, üç gece Harem-i Şerif'in içinde halka halka huzura karşı otururlar. İçlerinden birisi arabi elhan ile Peygamberimizi öven bir şiir okumaya başlar:

'Merhaben bik ya Muhammed, merhaben merhaben!.. Merhaben ya hilal...' diye niyaz, tazarru ve istirhama başlarlar. Harem-i Şerif'in içinde hazır olanların vücutlarına, ellerinde olmaksızın

bir titreme gelir. Her bir kılı, ok gibi elbisesinden dışarı çıkıp gözlerinden akan yaş tarife sığmaz. Kimse takat getiremez. Üç gün, üç gece bu hal üzre olurlar. Dördüncü gün ki Mirâc gecesidir. İkinci namazından sonra Babü'r-rahme önünde huzura karşı bir kürsü koyup Peygamberimizin mecizelerine ve Mirâc'a dair dini şiirler okunur, konuşmalar yapılır.

Şehrin bütün ileri gelenleri hazır bulunur. Harem-i Şerif'in içi, dışı ve o meydan o kadar kalabalık olur ki iğne atsan yere düşmez. Güneş batıncaya kadar salât-u selam ederler. Öyle heybetli bir meclis olur ki vasfa gelmez.”¹⁴⁰

140 Tayyibetü'l-Ezkâr: 11. Bab

GECE İBADETİ

Gecelerin ayrı bir manevi havası vardır. Bütün samimi hislerin, sevgilerin, muhabbetlerin en coşkun anları gece vakitlelidir. Bundan dolayıdır ki Mirâc olayı da gece tahakkuk etmiştir.

Sevinçler gece coştığı gibi dertler de geceleri çoğalır. Bunun için şair şöyle demiş:

“Şeb-i yeldâyı müneccimle muvakkit ne bilir,

Mübtelâ-yı gama sor kim geceler kaç saat.”

Gecelerin manevi havasından istifade ederek dertleri azaltmanın bir yolu da gece ibadetidir.

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) buyurdular:

أَفْضَلُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْمَكْتُوبَةِ الصَّلَاةُ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ وَأَفْضَلُ
الصَّيَامِ بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمِ *

“Farz namazlardan sonra en faziletli namaz, gecenin ortasında kılınan teheccüd namazıdır. Ramazan’dan sonra en faziletli oruç, Allah’ın ayı olan Muharrem ayında tutulan oruçtur.”¹⁴¹

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), peygamberlikten önce de Hira mağarasına çekilir. Orada Rabbine ibadet ve ilticada bulunur. O’nun ibadeti Hz. İbrahim Peygamberin dinine göre idi. Bu

141 Müslim, Sıyam: 202

durum peygamberlik geldikten sonra da devam etmiş ve kendisine inanları da böyle yapmışlardı:

Hız. Aîşe (r.a.) validemizin beyanına göre Allah elçisi ve ona uyanlar, ilk bir yıl süreyle geceleri o kadar namaz kılmışlar ki ayakları şişmişti. Yüce Allah onlara gece ibadetlerini hafifleten bir ayet indirmişti ki bu ibadet farz iken nafilere çevrilmiştir:

قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا * نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا * أَوْ زِدْ عَلَيْهِ
وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا *

“Geceyi tamamen değil de yarısını yahut yarıdan az eksikini veya fazlasını yatmadan (ibadetle) geçir. Ve Kur’an’ı tane tane oku.”¹⁴²

Gece namazının hafiflemesine rağmen Allah’ın elçisi ve onunla birlikte olanlar gece namazlarına devam etmişler, gecenin manevi zevkini tattıkları için kendi istekleriyle gece namazlarına devam etmişlerdir.

Rabbimiz (c.c.) Resûlullah (s.a.v.)’in yolunu izleyenleri Kur’an-ı Kerim’de şöyle metheder:

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ * وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ *

“Geceleri pek az uyurlardı. Seher vakitlerinde de bağışlanma dilerlerdi.”¹⁴³

Bu gece ibadeti Medine devrinde de sürdü.

Seher vakti gecenin en anlamlı, en manevi coşkunuğu olan zamanıdır.

“Seher vakti, gecenin son altıda bir vaktidir.”¹⁴⁴

142 Müzemmil Sûresi: 2-3-4

143 Zâriyat Sûresi: 17-18

144 Tefsir-i Medarik: 4/181

تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا
وَرَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ *

“Rabbine korkuyla ve umutla ibadet ederlerken yataklarından uzak kalır ve kendilerine verdiğimiz rızıktan Allah yolunda harcarlar.”¹⁴⁵

Allah-u Teâlâ, gece namazı için yataklarından kalkanları methü sena buyuruyor.

Muaz bin Cebel (r.a.) bir gün Allah'ın Resûlü ile sabahlamış. O'na, kendisini cennete koyacak, cehennemden uzaklaştıracak bir amel sormuş. Peygamberimiz (s.a.v.) İslâm'ın beş şartını saydıktan sonra buyurmuş:

“Sana hayır kapılarını göstereyim mi?

Oruç kalkandır.

Sadaka hataları söndürür.

Ve kişinin gecenin göbeğinde kıldığını namazı.”¹⁴⁶

Peygamberimiz (s.a.v.), zikir ehlinde sayılmanın yolunu da şöyle gösterir:

“Bir kimse geceleyin uyanır, eşini de uyandırır. İki rekât namaz kılarılarsa Allah'ı çok zikreden kadın ve erkeklerden yazılırlar.”¹⁴⁷

Gece ibadetiyle ilgili ayetler vardır. Bu ibadeti âdet haline getiren şanslı insanlar her zaman mevcut olmuşlardır. Çünkü bu ibadet salih kimselerin âdeti olduğunu Peygamberimiz Aleyhisselâm haber vermiştir:

عَلَيْكُمْ بِقِيَامِ اللَّيْلِ فَإِنَّهُ دَابُّ الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ وَقُرْبَةٌ إِلَى
اللَّهِ تَعَالَى وَمَنْهَاةٌ عَنِ الْإِثْمِ وَتَكْفِيرٌ لِلْسَّيِّئَاتِ وَمَطْرَدَةٌ لِلدَّاءِ
عَنِ الْجَسَدِ *

145 Secde Sûresi: 16

146 Hâkim, Müstedrek: 2/413

147 Camiü's-Sağir: 1/16

“Gece namazına kalkmalısınız. Çünkü bu, sizden evvelki salihlerin âdeti idi. Allah’a bir yakınlıktır. Günahtan alır. Hatalar kefarete olur. Bedenden hastalığı atar.”¹⁴⁸

İbadetlerin hem maddi hem de manevi yönleri vardır. Bir ibadet, bir insanı Allah’a yaklaştırdığı gibi bedeninin sıhhat ve afiyetine de sebep olmaktadır ki bu da gece kılınan namazlardır. Bu gibi nimete nail olanları Yüce Rabbimiz (c.c.) ne güzel methediyor:

وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا *

“Onlar, gecelerini Rabb’lerine secde ederek ve divanında durarak geçirirler.”¹⁴⁹

“Onlar riyadan uzak olduğu için nafile namazlarını geceye tahsis ederler.”¹⁵⁰

Tecehhüd, gece uyanıp namaz kılmaktır. Gecenin karanlığında, herkesin uykuda olduğu bir vakitte uykusunu bölerek namaz kılanların samimiyeti ve ihlası tamdır.

Peygamberimiz Efendimiz (s.a.v.) bu namaz hakkında şöyle buyurdular:

“İnsanoğlunun gecenin ikinci yarısında kılacağı iki rekâtlık namaz, kendisi için dünya ve içindeki şeylerden daha hayırlıdır. Eğer ümmetime zorluk çıkarmayacağını bilseydim bu iki rekât namazı onlara farz kılardım.”¹⁵¹

“Müminin şerefi, geceleyin namaz kılması; izzeti de insanların elindekine karşı bir beklenti içerisinde olmamasıdır.”¹⁵²

Hasan-ı Basri Hazretlerine göre teheccüd, yatsıdan sonra kılınan namaz olup biraz uyuduktan sonra kılınır. Peygamberin

148 Muhtârü'l-Ehadis

149 Furkan Sûresi: 64

150 Beyzavî Tefsiri: 2/170

151 Ramuzü'l-Ehadis: 291

152 Camiü's-Sağir: 2/34

kendisine farzdır. Ümmetine farz değildir. Faydalı olan nafile ibadetlerdendir.

Gece namazı, ruhun derinliğinden, ihlasın zirvesinden fışkıran bir aşk ile Allah'ın huzuruna çıkmaktır. Böyle temiz niyetli müminlerin manevi güzelliklerinin yanında bedeni güzellikleri de onlara ilahi bir lütuftur. Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ * ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ *

“O gün, ıslıl ıslıl parlayan, güleç ve sevimli, sevinçli yüzler olacaktır.”¹⁵³

Bu sevinçliğe sebep ve yüz parlaklığına vesile gece namazı kılmaktır. Ve aynı zamanda abdestli bulunmaktır.¹⁵⁴

Peygamberimiz (s.a.v.) cennete kolayca girmenin yolunu ne güzel beyan buyurmuştur:

أَطِيبِ الْكَلَامَ وَأَفْشِ السَّلَامَ وَصِلِ الْأَرْحَامَ وَصَلِّ بِاللَّيْلِ
وَالنَّاسِ نِيَامٌ ثُمَّ ادْخُلِ الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ *

“Hoş söz söyle, selamı yay. Akrabanla iyi münasebet içerisinde ol, insanlar uykuda iken gece namazı kıl. Sonra Selâmetle cennete gir.”¹⁵⁵

Rabbimizin öyle müsamahasından, merhametinin bolluğundan haber veren Peygamberimiz, gece namazı kılanların bazen uykusu gelip kılamamaları halinde bile sevaptan mahrum kalmayacaklarını müjdeliyor:

“Bir kimsenin geceleyin teheccüd namazı kılma âdeti olup da uyku galip gelirse, uyuyup uyanamaması halinde Allah-u

153 Abese Sûresi: 38-39

154 Âlûsî Tefsiri: 15/2

155 Camiü's-Sağir: 1/37

Teâlâ ona teheccüd kılmış gibi sevabını yazar. Onun uykusu da kendisi için sadaka olur.”¹⁵⁶

Gece namazı kılanların o derece parlaklığı, o derece akse-den nurları vardır ki semadan o evler rahatlıkla ayırt edilir. Melekler teheccüde kalkanların evlerini o nurlardan tanırırlar ve onlar için istiğfarda bulunurlar.

Gece kalkıp namaz kılmanın insanın manevi hayatına verdiği canlılık gibi bedeni hayatına da tesirleri vardır.

Allah Resûlü (s.a.v.), ilahi varlığın manevi ağırlığını o derece hissedirdi ki devesi bile vahyin yüküne dayanamaz çöküverirdi.

Ya Resûlullah'ın hali!..

Vahiy alma ağır bir sorumluluktur. Soğuk kış günlerinde bile vahiy gelirken Resûlullah (s.a.v.) ter içinde kalırdı. Bu hali Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle beyan buyurmuştur:

“Bana her vahiy geldiğinde canımın alınacağını sanırım.”¹⁵⁷

Böyle bir durumda Peygamber Aleyhisselâm, nasıl kendini toparlayacak? Afiyete nasıl ulaşacak?

İşte, vahyin meydana getirdiği ağırlığı hafifleten gece namazları oluyordu.

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا * إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا
وَأَقْوَمُ قِيلًا * إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا *

“Şüphesiz biz senin üzerine ağır bir söz bırakacağız. Gerçekten gece ibadeti daha etkili ve okumaya daha elverişlidir. Çünkü senin gün boyu süren uğraşların vardır.”¹⁵⁸

156 Müsned: 6/72

157 Müsned: 2/222

158 Müzemmil Sûresi: 6-7

Gece namazları ruhları kuvvetlendirmekte, iradeleri sağlamlaştırmakta ve bedenleri güçlendirmektedir. Gece namazlarına kalkmak için bir kolaylık olan kaylûle uykusu vardır. Bedüzzaman Hazretleri der ki:

“Bu uyku hem ömrü hem rızıkı arttırmaya medardır. Çünkü yarım saat kaylûle, iki saat gece uykusuna muadil gelir. Demek, ömrüne her gün bir buçuk saat ilave ediyor. Rızık için çalışmak müddetine, yine bir buçuk saati ölümün kardeşi olan uykunun elinden kurtarıp yaşıyor. Ve çalışmak zamanına ilave ediyor.”¹⁵⁹

Geceleri ilahi rahmetten istifade için fırsat kollayan ihlas sahipleri o tatlı uykularından fedakârlık yaparak teheccüd namazını âdet haline getirip devam ettirirler.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdu:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيُضَحِّكَ إِلَى ثَلَاثَةِ الصَّفِّ فِي الصَّلَاةِ، وَالرَّجُلُ يُصَلِّي فِي جَوْفِ اللَّيْلِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ خَلْفَ الْكَيْبَةِ *

“Allah-u Teâlâ, rahmetini şu üç grup üzerine bol bol yağdırır:

- 1-Namaz için saf tutanlara,
- 2-Gece yarısı namaz kılanlara,
- 3-Allah yolunda savaşanlara.”¹⁶⁰

Gece namazı kılanların ta ağız içlerine kadar meleklerin sokulmaları bu namazın ne derece makbul olduğunu göstermektedir.

Peygamberimiz (s.a.v.) şu tavsiyede bulunmuşlardır:

“Biriniz gece namaz kılmak için kalktığında dişlerini temizlesin. (Misvak-fırça kullansın.) Çünkü namazında okuduğunda melek ağzını onun ağzı üzerine koyar ve ağzından çıkan her şey meleğin ağzına gider.”¹⁶¹

159 Lemalar, 28.Lema: 256

160 İbn-i Mâce, Mukaddime: 13

161 Camiü's-Sağir: 1/23

Burada önemli bir tıbbi tavsiye vardır.

Genellikle uykudan kalınca insanın ağzında bir koku olur, nefesinin kokusu da insanları rahatsız eder. Dişleri fırçalamak, misvak kullanmak bu kokuyu giderir.

Abdest alanın abdestten sonra kıbleye dönüp su içmesinin sünnet oluşu da bu tedbire dayanır. Bilhassa cemaate devam edenlerin nefeslerinin temizliğine dikkat etmeleri gerekir.

Gece ibadeti için güzel bir fırsat da Ramazan ayıdır. Çünkü sahur yemeği için zaten uyku bölünmüş olmaktadır. Biraz erken kalkarak teheccüd namazı kılındığında sahurun, seherin ve teheccüdün rahmetinden istifade edilir.

Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

اِسْتَعِينُوا بِطَعَامِ السَّحْرِ عَلَى صِيَامِ النَّهَارِ وَبِاَلْقِيلُولَةِ عَلَى قِيَامِ اللَّيْلِ *

“Gündüz oruç tutmak için sahur yemeğinden, gece kalkıp ibadet etmek için öğlen uykusundan yardım isteyiniz.”¹⁶²

“Kim gece namazını kılar ve namazda ihlaslı olursa Allah-u Teâlâ ona dokuz şey ikram eder ki beşi dünyada, dördü ahirettedir.”

سَيَمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ اَثْرِ السُّجُودِ *

“Yüzlerindeki nişanları secdelerinin eseridir”¹⁶³ ayetinin sırrını zuhur ettirir.

Onu salih kullarının kalplerine sevdirebilir, onu bütün insanlara sevdirebilir, lisanını hikmetle konuşturur.

Kıyamet günü kabrinden yüzü ak ve nurlu çıkarır, ona hesabı kolaylaştırır, sırat üzerinden şimşek gibi geçirir, kitabını sağından verir.

162 Müsned: 5/393

163 Fetih Sûresi: 29

Cüneyd-i Bağdadi vefat edeceği gün, çok korkulu ve üzgündür. Talebeleri bu halden ürkerler. Hatta içlerinden biri:

“Aman Efendim” der. “Biz sizin şefaatiniz ile kurtulmayı ümit ediyoruz. Eğer siz bu kadar sıkıntı çekerseniz bizim halimiz nice olur?”

“Ey dostlarım, yetmiş yıllık ibadetimi kıldan ince bir ipe astılar. Kâh o yana kâh bu yana sallanıyor ve ben bu esintinin kabul yeli mi, yoksa ret rüzgârı mı olduğunu bilemiyorum.” Naaşını yıkayan talebesi su ulaştırmak için mübarek gözlerini aralamaya çalışır. Melekler dile gelir:

“Kendini yorma. Cüneyd’in gözü Allah’ın zikri ile kapanmıştır ve O’nun dildarını görmeden açılmaz.” Talebelerden biri onu rüyasında görür. Merakla sorar:

“Efendim, Allah-u Teâlâ size nasıl muamele etti?”

“İlim ve marifet dolu sözlerimin hiçbir faydası olmadı. Sadece gece kıldığım namazlar imdadıma yetişti” der.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

“Sizden biriniz (gece) uyuyunca şeytan onun boynuna üç düğüm düğümler. Her düğüm (yerine) ‘Senin için uzun bir gece vardır, rahat uyu’ diyerek eliyle vurur.

O kimse uyanıp Allah’ı zikrederse bir düğüm çözülür. Abdest alırsa bir düğüm daha çözülür. Namaz da kılsa şeytanın düğümlerinin hepsi çözülür. Artık o teheccüd sahibi düğümü çözülmüş, gönlü hoş ve neşeli bir halde sabaha girer. Fakat zikretmez ve abdest alıp namaz kılmazsa gönlü kirli ve uyuşuk bir halde sabaha girer.”

“Gece ibadetlerine devam ediniz. Zira o sizden önceki salih kişilerin âdetidir. Rabbinize yaklaştırmaya, günahların silinmesine, günah işlemekten uzak kalmaya sebeptir” buyuruldu.

Gece namazı, günahlara kefarettir ve salihlerin âdetidir. Dilden ve diğer bütün bedenden fenalığı çıkarır.

*“Açıldı bu gece rahmet kapısı
Bu bezme Mevlâ’dan ikramlar geldi.
Zikredip dilimiz andık Mevlâ’ya
Hem Resûl-ü Kibriyâ’dan selamlar geldi.*

*Aşka gelip Hakk dedi, dağ ile taşlar
Dost aşkıyla döküldü, kan ile yaşlar
Kıyamda, rükûda, secdede başlar
Affına, lütfuna sâiller geldi.*

*Kovarsan kapından kime gideriz
Yakarsan narında biz ne ederiz
Senden gayrı ilah yok kande gideriz
Dergâhına kulların tevbeye geldi.”
(Cerrahi, Halveti)*

CUMA'NIN FAZİLETİ

Allah katında her gün değerlidir. Çünkü Allah'ın yarattığı her şeyde hayırlar ve hikmetler vardır. Fakat bazı zamanlar önemli olaylara sahne olduğu için ayrı bir öneme haizdirler. Bunlardan birisi de Cuma günüdür.

Cuma gününün faziletini, o günde meydana gelen olayları Peygamberimiz Aleyhisselâm şöyle beyan buyurur:

“Üzerine güneşin doğduğu en hayırlı gün Cuma günüdür.

1-Hz. Âdem o gün yaratıldı.

2-Vazifeli olarak yeryüzüne o gün indirildi.

3-Tevbesi o gün kabul edildi.

4-Ruhu o gün alındı.

5-Kıyamet Cuma günü kopacaktır.

6-Yeryüzünden insandan başka hiçbir canlı yoktur ki kıyamet gününün korkusundan Cuma günü dikkatle bekleyerek sabahlamasın.

7-O günde öyle bir an vardır ki mümin bir kul dua ederken Allah'tan bir şey isterse, Allah onu mutlaka kendisine verir.”¹⁶⁴

إِنَّ فِي الْجُمُعَةِ لَسَاعَةً لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُمْ قَائِمٌ يُصَلِّي يَسْأَلُ اللَّهَ فِيهَا خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ إِيَّاهُ *

164 Muhtârül-Ehadis: 74

“Cuma gününde öyle bir an vardır ki Müslüman bir kul namaz kılarken o anda Allah’tan hayırlı bir şey dilerse, Allah onu mutlaka kendisine verir.”¹⁶⁵

“Allah katında günlerin efendisi Cuma’dır.”¹⁶⁶

* سَيِّدُ الْأَيَّامِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَعْظَمُ مِنْ يَوْمِ النَّحْرِ وَالْفِطْرِ *

“Allah katında günlerin efendisi Cuma günüdür. O, Kurban ve Ramazan Bayramı günlerinden de büyüktür.”¹⁶⁷

“Cuma günü, önceleri Yahudi ve Hristiyanlara verildi. Fakat onlar onda ihtilafa düştüler. Sonra onlardan alındı. Allah onu bize hediye etti. Onu bu ümmete sakladı. Ve onlar için bir bayram yaptı. Müslümanlar, insanların en evlâsıdır. Ehl-i kitap Müslümanlara tabidir.”

Ensar şöyle demişlerdi:

“Yahudilerin bir günü vardı. Her yedi günde bir onda toplanırlardı. Hristiyanların da yine öyle bir günü vardı. O günde Yahudiler gibi toplanıp Allah’ı zikretmeyi, şükretmeyi arzuladılar. Sebt günü Yahudilerin, Ahad günü Hristiyanların idi. Aralarında anlaşıp bunu Arabe günü dedikleri Cuma’ya aldılar. Sonra da vazgeçtiler.”¹⁶⁸

Müslümanlara bayram olarak hediye edilen Cuma gününün kıymeti böyle olunca Cuma’yı hafife almak bir gafletten ziyade, büyük bir suçtur.

Peygamberimiz (s.a.v.) bir Cuma hutbesinde farz oluşuyla ilgili şu bilgileri vermiştir:

“Allah size Cuma namazını bu yılda, bu ayında, bu gününde ve bu makamında kıyamete kadar farz kıldı. Kim ben hayatta iken veya benden sonra adil veya zalim bir imamı olduğu halde

165 Buhârî, Cuma: 37

166 Camiü’s-Sağır: 1/41

167 Müsned: 2/292

168 Hâzin Tefsiri: 4/266

Cuma namazını hafife alacak veya inkâr ederek terk ederse Allah onun iki yakasını bir araya getirmesin. İşine bereket vermesin. Haberinizi olsun ki o kimsenin namazı da zekâtı da haccı da orucu da hayırlı değildir. Ta ki tevbe edinceye kadar. Her kim tevbe ederse Allah da tevbesini kabul eder.”¹⁶⁹

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَادَىٰ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ *

“Ey iman edenler! Cuma günü namaza çağrıldığınız zaman hemen Allah’ı anmaya koşun. Ve alışverişi bırakın. Eğer siz gerçeği anlayanlar iseniz bu sizin için hayırlıdır.”¹⁷⁰

Allah-u Teâlâ, müminlere bayram olarak hediye ettiği Cuma gününde zikre davet ediyor. Cuma’nın fazla fazla olan sevaplarından istifadeye çağırıyor. Çünkü Cuma günü her amelin değeri daha fazla olmaktadır.

Ayet-i Celile’de geçen ‘Say’dan maksat koşmak değil, yürümektir. Çünkü namaza koşarak gitmek, telaşla hareket etmek sünnete aykırıdır. Peygamberimiz (s.a.v.) namaza yürüyerek gelmeyip vakar ve sükûneti korumayı emretmiştir.

Hasan-ı Basri Hazretleri der ki:

“Vallahi bu, ayaklarla koşmak değildir. Bu, kalben, niyetle ve huşu içerisinde gelmektir.”

Cuma günü iç ezan okunduktan sonra alışverişi bırakıp camiye koşmak farzdır. Bu koşmak, soluk soluğa yetişmek, telaş ile koşuşmak demek değildir. Say, koşmak manasında olduğu gibi çalışmak, doğru gitmek anlamına da gelir. Burada manen hutbe dinlemeye, namaz kılmaya hazır olmak gerektiği ifadesi vardır.

169 İbn-i Mâce, İkâme: 78

170 Cuma Sûresi: 9

Resul-ü Kibriya Efendimiz buyurdular:

“Bana Cebrail geldi. Elinde bembeyaz bir ayna vardı. Dedi ki:

-Bu Cuma’dır. Rabbin onu sana ve senden sonra ümmetine bayram olması için sana farz kılıyor. Ben de:

-Bizim için onda ne var? dedim. Dedi ki:

-Sizin için onda hayırlı bir saat vardır ki kim o saatte hayırlı bir şey isterse Allah onu ona mutlaka verir. Yahut bir şeyden korunması için Allah’a sığınırsa Allah onu korur. Bizce o, günlerin en büyüğüdür. Biz ahirette “Yevmü’l-Mezid” deriz ona.”¹⁷¹

Cuma, bütün mevcudatın da kutlamaya katıldığı bir gündür. Semada melekler, yerdeki ve gökteki kuşlar, hayvanlar bile bu mübarek günü birbirlerine selam vererek tebrik ederler.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

“Kuş kuşa, vahşi hayvanlar vahşilere, yırtıcılar yırtıcılara derler ki:

-Selâmun aleyküm, bugün Cuma’dır. Mübarek olsun.”¹⁷²

H.z. Ali (k.v.) der ki:

“Cuma günü olunca şeytan avaresiyle beraber çıkar. İnsanlara sokakları güzel ve süslü gösterirler. Yanlarında da bayraklar vardır.

Melekler de camilerin kapıları önlerine otururlar. Sırasıyla gelen insanları yazarlar. Bu, hatip minbere çıkıncaya kadar devam eder. Hatip hutbe için minbere çıkınca melekler defterleri kapatırlar ve hutbeyi dinlemek için vaziyet alırlar.

Kim ki Cuma günü camiye gelerek namaz kılar, hutbeyi dinler ve hoş sözlerle meşgul olmazsa onun için iki ecir vardır. Kim de malayani ile meşgul olur, hutbeyi dinlemezse onun için iki günah vardır.”

171 Tergib ve’t-Terhib: 1/489

172 Râmuzü’l-Ehadis: 60

“Melekler Cuma günü, namaz vaktinde camide bulunmayan kişiyi ararlar. Birbirlerine sorarlar:

-Acaba filan kişi ne yaptı? Acaba camiye gelmeyişinin sebebi neydi?

Ve şöyle yalvarırlar:

-Rabb’imiz! Eğer filan kulun fakirlikten dolayı camiye gelmediyse, onu zengin yap. İhtiyaçtan kurtar.

Eğer hastalıktan dolayı gelmediyse, kendisine şifa ver.

Eğer bir meşgaleden dolayı geç kaldıysa, onu bu meşgaleden kurtar.

Eğer herhangi bir oyundan, oynaştan dolayı geç kaldıysa; kalbine sana ibadet şevki ver. Kalbini sana ibadet etmeye yönelt.”¹⁷³

Cuma gününün çok ayrı bir özelliği vardır ki o gün amellerin arzı yapılmaktadır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdu:

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ عَلَى اللَّهِ، وَتُعْرَضُ
عَلَى الْأَنْبِيَاءِ وَعَلَى الْأَبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَيَغْرَحُونَ
بِحَسَنَاتِهِمْ وَتَزْدَادُ وُجُوهُهُمْ بَيَاضاً وَاشْرَافاً فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا
تُؤْذُوا مَوْتَاكُمْ *

“Ameller Pazartesi ve Perşembe günleri Allah’a arz edilir. Cuma günü de peygamberlere, ölmüş ana babalara sunulur. Onlar iyilikleri görünce sevinirler. Yüzlerinin beyazlık ve parlaklığı artar. Öyle ise Allah’tan korkun! Ve günah işlemek suretiyle ölülerinize eziyet etmeyin.”¹⁷⁴

173 Tergib ve’t-Terhib: 1/502

174 Râmuzü’l-Ehadis: 253

Cuma günü ölüleri ziyaret ederek, onları sevindirmek gerekir. Mezdaki ölü, ziyaret edeni bilir. Hatta ayak seslerini bile işitir. Kim ziyarette bulunduyorsa onu tanır. Ondan dua bekler.

“Ziyaretten murat

Bu bir duadır.

Bugün bana ise

Yarın sanadır.”

Ölülerimiz dua beklerler. Ruhlarına okunacak bir sûre-i Yasin sebebiyle günahları bağışlanma lütfuna kavuşurlar.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

مَنْ زَارَ قَبْرَ وَالِدَيْهِ أَوْ أَحَدِهِمَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَرَأَ عِنْدَهُ (يس)
غُفِرَ لَهُ *

“Her kim ana babasının veya birinin kabrini Cuma günü ziyaret eder, yanında Yasin okursa bağışlanır.”¹⁷⁵

مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِيهِ أَوْ أَحَدِهِمَا فِي كُلِّ جُمُعَةٍ مَرَّةً غُفِرَ لَهُ
وَكُتِبَ بَرًّا *

“Her kim ana babasının ya da birinin kabrini her Cuma bir defa ziyaret ederse bağışlanır ve iyilerden yazılır.”¹⁷⁶

Cuma günü şunları yapmak gerekir:

1-Perşembe günü gün batmasıyla Cuma başladığından o gece Kur'an okuyup ölülere bağışlamak.

2-Cuma için boy abdesti almak

3-Koku sürünmek

4-Cuma sabahı, sabah namazını cemaatle kılmak

175 Râmuzü'l-Ehadis: 422

176 Muhtârü'l-Ehadis: 145

Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

لَيْسَ مِنَ الصَّلَوَاتِ صَلَاةُ الْفَجْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِي الْجَمَاعَةِ
وَمَا أَحْسَبُ مَنْ شَهِدَهَا مِنْكُمْ إِلَّا مَغْفُورًا لَهُ *

“Namazlardan hiçbirisi Cuma günü cemaatle kılınan sabah namazından daha faziletli değildir. Bu namaza katılan kişinin günahlarının mutlaka bağışlanacağını ümit ederim.”¹⁷⁷

5-Cuma namazından sonra Felak ve Nas Sûrelerini okumak.

Bunlar yedişer defa okunursa Allah-u Teâlâ'nın okuyanı gelecek Cuma'ya kadar kötülüklerden koruyacağını Peygamberimiz (s.a.v.) müjdelemiştir.

177 Camiü's-Sağir: 2/114

ŞABAN AYI

Üç Ayların ikincisi de Şaban'dır. Bu mübarek ayın on beşinci gecesi de Berat kandilidir.

Bu ayda birçok hayırlar husule geldiğinden adına Şaban denmiştir.

Şaban ayı, şerefli, ulvi, beratı kazandırıcı, ilahi ihsana kavuşturucu bir aydır.

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Recep, Allah-u Teâlâ'nın ayı, Şaban benim ayım, Ramazan ümmetimin ayıdır. Şaban günahlara kefaret (mağfiretine sebep) olan aydır, Ramazan ise günahları temizleyen aydır.”

Bu ay hayır kapılarının açılacağı, bereketin indirileceği, hataların terk edileceği, günahların bağışlanacağı ve yaratılmışların en hayırlısı olan Resûlullah'a (s.a.v.) çokça salâvatın getirileceği bir aydır.

Böyle olunca, müminlerin bu ay gafletten uyanmaları, geçmişte işledikleri günahlardan dolayı tevbe edip, temizlenerek Ramazan ayına hazırlanmaları gerekir. Bu ayda Allah'a yalvarıp yakarmalı, ayın sahibi olan Peygamber Efendimizi (s.a.v.) vesile kılarak Allah'a yaklaştırmaya çalışmalıdır.

Bunları sonra yaparım diyerek tehir etmemeli, geciktirmemelidir. Zira dünya 3 günden ibarettir. Biri dündür, geçmiştir; ibret alınacak gündür. Diğeri bugündür, amme etme günüdür; ganimettir. Diğeri de yarındır ki emeldir; tehlikelidir. Ona çıkıp

çıkamayacağını bilemezsin. Aylar da böyledir. Recep geçmiştir, tekrar dönmez. Ramazan gelecektir fakat ona kavuşup kavuşamayacağını bilemezsin. Şaban ise iki ay arasında bir vasıta-dır. O ayda ibadetle meşgul olmayı ganimet bilmek icap eder.

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

“Rabbin, dilediğini yaratır ve seçer. Onların ise seçim hak-ları yoktur.”¹⁷⁸

Yaradan Allah, kulları için en güzel nimetleri seçendir.

Allah dostları şöyle derler:

“Allah-u Teâlâ, her şeyden dört şeyi seçmiş. Sonra bu dört seçilenden de birini seçmiştir:

Meleklerden Cebrail, Mikail, İsrafil ve Azrail’i seçmiş, onla-rın arasından da Cebrail’i seçerek Peygamberlerine elçilik gö-revini ona tevdi buyurmuştur.

Peygamberlerden İbrahim, Musa, İsa ve Muhammed (s.a.v.)’i seçmiş, onlardan da Muhammed (s.a.v.)’i seçerek bütün peygamberlerin seyyidi, sonuncusu kılmıştır.

Ashab-ı Kirâm’dan 4 kişi seçmiş; Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali’yi seçmiş, onlardan da Ebubekir’i seçmiştir.

Günlerden Ramazan bayramı, Kurban bayramı, arefe gü-nünü ve aşure gününü seçmiş, bunların arasından da arefe gü-nünü seçmiştir.

Gecelerden Berat, Kadir, Cuma ve Bayram gecesini seçmiş, onlardan da Kadir gecesini seçmiştir.

Dağlardan Uhud, Tur-i Sina, Liham ve Lübnan’ı seçmiş, on-ların arasından da Tur-i Sina’yı seçmiştir.

Yerlerden Mekke, Medine, Beytül Mukaddes ve Meşar-i Haram’ı seçmiş, onlardan da Mekke-i Mükerrerme’yi seçmiştir.

178 Kasas Sûresi: 68

Mescitlerden Mescid-i Haram, Mescid-i Aksa, Mescid-i Medine ve Mescid-i Tur-i Sina'yı seçmiş, onlardan da Mescid-i Haram'ı seçmiştir.

Nehirlerden Ceyhun, Seyhun, Fırat ve Nil'i seçmiş, onların arasından da Fırat'ı seçmiştir.

Aylardan Recep, Şaban, Ramazan ve Muharrem'i seçmiş, onların arasından da Şaban'ı seçerek onu Resûl-ü Ekremine mahsus ay kılmıştır. Resûlullah (s.a.v.) peygamberlerin en üstünü olduğu gibi, O'na tahsis edilen Şaban ayı da ayların en üstünüdür.”

Enes bin Malik (r.a.)'in rivayet ettiği bir Hadis-i Şerif'e göre Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

“Recep ayının diğer aylara olan üstünlüğü, Kur'an-ı Kerim'in diğer kitaplara olan üstünlüğü gibidir.

Şaban'ın diğer aylardan üstünlüğü, benim diğer Peygamberlerden üstünlüğüm gibidir.

Ramazan'ın diğer aylardan üstünlüğü, Allah-u Teâlâ'nın insanlar üzerine üstünlüğü gibidir.”

Maneviyat erbabı Şaban kelimesinin harflerinden bile özelliklerini şöyle çıkarmışlardır:

Ş: Şerefi

A: Ulviyeti

B: Birr'i (İyilik ve güzelliği)

N: Nuru.

Şaban ayı öyle bir bereketli aydır ki Allah'ın kullarına hayır kapıları açılır. Üzerlerine rahmet saçar.

Bu ayda gaflete düşülmemesi gerekir. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) uyarır:

“Şaban, Recep ile Ramazan ayları arasında bir aydır. İnsanlar bundan gafildir. Hâlbuki Şaban'da kulların ameli Allah-u

Teâlâ'nın dergâhına çıkarılır. Ben, Şaban'da oruçlu olduğum halde amelimin çıkarılmasını arzu ederim.”¹⁷⁹

Bereket ayı olan Şaban'ı Şerifi ibadetle geçirmek, Allah'ın nimetlerinin bol bol kazanılmasına vesiledir.

Hadis-i Şerif'te Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

إِنَّمَا سُمِّيَ شَعْبَانُ لِأَنَّهُ يَتَشَعَّبُ فِيهِ خَيْرٌ كَثِيرٌ لِلصَّائِمِ فِيهِ
حَتَّى يَدْخُلَ الْجَنَّةَ *

“Şaban ayına bu ismin verilmesinin sebebi, bol hayırlar olması ve onda tutular oruçların dallanıp çoğalarak oruç tutanı cennete götüreceği içindir.”¹⁸⁰

Hz. Aişe (r.a.) validemiz buyurdular ki:

“Ben Resûlullah'ın Ramazan ayından başka hiçbir ayın tamamında oruç tuttuğunu ve başka hiçbir ayda Şaban ayında tuttuğu oruçtan daha çok oruç tuttuğunu görmedim.” Resûlullah (s.a.v.) Hz. Aişe'ye (r.a.):

“Şaban ayındaki oruç bana en sevimli olandır” buyurduktan sonra:

“Ya Aişe! O öyle bir aydır ki sene içinde ruhu kabz oluncakların (öleceklerin) isimleri ölüm meleşine verilir. Ben de isminin, ben oruçlu iken verilmesini isterim”

Ümmü Seleme (r.a.) validemiz:

“Resûlullah (s.a.v.), Ramazan ayından sonra hiçbir ayda Şaban ayındaki kadar oruç tutmamıştır” buyurdular.

“Ramazan'dan sonra en faziletli oruç, Ramazana hürmeten Şaban ayında tutulan oruçtur. En faziletli sadaka Ramazan'da verilen sadakadır.”¹⁸¹

179 Tergib ve't-Terhib: 2/116

180 Camiü's-Sağir: 1/89

181 Tirmizî, Zekât: 28

Şaban ayını iyi değerlendirmeli. Peygamberimiz (s.a.v.)'in ayı olduğundan dolayı salâvatlarla günleri ve dilleri ziynetlendirmelidir.

Resûlullah Efendimize (s.a.v.) salâvat okumaktan maksat, Allah'ın emrine uymak ve Peygamber Efendimizin (s.a.v.) üzerimizdeki hakkını ödemektir.

Salâvat; Allah'tan rahmet, meleklerden istiğfar ve müminlerden dua demektir. Salâvatın en kısa olanı; Allahümme salli ala Muhammedin ve ala âli Muhammed'in"dir ki "Ey Allah'ım! Muhammed Efendimizi (s.a.v.) dünyada şerefli, namını yüce ve meşhur, güzel dinine devamlı kıl, ahirette sevaplarını sonsuz, kendisini her taifeye şefaathane, cennette yüksek ve nurlu vesile makamına; Makam-ı Mahmud'a kavuşturmakta onun ve Ali'nin şanını yücelt" demektir.

Hadis-i şerifte şöyle buyuruldu:

"Başka hiçbir gölgenin bulunmadığı kıyamet gününde üç sınıf insan arşın gölgesi altında bulunurlar. Onlar; ümmetimi sıkıntıdan kurtaran, sünnetlerimi ihya eden ve bana çok salâvat getirenlerdir."

"Kim bana Cuma günü ve Cuma gecesi yüz defa salâvat getirirse Allah onun yüz ihtiyacını giderir. Onların yetmiş ahirete otuzu da dünyaya aittir. Sonra Allah-u Teâlâ bir melek vazifelendirir de size hediyelerin arz olunduğu gibi o salâvatı bana arz eder. Muhakkak ben (salâvat okuyanları) hayatımda bildiğim gibi vefatımdan sonra da bilirim."

H. Ebubekir (r.a.) buyurdu:

"Resûlullah'a salâvat okumak, suyun ateşi söndürdüğü gibi günahları mahveder. Resûlullah'a selam, köle azat etmekten daha faziletlidir. Resûlullah'ı sevmek, Allah yolunda cihat etmekten üstündür."

İbn-i Abdüsselam (r.a.) dedi ki:

“Resûlullah’a salâvat okumamız, Allah katında asla onun için şefaât istemek değildir. Allah bize iyilik edene hayırlısı ile karşılık vermemizi ve karşılıktan aciz olduğumuza da hayır dua etmemizi emretti. Allah-u Teâlâ üzerimizde hesapsız hakkı olan Habibi’ne başka bir şeyle karşılık vermekten aciz olduğumuzu bildiğinden salâvat ile karşılık vermemizi emretti.”

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Bana salât getirene kıyamet günü şefaâtçi olurum.”

“Allah-u Teâlâ meleklerinden birini vazifelendirdi. O melek kıyamete kadar benim kabrimin üzerinde durur. Ümmetimden biri bana salât okusa, ‘Ey Ahmed, filan oğlu filan, sana salât getirdi’ der. Allah-u Teâlâ bana bir salâvat okuyana, on rahmet eder. Daha çok okursa, Allah-u Teâlâ da daha çok rahmet verir.”

“Allah-u Teâlâ’nın yeryüzünde dolaşan ve ümmetimden bana selam ulaştıran melekleri vardır.”

“Siz bana isimleriniz ve simalarınız ile arz olunursunuz. O halde bana çok salâvat getiriniz.”

Ebu Talha (r.a.) der ki:

“Resûlullah’ın huzuruna girdim. Mübarek yüzünde neşe eseri vardı.

-Ya Resûlullah, sizi hiçbir zaman bu kadar sevinçli görmemişim, dedim.

-Nasıl olmayayım ki? Cebrail şimdi yanımdan ayrıldı. Buyurdu ki; ‘Ya Muhammed! Ümmetinden sana bir salâvat getirene, Allah-u Teâlâ on sevap yazar. On günahını siler. On derece yükseltir ve bir melek ona senin için ona söylediği gibi söyler.’

-Ey Cebrail, kimdir bu melek, dedim.

-Allah-u Teâlâ sana bir melek vazifelendirdi, yaratıldığından kıyamette kabirden kalkıncaya kadar ümmetinden sana her kim sana salâvat okursa ona, ‘Sana da Allah rahmet eylesin’ der.

-Allah’ın rahmetinin nihayeti yoktur. Hangi meleğe uğrarsa Hz. Muhammed’e salâvat ettiği gibi siz de salât edin der ve Allah-u Teâlâ, onun dediği gibi ona cevap verir. Kıyamette de salâvatlarınız bana arz olunurlar.

-Kıyamette insanların bana en yakını, bana çok salâvat okuyanlarıdır.”

BERAT KANDİLİ

Halkımızın ‘Kandil’ olarak adlandırdığı geceler, gönül evle-
rimizi aydınlatan ışıklardır. Mübarek gecelere ‘Kandil’ is-
minin verilmesi, o gecelerde selatin camileri başta olmak üzere
mabetlerin, dergâhların içlerine ve minarelere kandillerin asıl-
ması ve mahyaların döşenmesi şeklindeki son birkaç asırlık bir
Osmanlı geleneğine dayanmaktadır. İlk olarak Osmanlı Padi-
şahlarından II. Selim döneminde (1566-1574), camiler aydınla-
tılıp minarelerde kandiller yakıldığı için bu gecelere ‘Kandil’ ge-
celeri denilmiştir.

Gönül evlerimizi aydınlatan kandillerden biri de Berat’tır.
Şaban ayının on beşinci gecesidir.

Berat’ın lügât manası; borçtan, suç ve cezadan kurtulmak-
tır. Diğer bir manası da nişan ve ferman demektir.

Kur’an-ı Kerim’de beyan buyuruldu:

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ *

“Her hikmetli iş, katımızdan gelen bir buyrukla o gecede
belirlenir.”¹⁸²

Berat gecesinde emirlerin levh-i mahfuzdan istinsahına baş-
lanır. Kâtipler bu geceden gelecek yıla kadar olacak olayları ya-
zar. Ve bu Kadir Gecesi’nde bitirilir.

182 Duhan Sûresi: 4

Rızıklara ait nüsha Mikail (a.s.)’e savaş ve tabiat olaylarına ait olan Cebrail (a.s.)’e amellerle ilgili nüsha İsrail (a.s.)’e ölüm ve musibetlere ait nüsha da Azrail (a.s.)’e teslim edilir.¹⁸³

Hatta kişi, adı ölecek listesinde bulunduğu halde pazarda yürür, evlenir ve çocuğu olur.¹⁸⁴

Kimse mukadderatını bilemediği için herkes günlük işlerine devam eder.

Resûlullah (s.a.v.) Efendimiz Hz. Aişe (r.a.)’ye sordu:

“Ya Aişe! Berat gecesinde neler oluyor biliyor musun?” Hz. Aişe:

“Bilmiyorum Ya Resûlullah!” deyince, Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurdular:

“Bu sene zarfında doğacak ve ölecek olanlar bu gecede takdir ve tespit edilir ve bu gecede canlıların erzakı tertip olunur. Onların amelleri ve işleri bu gece Allah-u Teâlâ’ya arz olunur” dedi. Hz. Aişe:

“Ya Resûlullah! Allah-u Teâlâ’nın rahmeti olmadan cennete girilmeyecek mi?” dedi. Resûlullah:

“Allah’ın rahmeti olmadan hiçbir kimse cennete giremez” buyurdular. Hz. Aişe:

“Sen de mi?” dedi. Resûlullah:

“Ben de Rahmet-i İlahi’siz giremem” dedi ve elleriyle başını ve yüzünü mesh etti.

Allah-u Teâlâ rahmet ve mağfiret buyurmazsa cennete kim girebilir?

Bütün ümitler o rahmet dergâhına çevrilmiştir.

Musa Peygamber zamanında bir adam vardı. Adı kötülere çıkmıştı. Ama bu adam denenlere hiç aldırılmaz, durmadan Allah’a ibadet ederdi. Bir ara Hz. Musa’ya Allah’tan bir buyruk geldi:

183 Ebu’s-Suud Tefsiri: 8/58

184 Beyzavî Haşiyesi: 3/310

“Ey Musa, git o adama söyle! Niçin bana böyle ibadet edip duruyor? Bilmiyor mu ki onun adı bir kere kötüler listesine yazılmış.”

Hız. Musa Tanrı'nın buyruğunu alınca o adama gider ve kendisine bildirileni o adama söyler. Adam, Hız. Musa'yı sessizce dinler. Fakat bu sefer o Yüce Rabbine öncekinden daha çok ibadet etmeye başlar. Hız. Musa adamın bu yeni halini görünce:

“Behey adam, ben sana ne söylüyorum, sen ne yapıyorsun? Tekrar ediyorum. Sen kötüler listesindesin.” Bunun üzerine o adam sakın bir şekilde:

“Ey Musa! Senin sözlerini çok iyi anlıyorum. Ama biliyorum ki beni ve her şeyi yaratan Yüce Allah'ıma karşı görevlerim var. Ben şimdiye kadar ibadet ederek kulluk görevimi yerine getiriyordum. Adım kötüye çıktığı için de kimsenin benimle ilgilenmediğimi sanıyordum. Senin getirdiğin haberle Yüce Rabbimin benimle ilgilendiğini öğrendim. İşte bunun için ibadetimi daha da arttırmış bulunuyorum.” Bunun üzerine Yüce Tanrı'dan Hız. Musa'ya şu buyruk geldi:

“O sevgili kuluma haber ver. Aslında ben onu imtihan ettim. Bu kulumun bana kulluk görevini gönülden yerine getirdiğini gördüm. Kendisini affettim. Bunu ona müjdele!”

Bunun için Berat gecesinde şu duayı yapmak gerekir:

اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتَ كَتَبْتَ اَسْمِيْ فِيْ دِيْوَانِ السُّعَدَاءِ فَاثْبِتْهُ فَاِنْ
كُنْتَ كَتَبْتَ اَسْمِيْ فِيْ دِيْوَانِ الْاَشْقِيَاءِ فَاَمْحُهِ. وَاِنَّكَ قُلْتَ فِي
كِتَابِكَ الْكَرِيْمِ يَمْحُو اللّٰهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ *

“Allah'ım! Eğer benim ismimi mutlular defterinde yazmış isen onu kesinleştir.

Eğer benim ismimi cehennemlikler listesine yazmışsan onu oradan sil.

Sen Kitab-ı Kerim’inde şöyle buyuruyorsun:

-Allah, dilediğini ortadan kaldırır, dilediğini de olduğu gibi bırakır. Çünkü ana kitabın kaynağı O’nun yanındadır.”¹⁸⁵

Hiz. Ömer (r.a.), Abdullah İbn-i Mesud (r.a.) gibi büyük sahabeler dualarında şöyle derlerdi:

“Rabbim! Beni şekavet ehlinden yazdıysan oradan sil. Saa-det ehli arasında yaz!”¹⁸⁶

Hiz. Ömer (r.a.) Beytullah’ı tavaf eder, ağlayarak şöyle derdi:

“Ey Allah’ım! Eğer bana bedbahtlık veya günah yazmışsan onu sil. Çünkü sen dilediğini siler, dilediğini bırakırsın. Kitabın aslı senin yanındadır. Onu mutluluğa ve bağışlamaya çevir.”¹⁸⁷

Allah-u Teâlâ, kullarını merhametiyle kuşatır. Bunun için mümin hiçbir zaman Allah’tan ümit kesmemeli, Allah’ın rahmetine itimat etmelidir. Yüce Allah, kullarının her iyi niyetinden dolayı merhamet lütfeder.

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurdular:

“Bir adam gayet sıcak bir günde pek susamış halde giderken yolda bir kuyu görüp indi ve su içti. Kuyudan çıktığında susuzluktan dili sarkmış ve rutubetli toprağı yemekte olan bir köpek gördü:

-Benim susadığım gibi bu da çok susamıştır, diyerek tekrar kuyuya indi. Ayakkabısına su doldurdu ve ağzıyla tutarak kuyudan çıkıp köpeğe su verdi. Allah-u Teâlâ’da onun bu amelinin kabul buyurarak onu affetti. Dediler ki:

-Ya Resûlullah! Hakikaten bize bu hayvanlardan ecir, sevap var mıdır? Resûlullah:

-Her bir yaş karaciğer sahibi –yani her canlıyı doyurup sulamakta ve yardımda bulunmakta- ecir vardır, buyurdu.”

185 Râd Sûresi: 39

186 Tefsir-i Kurtubî: 9/329

187 Hâzin Tefsiri: 3/67

Tabiinin büyüklerinden İmam Şiblî'yi (r.a.) dostlarından birisi vefatından sonra rüyasında gördü. Ona:

“Ey İmam! Rabbin sana nasıl muamele etti?” diye sordu. O şöyle buyurdu:

“Beni huzurunda durdurdu ve ‘Ey Şibli, seni ne sebeple affettim bilir misin?’ dedi. Ben: ‘Salih amelim veya namaz, oruç ve haccım yahut daima salihlerle oturmam ve ilim için devamlı yolculuk etmem sebebiyledir, ya Rabbi! Zira beni kurtaracak ameller olarak inandığım ameller bunlardır. Zannederim ki bunlar sebebiyle bana merhamet ettin ve bağışladın,’ dedim.”

Şöyle buyurdu:

“Hayır. Bunlar, dereceleri yükselten amellerdir. Seni şu sebepten affettim. Hatırlar mısın, gayet soğuk bir kış günü Bağdat’ın kimsenin olmadığı bir sokağında yürürken küçük bir kediye rastlamıştın. Soğuk onu zayıf düşürmüştü. Soğuğun şiddetinden bir duvardan diğer duvara sıçrayıp duruyordu. Sen de merhamet edip aldın ve kürkünün içine koyarak soğuktan kurtardın. İşte, o kediye merhametin sebebiyle seni affettim.”

Hâkim b. Keysan şöyle demiştir:

“Allah-u Teâlâ hazretlerinin rahmeti Şaban’ın 15. gecesinde kulları üzerine iner. O gecenin rahmeti kime layık görülürse o kimse tertemiz olur. Bunun alameti olarak o kişinin halinde bir düzelme veya daha iyiye doğru bir gidiş görülür.”

Ata b. Yesar (r.a.)’dan rivayet edilmiştir:

“Şaban’ın on beşinci gecesi bir senelik ameller takdir ve tayin olunur. Bakarsın ki bir adam seyahate çıkmış, hâlbuki onun adı diriler defterinden ölümler defterine nakledilmiştir. Bir kimse de henüz evlenmiş fakat ismi ölümler defterine geçirilmiştir.”

Cenâb-ı Fahr-i Kâinat (s.a.v.) Efendimiz bu gecenin ulviyetini bize şöyle haber veriyorlar:

“Şaban ayının on üçüncü gecesi idi. Cebrail bana gelerek ‘Ya Resûlallah’ dedi. ‘Kalk teheccüd vaktidir, ümmetin hakkında

muradının hâsıl olması için Allah’a dua etmenin zamanı geldi’ dedi.”

Peygamber Efendimiz kalktı ve o geceyi ibadetle geçirdi. Tanyeri ağarırken Cebrail geldi ve dedi ki:

“Ya Resûlallah! Hz. Allah ümmetinin üçte birini sana bağışlamıştır.” Seyyid-i Kâinat Efendimiz (s.a.v.) ağladı ve:

“Ya Cebrail! Kalan üçte ikisinin durumu ne oldu?” diye sordu. O da:

“Bilmiyorum,” diye cevap verdi. Şaban’ın on dördüncü gecesi geldi ve aynı şeyi söyledi: “Ya Resûlallah! Kalk ve teheccüd namazıyla meşgul ol!” Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de sabaha kadar ibadetle meşgul oldu. Fecr vaktinde Cebrail yine geldi:

“Hz. Allah ümmetinin üçte ikisini sana bağışlamıştır,” buyurdu. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) yine ağlayarak kalan üçte birinin durumunu sordu. O da bilmediğini söyledi. Nihayet Şaban-ı Şerif’in on beşinci Berat gecesi Cebrail gelerek:

“Müjdeler olsun ya Resûlallah! Şirk koşanların dışında Hz. Allah bütün ümmetini sana bağışlamıştır. Başını göğe kaldır, bak ne göreceksin?” dedi. Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz başını kaldırıncı gördü ki semavatın bütün kapıları açılmıştır. Dünya semasından arşa kadar sıralanan bütün melekler secdeye kapanmışlar, ümmet-i Muhammed’in günahlarının affedilmesi için dua ediyorlar.

Bir Hadis-i Şerif’te de şöyle buyuruluyor:

“Şaban-ı Şerif ayının yarısı gecesi olunca, onu ibadetle geçirin. Gününde de oruç tutun. Zira Hakk Celle ve Ala Hazretleri o gece güneşin batmasından itibaren dünya semasına rahmetiyle tecelli edip buyurur ki:

-Yok mu benden mağfiret dileyen, onu affedeyim! Yok mu rızık isteyen, onu rızıklandırayım! Bir musibete uğrayan yok mu, onu kaderden kurtarayım! Yok mu şunu isteyen, yok mu bunu isteyen! Bu ilahi sesleniş sabaha kadar devam eder”

Abdülkadir Geylanî Hazretleri, “el-Gunye li’t-Talibi’l-Hakk” adlı eserinde şu haberi nakletmiştir:

“Allah-u Teâlâ, Şaban ayının 15. Gecesinde mahlûkatının durumlarına bakar. O gece her kimi temiz bulursa ertesi seneye kadar temizliğini devam ettirir. Bu gece de Allah-u Teâlâ kullarına bakar, mümin olanları bağışlar, kâfir olanlara mühlet verir. Kin ve haset ehli olanları bu durumdan kurtuluncaya kadar kendi hallerine bırakır.”¹⁸⁸

Geylanî Hazretlerinin beyanına göre:

“Yeryüzünde bulunan Müslümanların Ramazan ve Kurban olmak üzere iki bayramı olduğu gibi, gökyüzündeki meleklerin de Kadir ve Berat olmak üzere iki bayramları vardır.”

“Berat gecesinde Peygamberimiz Medine kabristanı olan Cennet’ül-Bakî’de mü’minlere ve şehitlere istiğfar ve dua ediyordu.

Aişe validemiz (r.a.) sorunca:

-Bu gece Şaban’ın on beşinci gecesidir. Cenâb-ı Hakk bu gecede Ben-i Kelb kabilesinin koyunlarının tüyleri kadar kimseyi cehennemden halas eder. Fakat bu gece;

1-Müşrikler

2-Kinciler

3-Sıla-i rahmi kesen

4-Kibirliler

5-Ana-babaya asi

6-Ayyaşların

yüzlerine bakmaz, buyurdu.”¹⁸⁹

Şaban ayının on beşinci gecesi olan Berat’ın ne derece mukaddes olduğunu şu hadis-i şerif beyan etmektedir:

188 Gunyetü’t-Talibin: 1/191

189 Tergib ve’t-Terhib: 2/118

“Şaban’ın on beşinci gecesi olduğu zaman o geceyi ibadetle geçirin. Gündüzünü de oruçla ihya ediniz. Çünkü Allah, o gece güneş doğuncaya kadar dünya âlemine rahmet nazarıyla tecelli eder ve buyurur ki

أَلَا مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَأَغْفِرَ لَهُ؟

أَلَا مِنْ مُسْتَرْزِقٍ فَأَرْزُقَهُ؟

أَلَا مِنْ مُبْتَلَىٍّ فَأَعَافِيَهُ؟

أَلَا كَذَا أَلَا كَذَا حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ *

-Yok mu istiğfar eden, mağfiret edeyim

-Yok mu rızık isteyen, rızıklandırayım

-Yok mu dert ve musibete uğrayan, şifa vereyim

Daha ne gibi dilekleri olanlar varsa istesinler vereyim.”¹⁹⁰

Peygamberimiz (s.a.v.) müjdeliyor:

إِنَّ الْعَبْدَ لَيَعْمَلُ الذَّنْبَ فَإِذَا ذَكَرَهُ أَخَذَنهُ وَإِذَا نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ
قَدْ أَخَذَنهُ غَفَرَ لَهُ مَا صَنَعَ قَبْلَ أَنْ يَأْخُذَ فِي كَفَّارَتِهِ بِلَا
صَلَاةٍ وَلَا صِيَامٍ *

“Kul bir günah işler, onu hatırladıkça üzülür. Onun üzüldüğünü gören Allah, o daha namaz ve oruç gibi günahına kefarete olacak bir amel işlemeye başlamadan onu affeder.”

Günahtan pişman olmak, onun üzüntüsünü duymak hakiki bir tevbe demektir. Allah böyle kullarını affeder.”¹⁹¹

190 Tergib ve't-Terhib: 2/119

191 Camiü's-Sağir: 1/72

Hız. İsa zamanında hayatını azgınlık, günah ve gafletle geçiren bir zalim vardı. Çok günahkârdı. Amel defterinde adeta yer kalmamıştı. O günahkârın karşı tarafında bir de abid vardı. Hız. İsa bir gün o abide uğradı. Onunla sohbetle bulundu. Günahkâr bunları uzaktan seyre daldı. Hem onları süzüyor hem de kendinden utanıyordu. İçi yanıyor, tutuşuyor, ah ediyordu. Gafletle geçen ömrü için gözlerinden yaşlar akıtıyor, Allah'a yalvarıyordu. Diyordu ki:

“Ey yüce Allah'ım! Günahımı sen bağışla. Ben de iyi ve temiz bir kulun olayım.”

Öbür tarafta abid, gurur ile günahkâra bakıyor ve içinden şöyle diyordu:

“Şu bedbaht neden bizi süzüyor? Yanımıza gelmek mi istiyor? Buraya gelecek adam mıdır o? Ya Rabbi! Yarın mahşerde beni bu adamla haşretme!”

Onlar bu haldeyken Allah, İsa Peygambere emir buyurdu:

“İkisinin de dualarını kabul ettim, inleyerek, yanarak bana yalvaran günahkârın duasını kabul edip, onu cennete koyuyorum. Abid, günahkârla bir olmaktan utanıyorsa onu da gururu sebebiyle cehenneme koyuyorum.”

Berat gecesinin 5 ayrı özelliği vardır:

- 1-Bütün hikmetli işlerin ayrımına başlanması,
- 2-Bu gecede yapılacak ibadetlerin diğer vakitlere nispetle, kat kat sevaplı olması,
- 3-İlahi rahmetin bütün âlemi kuşatması,
- 4-Allah'ın af ve bağışlamasının coşması,
- 5-Peygamberimize tam bir şefaet yetkisinin verilmiş olması.

“Berat gecesinde İsmail Peygamberin ayaklarının altından zezem suyu çıkmıştır. Her sene zezem suyu Şaban'ın 15'inde artmakta ve o halde bırakılacak olursa taşmaktadır.”¹⁹²

192 Muzicâzü'l-Enbiya: 94

Berat'ın bereketiyle Allah-u Teâlâ'nın rahmetinden istifade etmelidir.

Allah-u Teâlâ'ya yönelmeli, kin ve düşmanlık duygularından sıyrılmalı, insanlara karşı da merhametli davranılmalıdır ki, ilahi merhamete kavuşulsun.

Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

يَطْلَعُ اللَّهُ إِلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَيَغْفِرُ
لِجَمِيعِ خَلْقِهِ إِلَّا لِمُشْرِكٍ أَوْ مُشَاحِنٍ *

“Şaban ayının 15’inde Cenâb-ı Hakk, kullarına bakarak müşriklerle kin ve düşmanlık güdenler hariç olmak üzere hepsinin suç ve günahlarını affeder.”¹⁹³

Rivayet edildiğine göre, Şaban’ın 15. Gecesi 100 rekât namaz kılınır. Her rekâtta Fatiha’dan sonra 10 defa İhlas-ı Şerif (Kul hüvallahü ahad) okunarak kılınan bu namaza Salât-ı Hayr denir. Selef-i Salihin (geçmişin müttekileri) bu namazı bir araya gelerek cemaatle kılarlardı.

Hasan-ı Basri:

“Resûlullah’ın Ashabından 30 kişi bana haber verdiler ki bir kimse bu namazı şu gece kılsa, Allah-u Teâlâ 70 rahmet bakışı ile öyle bir bakar ki her bir bakışta o kimsenin 70 ihtiyacını görür; o ihtiyaçlarının en azı, onun günahlarını mağfi-ret etmesidir.”

Namaza şöyle niyet edilir:

“Ya Rabbi, niyet ettim senin rıza-yı şerifin için namaza. Beni afv-ı ilahine, feyz-i ilahine mazhar eyle. Kasvet-i kalbden, dünya ve ahiret sıkıntılarından halas eyleyip süeda defterine kaydeyle.”

Her rekâtta Fatiha’dan sonra on İhlas-ı Şerif okunur. İki rekâtta bir selam verilerek yüz rekâta tamamlanır.

193 Tergib ve’t-Terhib: 3/459

Namazdan sonra, Allah-u Teâlâ'nın 'Hu' ism-i şerifini ebced hesabına göre değeri on birdir. Resûlullah Efendimizin isimlerinden 'Taha'nın ebced hesabıyla değeri de on dördtür. Bu yüzden aşağıdaki on bir şey on dört kere okunur:

- 1-İstiğfar, on dört kere
- 2-Salâvat-ı Şerife, on dört kere
- 3-Fatiha-i Şerife (besmeyleyle), on dört kere
- 4-Ayetü'l Kürsi (besmeyleyle), on dört kere
- 5-Tevbe Sûresinin son iki ayeti olan Lekad caeküm... (besmeyleyle), on dört kere
- 6-On dört kere 'Yasin, yasin...' dedikten sonra Yasin-i Şerif (Yasin-i Şerifte yedi zahiri, yedi batini 'Mübin' vardır, böylece o da on dört olur)
- 7-İhlas-ı Şerif (besmeyleyle), on dört kere
- 8-Felak Sûresi (besmeyleyle), on dört kere
- 9-Nas Sûresi (besmeyleyle), on dört kere
- 10-'Sübhanellahi ve'l-hamdü lillahi vela ilahe illallahü valahü ekber vela havle vela kuvvette illa billahi'l-aliyyi'l-azim' on dört kere
- 11-Salâvat-ı Şerife (Salât-ı münciye okumak daha faziletlidir), on dört kere okunur ve dua edilir.

Şaban-ı Şerif'in 15. Berat gecesi akşam namazından sonra üç kere Yasin Sûresi ve her birinin sonunda Berat duası okunacaktır. Birinci Yasin-i Şerif'ten sonra bu dua okunurken Allah'ın said kullarından olmak niyetiyle okunacaktır. İkinci defa okunurken hayırlı ömür uzunluğu ile okunacaktır. Üçüncü defa okunurken kaza ve belalardan emin olup, hayırlı rızık için okunacaktır.

Temize çıkmak kadar insanı sevindiren, yeniden dünyaya geliş kadar tazelandiren bir nimet tasavvur edilemez. Suçlu sandalyesindeki sanık, berat etmek için çırpınır durur. Avukatlarına başvurur. Çalışmalarının kabul edilmesi, tasvip görmesi

için dernek kongrelerinde ibra maddesi konur. Bütün bu konuşmalar, yılmadan çalışmalar hep temize çıkabilme, güzel bir isim bırakabilme çabalarıdır.

Şu geçici dünyada belirli bir ömür için bu kadar çalışma, bu kadar gayret ve fedakârlık yapılırsa ya ebedi bir âlemde ölümsüz bir hayat için neler yapılmaz ve nelere katlanılmaz ki?

Ebedi olanı kazanabilmek, sınırsız bir huzur duyabilmek, Rabbimizin, bütün Peygamberlerin ve bizim Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'in huzurunda ümmeti vasfını alabilmek için nasıl çalışmak, nasıl çabalamak gerek?

İşte insanı, inanmış ve iman etmiş insanı bekleyen vazife bu: Defterini temiz kapamak. Alnı ak, gönlü pak olarak Ahkemü'l-Hâkimin olan Yaradan'ın huzuruna varmak. Ömür sahifelerinin kirlenmediğini, hep ibadet ve itaat numuneleriyle dolu olduğunu o âlemde ortaya koymak...

İnsanın temize çıkması, bir ömür boyu yaptıklarının ibra edilerek tasdik edilmesi, beratını alarak Cennet'e ve Cemalullah'a ulaşması ne büyük lütuf ve ne büyük bir sevinçtir.

Mübarek ayların nurundan, berat gecesinin şuurundan istifade ederek Rabbimize yönelmek, hareketlerimize Allah rızasına uygun bir düzen verebilmek, berata giden ilk adım olacaktır.

O halde gecenin karanlığında geçen günlerimizi geride bırakıp, seher vaktinin berat müjdesini alalım. Ve Rabbimizi hoşnut edecek çalışmaları nasıl yapacağımızı planlayalım. "Kişi sevdiğiyle beraberdir" sırrına ermek için Peygamberlerin, sıddıkların, şehitlerin ve salih kulların yürüdükleri yolu takip edelim. Allah rızasına giden bütün davranışları gösterelim.

Biz günahkâr kullar, şeytana ve şeytanlaşmış insanlara uyarak doğru yolu bırakan insanlar bu geceyi iyi değerlendirelim.

Bu kapının asla ümitsizlik kapısı olmadığına inanalım. Affı bol, rahmeti geniş Allah'ımızın bu gece bahşettiği nimete erelim.

O, yüceler yücesinin kapısına giderek artık doğrudan dönme-yeceğimizi, bütün emirlerini severek yerine getireceğimizi günahlarla dolu ellerimizi dergâhına açarak dile getirelim.

Kendi kendimize söz verelim. Beratı almak için bu gecenin nurundan istifade edelim.

*Açıldı bu gece rahmet kapısı
Bu bezme Mevlâ'dan ikram geldi.
Zikredip dilimiz andık Mevlâ'ı
Hem Resûl-ü Kibriya'dan selamlar geldi.*

*Aşka gelip Hakk dedi dağ ile taşlar
Dost aşkıyla döküldü kan ile yaşlar
Kıyamda, rükûda, secdede başlar
Affına, lütfuna sâiller geldi.*

*Kovarsan kapından kime gideriz
Yakarsan narından biz ne ederiz
Senden gayri ilah yok kande gideriz
Dergâhına kulların tevbeyle geldi.*

DUANIN ÖNEMİ

Allah-ı Teâlâ (c.c.) kullarını dua etmeye davet ediyor:

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ *

“Rabbiniz şöyle buyurdu:

-Bana dua edin, size icabet edeyim.”¹⁹⁴

أَجِبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِي فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي
لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ *

“Dua edenin duasını, dua ettiği anda işitir, ona karşılık veririm. O halde kullarım da Benim davetime uysunlar ve bana inansınlar. Umulur ki doğru yolu bulurlar.”¹⁹⁵

Resûl-ü Ekrem Efendimiz (s.a.v.) buyururlar:

أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى مَا يَنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِكُمْ وَيُدْرِكُكُمْ أَرْزَاقُكُمْ
تَدْعُونَ اللَّهَ فِي لَيْلِكُمْ وَنَهَارِكُمْ فَإِنَّ الدُّعَاءَ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ *

“Ey Ümmet-i Muhammed! Sizi düşmanların şerrinden necat verip kurtaran ve sizi onların ezalarından emin kılan ve rızıklarınızın bollanmasına ve genişlemesine sebep olan şeye delalet

¹⁹⁴ Mü'min Sûresi: 60

¹⁹⁵ Bakara Sûresi: 186

edeyim mi? Gece ve gündüz daima Allah-u Teâlâ'ya yalvarınız, dua ediniz. (Ve ondan maddi ve manevi ihtiyaçlarınızı isteyiniz) Çünkü dua muhakkak müminin silahıdır.”¹⁹⁶

Müminin kıymeti dua iledir. Çünkü dua eden kendi acziyetini ifade ederek kudreti sonsuz olan Yüce Yaratıcıya sığınmıştır. Halini O'na arz etmiştir. Onun için tevazuu ve boyun büküşüyle Allah-u Teâlâ'nın katında ayrı bir mevkide bulunduğunu göstermiştir. Ve hem de Allah'ın dua çağrısına uymuştur.

Rabbimiz (c.c.) beyan buyurur:

قُلْ مَا يَعْبُؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ *

“Resûl'üm de ki:

-Dua edip yalvarmanız olmasa Rabbim size ne diye değer versin?”¹⁹⁷

Kulun yalvarışı ile değer kazandığı gibi dua da Allah katında diğer ibadetlerden daha değerlidir.

Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنَ الدُّعَاءِ *

“Allah katında duadan daha değerli bir şey yoktur.”¹⁹⁸

مَا أَذِنَ اللَّهُ لِعَبْدٍ فِي الدُّعَاءِ حَتَّىٰ أَذِنَ لَهُ فِي الْإِجَابَةِ *

“Allah bir kula dua etmesini müyesser etmişse mutlaka kabul etmeyi de müyesser kılmıştır.”¹⁹⁹

Dua eden insan talihli insandır. Allah'ın ihsanına müyesser olmuş, bahtı açık olan kişidir.

196 Tergib ve t-Terhib: 2/483

197 Furkan Sûresi: 77

198 Müsned: 2/362

199 Camiü's-Sağir: 2/121

إِنَّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ لَيَدْعُو اللَّهَ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى لِيَجْبِرِلَ لَا
تُجِبُهُ فَإِنِّي أَحِبُّ أَنْ أَسْمَعَ صَوْتَهُ وَإِذَا وَعَاهُ الْفَاجِرَةُ قَالَ يَا
جِبْرِيْلَ أَفْضُ حَاجَتَهُ إِنِّي لَا أَحِبُّ أَنْ أَسْمَعَ صَوْتَهُ *

“Muhakkak ki mümin bir kul Allah’a dua eder. Allah-u Teâlâ, Cibril’e:

-Ona icabet etme. Çünkü ben onun sesini işitmeyi seviyorum, buyurur. Günahkâr bir kul dua edince de:

-Ya Cibril! Onun ihtiyacını ver. Çünkü ben onun sesini duymayı sevmiyorum, buyurur”²⁰⁰ diyor.

Dua eden her zaman kazançlıdır. Hiçbir kaybı da yoktur zaten.

إِنَّ الْعَبْدَ لَا يَخْطِئُهُ مِنَ الدُّعَاءِ إِحْدَى ثَلَاثٍ إِلَّا ذَنْبٌ يُغْفَرُ
لَهُ وَإِمَّا خَيْرٌ يُعْجَلُ لَهُ وَإِمَّا خَيْرٌ يُدَّخَرُ لَهُ *

“Muhakkak kul üç şeyden birini almaktan şaşmaz. Ya duası sebebiyle günahı bağışlanır. Ya peşin bir mükâfat alır. Ya da ahirette kendisi için hayırlara, mükâfatlara nail olur.”

Mevlânâ anlatır:

“Birisi her gece kalkıp Allah’ı anıyor, O’na dua ediyordu. Şeytan ona dedi:

-Ey devamlı Allah’ı anan kişi! Bütün gece Allah deyip çağırmana, yakarmana karşılık seni buyur eden var mı ki? Sana bir tek cevap bile gelmedi, daha ne zamana kadar böyle yakarıp dua edeceksin?

Adamın gönlü kırıldı, başını yere koydu ve hüznün içinde uyudu. Rüyasında ona şöyle dendi:

-Kendine gel, uyan. Niye duayı, zikri bıraktın? Neden usandın?

Adam:

-Buyur diye bir cevap gelmiyor ki! Artık kapıdan kovulmaktan korkuyorum, dedi.

Bunun üzerine ona dendi ki:

-Senin Allah demen O'nun buyur demesi sayesinde. Senin yalvarışın, Allah'ın senin ruhuna haber uçurmasındandır. Senin çabaların, çareler araman, Allah'ın seni kendine yaklaştırması, ayaklarındaki bağları çözmesindendir. Senin korkun, sevgin, ümidin, Allah'ın lütuf kemendidir. Senin her "Ya Rabbi" demenin altında, Allah'ın buyur demesi vardır. Gafilin, cahilin gönlü bu duadan uzaktır. Çünkü "Ya Rabbi" demeye izin yok ona. Ağzında da kilit var onun, dilinde de... Zarara uğradığı zaman, ağlayıp sızlanmasın diye Allah ona dert, ağrı, sızı, gam, keder vermedi.

Artık anla ki Allah'a dua etmeni, O'nu çağırmanı sağlayan dert, dünya saltanatından daha iyidir. Dertsiz dua soğuktur. Dertliyen yapılan dua ise gönülden kopar."

Hadis-i şerifte buyuruldu:

"Bir topluluk ellerini yukarı kaldırıp Allah'tan bir şey isterse istedikleri şeyi ellerine koymak Allah üzerine bir hak olur."²⁰¹

İsteyenin Allah'a sığınması, Allah-u Teâlâ'dan istemesi, Allah'ı memnun eder. İçten gelecek, ihlasla edilen dualar kabul görür.

Resûl-ü Kibriya Efendimiz buyurdu:

أَدْعُوا اللَّهَ وَأَنْتُمْ مُوقِنُونَ بِالْإِجَابَةِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ
لَا يَسْتَجِيبُ دُعَاءَ مَنْ قَلْبٌ غَفِلَ *

"Kabul olunacağından emin olarak Allah'a dua ediniz. Biliniz ki Allah-u Teâlâ gafil bir kalbin duasını kabul etmez."²⁰²

201 Camiü's-Sağır: 2/123

202 Tirmizî, Daavât: 65

Bütün inancıyla, gönül dolgunluğu ile istenildiğinde Allah duayı kabul buyurur.

Gaflet içinde dua olmaz.

Her zaman Allah'a yalvarmalı. Tevazu içinde...

Kibleye dönerek, diz üstü oturarak edep ve ihtiram ile Yüce Dergâha elleri açmalıyız.

Bilhassa gecenin seher vaktinde yapılan dualar çok makbuldür. Saatleri ganimet bilmelidir.

“Horasan Valisi Abdullah bin Tahir, çok adil idi. Jandarmaları birkaç hırsız yakalamış, valiye bildirmişlerdi. Hırsızlardan biri kaçtı. Hiratlı bir demirci, Nişabur’a gitmişti. Bir zaman sonra, evine dönüp gece giderken bunu yakaladılar. Hırsızlarla beraber, valiye çıkardılar:

-Hapsedin, dedi.

Demirci, hapisanede abdest alıp, namaz kıldı. Ellerini uzatıp:

-Ya Rabbi! Günahım olmadığını ancak sen biliyorsun. Beni bu zindandan ancak sen kurtarırsın. Ya Rabbi! Beni kurtar! diye dua etti.

Vali o gece rüyasından dört kuvvetli kimse gelip tahtını tersine çevirecekleri vakit uyandı. Hemen abdest alıp iki rekât namaz kıldı. Tekrar uyudu. Tekrar o dört kimsenin tahtını yıkmak üzere olduğunu gördü ve uyandı. Kendisinde bir mazlumun ahı olduğunu anladı. Hemen o gece, hapisane müdürünü çağırıp:

-Bir mazlum kalmış mı? dedi. Müdür:

-Bunu bilemem. Yalnız, biri namaz kılıp çok dua ediyor. Gözyaşları döküyor, deyince onu getirtti. Halini sorup anladı. Özür dileyip:

-Hakkını helal et ve bin gümüş hediye kabul et ve herhangi bir arzun olunca bana gel, diye rica etti. Demirci:

-Hakkımı helal ettim ve hediye kabul ettim. Fakat işimi, dileğimi, senden istemeye gelemem, dedi. Vali:

-Niçin? deyince.

-Çünkü benim gibi bir fakir için, senin gibi bir sultanın tah-tını birkaç defa tersine çeviren sahibimi bırakıp da dileklerimi başkasına götürmem kulluğa yakışır mı? Namazlardan sonra ettiğim dualarla, beni nice sıkıntıdan kurtardı. Nice muradıma kavuşturdu. Nasıl olur da başkasına sığınırım? Rabbim, niha-yeti olmayan rahmet hazinesinin kapısını açmış, sonsuz ihsan sofrasını, herkese yaymış iken, başkasına nasıl giderim? Kim istedi de vermedi? İstemesini bilmezsen alamazsın. Huzuruna edeple çıkmazsan, rahmetine kavuşamazsın.”

Şair ne güzel ifade etmiş:

“Binlerce top ve tüfek, yapamaz asla,
Gözyaşının seher vakti yaptığını,
Düşman kaçırın süngüleri, çok defa,
Toz gibi yapar, bir müminin duası.”
İlahi dergâha davete icabet etmeli.

“Evliyanın büyüklerinden Rabia-i Advîyye (r.a.) adamın bi-rinin dua ederken:

-Ya Rabbi! Bana rahmet kapısını aç! dediğini işitince:

-Ey cahil! Allah-u Teâlâ’nın rahmet kapısı şimdiye kadar kapalı mı idi de şimdi açılmasını istiyorsun, (Rahmetin çıkış kapısı her zaman açık ise de giriş kapısı olan kalpler, herkeste açık değildir, bunun açılması için dua etmeliyiz) dedi.”

“Üç kişi vardır ki onların dualarını Allah mutlaka kabul bu-yurur:

- 1-Mazlumun duası,
- 2-Misafirin duası,
- 3-Babanın çocuklarına duası.”²⁰³

Oruçlunun yaptığı dua, bilhassa iftar sofrasının başında yap-tığı iltica ve niyaz çok makbuldür.

203 Müsned: 2/258

“Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat batıya doğru ilerleyen Moğol tehlikesine karşı ülkenin önemli merkezlerine savunma kaleleri yaptırıyordu. Yapımı tamamlanan bu kalelerden birini, dönemin din ve ilim ulusu Sultanü'l-Ulemâ Bahaeddin Veled'e (Hz. Mevlânâ'nın babası) gösterip fikrini sordu. O da açıkladı:

-Kale gerçekten çok muhkem (sağlam). Düşman saldırılarını göğüsleyecek güçte. Ama yönetimindeki mazlum ve mağdurların dua oklarına karşı seni koruyacak bir kale yaptırmayı düşünüyor musun? Mazlumların dua oklarına karşı dayanıklı kale taştan, tuğladan yapılamaz. Çünkü onları deler, geçer. O kale ancak Allah korkusuyla, adalet ve merhametle inşa edilebilir.”

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

اِذَا قَالَ الْعَبْدُ : يَا رَبِّ يَا رَبِّ قَالَ اللَّهُ لَبَّيْكَ عَبْدِي سَلْ تُعْطِ *

“Kul;

-Ya Rabbi, Ya Rabbi! diye Allah'a dua ettiğinde, Allah-u Teâlâ şöyle buyurur:

-Buyur kulum. İste ki sana verilsin.”²⁰⁴

Dua eden insan için bu bile en büyük lütuftur. Sesine Allah-u Teâlâ'nın cevap vermesi, iste demesi ne güzel nimettir. İsteddiği verileceğine delalettir. Çünkü vermeyecek olsaydı, ‘İste!’ buyurmazdı. Vermeyecek olsaydı, isteme duygusunu, arzusunu vermezdi. İsteme duygusunu verdi ki istediğini de verecektir.

Kur'an-ı Kerim'de buyurulduğu gibi duaya cevap veren Allah'tır. Yeter ki kul, ‘Ya Rabbi’ desin.

Denizler içinde Yunus'un balık karnında yaptığı duaya cevap veren Allah, kulunu yalnız ve cevapsız bırakmaz. Peygamberimiz (s.a.v.) bize bunu hatırlatıyor:

-Yunus'un balığın karnında iken yapmış olduğu dua şudur:

204 Râmuzü'l-Ehadis: 56

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ *

“Senden başka ilah yoktur. Seni her türlü noksanlıklardan tenzih ederim. Hiç şüphesiz ben kendime zulmedenlerden oldum.”²⁰⁵

Bir şey hakkında bunu okuyarak dua eden hiçbir Müslüman yoktur ki Allah onun duasını kabul etmesin.

Allah-u Teâlâ en sıkışık hallerinde kullarının imdadına yetişir. Bunun için insan ümidini yitirmemelidir. Allah’ın sonsuz keremine güvenmelidir.

“Çölde yalnız kalan kimse bir şey kaybederse, ‘Ey Allah’ın kulları. Bana yardım edin!’ desin, çünkü Allah-u Teâlâ’nın sizin görmediğiniz kulları vardır.”

“Şu beş durumda semanın kapıları açılır ve dualar kabul edilir:

- 1-Kur’an okunurken,
- 2-İslâm ordusu düşmanla savaşıırken,
- 3-Yağmur yağdığı anda,
- 4-Zulme uğrayan dua ettiğinde,
- 5-Ezan okunduğunda.”²⁰⁶

“Ezanla kamet arasındaki dua kabul edilir. O halde dua ediniz.”²⁰⁷

Duanın kabul saatleri gafletle geçirilmemelidir. Dua edenin duaları o saatlere denk geldiğinde kabulü kesindir. Zaten her dua edene Allah cevap vermektedir.

“Şakik-i Belhi’nin anlattığına göre, bir gün İbrahim Edhem (r.a.) Basra Çarşısında dolaşırken halk onun çevresini sarıp:

205 Enbiya Sûresi: 87

206 Camiü’s-Sağır: 1/114

207 Ebû Davud, Salât: 35

-Ey Eba İshak! Allah, Kur'an-ı Kerim'de 'Bana dua edin de dualarınızı kabul edeyim!' diye buyurmakta. Biz uzun zamandır O'na dua ediyoruz. Ancak O bizim hiçbir duamızı kabul etmedi. Sence bunun sebebi nedir? diye sordular. İbrahim Edhem (r.a.):

-Ey Basralılar! diye seslendi çevresinde toplanan kalabalığa. Sizin kalpleriniz on şeyde adeta bir ölü gibidir. Hiç ölü bir kalp ile yapılan dua kabul edilir mi?

Birincisi, siz Allah'ı tanıyıp, bildiniz. Ancak O'na kulluğu gereği gibi yerine getirmediniz.

İkincisi, Allah'ın kitabını okuyorsunuz. Ancak onun gereklerini yerine getirmiyorsunuz.

Üçüncüsü, Allah'ın elçisini sevdiğinizi iddia ediyorsunuz. Ancak onun sünnetini terk ettiniz.

Dördüncüsü, şeytanın düşmanı olduğunuzu söylüyorsunuz. Ancak ona eşlik ediyorsunuz.

Beşincisi, cenneti istediğinizi söylüyorsunuz. Ancak bunun için faydalı hiçbir söz ve davranışta bulunmuyorsunuz.

Altıncısı, cehennemden korktuğunuzu söylüyorsunuz. Ancak nefislerinizi ateşe rehin bırakıyorsunuz.

Yedincisi, ölümün gerçek olduğunu söylediniz. Ancak kendinizi ölüm için hazırlamadınız.

Sekizincisi, kardeşlerinizin ayıp ve noksanları ile ilgilendiniz. Ancak kendi ayıp ve noksanlarınızı unuttunuz.

Dokuzuncusu, Allah'ın nimetlerini yiyip içiyorsunuz. Ancak şükretmiyorsunuz.

Onuncusu, ölülerinizi toprağın altına gömüyorsunuz. Ancak onların ölümünden ibret almıyorsunuz.”

Resûlullah (s.a.v.) buyurdular:

“Şüphesiz ki dua, başa gelmiş ve gelecek olan şeylere faydalıdır. Onun için Ey Allah'ın kulları, duaya sımsıkı sarılın.”²⁰⁸

* وَاعِدُوا لِلْبَلَاءِ الدُّعَاءُ

“Bela gelmemesi için dua ediniz.”²⁰⁹

Dua edilirken şunlara dikkat edilmelidir:

- 1-Kibleye yönelmek,
- 2-Diz üstü oturmak,
- 3-Elleri semaya açmak,
- 4-Duadan önce Allah’a hamd ve Peygambere salâvat getirmek,
- 5-Duanın kabulüne kesin olarak inanmak,
- 6-Duanın sonunda Peygamber Efendimize salâvat getirmek.

Hz. Âdem Aleyhisselâm, Peygamberimiz (s.a.v.)’in adıyla dua edince Allah onu affetmişti.

“Âdem Aleyhisselâm zelleyi itiraf edince:

-Ya Rabbi! Muhammed’in hakkı için beni bağışla, dedi.
Allah-u Teâlâ:

-Ey Âdem! Sen Muhammed Aleyhisselâmı nereden biliyorsun? Buyurdu. Bunun üzerine Âdem Aleyhisselâm:

-Şuradan biliyorum ki sen beni yed-i kudretinle yaratıp bana ruh üflediğin zaman, başımı kaldırıp arş üzerinde ‘La ilahe il-lallah Muhammedün Resûlullah’ yazılmış olduğunu gördüm. Bildim ki sen, hiç kimsenin ismini, şerefli isminin yanına getirmezsın. Ancak en sevdiğin kulunun ismini getirirsin, dedi. Bunun üzerine Allah-u Teâlâ:

-Ey Âdem! Doğru söyledin. O, bana halkın en sevgilisidir. Mademki O’nun hürmetine benden mağfiret istedin, gerçek olarak ben de seni affettim. Eğer Muhammed olmasaydı, seni yaratmazdım, buyurdu”

İşte, duadan evvel Allah’a hamd etmek, o dua etme nimetine ulaştırdığı için bir şükürdür. Duanın önemini bildiren Sevgili

209 Muhtârü’l-Ehadis: 66

Peygamberimizin mübarek adını O'na salât-ü selam göndermek de ümmeti olduğumuz için bir teşekkürdür.

Salâvat-ı şerife duadan önce ve sonra mutlaka okunmalıdır. Peygamberimiz (s.a.v.) bu konuda buyururlar:

كُلُّ دُعَاءٍ مَحْبُوبٌ حَتَّى يُصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *

“Peygambere salâvat getirilinceye kadar her dua kabul edilmeden bekletilir.”²¹⁰

Duada huşu önemlidir. Allah-u Teâlâ'ya tazim ve hürmet için diz üstü oturmayı ve “Ya Rabbi! Ya Rabbi!” demeyi Peygamberimiz (s.a.v.) tavsiye buyurur:

اُجِثُوا عَلَى الرُّكْبِ ثُمَّ قُولُوا: يَا رَبِّ يَا رَبِّ *

“Dua ederken diz üstü oturun ve sonra ‘Ya Rabbi! Ya Rabbi!’ deyin.”²¹¹

7-Duanın sonunda ‘Âmin’ demek, Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيُتِمِّنْ عَلَى دُعَائِهِ نَفْسِهِ *

“Biriniz dua ettiğinde, kendi duasına ‘Âmin’ desin.”²¹²

“Dua edenle ‘Âmin’ diyen sevapta ortaktırlar. Okuyan ve dinleyen sevapta ortaktırlar. Âlim ve talebe sevapta ortaktırlar.”²¹³

8-Dua ederken abdestli bulunmak.

9-Farz namazları kılanın, hacdan dönenin ve oruç halindeki müminin duasının mutlaka kabul olacağını düşünerek bu gibi durumları ganimet bilmek.

210 Râmuzü'l-Ehadis: 342

211 Camiü's-Sağir: 1/8

212 Camiü's-Sağir: 1/21

213 Camiü's-Sağir: 2/13

10-Duadan sonra elleri yüzüne sürmek.

إِذَا دَعَا اللَّهَ فَادْعُ اللَّهَ بِبَطْنِ كَفِّكَ وَلَا تَدْعُ بِظُهُورِهِمَا فَإِذَا
فَرَعْتَ فَاَمْسَحْ بِهِمَا وَجْهَكَ *

“Dua ettiğinde elinin içiyle Allah’a dua et, tersiyle değil. Duayı bitirdiğinde de iki elini yüzüne sür.”²¹²¹⁴

11-Mümin hem kendisi hem de nesli için ve bütün ümmet-i Muhammed için dua etmelidir.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

“4 kimse vardır ki duaları kabul edilir:

1-Adaletli idareci,

2-Mü’min kardeşine yanında yokken dua eden,

3-Zulme uğrayan,

4-Anne ve babasına dua eden kimsedir.”²¹⁵

“4 dua vardır ki reddolunmaz:

1-Dönünceye kadar Hacdakinin duası

2-Evine gelinceye kadar gazinin duası

3-İyileşinceye kadar hastanın duası

4-Gıyabında din kardeşine dua edenin duası.”²¹⁶

“Bir hastanın yanına vardığında sana dua etmesini iste. Çünkü onun duası meleklerin duası gibidir.”²¹⁷

“Kişinin cennette derecesi yükseltilir. Sebebini sorar:

-Ya Rabbi, bu lütuf nereden? Ona şöyle cevap verilir:

-Çocuğunun senin için yaptığı dualardan ve istiğfarlardan.”²¹⁸

“Bir Müslümanın yanında bulunmayan bir din kardeşi için yapmış olduğu dua kabul olunur. Yanında bu iş görevli

214 İbn-i Mâce, İkame: 119

215 Camiü’s-Sağir: 1/32

216 Râmuzü’l-Ehadis: 68

217 Camiü’s-Sağir: 1/21

218 Müsned: 2/509

bir melek bulunur. Din kardeşi için hayırla dua ettiğinde melek şöyle der:

-Âmin! Kardeşin için istediğinin bir misli de sana verilsin.”²¹⁹

“Babanın duası, hiçbir engelle karşılaşmadan Allah’ın huzuruna çıkar.”²²⁰

“Babanın çocuğuna duası, Peygamberin ümmetine olan duası gibidir.”²²¹

“Kendisine iyilik yapılan kişinin iyilik yapana duası geri çevrilmez.”²²²

Mü’min için en gerekli olan dua da vefatında, arkasından edilen dualardır. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şu müjdeyi vermiştir:

أَزْبَعُونَ رَجُلًا أُمَّةً وَلَمْ يُخْلِصْ أَزْبَعُونَ رَجُلًا فِي الدُّعَاءِ
لِمَيِّتِهِمْ إِلَّا وَهَبَهُ اللَّهُ تَعَالَى لَهُمْ وَغَفَرَ لَهُ *

“Kırk kişi bir ümmettir. Kırk şahıs bir ölü için ihlasla dua ederse, Allah o ölüyü mutlaka onlara bağışlar ve günahlarını affeder.”²²³

219 Müslim, Zikir: 88

220 İbn-i Mâce, Dua: 11

221 Camiü’s-Sağir: 2/12

222 Camiü’s-Sağir: 2/12

223 Râmuzü’l-Ehadis: 70

CAMİLERİN ÖNEMİ

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ *

“Ey Âdemoğulları! Her mescide gidişinizde ziynetli elbiseler giyin.”²²⁴

Camiler Allah’ın evleridir. Onlara güzel ve temiz kıyafetlerle girilmelidir.

Camilerimiz, bizim huzur yerimizdir. İlk insanla başlayan mabet duygusunun en gelişmiş ve en mükemmel şeklidir.

Bir ülkenin, bir şehrin, bir köyün İslâm yurdu olmasının en başta gelen simgesi minareleridir.

Asırlardır yapılagelmekte olan camiler, mescitler günümüze kadar varlıklarını devam ettirdikleri gibi her geçen gün de bir yenisine rastlanmaktadır.

Yurdumuza gelen yabancıların, tarihçilerin ve sanatseverlerin ilk işleri, tarihi camileri ziyaret etmek ve incelemek olmaktadır.

Hayranlıkla seyredilen camilerimiz, emsallerine rastlanmayacak şekilde bu şaheserlerimiz, Anadolu’muzun tapu senetleridir.

Camiler, Kâbe’nin birer şubeleridir.

224 Araf Sûresi: 31

Yeryüzünde ilk mescit, Mekke’de Mescid-i Haram, yani Kâbe’dir. Onun da planları melekler tarafından çizilerek Hz. Âdem Peygamber tarafından yapıldığı bilinmektedir.

İlk cami, ilk mescit demek ki insanlık ile başlamıştır. İlk insan, ilk Peygamber Âdem Aleyhisselâm ile birlikte mabetlerin de temelleri atılmıştır.

Hz. Peygamber devrinde de özel olarak yapılan ilk mescit, Hz. Ebubekir’in kendisi için evinin bahçesinde inşa ettiği mescittir. Hatta Hz. Ebubekir, mescidinde gür sesiyle Kur’an okuduğu zaman müşriklerin kadınları, köleleri ve çocukları onun yanık sesine meftun olup Müslüman oluyorlardı. Bu yüzden müşrikler Hz. Ebubekir’i Mekke’den kovma girişiminde bile bulunmuşlardı.

Medine’ye hicretten sonra ilk mescit, Kuba’da yapıldı. Temel atma merasimi bile güzel bir şekilde icra edildi. Medine’ye hicrette ise Peygamberimizin devesinin ilk çöktüğü yer, mescit için ayrıldı. Bu yerin sahipleri iki yetim idi. Peygamberimiz bu yeri iki yetimden satın alarak Mescid-i Nebevî’yi yaptırdı. Bunun da temeli merasim ile atılmıştı.

Müslümanların sayıları çoğaldıkça camilerin de mescitlerin de sayısı artmıştır. Medine’de dokuz mescit bulunmaktaydı.

Kudüs’ü fetheden Hz. Ömer, Mescid-i Aksa’nın çöplük haline getirilmiş olan yerini tespit ettirerek burada büyük bir mescit yaptırdı. Bu mescitte üç bin kişi aynı anda namaz kılabilirdi.

Şam, hicretin on dördüncü yılında fethedilince şehrin tam ortasında bulunan Yuhanna Kilisesinin yarısı Hristiyanlara bırakılmış, diğer yarısı da camiye tahvil edilmişti. Bir yanda Hristiyanlar ibadet ederken, diğer yanda da Müslümanlar namaz kılmakta idi. İslâmiyet’in bu hoşgörüsü ile her iki din mensupları beraberce tam yetmiş sene aynı çatı altında ibadet etmişlerdir.

Kûfe şehri Sad bin Ebi Vakkas tarafından kurulurken şehir planına önce cami alındı. Güçlü bir okçuya bu caminin dört

yönüne oklar attırılarak okların düştüğü yerlerin ötesine evlerin yapılmasına izin verilmiştir.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Kim kuş yuvası kadar da olsa bir mescit inşa ederse Allah-u Teâlâ ona cennette bir köşk inşa ettirir.”²²⁵

İstanbul’a adını veren 23 paşanın 17’si adına yaptırdıkları camilerle anılmaktadırlar:

Mahmutpaşa, Kasımpaşa, Nişancı Mustafa Paşa, Rüstempaşa, Koca Mustafa Paşa, Cerrahpaşa, Yusufpaşa vb.

Osmanlılar da camilere çok büyük önem vermişlerdir. Koca imparatorluğun temelini koyan Ertuğrul Gazi, Söğüt’e otağını kurduğunda hemen ilk iş olarak bir cami inşa ettirmiştir.

Osmanlılar her devirde camileri özenle kurmuşlar ve korumuşlardır.

Büyük camilerin yani selatin camilerinin açılışlarında görkemli törenler ve merasimler yapılmıştır.

I. Ahmed, Sultanahmed Cami açılışında ilk Cuma namaza gelen, camiye giren herkese öd ağacından birer tesbih hediye etmiş. O Cuma, 86 bin tesbih dağıtılmıştır. Namazdan sonra da yine her camiden çıkana kalembeki tesbih hediye edilmiştir.

II. Beyazıd, adına yaptırdığı Beyazıd Camini ibadete açarken muhteşem bir tören düzenledi.

Günlerden Cuma idi. Devrin büyük velilerinden Baba Yusuf, namazdan önce kürsüye çıktı. O gür sesiyle çok anlamlı bir konuşma yaptı. Bütün camide ağlamayan kalmadı. Sırf dışarıda açılış merasimini seyretmek için gelen gayr-i müslimler de vardı. Onlar da Baba Yusuf’un kalpleri yerinden oynatan konuşmasını dinlediler. Onlar da ağladılar. Müslüman olmaya karar verdiler.

Henüz ezan okunmadan hamama gidip boy abdesti aldılar. Camiye gelip Cuma namazına yetiştiler.

Namaz kıldıktan sona Baba Yusuf'un elini öperek bir kez daha kelime-i şahadeti getirerek Müslüman olduklarını ilan ettiler.

Padişah II. Bayezid, bu manzaradan çok duygulandı. Yeni Müslüman olanlara büyük hediyeler ihsan etti.

Ayet-i Celile'de buyuruldu:

إِنَّمَا يَغْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ *

“Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder.”²²⁶

Bu ayet ve hadis-i şeriflerin ışığı ile hareket eden nice insanlar, cami ve mescit yapımında bir yarışa girmişlerdir. En fakirinden en zenginine kadar bu yarışta herkesin payı büyüktür.

Fatih Sultan Mehmed saltanatı sırasında 300 cami ve 59 medrese yaptırmıştır. İstanbul'un fethinden önce de 1452 yılında yaptırdığı cami, Zeytinburnu'nda Kazlıçeşme semtinde bulunmaktadır.

Nice devlet adamları ve âlimler cami yapımı için seferber olmuşlardır.

Keçeci Halil adındaki bir zat, canının istediği bir şeyin parasını bir kenara ayırarak sonunda biriktirdiği bu paralarla bir mescit yaptırmıştır. Bu mescit, İstanbul Fatih Cami'nin Güneydoğusundaki Sanki Yedim Cami'dir.

Cimriliğiyle ünlü bir kişi, bir gün herkesi şaşırttı. Bütün parasını, malını bir cami yapımı için harcadı. Hayretini gizleyemeyenlerden birisi:

“Senin parayı herkesten çok sevdiğin biliniyor. Nasıl oldu da harcayabildin?” der. Akıllı cimri:

226 Tevbe Sûresi: 18

“Çok doğru, işte onun için cami yapımına harcadım. Paramın hepsini öbür dünyaya beraberimde götürmek istiyorum da” diye cevap verdi.

Ulu Cami’yi bilen kardeşlerim, bu caminin içinde namaz kılınan kısımda bir havuzun bulunduğunu görmüşlerdir. Belki Ulu Cami’yi, Ulu Cami yapan özelliği de budur. Fıskiyelerden dökülen sular, kademeli bir şekilde akarlar. Türkiye’de belki de dünyada, cemaatin namaz kılma yerinde havuzu bulunan cami yoktur. Bu havuzun oraya yapılmasının hikmeti ne olabilir diye düşünenler, sonunda şu cevapla karşılaşmaktadırlar:

Ulu Cami’nin arsası istimlak edilmek istenince görülüyor ki bir Gayr-i Müslim kadının evi de istimlak sahasının içerisinde bulunuyor. Kadın daha önce öldüğü için kendisinden arsasını almak mümkün olmuyor. O zaman atalarımız kadının evinin üzerine rastlayan kısma bir havuz yaparak, oraya secde edilmesini önlemiş oluyorlar. “Rızası bilinmeyen bir arsa üzerine secde edilmez” hükmü ile kendisi ölen bir insanın hakkına riayet ediyorlar.

Camiler, Müslümanların toplandığı, tanışıp kaynaştıkları en güzel mekânlardır.

Üftade Hazretleri ne güzel söylemiş Ulu Cami için:

“Ya Cami-el kebir veya mecmeal kibar

Tuba limen yezürüke filleyli vennehar.”

(Ey Ulu Cami! En büyük ve kibar insanların toplandığı mekân! Gece ve gündüz seni ziyaret edenlere ne mutlu! Onlara müjdelersun.)

Hiz. Ali’nin üç âdeti vardı:

1-Misafir önüne bal çıkarmak,

2-Fakirlere şalvar giydirmek,

3-Her mescide چراغ göndermek.

Bu adetlerin sırrını sordukları zaman şu cevabı verdi:

“Müslümanların damaklarını tatlandırıp hakkımda hayır dua etmeleri için duaları makbul olan misafir önüne bal çıkarıyorum ki bu sebeple belki ölüm acısı da bana tatlılaşır.

Fakirlere şalvar giydirmem de bana dua etmeleri içindir. İnsanlar çıplak haşrolunurken umulur ki Allah beni örter.

Her mescide çerağ göndermem de beni mezarda nurlandır-sın. Mezarda ışıksız bırakmayın.”

Hız. Ömer de her Cuma günü Peygamber mescidini buhur-landırırdı.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Bir kimse mescide bir kandil asarsa, o sönünceye kadar yetmiş bin melek ona dua eder.”²²⁷

Camiler en sıkıntılı anlarda sığınma yeridir. Orası Allah’ın evidir. İnsan orada emniyettedir.

Cabir (r.a.) anlatır:

“Gece şiddetli rüzgâr çıktığında Resûlullah (s.a.v.) hemen mes-cide sığındı. Rüzgâr dinene kadar orada kalırdı. Yine güneş ve ay tutulduğunda da Resûlullah’ın sığınağı namazgâh idi.”²²⁸

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَنْزَلَ عَاقِبَةً مِنَ السَّمَاءِ عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ
صُرِفَتْ عَنْ عُمَارِ الْمَسَاجِدِ *

“Allah-u Teâlâ semadan yere bir bela indireceği zaman, mes-citleri çok imar edenleri ondan korur.”²²⁹

Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

“Şüphesiz ben yer ehline azap vermek istediğimde, evlerim olan mescitlerimi maddi-manevi imar edenlere, benim rızam

227 Râmuzü'l-Ehadis: 431

228 El-Kenz: 4/249

229 Muhtar-ül Ehadis: 32

için birbirini sevenlere ve seherlerde günahları için mağfiret dileyenlere bakıyor ve azabımı çeviriyorum.”²³⁰

“Altı yer vardır ki mümin orada bulunduğu sürece Allah’ın himayesindedir. Allah onun korumasını üzerine almıştır:

- 1-Allah yolunda,
- 2-Namaz kılınan bir mescitte,
- 3-Bir hastanın yanında,
- 4-Bir cenazede,
- 5-Evinde,
- 6-Desteklediği ve saygı duyduğu adil bir idarecinin huzurunda.”²³¹

Allah’ın evi olan mescitler, insan için en sağlam koruma mekânıdır.

Bir Müslüman için bütün yeryüzü mescit hükmündedir. Hristiyan, ayini için kilise aramak zorunda kalırken, Yahudi havra yapmak mecburiyetinde kalırken ümmet-i Muhammed için bütün yeryüzü mescit hükmünde tutulmuştur. Bu, Hazreti Peygamberin ümmeti için en büyük nimettir. Bu ümmetin şerefini ve kıymetini ispat eden bir ayrıcalıktır.

Toplu ibadet edilebilmesi, cemaat sevabının da alınabilmesi için camilerimize ihtiyaç duyulmaktadır.

Cemaatle kılınan namazların sevabının, tek başına kılınan namazlardan farklı oluşu, cemaatleşmenin önemini gösterir. Böylece insanların birlik ve beraberliklerine giden yolların cami ve mescitler olduğu anlaşılmış olur.

Günde beş vakit, haftada bir veya yılda iki defa da olsa bir araya gelen Müslümanların tanışmaları, kaynaşmaları sağlanmış olur. Topluluk arasında dertlere çare daha çabuk bulunur ve sevinçler paylaşılarak daha da yaygınlaşır. Bunun içindir ki cemaatle namaz kılınmaya teşvik vardır.

230 Camiü’s-Sağır: 1/67

231 Tergib ve’t-Terhib: 1/218

Enes bin Malik'ten rivayet edildiğine göre Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır:

“Kişinin kendi evinde kıldığı namaz, bir namazdır.

Mahallesinin mescidinde kıldığı namaz, yirmi beş namazdır.

İçinde Cuma kılınan mescidindeki kıldığı namaz, beş yüz namazdır.

Mescid-i Aksa'da kıldığı namazı elli bin, Benim mescidimde kıldığı namazı elli bin, Mescid-i Haram'da kıldığı namazı ise yüz bin namazdır.”

Camilere devam konusunda Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle müjde vermektedir:

“Müslüman bir kimse, namaz ve zikir için mescidi vatan edindiği (Mescide çokça gitmeyi alışkanlık haline getirdiği) zaman Allah'ın, onun bu halinden duyduğu sevinç, tıpkı gurbette adamı olan kimselerin onun yanlarına dönmesiyle kavuşmaktan dolayı duydukları sevinç gibidir.”²³²

“Namaz kıldığı yerde oturan kimse, konuşmayıp mescitten çıkmadığı müddetçe melekler onun için istiğfar eder.

-Allah'ım sen ona salât et.

-Allah'ım sen ona rahmet et.

-Allah'ım sen onun günahlarını bağışla, diye dua ederler.”²³³

Her cami ve mescitte insan iç huzuruyla oturur. Huşu içinde Rabbine ibadet eder.

Yapı itibariyle de camilerimiz insana huzur verirler. En güzel manzaraları gösterirler.

Almanya'nın Potsdam şehrinde tek kubbeli, tek minareli şirin bir cami. 4. Wilhelm'in 1840'da temelini attığı bu cami, iki senede tamamlanmış. Yanında imam ve müezzin odası, bahçesinde şark ağaçları var. Etrafındaki bütün binalar, 2. Cihan

232 Kütüb-i Sitte: 17/15

233 İhya-u Ulumiddin: 1/139

Harbinde bombalanmış. Yeni bloklar yapılmış, bombalama hadisesinden kurtulan tek bina bu cami. Endülüs, Türk-Arap mimarisini birleştirmiş olması, bütün İslâm mimarisinden örnekler taşıması bakımından önemli. Şimdi müze olarak kullanılıyor. Bir müze şehri olan Potsdam'ın merkezindeki bu cami herkesin ilgisini çekiyor. Yapılış hikâyesi de şöyle:

4. Wilhelm, İslâm mimarisine, İslâm'a ilgi duyan bir insan. Caminin karşısındaki Sansui Sarayı kendisinin:

“Bu camiye niçin yaptırdınız?” sorusuna şu enteresan cevabı vermiş:

“Her sabah, sarayımın balkonuna çıkıp seyrettiğim zaman bütün sıkıntılarımı giderecek bir şey arıyordum. Bana gönül ferahlığı sağlayacak bu şeyin ancak bir cami olabileceğine karar verip bu camiye yaptırdım.”

Camilerin dış görünümü, manzarası bile insanı büyülemektedir. İnsanın gözlerine huzur veren minareleri, gönlü okşayan yapıları ile insanı manevi âlemlere götürmektedir.

Sabit bir şiirinde der ki:

“Kalbi mümin gibi mescid

Müteselli, mamur.

Dil-i fasık gibi meyhane

Harab-u viran.”

(Mescitler, müminlerin kalpleri gibi teselli veren mamur yerlerdir. Meyhaneler ise fasıkların kalbi gibi harap ve virandır.)

Camilerde din öğretilir. Vaaz ve sohbetler yapılır.

Camilerimiz eğitim ve öğrenim için en uygun yerlerdir. Bütün cemaatin toplanarak din öğrendiği bir merkez halindedir. Ayrıca çeşitli insanlarla bir arada bulunmanın verdiği tecrübe ve görgü de ayrı bir nimettir. Topluma karışarak toplumdan çıkarılan derslerden, ibretlerden faydalanmanın en güzel yeri de cami ve cemaattir.

Vaaz kürsülerinden, mihrap ve minberlerden cemaate ilmi nasihatler verilerek cemaatin eğitilmesi sağlanmaktadır.

Asr-ı saadette de bu böyle devam etmiştir.

“Ebû Hureyre bir gün Medine çarşısına uğrar. Çarşıya hâkim bir tepede durur ve seslenir:

-Ey çarşı esnafı! Sizler ne kadar beceriksizsiniz!

-Nedenmiş o? diye sorarlar.

-Resûlullah'ın mirası bölüştürülüyor. Siz burada duruyorsunuz. Gidip payınızı almayacak mısınız?

-Nerede dağıtılıyor?

-Mescitte.

Çarşı ahalişi koşarak mescide giderler. Gittikleri gibi de geriye dönerler. Ebû Hureyre:

-Niçin döndünüz?

-Mescide vardık, taksim edilen bir şey göremedik.

-Mescitte hiç kimseyi görmediniz mi?

-Gördük. Bazıları namaz kılıyor, bazıları Kur'an okuyor, bazıları helal ve haram konular üzerinde müzakere yapıyorlardı, dediler. Ebû Hureyre:

-Yazık size! Hz. Muhammed (s.a.v.)'in mirası işte budur.”²³⁴

Camilerdeki ilim meclisleri çok verimli olmuştur. Bu eğitim ve öğretim için en kısa ve faydalı yoldur.

“Hz. Peygamber (s.a.v.) bir gün mescide girdiğinde cemaatin bir kısmını dua ve zikirle, bir kısmını da ilimle meşgul halde görüp:

-Ben muallim olarak gönderildim, diyerek ilim ile meşgul olanların yanına oturdu.”²³⁵

Camilere giderken atılan adımların bile sevabı vardır.

234 Tergib ve't-Terhib: 1/66

235 İbn-i Mace-Mukaddime: 17

Zeyd bin Sabit anlatır:

“Bir defasında Resûlullah (s.a.v.) ile birlikte namaza gidiyorduk. Adımlarını kısa atıyordu. Bize:

-Biliyor musun, adımlarımı niçin kısa atıyorum? diye sordu.
Ben:

-Allah ve Resûlü bilir, dedim.

-Kul namaz kılma peşinde olduğu sürece namazda sayılır, buyurdu.”²³⁶

Yüce Allah, Yasin Sûresinde şöyle buyurur:

“Şüphesiz ölüleri biz diriltiriz. Onların yaptıkları her işi, bıraktıkları her izi yazarız. Biz, her şeyi apaçık bir kitapta (Levh-i Mahfuz'da) sayıp yazmışızdır.”²³⁷

Müfessirler bu ayette yazılan izlerden maksadın, “Cuma veya cemaat için mescitlere atılan adımlar” olduğunu beyan etmişlerdir.²³⁸

Müslüman, camiye giderken attığı adımlar kadar sevap almaktadır. Ayağına değen tozlar miktarı kadar da günahları affedilmektedir. Bu, camiye atılan adımların insana kazandırdıklarıdır.

Hız. Ali der ki:

“İnsan öldüğü vakit namaz kıldığı yer ile amelinin ref olduğu yer kendisi için ağlar.”

İbni Abbas da şöyle söylemektedir:

“Ölen Müslümanın namaz yeri, kırk sabah onun için ağlar.”

Camiye atılan adımlar...

Camide secde edilen yerler...

İnsanın affı için dua ederler...

236 Hayat-üs Sahabe: 3/372

237 Yasin Sûresi:12

238 Hazin Tefsiri: 4/3

Peygamberimiz (s.a.v.) mescitlerin önemine işaret ederek şöyle buyurmuşlardır:

“İnsan temizlenip namazı beklemek için mescide gittiği zaman, sevaplarını yazan bir veya iki kâtip meleği, mescide her adımına karşılık on iyilik yazar. Mescitte namazı beklerken oturan kimse, Allah’a ibadet etmekte olan kimse gibi kabul edilir. Bir kimse evinden çıkıp tekrar evine dönünceye kadar namaz kılmakta olan kimselerden yazılır.”²³⁹

Melekler müminlerle birlikte cami ve mescitlerde saflar teşkil ederek namaz kılarlar. Cami ve mescitlerin her bir noktasında melekler bulunurlar.

Yeryüzünde müekkel melekler, nöbet değişimini cami ve mescitlerde yaparlar.

Resûlü Ekrem Efendimiz (s.a.v.) buyurdu:

“Gece ve gündüz bir kısım melekler nöbetleşe aranızda bulunurlar. Bunlar sabah namazı ile ikindi namazında toplanırlar. Sonra sizi takip eden melekler hesabınızı vermek üzere huzur-u İlahî’ye yükselirler. Sizi çok iyi bilen Allah, bu meleklerle sorar:

-Kullarımı nasıl bıraktınız?

-Biz onları namaz kılıyorken bıraktık. Biz onlara namaz kılarlarken vardık, derler.”²⁴⁰

Bir kısım melekler ikindi vaktinde inerler. Bunlar ertesi günü sabahına kadar kalırlar. Sonra semaya çekilirler. Bunlar gece melekleridir. Gündüz melekleri de nöbetlerini sabah namazında alırlar ve ikindi vaktine kadar devam ettirirler. Sabah ve ikindi namazlarında bu gece ile gündüz melekleri toplanırlar, nöbet değişimi yaparlar. Bu toplanmaları da cemaatle namaz kılınan cami ve mescitte olur. Bu bakımdan sabah ve ikindi namazları, her iki grup meleklerin bulunduğu, nöbet devir teslimi yaptıkları

239 Mefatih-ul Gayb: 1/685

240 Nesai: 1/240

vakit olduğundan meleklerin şehadetine sebep teşkil eder. Bu şahitlik cami tarafından da tasdiklenmiş olur.

Yüce Rabbimiz emrediyor:

“Gündüzün güneş dönüp gecenin karanlığı bastırıncaya kadar belli vakitlerde namaz kıl. Bir de sabah namazını... Çünkü sabah namazı şahitlidir.”²⁴¹

İşte cami ve mescitlerin şehadet edişi...

İnsanın secde ettiği yerler mahşer günü şehadette bulunacaktır.

Mescitlere, camilere gönülden bağlı kimseler bu işlerle hasır neşir oldukları müddetçe Allah'ın rahmetiyle beraberdirler. Allah'ın evleri olan mescitleri onaranlar, mescitlere ve camilere yardımcı olan talihli insanlar hakkında Peygamberimiz (s.a.v.)'in müjdeleri vardır:

“Mescitler her muttakinin evidir. Allah, mescitleri evleri sayan kimselerin, rahatlık, rahmet ve sıratından geçip Allah'ın rızasına ulaşmasına kefil olmuştur.”

Evzai şöyle demiştir:

“Hz. Muhammed (s.a.v.) ashabının ve iyilik yolunda olanların ve bunlara tabi olanların beş özelliğinden bahsederdi. Bunlar:

- 1-Cemaate devam etmek,
- 2-Sünnete uymak,
- 3-Mescit yapmak,
- 4-Kur'an okumak,
- 5-Allah yolunda cihad etmek.”²⁴²

Camilerin temizliğine de çok önem verilmelidir. Camideki çöpü dışarı çıkardığından dolayı nimetler içinde yüzen kimseyi haber veren Peygamberimiz (s.a.v.) bu temizliğin ne derece önemli olduğunu da ifade buyurmaktadır.

241 İsrâ Sûresi: 78

242 Tefsir-i Kebir: 1/686

En güzel hizmet Allah'ın evine hizmettir.

“Resûlullah, camiye süpürüp temizleyen kadın Sevda'yı birkaç gün göremeyince onu sordu ve kendisine ölmüş olduğu söylenince:

-Bana bunu neden haber vermediniz, dedi ve ashabıyla onun mezarına giderek cenaze namazı kıldı. Ona dua etti ve sonra döndü ve onun hakkında şu haberi bildirdi:

-Onu cennette mescitteki tozları temizlerken gördüm.”

Cami ve mescitlere karşı saygılı olmak, girerken ve çıkarırken dua etmek adab-ı muaşeretendir.

Camiler, Cenâb-ı Hakk'ın mekânları, evleri olarak kabul edildikleri için onlara sonsuz hürmet gösterilmesi, adabına uygun olarak hareket edilerek saygı duyulması çok tabidir. Bilhassa Allah'ın veli kulları, bu dünyanın seçkin insanları Allah evlerine son derece itinalı girip çıkarlar, saygıda asla kusur etmezlerdi.

Süfyan-ı Sevri bir gün mescide girerken, sol ayağını basıp girmişti. Hatiften bir ses işitti:

“Ya Sevri! (yani ey öküz) Niçin önce sol ayağını attın, sağ ayağını basıp girmedin?” Adı böylece Sevri kaldı. Süfyan o sesi işitince akli bir an gitti. Neden sonra akli başına gelince eliyle sakalını tutup yüzüne bir tokat vurdu:

“Bir sünneti terk edip saygısızlık etmekle adını sığır koydular. Daha ziyade edepsizlik edersen kıyas eyle ki ne derler?” dedi.

İşte ince düşünenlerin, Hakk'a son derece bağlı olanların, sünnete tüm gönlüyle riayet edenlerin, cami adabına riayeti böyledir.

Camilerde satış yapılmaz. Kayıp araştırılmaz. Yüksek sesle konuşulmaz. Kokucu maddeler kullanılmaz.

Camiler mukaddes yerlerdir. Yüce Mevlâ'nın en çok sevdiği mahaller olduğundan, oralarda Hakk'a ibadet edildiğinden, ayrı bir özelliği mevcuttur.

Hız. Fatıma (r.a.) anlatır:

“Resûlullah mescide girince:

-Bismillahi ve's-selamu ala Rasûlihi, Allahümmeğfirli zunubi veftah li rahmetike.

(Allah'ın adıyla girip, Allah'ın Resûl'üne selam ediyorum. Ey Allah'ım! Benim günahımı affet, bana rahmet kapılarını aç) derdi.”

Allah'ım! Bizleri mabetlerine devamlı eyle. Mümin kullarınla haşreyle. Âmin!

SAMİMİ OLMAK

Allah-u Teâlâ her amelin değerini niyeti, her ibadetin kıymetini de ihlasa göre vermektedir. İnsanın orucu da ihlasla, samimiyetle tutması Allah'ın için kendisini koruması şartı ile mağfirete vesile olmaktadır. Bu her dinde, her kutsal kitapta en önde gelen emirdir ki insanın samimiyetini ortaya koyar.

“Adamın biri Peygamberimize gelip sorar:

-Ey Allah'ın Resûlü! İman nedir? Peygamberimiz (s.a.v.):

-İhlastır, buyurur. O kişi yine sorar:

-Yakin nedir? Efendimiz (s.a.v.):

-Doğruluktur, buyurur.”²⁴³

İnsanı kurtaracak olan imanın ihlaslı olması, müminin imanında samimiyet bulunması şarttır.

Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

* خَيْرُ الزَّادِ التَّقْوَى وَخَيْرُ مَا أُلْقِيَ فِي الْقَلْبِ الْيَقِينُ

“En hayırlı azık takvadır. Kalbe konulan en hayırlı şey de şüpheden uzak, halis imandır.”²⁴⁴

Böyle samimi bir imana sahip olanlara da Peygamberimiz (s.a.v.) müjde verir:

243 Tergib ve't-Terhib: 1/53

244 Camiü's-Sağır: 2/7

طُوبَى لِلْمُخْلِصِينَ أُولَئِكَ مَصَابِيحُ الْهُدَى تَنْجَلُ عَنْهُمْ كُلُّ
فِتْنَةٍ ظَلَمَاءَ *

“İhlas sahiplerine müjdeler olsun. Onlar hidayet kandilleridir. Her karanlık fitne onlarla aydınlanır.”²⁴⁵

İhlas kurtuluştur.

“Ebu Cehil’in oğlu İkrime, azılı bir İslâm düşmanı olduğu için Mekke fethedildiğinde ölüm korkusuyla bir gemiye binerek kaçmıştı. Denizde fırtınaya yakalandılar. Gemidekiler birdenbire:

-Artık şimdi ihlaslı olup yalnızca Allah’a yönelin! Zira burada size taptığınız ilahlardan bir fayda gelmez, dediler. Bunun üzerine İkrime:

-Vallahi denizde beni ancak ihlas kurtarırsa karada da ihlastan başkası kurtaramaz. Allah’ım, sana söz veriyorum; eğer beni içinde bulunduğum şu felaketten kurtarırsan, Muhammed (s.a.v.)’e gidip elimi eline koyacağım! Onu affedici ve kerem sahibi olarak bulacağımdan eminim, diye niyaz etti.

Fırtınadan kurtulan İkrime kararını tatbik ederek hemen Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’e geldi ve Müslüman oldu.”

Kelime-i Tevhid, ihlaslı bir gönülden çıkıp samimi dil ile söylendiği takdirde hiçbir aksamaya meydan vermeden semaları aşar ve arşı alaya yükselir.

Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz buyurdular:

مَا قَالَ عَبْدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَطُّ مُخْلِصاً إِلَّا فُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ
السَّمَاءِ حَتَّى يُفْضَى إِلَى الْعَرْشِ مَا اجْتَنَبَ الْكِبَائِرَ *

245 Muhtârü'l-Ehadis: 93

“Bir kul samimiyetle ‘La ilahe illallah’ derse gök kapıları açılır. Büyük günahları işlemezse o söz arşa kadar uzanır.”²⁴⁶

İhlas ile yol alana engel yoktur. Bir hadis-i şerifte de şöyle beyan buyrulur:

“İki söz vardır ki ihlasla söylendiklerinde, birincisi hiçbir engelle karşılaşmaksızın arşa kadar çıkar. Diğeri ise gök ile yer arasını doldurur. Biri, ‘La ilahe illallah’, diğeri, ‘Allah-u Ekber’dir.”²⁴⁷

İşin çokluğundan, amelin büyüklüğünden ziyade samimiyetine bakılır ve ihlasına göre değerlendirilir.

“Allah-u Teâlâ buyurdu ki:

-Ben en hayırlı ortağım. Kim ki bir iş yapar, benden başkasını o amele ortak kılsa bu emel bana değil, bana ortak kılınana aittir. Ben bundan uzağım.

Ey insanlar! Amellerinizi ihlasla Allah için yapınız. Hakk Teâlâ ancak kendisine karşı ameli temiz olanı kabul eder.

-Bu amel Allah ve sizin için demeyiniz. Çünkü amellerinizin hepsi lehinize ve aleyhinize olarak kendiniz içindir. Allah’ın bu amellerden hiçbirine ihtiyacı yoktur.”

“Kıyamet günü dünya ortaya getirilir. Mahşerdekilere:

-Bakın bakalım! Bu dünyadan Hakk Teâlâ’ya ait olanını bulun ve ayırın, denir. Bunun üzerine Allah için olanlar bir tarafa ayrılır. Bunların dışında kalanlar ateşe atılır.”²⁴⁸

Amellerin değeri ihlasladır. İnsanın değer ölçüsü de kalbi ve davranışlarıdır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى أَجْسَامِكُمْ وَلَا صُورِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ *

246 Tirmizî, Daavât: 126

247 Râmuzü'l-Ehadis: 343

248 Tergib ve't-Terhib: 1/55

“Hakk Teâlâ sizin ne cisimlerinize ne de şekil ve suretinize bakar. Ancak kalbinize ve amellerinize bakar.”²⁴⁹

Kalpteki samimiyet, işlerdeki iyi niyet önemlidir.

“Ünlü bir dokumacı, dokuduğu kumaşı satmış. Daha sonra o kumaş parçasında bir kusur görülmüş ve geri çevrilerek bedeli istenmiş. Dokumacı parayı vermiş, fakat gözlerinden yaş gelmiş. Sormuşlar:

-Niçin ağlıyorsun? Kumaşı geri verdik diyeyse üzülme. Alıp gidelim ve paranı geri verelim. Dokumacı:

-Hayır, kumaş için ağlamıyorum. Onun bir kusuru görüldü ve geri çevrildi. Fakat ya ömür boyu yaptıklarım Allah’a arz olunduğu zaman, böyle bir kusur yüzünden geri çevrilecek olursa ne olur benim halim? Ben bunu düşündüm de ağladım. Hayat, kumaş gibi değil ki düzeltilsin ya da tekrar dokunsun. O, sadece bir kere gelir geçer.”

İnsanın niyeti önemlidir. Yapılan işin samimiyeti, ihlası değerlidir. İyi niyet insana çok şey kazandırır.

“Geçmiş ümmetlerde, Allah’a ibadete düşkün bir zat vardı. Bu zat kavminin kıtlık geçirdiği zamanların birinde bir kum tepesinin üstüne çıkarak:

‘Keşke bu kum tepesi un olsaydı da onunla bu ümmet karınlarını doyursaydı.’ diye temennide bulundu. Hemen o esnada Allah-u Teâlâ Peygamberlerinden birine o abid zata iletilmesi için şu vahyi indirdi:

-Falan kuluma söyle, şayet kum tepesi un olup da onu sadaka olarak verdiği zaman elde edeceğin mükâfat kadar sevabı, Allah-u Teâlâ amel defterine yazdı.”

Zunnun-i Mısri Hazretleri der ki:

“Kim güzel amelini riyakârlıkla kullanırsa, onun yaptığı iyi ameller günaha dönüşür.”

249 Müsned: 2/484

İhlassız yapılan, riyakârlıkla işlenen iyi işler bile fenalığa dönüşmektedir.

Kullukla samimiyet gösterenler, ihlasla Allah’a kul olanlar her tür iltifata ve mükâfata nail olurlar.

“Harat şehrinde yoksul bir kişi vardı. Yoksul olduğu kadar da küstah ve kendini bilmez biriydi. Bir gün pazarda dolaşırken bir efendi ile yanındaki kölesini gördü. Kölenin sırtında atlas bir elbise, belinde de altın bir kemer vardı. Başını göğe kaldırıp:

-Ya Rabbi! dedi. Şu efendinin kuluna baktığı kadar sen kuluna bakmıyorsun. Kula nasıl bakılır, şu efendiden öğren.

Günler sonra yine o pazardaydı. Padişahın o atlas elbiseler giyen, altın kemerler takan kölelerinin toplandığını gördü. Padişahın adamları onlara olmadık işkenceler ediyor ve:

-Söyleyin efendinizin hazineleri nerede? diye soruyorlardı. O kölelerin hepsi işkenceden ölecek duruma geldikleri halde hiçbirisi efendisinin aleyhinde konuşmadı ve sır vermedi. Bu durumu şaşkınlıkla seyreden yoksulun kulağına şöyle bir ses geldi:

-Ey kula nasıl bakılır diyen yoksul! Sen de kul nasıl olur gör ve bilmiyorsan o efendileri için can veren kölelerden öğren.

Yoksul adam çok mahcup oldu, yüzü kızardı. Hiç kulluk etmediği halde, Rabbi hakkında su-i zandan ve küstahça sözlerinden dolayı tevbe edip af diledi.”

Samimi kul olmak, ihlastan kaynaklanır. Kurtuluş çaresini, felahın reçetesini Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyururlar:

“Hakk Teâlâ’ya ihlas ile iman etmek, kalbi her türlü fenalıktan uzaklaştırmak, dile doğruyu söyletmek, nefsi huzuru ilahiye arz etmek, ahlâka doğru bir yön vermek, kulağa iyi şeyleri işittirmek, gözleri ilahi emirlere çevirmek felaha ermenin yollarıdır.”²⁵⁰

أَخْلَصْ دِينَكَ يَكْفِكَ الْقَلِيلَ مِنَ الْعَمَلِ *

“Dininde ihlaslı ol, amelin az dahi olsa sana yeterlidir.”²⁵¹

Önemli olan kemmiyet (çokluk) değil, keyfiyettir. İşin özü ve niyeti önemlidir.

“Bir gün Hz. Aişe validemize bir dilenci geldi; bir şeyler istedi. Annemiz üzerini yokladı, elbisesinin cebinde sadece bir adet kuru üzüm tanesi buldu. Onu dilenciye uzattı, dilenci verilenin bir üzüm tanesi olduğunu fark edince almaktan çekinir gibi davrandı. Kendine göre, annemizin bu kadar küçük bir şeyi sadaka vermesini hoş bulmadı. Etrafındakiler de durumu biraz yadırgadılar. Aişe validemiz (r.a.) elindeki üzüm tanesini uzatıp:

-Al onu. Eğer kabul edilirse onun içinde Yüce Allah’ın ahirette amel terazisine koyacağı nice zerreler var, dedi.”

Kulluğun aslı ve tadı ihlastır. Allah için yapılan işe küçük denmez. Mümin, her fırsatta elinden gelen hayrı yapmalıdır. Zerre kadar hayır Allah katında zayi edilmez.

Cömertlik malla değil, gönülle olur. Fakirler de cömert olabilir. Bazen bir altın, bin altını geçer.

Samimiyet olduktan sonra her şey değer kazanır.

Aile hayatında da ibadet hayatında da samimiyet aranır. Arkadaşlıkta ve dostlukta samimiyet var ise ihlas mevcut ise o dostluklar devam eder. Samimi bir muhabbet aşka dönüşür. İhlaslı bir yuvada da değerli nesiller yetişir.

251 Râmuzü’l-Ehadis: 20

MEDENİ İNSANLIK

Medeni insan, tam bir Müslümanca yaşayan, kimseye zararı olmadığı gibi faydası dokunan kimsedir.

Tasavvufta insan-ı kâmil konusu ana fikri ifade eder. Bütün mutasavvıflar insanın gelişmesini, medeni duruma gelmesini hedef alırlar. İnsanı eğitmek ve Allah'ın rızasını kazanacak seviyeye getirmek amaçlarıdır.

İmanın, teslimiyetin amacı da güzel güzel davranışlar kazandırmaktır.

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحُسْنَىٰ *

“İman edip de iyi davranan kimseye gelince, onun için en güzel bir karşılık vardır.”²⁵²

İyi insan, ahlâklı, görgülü ve faydalı insandır. Medeni olandır. İnsan güzel bir yaşayışı gaye edinmelidir.

Hazret-i Âdem Aleyhisselâm'dan itibaren bütün peygamberler gönderildikleri kavimleri, milletleri hep eğitmişler ve Yaratıcısının rızasını kazanacak seviyeye getirmeye çalışmışlardır. Demek ki bütün peygamberler, insanlığı eğitmiş ve yol göstermişlerdir. Medeni yaşayışı kazandırmışlardır.

İnsanların birbirleriyle iyi geçinmeleri, medenice zariflik içinde hareket etmeleri dünyanın ahengini oluşturmaktadır.

252 Kehf Sûresi: 88

İnsanı diğer canlılardan ayıran özelliklerin başında bu medeni durumu gelmektedir.

Bütün dinlerin istediği hep bu davranıştır. Hakk'ın rızasına giden yol, bu zarafetten geçer.

Yüce İslâm Peygamberi, insanın davranışlarına o kadar önem verir ki, attığı adımından, konuştuğu kelimelerin ses tonuna kadar her şeyinin inceden inceye süzgeçten geçirilmesini öğütler. İnsanların toplum içinde birbirleriyle nezaket kuralları içinde medeni bir hayatı sergilemelerini öğütler.

Yüce Allah katında olgun insan, medeni insan, daima zarif ve etrafına faydalı olan insandır. Kimseye zarar vermeyen ve sesiyle dahi kimseyi incitmeyen kimsedir. Zira Allah nazarında insan gönlü, insanların çok önem verdikleri Kâbe'den bile kıymetlidir.

İşte medeni bir davranış için nasıl hareket lazım geldiğini iyi öğrenmek mecburiyeti vardır.

Edebin asaletten üstün olduğunu savunan Hz. Ali (k.v.) diyor ki:

“Öksüz, anası-babası olmayan değildir. Asıl öksüz ilim ve edebten, fazl-ı kemalden mahrum olandır.”

Edebli yaşayış huzurlu yaşayıştır. Her türlü beladan emin olmaktır. Şairin dediği gibi:

“Edeb bir tâcdır nur-u Hüda'dan

Giy o tâcı emin ol her beladan.”

İşte en önemli olan, insanın edeb üzere hareket etmesidir. İnsana verilecek bilgilerin, öğütlerin amacı bu olmalıdır.

Montaigne bu konuda şöyle demiştir:

“Neyi özlemeyiz? Neye yarar

Bunca zahmetle kazanılan para?

Nedir adaletin, insanların bizden beklediği?

Tanrı ne olmamızı istemiş bizim?

Neyiz? Neyin peşinde koşuyoruz?

Bilmek ve bilmemek nedir? Öğrenimin amacı ne olmalıdır? Mertlik, tok gözlülük ve doğruluk nedir? İyiye özenmeyle aç-gözlülük, krala bağlılıkla kölelik, özgür yaşamakla keyfine göre yaşamak arasında ne farklar vardır? Ölümden ve acıdan, ayıptan ne zaman korkulmaz?

İşte ona (öğrenciye) bunları söyleyeceğiz. Çünkü insanın zihnine dolduracağımız ilk sözler onun ahlâkını ve ruhunu yoğunlaştıracak, ona kendini tanımasını, iyi yaşamasını ve iyi ölmesini öğretecek olan sözler olmalıdır. Bilimleri öğrenmeye, bizi kölelikten kurtaracak olan bilimlerden başlayalım. Nasıl her şeyin işe yarar bir tarafı varsa bütün bilimler de şu veya bu şekilde, hayatımız için yararlı olabilirler. Ama biz, amacı doğrudan doğruya hayat olan bilimi seçelim. Hayatımızın bağlantılarını en doğru ve doğal sınırları içinde tutmasını bilseydik işimize yarar diye edindiğimiz bilgilerden çoğunun işimize yaramadığını görürdük.”²⁵³

Medeni bir yaşayış için nelere dikkat edilmesi gerektiğine şöylece sıralamak mümkündür:

1-Güleryüzlü olmak:

İnsanlar güzel şeylere layıktırlar. Güzel manzaralar iç açar. Güzellikler insanın ruhunu aydınlatır.

Güleryüzlü olmak da insanlığa neşe sunmaktır.

Bu konu Peygamberimiz (s.a.v.) buyurur:

“İnsanlara gülümseyerek selam vermen de sadaka sevabı yerine geçer.”²⁵⁴

Bütün iyilikler sadakadır. Mümin kardeşini güler yüzle karşılayan, ona su vermen de sadakadır.”²⁵⁵

Tatlı dil sadakadır.”

253 Denemeler: 185

254 Camiü's-Sağır: 2/132

255 Müslim-Birr: 144

Dünya hayatının çeşitli dertleri karşısında, görgüsüzlükler ve hatalar arasında güleryüzlü olmak çok büyük bir başarıdır. Her gün insanın yeni bir dertle karşılaştığı ve hayatın zorluklarına dolaştığı bir ortamda güleç bir yüz aramak hayli zor olmaktadır.

Bilinir ki işlerin zor olanı, zorluğu nispetinde değerlidir. Güzeller arasında güzellik pek kıymetli sayılmaz. Güleryüzlüler arasında tebessüm saçmak da o kadar değerli değildir. Önemli olanı, dertler arasında, küsenler arasında güleryüzlü olmaktır. O zaman güleryüzlülük kıymet kazanır.

İnsan, etrafının sevgisini güleryüzlü olmakla kazanır. Etrafını neşelendiren insanlar, gittikleri yere sevinç götüren kişiler her zaman sevilirler. Toplumda aranır ve itibar edilirler. Çünkü bu gibi insanlar, insana derdini unutturur. Bir an dahi olsa sevinç tattırır. Günlerin yorgunluğunu giderirler.

Hayatında mübarek çehresinden tebessüm eksik olmayan, bütün insanlara güleryüzlü davranarak etrafında muazzam bir toplum bırakan Hz. Resûlullah Efendimiz (s.a.v.), insanlara güleryüzlü olmanın gereğini şu beyanı ile haber vermektedir:

“Birbirleriyle karşılaşp musafaha eden iki kişiye Allah yetmiş rahmet indirir. Bunun altmış dokuzu güleryüzlü olanın, diğer biri ise yüzü gülmeyene verilir.”²⁵⁶

Hayatın çeşitli safhalarında güleryüzlülüğün önemi kendini gösterir. Aile hayatında, mektepte, dairede, büroda, sokakta ve caddelerde insanın hep aradığı güleryüzlülüktür. Esnaf, güleryüzlü değilse iflas eder. Öğretmen güleryüzlü değilse sevilmez, öğretmez. Karşılaştığımız insanların yüzü gülmüyorsa bizi de düşünceye sevk ederler. Belki de günümüzü zehir ederler.

Yuvasının geçimi için sabahleyin evinden ayrılan erkek, kendisini güleryüzle uğurlayan, kapıya kadar ona iltifat eden eşinin ve çocuklarının sevgisiyle gönül rahatlığı içinde görevini

256 Tergib ve't-Terhib: 3/433

yerine getirir. Günün yorgunluğunu, kendisini kapıda güler-yüzlü eşinin karşılamasıyla giderir. Bu tatlılık, bu güleçlik insanın ebedi huzur duymasını sağlar.

Bilhassa kamu görevi yapanlar, milletin işiyle meşgul olanlar ancak güler-yüzlülükleriyle başarı kazanırlar. Herkesin beklediği, aradığı da zaten budur. Dünyada kalan dostluk ve tatlılıktır. Bunun dışında her şey bitip tükenmektedir.

İnsanları kırmadan, gönülleri yıkmadan yaşayabilmenin yolu güler yüzlülüktür. Bu yerine göre ibadet sevabı vermektedir. Bunun içindir ki önderimiz, rehberimiz Yüce Peygamberimiz (s.a.v.) yüzümüzden tebessüm eksik olmamalıdır.

2-Hoşgörülü davranmak:

Müslüman engin gönüllüdür. Gönü daima iyi fikirlerin, hüsnü zanların etkisi altındadır. Kimse hakkında kötü düşünmez. Her hareketi iyiye yorumlar. O, kötülerin değil kötülüklerin düşmanıdır. Her insanla geçinmesini bilir. İnsanların hata-dan muaf olmadıklarına inanır. Yunus'un lisanıyla:

*“Nazar eyle itirü
Pazar eyle götürü
Yaratılanı hoş gör
Yaratan'dan ötürü.”*

Prensibiyle hareket eder. Yaratıcının, kimsenin rızkını günahından dolayı kesmediğini, kendisine şükredene de küfredene de verdiğini düşünür. İnsanlara bu açıdan bakar. Hatta öyle engin düşünür ki:

“Kıranlar hatır-ı naşadımı şad olsun

Benimçün na murad olsun diyenler ber murad olsun” diyen Naili-Kadim şairimiz gibi düşünürler. Hatırını kıranlara bile iyi sevinçler, muradını alamasın diyenler için bile muradlarına ersinler diyecek kadar iyimser insandır Müslüman.

Hoşgörünün başı sevgiden geçer. İnsanları sevmek, kin ve hasedi kalpten sökmek, iyi niyet beslemek suretiyle insan hoşgörüye ulaşabilir.

“Gelin tanış olalım

İşi kolay kılalım

Sevelim sevilelim

Dünya kimseye kalmaz.”

Gerçekten de dünya kime kalmıştır?

Nerede o zulmiyle insanlara kan kusturanlar?

Firavunlar, Nemrudlar, Şeddatlar?

Ne oldu saltanatları, makamları, malları?

Büyük âlim ve arif zatlardan İmam Şa’rani (ks), Tenbihu’l-Müterrîn adlı kitabında şu kıssayı nakleder:

“Bir defasında Amr b. Zer (r.a.), kimsenin katılmak istemediği günahkâr bir kimsenin cenazesine katılır. Adamı kabre koydukları vakit Amr b. Zer (r.a.) onun için şöyle der:

- Allah-u Teâlâ sana merhamet etsin. Sen tevhid üzere, imanla ruhunu teslim ettin. İnsanlar her ne kadar aleyhine konuşsa da sen yüzünü toprağa sürdün. Muhakkak sen çok günahkâr birisin. Fakat hangimiz günah işlemiyor ve hata yapmıyoruz ki?”

Bu sözü işitenler hep birlikte ağlamışlardır...

İnsan kusur araştırmamalı. Hoşgörülü bakışla iyilikleri görmelidir. İnsanların kusurlarını örtmek, başkalarına açıklamak büyük bir erdemdir. Bunun karşısı kusurları yaymaktır ki felaketlere sebep olur. Başkalarının kusurlarını arkalarından söylemek gıybettir. Öyle ki bir kimsenin arkasından boyuna, el-bisesine, yiyip içmesine, gezip yürümesine varıncaya kadar bir kusurunu dil, göz veya el ile işaret ederek göstermek de gıybettir. Çünkü kişinin bunları öğrenince üzüleceğinde şüphe yoktur. Başkalarına, yapmadıkları kusurları yüklemek de iftiradır.

3-İyi niyet beslemek:

Niyet, irade ile bir şeyi yapmaya veya yapmamaya karar vermektir. Niyet kalbin amelidir. Niyet her işin ve ibadetin temelidir. Niyet asıldır, köktür, amel onun meyvesidir. Niyetsiz ibadet, sadece bir hareket olur. Ancak güzel niyetle işler ibadete dönüşür. Ameli insanlar görür, fakat niyeti ancak Yüce Allah bilir. Ameldeki kusurlar affedilir, fakat niyetteki bozukluk amelin sevabını kaybettirir. Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

“Müminin niyeti, amelinden hayırlıdır.”²⁵⁷

Kulun iradeli olarak yaptığı her işinde ilk hareket noktası kalbidir. Allah yolunda her iş, başlangıçtaki niyete göre sonuç verir. Bunun için Allah yoluna adım atan herkes, güzel bir sonuç almak istiyorsa işine Allah rızası için güzel bir niyetle başlamalıdır. Niyet, kalbin kesin kararıdır. Kalp bilgi, sevgi ve iradeyle bir şeye meyledip onu yapmak veya yapmamak için kesin karar verirse niyet oluşur. İyi niyetin sonu da hayır olur.

İyi niyet insana çok sevap kazandırır. Yapmadığı halde iyi niyet sahibi hep kazançlı çıkar.

İsrailoğulları içinde abid bir zat vardı. Halkın büyük bir açlık ve kıtlık çektiği sırada, yolda giderken büyük bir kum tepesine rastladı ve kendi kendine şöyle dedi:

“Eğer şu kum yığını un olsaydı onunla şu insanları doyurur, açlıklarını giderirdim.” Bunun üzerine Cenâb-ı Hakk zamanın peygamberine şöyle vahyetti:

“Falan kişiye git ve de ki; Allah-u Teâlâ senin niyetinin karşılığında ecrini verdi. O kum yığını un olsaydı, onu dağıttığında elde edeceğin sevap amel defterine yazılmıştır.”

Mümin, dünya hayatındaki gayesinin Allah-u Teâlâ'ya kuluk etmek olduğunu bilir. Hayatının her anında O'nun rızasını gözetir. Cenâb-ı Hakk'ın rızası gözetilmeden yapılan işten menfaat sağlanamayacağının şuurundadır. Bu nedenle her işe

257 Râmuzü'l-Ehadis: 403

hayırlı niyetle başlar. Kulun hayırlı niyetini Yüce Allah boşa çıkarmaz. Hayırlı niyetle başlanan fiilin sonu nereye çıkarsa çıksın, müminin istediği şekilde sonuçlansın yahut sonuçlanmasın, her durumda Hakk Teâlâ'nın rızasına yaklaştırır. İnsanın her fiilinde, 'Rabbim senin rızan için senin istediğin şekilde, senin takdirinle...' deyip niyetlenmesi, onun gönlünden ilahi sevgiyi, ilahi rıza arayışını çıkarmaması manasına gelir. Böylece gafleti de azalır ve Rabbine yaklaşır. Bu sebeple sadece namaza, abdeste değil her işe hayırlı niyetle başlamak gerekir.

4-Faydalı olmak:

İyilik iki çeşittir. İlki söz ile olur. Güzel söz söylemek, sabrı tavsiye etmek, ara bulmak, doğrudan yana olmak, söz ile yapılan iyiliktir. Zahmetsiz iyiliktir, güzel söz söylemek. Birbirine hakkı ve sabrı tavsiye edenler dışından insanlığın hüsranda olduğu da ayet ile sabittir. İkinci çeşit iyilik ise fiil ile olur ki birinin işini yapmak, yardım etmek bu türdendir. İnsanlara faydalı olmak Hz. Peygamber (s.a.v.) dilinden övülmüştür. Kişi ne kadar hayra sebep olmuşsa o kadar hayırlıdır.

Başkasına yaptığımız iyiliği gizli tutmak, başkasından gördüğümüz iyiliğe teşekkür etmek de erdemdir. İyiliğin belayı defettiğine sadaka olduğuna dair hadisler vardır. Hz. Peygamber (s.a.v.) buyurmuştur ki:

“Kardeşine gülümsemen sadakadır. İyiliği emredip kötülükten sakındırman sadakadır. Yolunu kaybetmiş olana yol göstermen, görmeyene yardım etmen sadakadır. Yoldan eziyet eden taşı, diken alman sadakadır. Kendi kovandan kardeşinin kovasına su dökmen sadakadır.”²⁵⁸

İnsan yaptığı iyiliklerin faydasını hem dünyada hem de ahirette fazlasıyla görecektir.

Şöyle bir olay anlatılır:

258 Camiü's-Sağir: 2/80

“Bir dervişin yolu uzak illerdeki bir köye düştü. Akşamın bir saati kimsenin kapısını çalmamak için köy mezarlığına gitti ve ibadet etmeye başladı. Bu arada gözüne mezar taşları ilişti. Mezar taşlarının her birinde ismin yanında birbirinden farklı sayılar yazıyordu. Sabah köyün yaşlılarının yanına gitti. Uzaktan geldiğini, misafir olduğunu söyledi. Geceyi geçirdiği köy mezarlığındaki sayıların anlamını sordu. Köyün yaşlılarından biri dedi ki:

-Bu köyde hepimizin beline, doğduğumuz anda bir ip bağlanır. Hayatımız boyunca yaptığımız her iyilik için o ipliğe bir düğüm atarız. Düğüm sayımız kimseden geri kalmasın diye de iyilik yapmada birbirimizle yarışırız. İşte o sayılar, ipliklerdeki düğüm sayısını gösteriyor.”

5-Hırslı olmak:

Mümin kanaatkâr olmalıdır. Hırsla dünya menfaatine sarılmalıdır. Helalinden kazanmaya ve kazancıyla yetinmeye özen göstermelidir.

Lokman Aleyhisselâm, oğluna şu tavsiyelerde bulunmuştur:

“Yavrum! Dünya çok derin bir denizdir. Burada çok insan boğuldu. Bu engin denizde takvayı (Allah’tan korkmayı) kendine gemi edin. Gemiye yükleyeceğin eşya Allah-u Teâlâ’ya iman olsun. Geminin yelkeni de Allah’a tevekkül etmek olsun. Böyle yaparsan belki kurtuluşa erersin, başka da kurtuluş yolu görmüyorum. Yavrum! Dünyaya geldiğin andan beri her gün ondan bir adım daha uzaklaşıyor ve ahirete yaklaşıyorsun. Her gün bir adım daha yaklaştığın yer, her gün bir adım uzaklaştığın yerden sana daha yakındır.”

Padişahın biri, adamlarından birine bir miktar para verip şehir içindeki dervişlere dağıtmasını söyledi. Adamcağız birçok dervişin yanına gitti. Ancak parayı olduğu gibi geri getirip iade etti. Padişah:

“Niçin dağıtmadın?” diye sordu. Adam:

“Padişahım verecek derviş bulamadım” dedi. Padişah:

“Nasıl olur, şehirde yüzlerce derviş var” deyince adam:

“Şehirdeki dervişlerin dünya ile işi yok. Bizden para isteyenlerin ise derviş olmadığını biliyoruz” diye cevap verdi.

Bilmek gerekir ki fakir olanın kanaatkâr olması, başkasının elindekine tamah etmemesi, onlarda gözü olmaması gerekir. Ne yoldan olursa olsun kazanıp zengin olayım diye hırsa kapılmamalıdır. Yiyecek, giyecek ve meskenin zorunlu ve hesaplı olanlarıyla yetinmelidir. Daha uzun süreli ihtiyaçları düşünerek kalbini meşgul etmemelidir. Eğer gönlünden çok mal biriktirme arzusu yahut uzun emel belirirse bu durumda kanaatkâr olma şerefini kaybetmiş olur. Kaçınılmaz olarak başkasının elindekine tamah etme, hırs zilletine düşme gibi kötülüklerle kirlenmiş olur. Hırs ve tamah da kendisini düşük ahlâklı olmaya, insanın şerefini lekeleyen kötülükleri işlemeye iter. Zaten insanoglu yaratılıştan hırs, tamah ve kanaat azlığına yatkın bulunmaktadır.

Şakık-ı Belhi Hazretleri (ks), bir kıtlık senesinde herkesin kara kara düşündüğü bir ortamda, zengin bir adamın kölesinin neşeden oynadığını gördü. Ona sordu:

“Herkes kıtlıktan, açlıkla karşı karşıya olmaktan inler dururken sen neye güvenerek böyle oynayabiliyorsun?” Köle cevap verdi:

“Benim efendimin yedi tane köyü var, her ihtiyacımızı efendimiz bol bol karşılıyor.” Şakık-ı Belhi Hazretleri, kıtlıktan mustarip talebelerine buyurdu ki:

“Kendimize gelelim! Bir köle efendisinin yedi köyüne güveniyor, kendini emniyet içinde hissediyor. Dünyadaki bütün köylerin, şehirlerin sahibi ve her canlının rızıkına kefil olan Allah-u Teâlâ’ya bu nasıl tevekkül ki hala biz rızık endişesi içindeyiz?”

Solon şöyle demiştir:

“Saadetimi, bütün arzularımı gidermekte değil, onları sınırlamakta buldum.”

6-İyi geçimli olmak:

Mümin güzel ahlâklı olur. Her insanla geçinir. Kimseye zarar vermez. Sevdiğini Allah için sever. Elinden, dilinden başkaları zarar görmez. Emanete hıyanet etmez, sözüne sadıktır. Anne babasına ve çevresindeki insanlara karşı şefkatlidir. Hile yapmaz, aldatmaz, yalan söylemez. Herkesin iyiliğini ister. Ağzından kötü söz çıkmaz. Elinde olanı başkasına vermekte tereddüt etmez, evine geleni hoşnut bir şekilde uğurlar. Güler yüzlüdür, temiz giyinir, uyumlu hareket eder. İffet ve onuruna dikkat eder. Bir kere düştüğü hataya bir daha düşmez. Adaletlidir, kolaylaştırıcıdır, müjdeleyicidir.

Herkese Allah-u Teâlâ'nın selamını verir. Kimseye karşı büyüklemez.

İslâm barış dinidir. Birbiriyle karşılaşan Müslümanların selamlaşmaları sünnettir. “Selâmet, esenlik, kurtuluş, maddi ve manevi zararlardan uzak kalış, dünya ve ahiret sıkıntılarından kurtulma” anlamına gelen, Müslümanların birbirlerine iyi niyet ve esenlik temennilerini belirtmek üzere söyledikleri, “Selamün aleyküm” ve “Aleyküm selam” sözlerine selam denir. Selam aynı zamanda kendisi her türlü eksikliklerden münezze olduğu gibi yarattıklarına da Selâmet veren anlamına gelen, Allah'ın güzel isimlerinden biridir. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) selamı yaymayı emretmiştir. O sadece erkeklere değil, kadın ve çocuklara da selam verirdi. Dünya hayatının birçok işi arasında insanların birbirlerini selamlamaları, birbirlerine karşı iyi dileklerde bulunmaları ne kadar güzel bir davranıştır.

Mümin bir kimse bilerek suç işlemez. İnsanlara karşı yanlış bir davranışı olamaz. Yaptığı bir yanlışlıktan dolayı da özür dilemesini ihmal etmez.

Hatalı bir davranıştan dolayı özür dilemek büyük bir erdemdir. Özür dilemek küçültücü bir hareket değildir. İnsanlara bize yaptığı iyilik için teşekkür etmek de zorunlu bir incelikler. Teşekkür etmek karşıdan gördüğümüz ikramı artırır, ikramı yapanı memnun eder. Bize uzatılan bir eli oturduğumuz yerden tutmak kaba bir davranıştır. Erkeklerin toka yapmak için ayağa kalkmaları nezaket kuralları gereğidir. Ayrıca kapıdan geçerken yanımızdakini buyur etmek, misafirimiz oturmadan oturmamak, güzel âdetlerimizdendir.

Müslüman, küçüklere karşı şefkatli ve merhametlidir. Büyüklerine karşı da saygılıdır.

Bir hadis-i şerifte buyuruldu:

“Bir genç, bir yaşlıya sadece yaşından dolayı hürmet etti mi, Allah da mükâfat olmak üzere, ihtiyarlığı zamanında hürmet edecek bir kimseyi muhakkak yaratır.”²⁵⁹

“Mümin güzel geçimlidir. Herkesle iyi geçinir ve onunla da herkes uyum içinde olur.”²⁶⁰

“Mümin her davranışında, her halinde hayır üzeredir. O, Allah’a hamd ederken ruhu çekilir.”²⁶¹

İşte mümin budur.

Allah her halimizi hayırlara vesile kılsın.

Bizleri doğruluktan ayırmasın.

Rızasına göre yaşamayı ve iman üzere ölmeyi nasip buyursun. Âmin!

259 Muhtar-ül Ehadis: 128

260 Camiü’s-Sağir: 2/157

261 Müsned: 1/297

RAMAZAN AYI

Üç Ayların üçüncüsü, ayların sultanı Ramazan ayıdır. Ramazan ayının özelliklerinden biri Kur'an-ı Kerim'in bu ayda nail olmasıdır.

Yüce Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ
مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ *

“Ramazan ayı, insanlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmanın açık delilleri olarak kendisinden Kur'an indirildiği aydır.”²⁶²

Ramazan ayı, Ümmet-i Muhammed'e hediye edilen bir aydır. Ondaki bütün ibadet sevapları ümmet için kat kat karşılanmaktadır. Melekler bile bu ayda Ümmet-i Muhammed için dua ve niyazda bulunmaktadırlar.

Ramazan ayı Ümmet-i Muhammed için bir sevgidir, bir harmandır.

Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

“Ramazan ayı girdiğinde Allah, arşın taşıyıcısı olan meleklerle şu emri verir:

-Haydi! Kendi teşbihlerinizi bırakın da Ümmet-i Muhammed için istiğfarda bulunun.”²⁶³

262 Bakara Sûresi: 185

263 Râmuzü'l-Ehadis: 585

Ramazanı aşkla, şevkle bekleyen müminler bu ayın bereketine nail olmaktadır. Bediüzzaman Hazretleri, Ramazanın ruhani bir bayram olduğunu şöyle anlatır:

“Bir tek Ramazan, 80 sene bir ömür semeratını kazandırabilir. Leyle-i Kadir ise nass-ı Kur’an ile bin aydan daha hayırlı olduğu, bu sırra bir hücced-i katıdır.

Evet, nasıl ki bir padişah müddet-i saltanatında, belki her sene ya cülus-u hümayun namıyla veyahut başka bir şaşaalı cilve-i saltanatına mazhar bazı günleri bayram yapar. Raiyetini, o gün de umumi kanunlar dairesinde değil, belki hususi ihsanatına ve perdesiz huzuruna ve has iltifatına ve fevkalade icraatına ve doğrudan doğruya layık ve sadık milletini has teveccühüne mazhar eder. Öyle de ezel ve ebed sultanı olan 18 bin âlemin Padişah-ı Zülcelali, o 18 bin âleme bakan, teveccüh eden ferman-ı alışanı olan Kur’an-ı Hakîmi, Ramazan-ı Şerif’te inzal eylemiş. Elbette o Ramazan, mahsus bir bayram-ı İlâhi ve bir meşheri Rabbani ve bir meclis-i ruhani hükmüne geçmek, mukteza-yı hikmettir.

Madem Ramazan o bayramdır. Elbette bir derece süfli ve hayvani meşagilden insanları çekmek için oruca emredilecek ve o orucun ekmeli ise mide gibi bütün duyguları gözü, kulağı, kalbi, hayali, fikri gibi cihazat-ı insaniyeye dahi bir nevi oruç tutturmadır. Yani muharremattan, malayaniyattan çekmek ve her birisine mahsus ubudiyyete sevk etmektir. Mesela dilin yalandan, gıybetten ve galiz tabirlerden ayırmakla ona oruç tutturmak ve o lisani, tilavet-i Kur’an ve zikir ve tesbih ve salâvat ve istiğfar gibi şeylerle meşgul etmek...”²⁶⁴

Ramazan ayı girmeden önce Peygamber Efendimiz (s.a.v.) onun yaklaşmakta olduğunu ashâbına müjdeler. Ashâb da Ramazan-ı Şerif’i idrak edecek olmanın heyecanını aylar öncesinden yaşamaya başladılar.

264 Mektubat: 29. Mektup

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

“Ey İnsanlar! Büyük ve mübarek ayın gölgesi üzerinize düştü. O ay içinde bir gece vardır ki bin aydan daha hayırlıdır. O öyle bir aydır ki Allah, gündüz orucunu farz, gece ibadetini nafîle kılmıştır. O ay içinde nafîle bir hayır işleyen, diğer aylarda bir farzı yerine getirmiş gibi olur. O ayda bir farzı yerine getiren, diğer aylarda 70 farzı eda etmiş gibi sevap alır. O, sabır ayıdır; sabrın karşılığı ise cennettir. O, yardımlaşma ayıdır. O ayda müminin rızkı bereketlendirilir. Ramazanda kim bir oruçluya iftar verirse bu, günahlarının bağışlanmasına, cehennemden azad olmasına sebep olur ve (iftar verdiği) oruçlunun sevabından hiçbir şey eksiltilmeksizin onun sevabı kadar sevap alır.”

Bir sahabi dedi ki:

“Ey Allah’ın Resûlü! Bizim her birimiz bir oruçluya iftar yemeği verecek durumda değiliz. Zira kimimiz fakiriz.”

Allah Resûlü (s.a.v.) bunun üzerine şöyle buyurdular:

“Şanı yüce olan Allah, bir oruçluya iftar vaktinde ikram edilen bir yudumluk ayran yahut su yahut bir hurma karşılığında da bu sevap ve mükâfatı verir. Yeter ki bu ikramı yapan canı gönülden yapmış olsun.”

Kim ki bir oruçluyu doyurursa bu kendisinin günahlarının bağışlanmasına vesile olur. Hem Rabbi ona benim havzımdan öyle bir şerbet içirir ki ondan sonra, cennete girinceye kadar susamaz. Bütün bunlardan başka, doyurduğu oruçlunun nail olduğu oruç sevabı kadar sevaba da nail olur. Bununla beraber oruçlunun sevabından da hiçbir şey eksilmez.

Ramazan ayı öyle bir aydır ki evveli rahmet, ortası mağfirettir, sonu da cehennemden azat olmaktır. Kim o ayda hizmetkârlarının işini hafifletirse Allah da onu cehennem azabından azat eder.”²⁶⁵

265 Tergib ve't-Terhib: 2/94

Ramazan ayı mübarek bir ay olduğu için Müslümanlar bu mübarek ay geldiği zaman din kardeşleri ile tebrikleşir:

“Allah-u Teâlâ bu ayı bize ve size mübarek eylesin” veya “Bu mübarek ay geldi, bize ve size müjdelersun” derler.

Ashâb-ı Kirâm Ramazan’da coşkulu bir ibadet iklimine girerlerdi. Kendileri oruçlarına itina ettikleri gibi yavrularının da bu şuurla yetişmesine gayret ederler, onları Ramazan’ın bereketinden istifade ettirirlerdi. Nitekim Hz. Ömer, Ramazanda sarhoş olan birini:

“Yazıklar olsun sana! Bizim çocuklarımız bile oruç tutmaktadır, diye azarlardı.”²⁶⁶

Hicri 2. Bin (yıl)’ın müceddidi İmam-ı Rabbani Hazretleri (ks) buyurdular ki:

“Bilmek gerekir ki Ramazan ayı büyük bir aydır. Bu ayda yapılan namaz, zikir, sadaka ve benzeri bütün nafile ibadetler Ramazan ayının dışında yapılan farzlara denktir.

Kim bu ayda bir farz-ı eda ederse Ramazan ayının dışında 70 farzı eda etmiş gibi olur.

Kim bu ayda bir oruçluya iftar ettirirse bu, onun günahlarının bağışlanmasına ve cehennemden azat edilmesine sebep olur. Oruç tutanın sevabından hiçbir şey eksilmeden, aynı sevap kendisine de verilir.

Kim bu ayda emri altında bulunanların işlerini hafifletirse Allah-u Teâlâ onu bağışlar ve cehennemden azat eder.

Resûlullah (s.a.v.) Ramazan ayı geldiği zaman bütün esirleri serbest bırakır, her isteyenin isteğini verirdi.

Kim bu ayda hayırlar ve salih emeller işlemeye muvaffak olursa, senenin tamamında hayırlı amel işlemeye muvaffak olur. Bu ayı dağınık bir vaziyette geçiren kimse, senenin tamamında

266 Buhârî, Savm: 47

dağınık olur. Bu ayı fırsat bilerek mümkün olduğu kadar manen derlenip toparlanmak için gayret göstermek lazımdır.

Allah-u Teâlâ, azabı hak etmiş binlerce kişiyi bu ayın her bir gecesinde cehennemden azat eder. Bu ayda cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır. Şeytanlar zincirlere vurulur, rahmet kapıları açılır.

İftarı acele (ilk vaktinde) yapmak ve sahuru geciktirmek (son vaktinde) yapmak Peygamber Efendimizin sünnetlerindendir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bu hususa çok dikkat etmiştir. Zira iftarı acele yapmak ve sahuru geciktirmek oruç tutanın kendi acizliğini ve ihtiyacını itiraftır ki kulluk makamına münasip olan budur.

İftarı hurma ile yapmak sünnettir.

Bu ayda teravih kılmak ve Kur'an-ı Kerim hatmi yapmak, birçok fayda ve sevap kazandıracak olan sünnet-i müekkedeledir.

Allah-u Teâlâ bizleri, Habibi Muhammed Aleyhisselâm hürmetine bunları yapmaya muvaffak kılsın.” Âmin.²⁶⁷

Ramazanda af kapısının ardına kadar açıldığını şair şöyle dile getirmiştir:

“Açıldı yine mısra-ı derbaze-i gufran

Hakk'tan taleb-i mağfirete vaktü zemandır.”

(Af kapısının kanatları ardına kadar açıldı. Hakk Teâlâ'dan mağfiret dileme zamanıdır)

Bu mağfiretten istifade etmek için günahkârlara güzel bir fırsat doğar. Vasıf Efendinin dediği gibi

“Dehen-ü destini meyhane yudı sahbadan

Kuze-i bade-yi ibrik-i vudu itdi heman”

(Ayyaşlar bile elini, ağzını yıkadı, içkiden temizledi, içki sürahisini abdest ibriği haline getirdi)

267 Mektubat-ı İmam-ı Rabbanî: 1/45

Nice günahkârlar Ramazan ayı gelince tevbe ederler. Fenalıkları bırakırlar. Allah-u Teâlâ'nın af ve merhametine sığınır. lara.

Ramazan ayında rahmet ve mağfiret o derece boldur ki Ramazan'a erişip de mağfiret olmayanlara hayret edilir.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadis-i şeriflerinde buyurdular:

وَرَغِمَ أَنْفٌ رَجُلٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانُ ثُمَّ انْسَلَخَ قَبْلَ أَنْ يُفْغَرَ لَهُ *

“Üzerinden Ramazan gelip geçtiği halde günahları bağışlanmayan kişinin burnu yere sürülsün.”²⁶⁸

O kadar rahmetin bol olmasına rağmen günahlarını affet-tirememiş olan insan, Ramazan'ı gafletle geçirmiş demektir. İbadet ve itaatle değerlendiremeyen insan çok büyük bir ka-yıp içindedir.

Zaten Ramazan'ın kelime anlamı da günahları yakan de-mektir.

Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

إِنَّمَا سُمِّيَ رَمَضَانُ لِأَنَّهُ يُرْمَضُ الذُّنُوبَ *

“Ramazan ayına bu ismin verilmesinin sebebi günahları ya-kıp erittiği içindir.”²⁶⁹

Arapça'da Ramazan kelimesi beş harftir. Hikmet ehli bu harflerin özelliğini şöyle dile getirir:

R: Allah-u Teâlâ'nın Rıdvan'ına,

M: Allah'ın muhabbetine,

D: Allah'ın dımına, korumasına,

Elif: Allah'ın ülfetine

N: Allah'ın nuruna işarettir.”²⁷⁰

268 Müsned: 2/204

269 Camiü's-Sağir: 1/89

270 Gunyetü't-Talibin: 299

Ramazan ayı insanlığın gönüllerini nur ile dolduran mübarek feyiz ve bereketleri toplamıştır.

Asmâî der ki:

“Kızdırılmış taşa remeda denir ki Ramazan da günahları yaktığı için bu isimle nitelenmiştir.”

Ebû Amr da şöyle demiştir:

“Ramazan’a Ramazan denmesi, deve yavrularının bu ayda sıcaktan yanması sebebiyledir. Bundan dolayı bazıları şöyle ifade ederler:

-Kum ve taşların güneşin sıcaklığından kızdığı gibi, ahiret işlerini düşünmek ve konuşmaktan da müminlerin kalplerinde tesir ve hararet meydana gelir.”

Ramazan’ın bir manası da sonbaharda yağan yağmur olduğu düşünüldüğünde, bu ayın beden ve kalpler günahlardan temizleyerek pak eylemesi diye söylenmiştir.

Demek ki Ramazan mana ve kelimesiyle müminleri günahlardan temizlemeye, gönülleri pak eylemeye bir vesiledir.

Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz ne güzel müjde vermiştir:

* مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ *

“Kim inanarak ve sevabını Allah’tan umarak Ramazan ayının gecelerini ibadetiyle ihya ederse geçmiş günahları affolunur.”²⁷¹

Ne mutlu Ramazan ayını gündüzleri oruçla, geceleri de namaz ile değerlendirenlere!

Ne mutlu bu fırsattan istifade edip Allah’ın rızasını kazananlara.

Ramazan ayının bir özelliği de amellere sevapların bol bol verilmesidir. Bir amel ve ibadete on misli mükâfat veren Allah, Ramazan ayında yapılan ibadet ve hayırlara yediyüz misli, bin misli mükafat vermektedir.

271 Buhârî, İman: 25-27

وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَافُهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا.

“İyilik olursa onu katlar. (Kat kat arttırır.) Kendisinden de büyük mükâfat verir.”²⁷²

Müminler Allah-u Teâlâ'nın o bol olan mükâfatına nail olmak için Ramazan ayında hayır ve hasenatlarını arttırmırlar. İnsanlar arasında yardımlaşma yarışı başlar. Nakdi ve ayni yardımlar, zekât ve sadakalar genellikle Ramazan ayında daha çok verilir.

Peygamberimiz Efendimiz (s.a.v.) bu ayın hürmetini beyan buyurmuştur:

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ فِي رَمَضَانَ *

“En faziletli sadaka, Ramazan'da verilir.”²⁷³

Mal ve servetin hesabı bu ayda yapılarak zekâtın bu ayda verilmesi yaygın bir âdettir. Çünkü bu ayda verilen zekât hem verene hem de alana çok büyük kazançlar sağlar. Veren, verdiğinin bin katı sevaba nail olurken zekât alan da bayramlık ihtiyaçlarını karşılama imkânına kavuşmuş olur.

Ramazan ayında her türlü ibadet ayrı bir mana taşımaktadır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

رَمَضَانَ بِمَكَّةَ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ رَمَضَانَ بِغَيْرِ مَكَّةَ *

“Mekke'de geçirilen bir Ramazan, Mekke'den başka yerde geçirilen bir Ramazan'dan daha faziletlidir.”²⁷⁴

عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ تَعْدِلُ حَجَّةً *

“Ramazan'da yapılan bir umre, sevap bakımından bir hacca denktir.”²⁷⁵

272 Nisa Sûresi: 40

273 Camiü's-Sağır: 1/43

274 Camiü's-Sağır: 2/21

275 Tirmizî, Hac: 95

Ramazan'ın her şeye ve her yere tesiri olduğu açıkça görülmektedir.

İslâm'ın emrini yerine getirip Ramazan'da oruç tutanlar sebebiyle asayiş bile düzene girmekte, sabır ayı tesirini göstermektedir.

Ramazan ayı hürmetine her türlü fenalık kapıları da kapanır. Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz buyurdular:

إِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ فَتُحْتَفَتُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ
جَهَنَّمَ وَسُلْسِلَتِ الشَّيَاطِينُ *

“Ramazan ayı girdiğinde cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır. Şeytanlar zincire vurulur.”²⁷⁶

Madem böyle de akla şu soru gelebilir:

“Peki, neden yine bu olaylar meydana geliyor? Şeytan bağlı ise bunlar neden oluyor?”

Şunu bilmek faydalı olur. Şeytan bağlı ama şeytanın bağıni çözecek insan olduktan sonra bazı olaylar meydana gelir. Çünkü şeytan, kendi başaramadığı işi şeytanlaşmış insanlara yaptırır.

Rabbimiz (c.c.) buyurur:

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ * مَلِكِ النَّاسِ * إِلَهِ النَّاسِ * مِنْ شَرِّ
الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ * الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ * مِنَ
الْجَنَّةِ وَالنَّاسِ *

“De ki:

Ben insanların kalplerine ve vesveseci cin ve insan şeytanının şerrinden insanların Rabbine, insanların hükümdarına, insanların ilahına sığınırım.”²⁷⁷

276 Müsned: 2/281

277 Nas Sûresi: 1-6

İnsana kötülük telkini yapan cin de olur insan da olur. Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ buyurdu:

“Böylece biz her peygambere insan ve cin şeytanlarını düşman yaptık. Bunlar aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldadılar.”²⁷⁸

Öyle insanlar vardır ki şeytanlardan daha tehlikelidirler. Onlar sureti Hakk'tan görünür, iyilik gösterip fenalık yaparlar.

Ebu Zer (r.a.), Hz. Peygamber (s.a.v.) ile birlikte bir mecliste uzun süre oturunca Allah'ın elçisi namaz kılıp kılmadığını sormuştu. Ebu Zer:

“Kılmadım,” deyince Resûlullah (s.a.v.):

“Kalk iki rekât namaz kıl!” demişti. Namazı kılıp geri dönünce de:

“Cin ve insan şeytanlardan Allah'a sığındın mı?” diye sordu. Ebu Zer:

“İnsandan da şeytan olur mu?” demişti.

Hız. Peygamber (s.a.v.) de:

“Evet, onlar cin şeytanlarından daha şerlidir” buyurmuştur.²⁷⁹

Ramazana ayında şeytanlar bağıdır. Onlar cin şeytanlarıdır. Ama insan şeytanı, bağına çözdüğü şeytanla işbirliği yaparak fenalıklar üretirler.

Ramazana-ı Şerif ayının hürmetine insanın kendisini sorgulaması, merhamet ve rahmet ayının feyzinden bereketlenmek için de kurtuluş yolu araması gerekir.

Ramazana ayında oruç tutamayanların da alenen meydanda veya oruçluların yanında yememeleri ve içmemeleri gerekir ki bu bir edep ve saygıdır. Ramazana ayına saygı ve hürmet, insana manevi kazanç sağlar.

278 Enam Sûresi: 112

279 Müsned: 5/178

Bir Ramazan günü idi. Müslüman mahallesinde oturmakta olan bir Mecusi (Ateşe tapan)'nin çocuğu daha Müslümanların ne yaptığını idrak edecek çağa gelmediği için oruçlu Müslümanların arasında ekmek yiyordu. Hemen babası çocuğun bu halini fark etti:

“Oğlum! Müslümanların arasında yemek yenir mi? Onlar bu günlerde oruç tutarlar, onlarca bu günler muhterem günlerdir,” diyerek azarladı ve çocuğu eve gönderdi.

Her faninin başına gelen ölüm, bir gün onu da alıp götürdü. Ölümünden sonra o şehrin dinde ileri gelen zevatından birçoğu mecusiye rüyalarında cennet-i âlâda gördüler. Hâlbuki hayatında ateşi Allah diye ibadet eden bir kimsenin cennete girmesi adl-i ilahiye muğayirdi. Mecusiye:

“Nasıl oldu da bu nimete eriştin? Biz seni imansız bilirdik. Hatta öldüğün zaman cenaze namazını bile kılmadık,” dediklerinde o şu cevabı verdi:

“Evet, doğru söylüyorsunuz. Ben bir Mecusi idim. Fakat bir gün küçük oğlum, Müslüman mahallesinde onlar oruçlu olduğu halde yemek yiyordu. Ben çocuğun onların gözleri önünde ekmek yemesine müsaade etmedim. Müslümanların hürmet ettiği bir şeye ben de hürmet ettiğim için Cenâb-ı Allah benim ruhumu Müslüman olarak aldı. Ölüm anında Azrail (a.s.) geldiği zaman, Allah (c.c.) ona emretti. Evvela bana:

-Eşhedü enla ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resûluhu, dedirdi. Ondan sonra canımı aldırdı. O sebepten, ben işte bu gördüğünüz nimete kavuştum, dedi.”

Ramazan ayına hürmet gösteren bir gayr-i müslime bile Ramazan'ın rahmeti eriştiğine göre mü'min olanlara daha fazlası da nasip olabilir.

Enderunlu Vasıf Efendi'nin dediği gibi, rahmet yayılan Ramazan'dan istifade etmek gerekir.

“Sad şükür gelen mah-ı şerif-i Ramazan'dır.

Hakk'ın niam-ı rahmeti mebzul-i cihandır.”

(Yüzlerce şükür olsun ki Ramazan-ı Şerif ayı geldi. O aydan cihana yayılan ilahi rahmet bize bir nimettir.)

Bu nimetten istifade edip günahlardan kurtulmanın yolunu aramalı. İstifade edememek çok büyük kayıp olur.

Şehr-i Ramazan Merhaba

*Müştak olup özlediğim
Şehr-i Ramazan merhaba
Bakıp yolun gözlediğim
Şehr-i Ramazan merhaba*

*Safa geldin izzet ile
Dahi azim nimet ile
Müminlere rahmet ile
Şehr-i Ramazan merhaba*

*Müminlerin bayramıdır
On bir ayın sultanıdır
Hakk'ın bize fermanıdır
Şehr-i Ramazan merhaba*

*On bir aylık yoldan gelir
Bir ay bize mihman olur
Müzniblere gufran olur
Şehr-i Ramazan merhaba*

*Derviş Yunus sever özden
Kanlı yaşı döker gözden
Hoşnut olsun cümlemizden
Şehr-i Ramazan merhaba*

Yunus Emre

ORUÇ

Ramazan-ı Şerif ayında oruç tutmak farzdır. Farz olduğu Kur'an-ı Kerim'de beyan buyurulmuştur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ * أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ ...

“Ey inananlar! Oruç, korunmanız için sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de sayılı günlerde farz kılınmıştır.”²⁸⁰

Oruç daha önceki ümmetlere de farz kılınmıştır. Yahudiler ve Hristiyanlar da oruçla mükellefti. Yahudiler, bu emri terk ederek yılda bir güne indirdiler. Onlar zaten Tevrat'ı bile tahrif etmişler, Allah'ın emirlerini kendi yaşayışlarına uydurma çabasına girmişlerdir.

Hristiyanlar oruçlarını tutuyorlardı. Fakat oruç ayı sıcak bir mevsime gelince, kilise adamları toplanarak onu kısa günlere aldılar. Bu değişikliğin kefareti olarak da on gün ilave ettiler. Bu kararı alan hükümdarlarının hastalanması üzerine, bir on gün daha ilave yaparak oruç günü sayısını elliye çıkardılar. Adına da perhiz dediler.

Oruç İslâm'ın beş şartından birisidir. Farz oluşu kitap, sünnet ve icma-i ümmet ile sabittir.

280 Bakara Sûresi: 183-184

Ramazan orucu, akıllı, ergen, sağlıklı ve yolculuğu bulunmayan inananların üzerine farzdır. Bu vasıflar olmayan bir şahıs için oruç farz değildir. Ancak akıllı ve mümeyyiz (hayrı, şerri ayırabilen) olan bir Müslüman çocuğun orucu nafil olarak sahih olur.

Orucun edasının farz olması için sıhhat ve mukim olmak şarttır. Hasta, misafir veya yolcu olanların bu halde oruç tutmaları icap etmez. Bunlar bilahare kaza ederler. Ancak tutmaları daha hayırlıdır.

Bir orucun edası sahih olmak için niyet etmek ve hayız ile nifas olmamak şarttır. Binaenaleyh niyet edilmeksizin tutulan bir oruç, muteber değildir.

Hayız veya nifas halinde bulunan bir kadının oruç tutması da sahih olmaz. Ramazan-ı Şerif orucunu bilahare kaza etmeleri gelir.

Oruç (Savm ve Sıyam): Fecr-i sadıktan başlayarak güneşin batışına kadar yemekten, içmekten ve cinsi yakınlıktan nefsi tutmaktır. Farz, vacib, nafil ve mekruh kısımları vardır.

Sahur: seher vaktinde yenen yemektir. Seher de ikinci fecir (sabah namazı vakti)'den biraz evvel olan vakittir.

İmsak: Orucu bozan şeylerden nefsi hakikaten ve hükmen tutmaktır. İftarın zıddıdır.

İftar: Güneşin batışından sonra orucu açmaktır. Oruçlu iken orucu bozacak bir şeyin yapılması da bir iftardır.

Fecr-i Kazib: Birinci fecir; gökte iki tarafı karanlık uzunlamasına bir hat şeklinde beliren bir beyazlıktan ibaret olup az sonra kaybolur ve karanlık olur. Bundan sonra Fecr-i Sadık (sabah namazının vakti) meydana gelir.

Fecr-i Sadık: İkinci fecir; sabaha karşı doğu ufkundan yayılmaya başlayan beyaz bir aydınlıktan ibaret olup sabah namazı vaktidir.

Oruç; diğergamlık talimidir. Yoksulların ve muhtaçların çektiği sıkıntılardan sadece biri olan açlığı fiilen yaşatarak onların halinden anlamayı temin eder. Böylece gönüllerde merhamet, şefkat ve cömertlik tohumlarının filizlenmesini sağlar.

“Mısır’da şiddetli kıtlığın hüküm sürdüğü günlerde Yusuf (a.s.)’a:

-Siz, devletin hazinelerine hükmeden bir idarecisiniz. Neden kendinizi aç bırakıyorsunuz? diye sordular. O ise şu hikmetli cevabı verdi:

-Karnım tok olursa açların halinden anlayamam diye korkuyorum.”

Orucun hikmetleri konusunda Bediüzzaman Hazretleri şöyle der:

“Ramazan-ı Şerif’teki savm, İslâmiyet’in erkan-ı hamsesinin birincilerindendir. Hem şair-i İslâmiye’nin azamalarındandır.

İşte, Ramazan-ı Şerif’teki orucun çok hikmetleri, hem Cenâb-ı Hakk’ın rububiyetine hem insanın hayat-ı şahsiyesine hem nefsin terbiyesine hem niam-ı İlahiyenin şükrüne bakar hikmetleri vardır.

Cenâb-ı Hakk’ın rububiyeti noktasında orucun çok hikmetlerinden bir hikmeti şudur ki:

Cenâb-ı Hakk, zemin yüzünü bir sofraya nimet suretinde halk ettiği ve bütün enva-ı nimeti o sofrada ‘Min haysü la yah-tesibü’ bir tarzda o sofraya dizdiği cihetle; Kemal-i Rubibiye-tini ve Rahmaniyet ve Rahimiyetini o vaziyetle ifade ediyor.

İnsanlar, gaflet perdesi altında ve eshab dairesinde, o vaziyetin ifade ettiği hakikati tam göremiyor, bazen utanıyor. Ramazan-ı Şerif’te ise ehl-i iman, birden muntazam bir ordu hükmüne geçer. Sultan-ı Ezeli’nin ziyafetine davet edilmiş bir surette, akşama yakın ‘Buyurunuz’ emrini bekliyorlar gibi bir tavr-ı ubudiyetkarane göstermeleri, o şefkatli ve haşmetli ve külliyetli Rahmaniyete karşı, vüs’atli ve azametli ve intizamlı

bir ubudiyetle mukabele ediyorlar. Acaba böyle bir ulvi ubudiyete ve şeref-i karamete iştirak etmeyen insanlar, insan ismine layık mıdır?”²⁸¹

Ebu Hureyre (r.a.)’nin bildirdiği bir hadis-i şerifte:

“Her şeyin zekâtı vardır. Bedenin zekâtı oruçtur. Oruç sabrın yarısıdır” buyuruldu. Bazı tefsirlerde:

“Biliniz ki dünya hayatı; bir oyun, bir eğlence, bir süs, aranızda bir öğünme, mal ve evlatta bir çoğalıştır”²⁸² ayet-i kerimesi hakkında, Emirü’l-Mü’minîn Hz. Ali (k.v.) Ammar bin Yasir (r.a.)’e buyurdu ki, “Dünya malı altıdır.” O halde buradan, Resûlullah (s.a.v.)’ın “Oruç sabrın yarısıdır.”²⁸³ hadis-i şerifinin ne demek olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü dinimizde oruç; yemek, içmek ve cima etmekten sakınmaktır. Bunlar ise dünya malı diye bildirilen altı şeyin yarısıdır. Demek ki orucun, sabrın yarısı olduğu anlaşılır.”

Abdullah ibn-i Ömer (r.a.), Resûlullah (s.a.v.)’den bildirir:

“Ameller, Allah-u Teâlâ katında yedidir: İki amel vardır ki vacibi gerektirirler. İki amel misli ileler. Bir amel, kendinin on katı ile beraberdir. Bir amel, kendinin yedi yüz misli ile beraberdir. Bir amel vardır ki onu işleyenin sevap sayısını Allah-u Teâlâ’dan başkası bilmez. Vacibi gerekli kılan amellerden biri, Allah-u Teâlâ’ya hiçbir ortak koşmayarak ve O’na ihlasla kulluk yapana cennet vacib olur. Diğer Allah-u Teâlâ’ya ortak koşarak kavuşana cehennem vacib olur. Misli ile olan iki amelden biri, kötülük, günah işleyene misli ile karşılık verilir. Diğer, iyi niyet edip o niyet ettiği şeyi yapamayana, bir o kadar sevap verilir. Yani bu iki şekilde bire bir verilir. Bire on sevap verilen amel, helâl malından Allah yoluna vermektedir. Verdiği her gümüş ve altın için yedi yüz katını bulur. Sevağını yalnız Allah-u

281 Mektubat, 29. Mektup

282 Hadid Sûresi: 20

283 Ramuzü’l-Ehadis: 197

Teâlâ'nın bildiği amel, Allah için tutulan oruçtur. Onun karşılığını Allah-u Teâlâ'dan başka kimse bilmez.”²⁸⁴

Bazı sebeplerden dolayı oruç tutmamak veya başlanılan orucu açmak mübahtır. Bunlar:

Yolculuk: Ramazan-ı Şerif'te en az üç günlük (yaya on sekiz saatlik=90 km) bir yere gidecek olan kimse, gecedен oruca niyet etmeyebilir. Bundan dolayı o gün yola çıkınca oruçlu bulunmamış olur. Fakat bir kimse oruca niyet ettikten sonra gündüzün yolculuğa çıksa, orucunu tamamlar. Bozarsa, sadece kaza gerekir.

Hastalık: bir hasta öleceğinden, aklının gitmesinden, hastalığının artmasından veya uzamasından korkacak olursa oruç tutmayabilir veya tutmuş olduğu orucu açabilir. Bunda sadece korku kafi değildir. Hastanın tecrübesi veya görülen alametlerden kati kanaati bulunmalı veya Müslüman bir doktor haber vermelidir. Sonradan iyileşince tutamadığı günleri kaza eder.

Şiddetli açlık ve susuzluk: oruçlu bir kimse açlıktan veya susuzluktan dolayı ölmesinden, aklına bir noksanlık gelmesinden bir tecrübe, bir alamet veya Müslüman bir doktorun haber vermesiyle korkarsa orucunu sonra kaza etmek şartıyla açabilir.

Gebelik, sütanalığı: Ramazan-ı Şerif'te gebe bulunan, kendisinin veya başkasının çocuğuna süt veren bir kadın, kendisine veya çocuğa bir zarar gelmesinden korkarsa, orucu açabilir. Sonra onu kaza eder.

Hayız ve nifas hali: Bir kadın Ramazan-ı Şerif'te gündüzün âdet görmeye başlarsa veya çocuk dünyaya getirirse, orucu bozulmuş olur. Artık âdet günlerinde ve lohusalık müddetinde oruç tutması caiz olmaz. Tutamadığı oruçları kaza eder.

Yaşlılık: Vücudu artık oruç tutamayacak kadar takatsiz olan çok yaşlı ve güçsüz kimse oruç tutmayabilir. Böyle bir kimse için Ramazan-ı Şerif'in her gününün orucuna bedel olarak bir

fidye vermesi gerekir. Bu fidye, Ramazan-ı Şerif'in evvelinde veya sonunda bir fakire yahut daha çok fakire verebilir.

Ziyafet: Ziyafet vermek veya ziyafete davet olunmak, nafile oruçları açmak hususunda bir özür sayılır. Bunun için kişi, sonradan kaza etmek üzere vereceği veya çağrıldığı bir ziyafetten dolayı nafile olarak tutmuş olduğu orucunu açabilir.

Yolculuk veya hastalık özrü ile Ramazan-ı Şerif orucunu tutmamış olan kimse, daha bunları kazaya müsait bir vakit bulmadan vefat etse, üzerine kaza etmesi ve fidye vermesi lazım gelmez. Şu kadar var ki fidye verilmesini vasiyet etse malının üçte birinden verilmesi icap eder.

Yolculuk veya hastalık sebebiyle Ramazan-ı Şerif orucunu tutmamış olan kimse, bunu tamamen veya kısmen kaza edebilecek bir müddet bulmuş olduğu halde kaza etmeden vefat edecek olsa, -eğer malı var ise- kazası icap eden her gün için bir fidye verilmesini vasiyet etmesi lazım gelir. Bu fidye, malının üçte birinden fakirlere verilir.

Fidye, fakir bir kimsenin sabahlı ve akşamlı bir günlük yiyeceğidir ki bir sadaka-i fitre (fitreye) denktir.

Ramazan-ı Şerif orucunu makbul bir özrü olmadığı tutmayan kimse üzerine de -malı var ise- ölünce fidye verilmesini vasiyet etmesi icap eder. Velew ki kaza edecek vakit bulamamış olsun. Çünkü mümkün olan edayı terk etmiştir. Vasiyet bulunmadığı takdirde fidyeyi varislerinin vermesi lazım gelmez. İsterlerse kendi mallarından bir teberru olarak verebilirler. Varisler veya başkaları ölü namına orucu kaza edemezler. Bu gibi bedeni ibadetlerde vekâlet yoktur. Şu kadar vardır ki kendileri için tuttukları oruçların sevabını ölüye bağışlayabilirler.

İmam Şafii'ye göre, böyle bir kimsenin terekesi (öldükten sonra bıraktığı şeyleri)nin tamamından -vasiyet etmiş olsun, olmasın- kazaya kalmış oruçlarının fidyesi verilir. Böyle bir kimse namına velisi oruç tutabilir.

Tutulamayan oruçlardan dolayı fidye verilmesi, Ramazan-ı Şerif orucuyla bunun kazasına ve nezir oruçlarına mahsustur. Yemin ve katil kefaretləri için lazım gelen oruçları tutmaktan aciz kalan kimsenin daha hayatta iken fidye vermesi caiz değildir. Fakat bunun için vasiyet etmesi caizdir.

Çocuklara nazaran oruç, namaz gibidir. Binaenaleyh on yaşında bulunan bir çocuğa oruç tutması tavsiye olunur. Mamafih tutmazsa kazası lazım gelmez. Çocuğun oruca gücü yetmelidir. Oruçtan zarar göreceğ bir çocuğa, 'Oruç tut' diye emredilmez.

Oruç için niyet gereklidir. Herhangi bir oruca kalp ile niyet yeterlidir. Oruç için sahura kalkılması da bir niyettir. Niyetin dil ile yapılması daha da güzeldir.

"İnşallah, yarın için oruç tutmaya niyet ettim" diye yapılan bir niyet de geçerlidir.

Bir kadın henüz âdet içinde iken geceleyin oruca niyet edip fecirden önce temizlenecek olsa orucu sahih olur.

Ramazan orucunun maddi ve manevi birçok faydası vardır.

İnsan vücudundaki güzel değişimler ve gelişimler oruç sayesinde olur. Bedene taze kan, taze can gelir. Bunun için oruç tutanlar, daima sağlıklı yaşamaya nail olurlar. Zaten Yüce Allah'ın her emrinde olduğu gibi oruç emrinde de faydalar ve hikmetler çoktur.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyurdular:

"Âdemoğlunun yaptığı her amel (sevabı) on mislinden yedi yüze kadar katlanır. Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor:

-Ancak oruç hariç. Çünkü oruç benim içindir ve onun mükâfatını ancak ben veririm. Zira oruç tutan benim için şehvetini, yemesini içmesini terk eder."

Oruç cehenneme karşı kalkandır.

Oruçlu için iki ferah (sevinç) vardır. Biri, iftar yaptığı zamanda, diğeri de Rabb'ine kavuştuğu zamandır.

Oruçlunun ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha güzeldir.

نَوْمُ الصَّائِمِ عِبَادَةٌ وَصُمَّتُهُ تَسْبِيحٌ وَعَمَلُهُ مُضَاعَفٌ وَدُعَاؤُهُ
مُسْتَجَابٌ وَذَنْبُهُ مَغْفُورٌ *

“Oruçlunun uykusu ibadet, susması tesbih, ameli kat kat mükâfata layık, duası makbul ve günahı da bağışlanmıştır.”

“Oruç ve Kur’an kıyamet günü kula şefaath edecekler. Oruç diyecektir ki:

-Ey Rabbim! Ben onu yemekten ve şehvi arzulardan gündüzleri aldım. Ona şefaati kabul buyur. Kur’an da diyecek ki:

-Ey Rabbim! Ben onu geceleri uykudan aldım. Ona şefaati kabul buyur.

Ve şefaathleri kabul buyurulur.”²⁸⁵

صُومُوا فَإِنَّ الصَّيَّامَ جُنَّةٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ بَوَائِقِ الدَّهْرِ *

“Oruç tutun! Şüphesiz oruç, cehennem ateşine, dünyanın kötülüklerine ve musibetlerine karşı kalkandır.”²⁸⁶

Oruç sadece yemek, içmek ve orucu bozan şeyleri terk etmekten ibaret değildir. Resûlullah Efendimiz (s.a.v.):

“Nice oruçlar vardır ki ona orucundan kalan sadece açlığı ve susuzludur” buyurmuşlardır.

Muhakkak her azanın oruçta bir hissesi vardır. Bütün azaları, Allah’ın hoş görmediği amellerden sakındırmak lazımdır.

Gözün orucu, onu harama bakmaktan korumaktır. Hadis-i Şerif’te; “Harama bakmak, İblis’in zehirli oklarından bir oktur.

285 Tergib ve’t-Terhib: 2/84

286 Camiü’s-Sağir: 2/39

Kim gözünü harama bakmaktan men eder, tutarsa Allah onun kalbine lezzetini hissedeceğini iman verir” buyurulmuştur.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ *

“Kim yalan söylemeyi ve yalanla iş yapmayı bırakmazsa, Allah o kimsenin yemesini, içmesini bırakmasına değer vermez.”²⁸⁷

Oruçlu diline sahip olmalıdır. Dilin orucu, onu faydasız sözden men etmek, tutmak ve sadece faydalı yerlerde kullanmaktır.

Kulağın orucu, onu gıybet gibi Allah'ın haram kıldıklarını dinlemekten tutmaktır. Zira dinleyen, günahla söyleyene ortaktır.

Elin orucu, haramı tutmamak; ayağın orucu, harama gitmemektir. Hâsılı bütün bedeni dinin hoş görmediği şeylerden uzak tutmaktır.

Oruçtan maksat, nefsin şehvetini kırmaktır. Böyle olunca oruçlunun iftarda ve sahurda aşırı yemesi, diğer zamanlarda iki defada yediğini bir defada yemesi doğru olmaz. Oruçlu gündüz işinin ağırlığına göre işine ve ibadetine yetecek, kuvvet verecek kadar yemelidir.

Oruçlu kimse fena sözlerden sakınacağı gibi kendine fena söyleyenlere veya kavga edenlere karşı da ‘Ben oruçluyum’ demesini Peygamberimiz (s.a.v.) tavsiyede buyurur.

Oruçlu olan kimse eğer unutarak bir şey yer veya içer yahut cinsel ilişkide bulunursa oruç bozulmaz. Bu hüküm: “Kim ki oruçlu iken unutup bir şey yer veya içerse (sakın) orucunu (bozmayıp) tamamlasın. Çünkü Allah (c.c.) ona yedirmiş, içirmiştir” hadisine dayanır. Çünkü bu hadiste, unutarak yiyip içmekle orucun bozulmadığı sabit olunca buna kıyasen unutarak

cinsel ilişkide bulunmakla da bozulmaması lazım gelir. Bu hükmünde farz ile sünnet olan oruçlar arasında fark yoktur. Çünkü Hadis'te ayırım yapılmamıştır.

Uykuda ihtilam olan kimsenin orucu bozulmaz. Zira Peygamber (s.a.v.) Efendimiz: “Üç şey kişinin orucunu bozmaz; kusmak, kan aldırma ve ihtilam olmak” diye buyurmuşlardır. Çünkü ihtilamda kadına dokunulmadığı için ihtilam cinsel ilişki değildir. (Eğer kişi şehvetle bir kadına bakıp da inzal olursa, yine böyledir.) Çünkü bu da cinsel ilişki değildir. Vücuda yağ sürmekle de oruç bozulmaz. Zira vücuda yağ sürmede orucu bozacak bir durum yoktur. Aynı sebebe ve yukarıda geçen hadise binaen kan aldırma ve gözlere süreme çekmekle de oruç bozulmaz. Çünkü göz ile beyin arasında geçit yoktur.

Boğaza kaçan yağmur ve kar taneleri hakkında ise ihtilaf edilmiştir. En sahihi şudur ki kar ve yağmur tanelerinin boğaza kaçması ile oruç bozulur. Çünkü üstü kapalı bir yere girmekle kar ve yağmurdan korunmak mümkündür.

Dişleri arasında kalan yemek kırıntısını yutan kimsenin orucu, eğer kırıntı büyükse bozulur, küçükse bozulmaz. Küçük kalıntılardan sakınmak mümkün olmadığı için dişlerin kiri hükmünde olup tükürük gibi yutulması ile oruç bozulmaz. Fakat büyük kırıntılar çoğunlukla dişlerin arasında kalmadığı için yutulmaları orucu bozar. Nohut tanesi kadar olan kırıntı büyük, nohuttan küçük olan kırıntı ise küçük sayılır.²⁸⁸

Vücudun derisinden içeriye nüfuz eden şeyler orucu bozamaz. Mesela vücuda sürülen bir yağ veya yıkanılıp içeriye soğukluğu geçen bir su orucu bozamaz. Yine, göze dökülen bir ilaç –boğazda hissedilse bile- orucu bozamaz. Göze sürülen bir sürmenin izi ve rengi tükürükte görülse de böyledir.

Oruçlunun ağzından başka, vücudunun herhangi bir kısmından içerisinde kaybolacak surette tamamen girdiği bir şey

288 El-Hidaye: 263

veya başkası tarafından girdirilip vücuda faydalı olan herhangi bir şey orucu bozar.

Bir kimsenin herhangi bir uzvuna kendisi tarafından saplanıp vücutta tamamen kaybolan odun ve demir parçası ve benzeri bir şey orucu bozar. Fakat böyle bir şeyin bir ucu dışarıda kalmış olursa, orucu bozmaz. Kısmen içeriye sokulmuş olan bir süngü, bir odun parçası gibi.

Yine, içeriye boşluğa veya dimağa kadar uzayan derin bir yaraya konulan yaş bir ilaç, içeriye veya dimağa kadar geçince İmam-ı Azam'a göre orucu bozar, kazayı gerektirir. Bir şey tabi yoldan içeriye gitmedikçe oruç bozulmaz. Yani dışarıdaki bir yaraya konulan ilaç, boşluğa kadar gitse de orucu bozmaz. Vücudun derisini yırtarak içeriye gidip kaybolan bir demir, bir kurşun parçası hakkında da hüküm böyledir. Buna göre iğne ile de orucun bozulmaması gerekir.

Kadının, çocuğu için yemekleri çiğnemesi de eğer başka imkân varsa aynı sebebe binaen mekruhtur. Fakat eğer başka imkân bulunmazsa çocuğun korunması için sakıncası yoktur. Nitekim çocuğun annesi, çocuğun hayatını korumak için gerektiğinde oruç dahi tutmayabilir. Sakız çiğnemek de mekruhtur. Zira kişinin hem orucunu bozulma tehlikesine sokar hem de kişinin oruçlu olmadığı zannını doğurur.

Herhangi bir şeyi ağızına koyup tadına bakan kimsenin orucu bozulmaz. Fakat bu mekruhtur. Çünkü oruç, herhangi bir şeyin kafa veya karın boşluğuna girmesiyle bozulur. Mekruh olmasının sebebi ise orucun bozulmasına yol açabilmesi ihtimalindendir.

Oruçlu kimsenin istincada (büyük abdest temizliğinde) ve abdest alırken ağızına, burnuna su verirken aşırı gitmemesi, fazla su doldurup taşıması mekruhtur.

Oruçlu kimsenin cünup olarak sabahlaması veya gündüzün uyuyup ihtilam olması orucuna zarar vermez. Fakat mümkün olduğu halde geceleyin yıkanmamak mekruhtur.

Kendisine güvenemeyen bir oruçlunun zevcesini öpmesi ve okşaması mehruttur. Oruçlu kimsenin zevcesi ile çıplak oldukları halde boyun boyuna sarılmaları kendine güvensin veya güvenmesin, her halde mekruhtur.

İnsanın her durumda orucunu koruması ve tehlikeye mahâl vermemesi esastır.

Peygamber (s.a.v.) Efendimiz, şöyle buyurmuştur.

“Allah-u Teâlâ şu altı şeyi size çirkin görür:

1-Namazda lüzumsuz hareketler,

2-Sadakayı başa kakmak,

3-Orucu tehlikeye düşürecek davranışlar,

4-Kabristanda gülmek,

5-Cünup olarak mescide girmek,

6-Başkasının evini gözetlemek.”²⁸⁹

Oruç ibadetine çocukları bile küçüklikten alıştırmak gerekir. Onlar büyüyünce zahmet çekmemiş olurlar.

Rubeyyi binti Muavviz (r.a.) şöyle anlatır:

“Biz Aşure orucu tutardık. Çocuklarımıza da tuttururduk. Mescide gider, çocuklara yünden oyuncaklar yapardık. Onlardan biri yiyecek için ağladığında bu oyuncakı ona verir ve iftar vaktine kadar beklemesini sağlardık.”²⁹⁰

Çocukları alıştırmak gerek.

Oruç, diğer ibadetler gibi ahirette mümini kurtaracak olan amellerdendir.

Abdurrahman bin Semura (r.a.) şöyle anlatır:

Bir gün biz mescitte iken Resûlullah (s.a.v.) çıkageldi. ‘Gece beni hayrete düşüren şeyler gördüm’ buyurdu ve anlattı:

“Bir adam gördüm, kendisini azap melekleri kuşatmışlardı. Abdesti gelip onu bu durumdan kurtardı.

289 Camiü’s-Sağır: 1/62

290 Müslim, Sıyam: 136

Benim ümmetimden bir başka adam gördüm, halka halka oturmuş olan nebilerin yanına oturmak istiyor, onlar da onu kovuyorlardı. Cenâbetten gusletmesi geldi, elinden tuttu ve onu benim yanıma oturttu.

Benim ümmetimden kabir azabına duçar olmuş bir başka adam gördüm. Namazı geldi, onu bu durumdan kurtardı.

Benim ümmetimden, kendisini şeytanlar kuşatmış birini gördüm. Allah (c.c.)'ı zikir etmesi geldi, onu bu şeytanların elinden kurtardı.

Ümmetimden, çok susamış birini gördüm. Ramazan orucu gelip onu suladı.

Ümmetimden karanlıklar içinde kalmış, sağından, solundan, arkasından, altından, üstünden ve önünden karanlıklar kuşatmış birini gördüm. Haccı geldi, onu kurtardı.

Ümmetimden Azrail (a.s.) eline düşmüş birini gördüm. Ana babasına iyiliği geldi, onu kurtardı.

Bir başka ümmetimi gördüm; müminlerle konuşmak istiyor, onlar yüz çeviriyorlar, onunla konuşmuyorlar. Sıla-i rahimi geldi, 'Bu akrabalarına gelir gider sıla-i rahime önem verirdi' deyince onunla konuşmaya başladılar.

Cehennem ateşinin alevlerinden korunmaya çalışan birini gördüm. Sadakası geldi; başına gölge, ateşe perde oldu ve onu kurtardı.

Bir adam gördüm, azap melekleri götürmek istiyordu. Doğruyu emredip kötülüklerden sakındırması geldi, onu kurtardı.

Cehenneme atılmak üzere olan birini gördüm. Dünyada Allah (c.c.) korkusundan akıttığı gözyaşları gelip kurtardı.

Kitabı sol elinden verilmek üzere olan birini gördüm. Dünyada iken sahip olduğu Allah (c.c.) korkusu geldi, kurtardı.

Ümmetlerimden mizanı hafif gelen birini gördüm. Küçükken ölen yavruları geldiler, mizanını ağırlaştırdılar.

Cehennemnin kenarına getirilmiş bir ümmetimi gördüm. Allah (c.c.) korkusuyla ürpermesi geldi, kurtardı.

Mahşerin dehşetinden, peltenin titrediği gibi titreyen birini gördüm. Hüsnü zannı geldi, titremesini durdurdu.

Ümmetimden birini gördüm; sırat üzerinde tökezliyor, bir adım atıyor yine tökezliyordu. Benim için getirdiği salât ve selamlar geldi ve kurtardı. Sıratı salimen geçmesini sağladı.

Benim ümmetimden birini gördüm; cennetin kapısına gelmiş kapılar yüzüne kapanıyor, içeri girmek istiyor ama giremiyordu. Şehadet kelimesi geldi, elinden tuttu ve cennetin kapısını açıp o ümmetimi cennete koydu.”²⁹¹

Oruç tutmak, vücudun sıhhati için çok önemlidir. Zekât veren malını kirden koruduğu gibi, oruç tutan da vücudunun zekâtını ödemiş olur. Oruç tutan vücut; adeta bakıma giren bir makine gibidir. İç organları saran yağlar erir, vücudun zindeliği ve direnme gücü artar. Mide, böbrek, kalp ve karaciğer sindirimle de vazifelidir. Oruçlu iken birkaç saat istirahat eder, gıda depolama işine ara verir. Mide de bir müddet dinlenir. Kan hacmi de azaldığı için tansiyon düşerek kalp rahatlar. Damar sertliğine çok faydalıdır. Böyle rahatsızlığı olanlar, Ramazan ayından başka zamanlarda da oruç tutmalıdır. Oruç ile insanın, güçlü bir irade kuvveti kazanacağı şüphesizdir. Bu sebepler; sigara, alkol ve uyuşturucu gibi alışkanlıklardan oruç vesilesiyle kurtulma pekâlâ mümkündür. Oruç, vücuttaki karbonhidrat, protein ve bilhassa yağ depolarının harekete geçirilmesini sağlar. Oruç sayesinde aşırı madde süzmekten kurtulan böbrekler, ciddi bir revizyona girerek dinlenme ve yenilenme imkânı bulurlar.

Çok yiyen çok uyur, çok uyuyan da vakti boşa geçmiştir olur. Ayrıca, sert ve katı kalpli olur. Her zaman tok olan şefkatsiz ve merhametsiz olur. Az yiyen sıhhatli olur ve masrafı da az olur.

291 Camiü's-Sağir: 1/91

Orucun sabır, şükür, nefis terbiyesi gibi diğer ibadetlerle de irtibatı vardır.

Oruç, vücudun değişik boşluklarında birikmiş toksinlerin, yıllar önce kullandığımız ilaçların ve aldığımız gıdalarla birlikte vücudumuzda birikmiş ağır metallerin çözülmesinde en etkin yoldur.

Fazla yemek sonrası görülen ağırlık ve uyuşukluk, meydana gelmiş toksinlerin kan dolaşımına geçerek vücudu olumsuz yönde etkilemesinin ve dolaşımdaki kanın vücudumuzdaki dengeli dağılımın bozulmasının bir sonucu olarak ortaya çıkar. Bu durum aynı zamanda şeker intoleransı için de bir gösterge olabilir. Fazla ve gereksiz yenen yemeğin ardından, hareketsiz ve durağan yaşamın bir kalıntısı olarak vücudumuzda toksinleri biriktirmeye devam ederiz.

Bağıışıklık sistemi zayıflamış ve sık sık hasta olan insanlar, hastalık süresi boyunca iştahlarının azalması ve yemekten uzaklaşmalarının sebebini açıklayamazlar. Oysa tüm canlılarda bu tavır, ortak bir davranış haline gelmiştir.

Bunun amacı, vücutta birikmiş ve dolaşıma geçerek insanın kendisini kötü hissetmesini sağlayan toksinlerden kurtulmaya yöneliktir. Bu, tüm canlılarda görülür. Bilinçli yapılan bir davranış olmasa da vücudun kendi otomatizması ile gerçekleşen doğal bir savunma mekanizmasıdır.

Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu kararlarına göre bazı sorular ve cevapları şöyledir:

*** Şeker hastalarının uyguladıkları insülin iğnesi orucu bozar mı?**

İğnenin orucu bozup bozmayacağı, kullanılış amacına göre değerlendirilebilir. Gıda ve keyif verici olmayan enjeksiyonlar, yemek ve içmek anlamına gelmediklerinden orucu bozmazlar. Ancak gıda ve/veya keyif verici enjeksiyonlar, orucu bozar.

Şeker hastalarının kullandıkları insülin iğnesi bu nitelikte olmadığı için orucu bozmaz.

*** Endoskopi, kolonoskopi yaptırmak, makat ve ferçten ultrason çektirmek orucu bozar mı?**

Endoskopi ve kolonoskopi yaptırmak, makat veya ferçten ultrason çektirmek; yeme, içme anlamına gelmemekle birlikte, çoğunlukla cihaz içinden su verildiği için oruç bozulur. Ancak söz konusu işlemlerde cihazların kullanımı sırasında sistemine su, yağ ve benzeri gıda özelliği taşıyan bir madde girmemesi durumunda endoskopi, kolonoskopi yaptırmak, makat veya ferçten ultrason çektirmek orucu bozmaz.

*** Kulak damlası ve kulağın yıkattırılması orucu bozar mı?**

Kulak ile boğaz arasında da bir kanal bulunmaktadır. Ancak kulak zarı, bu kanalı tıkadığından su veya ilaç boğaza ulaşmaz. Bu nedenle kulağa damlatılan ilaç veya kulağın yıkattırılması orucu bozmaz. Kulak zarında delik bulunsa bile, kulağa damlatılan ilaç kulak içerisinde emileceği için ilaç ya mideye hiç ulaşmayacak ya da çok azı ulaşacaktır. Daha önce de belirtildiği gibi, bu miktar oruçta affedilmiştir. Ancak kulak zarının delik olması durumunda, kulak yıkattırılırken suyun mideye ulaşması mümkündür. Bu itibarla, orucu bozacak kadar suyun mideye ulaşması halinde oruç bozulur.

*** Hemodiyaliz ve diyaliz uygulamalarında oruç bozulur mu?**

Böbrek yetmezliği hastalarına uygulanan diyaliz, periton diyalizi ve hemodiyaliz olmak üzere iki çeşittir. Hastaya herhangi bir sıvı maddesi verilmeden gerçekleştirilen hemodiyalizde oruç

bozulmaz. Diğer diyaliz çeşitlerinde ise vücuda gıda içerikli sıvı verildiği için oruç bozulur.

*** Merhem ve ilaçlı bant kullanmak orucu bozar mı?**

Deri üzerindeki gözenekler ve deri altındaki kılcal damarlar yoluyla vücuda sürülen yağ, merhem ve benzeri şeyler emilerek kana karışmaktadır. Ancak cildin bu emişi, çok az ve yavaş olmaktadır. Diğer taraftan bu, yeme içme anlamına da gelmemektedir. Bu itibarla, deri üzerine sürülen merhem, yapıştırılan ilaçlı bantlar orucu bozmaz.

*** Damardan verilen radyoaktif madde orucu bozar mı?**

Bazı hastalıkların teşhisi amacıyla hastalara damar yoluyla besleyici niteliği olmayan radyoaktif maddenin verilmesi orucu bozmaz. Bu şekilde verilen söz konusu madde, besleyici ve vücudu kuvvetlendirici mahiyet taşımamaktadır.

*** Göz damlası orucu bozar mı?**

Uzman göz doktorlarından alınan bilgilere göre, göze damlatılan ilaç miktar olarak çok az (1 mililitrenin 1/20'si olan 50 mikrolitre) olup bunun bir kısmı gözün kırılmasıyla dışarıya atılmakta, bir kısmı gözde, göz ile burun boşluğunu birleştiren kanallarda ve mukozasında mesamat yolu ile emilerek vücuda alınmaktadır. Damlanın yok denilebilecek kadar çok az bir kısmının, sindirim kanalına ulaşma ihtimali bulunmaktadır. Bu bilgiler değerlendirildiğinde, göz damlası orucu bozmaz.

*** Kalp hastalarının dilaltına koydukları hap orucu bozar mı?**

Bazı kalp rahatsızlıklarında dilaltına konulan hap, doğrudan ağız dokusu tarafından emilip kana karışarak kalp krizini

önlemektedir. Söz konusu hap ağız içinde emilip yok olduğundan mideye bir şey ulaşmamaktadır. Bu itibarla, dilaltı hapi kullanmak orucu bozmaz.

*** Diş fırçalamak orucu bozar mı?**

Boğaza su kaçırmadan ağız su ile çalkalamak orucu bozmadığı gibi diş fırçalamakla da oruç bozulmaz. Bununla birlikte, diş macununun, misvak parçalarının ve suyun boğaza kaçması halinde oruç bozulur. Orucun bozulma ihtimali dikkate alınarak, dişlerin imsaktan önce ve iftardan sonra fırçalanması uygun olur.

*** Denize girmekle oruç bozulur mu?**

Ağız ve burundan su kaçırmamak kaydıyla denize girmekle oruç bozulmaz. Fakat denize giren kimse, yüzme esnasında gelen dalgalar karşısında veya başka bir şekilde su yutabilir. Bu itibarla oruçlu iken denize girmekten kaçınılmalıdır.

*** Oruca niyetlenen bir hanım gün içinde adet görmeye başlarsa ne yapmalıdır?**

Kadınlar ay hali (hayız) ve lohusalık (nifas) deniler özel hallerinde namaz kılmazlar, oruç tutmazlar. Daha sonra tutamadıkları oruçlarını kaza ederler. Oruca niyetlenen bir bayan, gün içerisinde adet görmeye başlarsa orucunu bozar, temizlenince bu günün orucunu da kaza eder. Akşama kadar sanki oruçlu imiş gibi davranıp yeme içmeyi terk etmesi doğru değildir.

*** Hanımlarlar gebelik dönemlerinde oruç tutabilirler mi?**

Ramazan orucunu tutmamak için geçerli mazeretlerden biri de gebelik veya çocuk emzirmektir. Gebe veya emzikli olan kadınlar, kendilerine yahut çocuklarına bir zarar gelmesinden

korkmaları halinde oruç tutmayabilirler. Hamilelik ve çocuk emzirme gibi meşru sebeplerle oruç tutamayan hanımlar, tutamadıkları bu oruçlarını şartların elverişli olduğu başka zamanlarda kaza ederler.

*** Uzman bir doktorun oruç tutmamasını önerdiği kimse ne yapmalıdır?**

Uzman doktorların oruç tutmasının sağlık açısından zararlı olacağı teşhisini koyduğu bir hasta Ramazanda oruç tutmayabilir. Şayet hastalığı geçici ise tutmadığı oruçlarını iyileşince kaza eder. Hastalığı kalıcı ise tutamadığı oruçlar için fidye verir. Oruç tutmaya gücü yetmeyen yaşlılar ile iyileşme ümidi olmayan hastalar, ileride tutabilecek duruma gelirse fidyelerini vermiş bile olsalar tutamadıkları oruçları kaza etmeleri gerekir. Önceden verdikleri fidyelerin hükmü kalmaz, bunlar nafile bağış sayılır.

*** Burun damlası orucu bozar mı?**

Tedavi amacıyla buruna damlatılan ilacın bir damlası yaklaşık 0,06 cm³'tür. Bunun bir kısmı da burun çeperleri tarafından emilmekte, çok az bir kısmı mideye ulaşmaktadır. Bu da mazmazada (ağzı su ile çalkalama) olduğu gibi affedilen miktar kapsamında değerlendirilebilir.

*** Oruçlu iken kan vermek ve vücuda kan almak orucu bozar mı?**

Kan vermenin orucu bozup bozmaması ile ilgili olarak birbirine zıt iki rivayet vardır. Bunlardan birine göre Hz. Peygamber (s.a.v.) 'Hacamat yapanın ve yaptıranın (vücuttan tedavi maksadıyla kan alanın ve aynı amaçla vücuttan kan aldırmanın) orucu bozulur.' (Ebu Davud, Savm: 28) buyurmuştur. Öte yandan Resûlullah'ın (s.a.v.) oruçlu iken hacamat yaptırdığı rivayet

edilmiştir. (Buhari, Savm: 32) Bu iki Hadis'i birlikte değerlendiren bilginlerin çoğu, birinci Hadis'i 'Hacamat yapanın kanı, özel alet ile emerken ağzına kaçırabileceği, hacamat yaptıran ise kan verdiği için zayıf düşerek hasta olabileceği için oruçları bozulma tehlikesi ile karşı karşıya kalır' şeklinde yorumlamış ve ikinci Hadis'i esas alarak kan vermenin orucu bozmayacağı sonucuna varmışlardır. Buna göre Ramazanda oruçlu iken kan verenin orucu bozulmaz. Vücuda kan almak ise beslenme, gıda alma kapsamına girdiği için orucu bozar.

BÜTÜN UZUVLARA ORUÇ

Oruç sadece yemek, içmek ve orucu bozan şeyleri terk etmek-ten ibaret değildir. Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) ‘Nice oruçlular vardır ki ona orucundan kalan sadece açlığı ve susuzluğudur’ buyurmuşlardır.

Muhakkak her azanın oruçta bir hissesi vardır. Bütün azaları, Allah’ın hoş görmediği amellerden sakındırmak lazımdır.

Gözün orucu, onu harama bakmaktan men etmektir. “Harama bakmak İblis’in zehirli oklarından bir oktur. Kim gözünü harama bakmaktan men eder, tutarsa Allah onun kalbine lezzetini hissedeceği iman verir” buyurulmuştur.

Dilin orucu onu faydasız sözden men etmek, sadece faydalı yerde kullanmaktır.

Kulağın orucu onu gıybet gibi Allah’ın haram kıldıklarını dinlemekten alıkoymaktır. Zira dinleyen, günahta söyleyene ortaktır. Elin orucu haramı tutmamak, ayağın orucu harama gitmemektedir. Hâsılı bütün bedeni dinin hoş görmediği şeylerden uzak tutmak lazımdır.

Fudayl bin İyad diyor ki:

“Biz öyle kimselere yetiştik ki onlar oruçlarını, oruçlu ağızla gülmekten korurlardı ve şöyle derlerdi:

-Bu mübarek Ramazan ayı, hayırlara doğru koşma ayıdır. Yoksa gülmek, oynamak ve gaflette bulunmak ayı değildir.”

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ikaz buyurdular:

لَيْسَ الصَّيَامُ مِنَ الْأَكْلِ وَالشُّرْبِ إِنَّمَا الصَّيَامُ مِنَ اللَّغْوِ
وَالرَّفَثِ فَإِنْ سَابَّكَ أَحَدٌ أَوْ جَهِلَ عَلَيْكَ فَقُلْ: إِنِّي صَائِمٌ
إِنِّي صَائِمٌ *

“Gerçek oruç, yemeyi ve içmeyi terk etmek değildir. Asıl oruç, boş sözü ve hayâsızca konuşmayı terk etmektir. Oruçlu iken birisi sana söver veya kabalık ederse, şöyle de:

-Ben oruçluyum! Ben oruçluyum.”²⁹²

Hız. Ali Efendimiz (k.v.) Ramazan ayı girdiğinde bir konuşma yaparak şöyle demiştir:

“İyi dinleyiniz! Oruç yalnız yemekten ve içmekten korunmak değildir. Oruç, yalandan, dolandan ve küfürden de korunmaktır.”²⁹³

Bütün uzuvların oruçtan nasibi olması için müminin daima istikamet üzere olması gerekir. Sadece yemeden içmeden bir gün geçirmekle oruç tamam olmaz. Sevabı alınmaz. Her türlü olumsuzluklardan kaçınmak, fenalıklardan sakınmak, dili, gözü, kulağı ve bütün uzuvları oruç tutar gibi korumak ve kollamak gerekir.

Oruç sabır ayı olduğuna göre insan her şeye karşı sabırlı olacaktır. Sadece yemeğe, içmeye karşı sabırlı kalmayıp karşılaştığı kabalıklara, duyduğu saygısızlıklara karşı da hiddetlenmemeli ve karşılık vermemelidir. Aksi takdirde sadece açlık ve susuzluk çekmiş olur.

Resûl-ü Ekrem Efendimiz (s.a.v.) buyurdular:

رَبِّ قَائِمٍ حَظُّهُ مِنَ قِيَامِهِ السَّهْرِ وَرَبِّ صَائِمٍ حَظُّهُ مِنَ
صِيَامِهِ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ *

292 Camiü's-Sağır: 2/114

293 Hayatü's-Sahabe: 4/174

“Nice gece kalkıp ibadet yapanlar vardır ki bu kalkışlarından nasibi sadece uykusuz kalmaktır. Nice oruç tutanlar vardır ki, bu oruçtan nasipleri sadece aç ve susuz kalmaktır.”²⁹⁴

İnsan her uzvu ile ibadet halinde olmalıdır. Namazında ihlası, orucunda sabrı elden bırakmamalıdır. Tam ihlas ve samimiyetle hareket etmelidir. Orucunu aklından çıkarmamalıdır. Fena sözleri söylememeli ve kimseleri de çekiştirmemelidir.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ *

“Oruçlu iken yalan sözü ve yalan söze göre hareket etmeyi terk etmeyen kimsenin yemesini, içmesini terk etmesine Allah’ın ihtiyacı yoktur.”²⁹⁵

“Oruç, fenalıkları temizlemek, ortadan kaldırmak içindir. Oruç tutan kimse boş işlere başvurmaz. Fena sözler söylemez. Küfretmez, cahillik etmez. Hatta birisi gelip kavga çıkarmak istese dahi ona karşı:

-Ben oruçluyum! der.”²⁹⁶

Oruç bedenin olduğu kadar ruhun da ihtiyacıdır. Temiz bir ruh sahibi, iyi bir karakter oruçla kazanılır.

Ruh temizliğine önem verenin her zaman ibadet halinde olduğunu hadis-i şerif beyan eder:

الصَّائِمُ فِي عِبَادَةٍ مَا لَمْ يَغْتَبِ مُسْلِمًا أَوْ يُؤْذِهِ *

“Oruçlu, bir Müslümanı çekiştirmedikçe veya ona sıkıntı vermedikçe ibadet halindedir.”²⁹⁷

294 Camiü’s-Sağir: 2/18

295 Müsned: 2/452

296 Buhârî: 1/252

297 Camiü’s-Sağir: 2/41

Bazı âlimler, yemek ve içmenin orucu bozduğu gibi bazı günahların da orucu bozduğu fikrindedirler.²⁹⁸

Peygamberimiz (s.a.v.):

“Oruç, delik açılmayınca kadar sahihtir”²⁹⁹ buyurmuştur. Sahabe-i Kirâm sordular:

“Ya Resûlallah! Orucun deliği nasıl olur?” Resûl-ü Ekrem Efendimiz (s.a.v.) onlara cevap olarak şöyle buyurdular:

“Yalan ve gıybet.”

Hüccet-ül İslâm İmam-i Gazalî Hazretleri şöyle anlatır:

”Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) zamanında oruç tutan iki kadın akşama doğru açlık ve susuzluktan helak olacak vaziyete geldiler. Oruçlarını bozmak için müsaade almak üzere Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimize bir kişiyi gönderdiler. Peygamber Efendimiz bir bardak verdi ve onlara yediklerini bu bardağa çıkarmalarını yani kusmalarını söyle, diye buyurdu. Onlardan birisi safi kan ve et kusarak bardağı yarıya kadar doldurdu. Diğeri de aynı şekilde kusarak bardağı doldurdular.

Bu vaziyete herkes şaşmıştı. Peygamber (s.a.v.) Efendimiz:

-Bunlar, Allah-u Teâlâ'nın kendilerine helal kıldığı şeyden oruç tuttu. Fakat haram ettiği şey ile iftar ettiler. Birisi diğeri- nin yanına sokuldu ve halkın gıybetini yaptılar. İşte şu gördüğünüz, yedikleri insan etleridir, buyurdu.”³⁰⁰

Oruçlu insan dilini korumalıdır. Asla yalan, gıybet, iftira gibi fena sözleri söylememelidir. Bu gibi fena, fahiş sözler orucun sevabını alır, götürür. Bilhassa insanı en çok fenalığa götüren diline sahip olmak diğer fenalıkların da önüne bir set çekmektir. İnsan söyleyeceği söze, konuşacağı cümleye dikkat etmelidir. Hiç umulmadık bir söz sebebiyle insanın cehenneme düşeceği hadis-i şerifte bildirilmiştir:

298 Fethü'l-Bârî: 4/88

299 Darimî: 2/8

300 İhya-yı Ulûmiddin: 1/211

إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ يَنْزِلُ بِهَا فِي النَّارِ أَبْعَدَ مَا بَيْنَ
الْمُشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ *

“Şüphesiz ki kul, bazen öyle bir söz söyler ki o söz, kendisini cehennem ateşi içerisinde doğu ile batı arasından daha uzak bir derinliğe indiriverir.”³⁰¹

İnsanın fena söz söylememesi, gıybet etmemesi gibi bunları dinlemesi de doğru değildir. Kulağı da muhafaza etmek müminin görevidir. Konuşulması haram olan sözleri dinlemek de haramdır. Haram sözü dinlemenin, haram yemekle aynı seviyede olduğu ayet-i celîlede beyan buyrulur:

سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَّالُونَ لِلشُّخْتِ *

“Onlar yalanı dinleyenler, haram yiyenlerdir.”³⁰²

Ramazan orucunun farziyetini beyan eden ayet-i celîlede Yüce Allah, oruç sebebiyle insanın takvaya ulaşip korunacağını şöyle buyurur:

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ *

“Umulur ki korunursunuz.”³⁰³

Oruç ibadetiyle her türlü fenalıklardan kaçarak korunmak mümkündür.

301 Müsned: 2/236

302 Maide Sûresi: 42

303 Bakara Sûresi: 183

RAMAZAN SABRI ÖĞRETİR

İnsan hayatında her zaman gerekli olan sabır ve tahammül Ramazan ayı ile güzel bir denemeden geçirilir. Bundan dolayı oruç tutan insan sabrı daha güzel uygular, daha olgun bir şekilde tahammül gösterir. Hadis-i şerifte:

* الصَّيَّامُ نِصْفُ الصَّبْرِ

“Oruç sabrın yarısıdır.”³⁰⁴ buyurulmuştur.

Mübarek Ramazan ayında insanın tahammül ederek sabır gösterip yiyecekler önünde olduğu halde el uzatmaması büyük bir fedakârlıktır. Oruç sebebiyle mü'min yiyecek ve içeceklerle el uzatmadığı gibi her türlü fenalıktan ve fena sözden sakınarak sabır gösterecektir. Fenalıklara karşı bir kalkan olan oruç ile adeta silahlı asker gibi fenalıklara da karşı duracaktır.

* نِعَمَ صَلَاحِ الْمُمْ وَ مِنَ الصَّبْرِ وَالْدُّعَاءِ

“Sabır ve dua, müminin ne güzel silahıdır.”³⁰⁵

Peygamberimiz (s.a.v.) imanın olgunluğu konusunda en başta sabrı zikretmiştir. Şöyle buyururlar:

“İmanın zirvesi şu dört haslettir:

- 1-Allah'ın hükmüne karşı sabretmek,
- 2-Kadere rıza göstermek,

304 Tergib ve't-Terhib: 2/85

305 Muhtârü'l-Ehadis: 152

3-Tevekkülde samimi olmak,

4-Allah'a teslim olmak.”³⁰⁶

Her türlü faziletin, her türlü meziyetin başında hep sabır gelmektedir.

“Üç şey var ki kul onlarla dünya ve ahiretin iyiliklerini bulur:

1-Belaya sabır,

2-Kazaya rıza,

3-Rahat zamanında ise dua.”³⁰⁷

“Yardım sabırlıdır. Kurtuluş sıkıntı iledir. Zorlukla beraber kolaylık vardır.”³⁰⁸

İnsanın bir olay karşısında sabretmesinden başka yapacağı hiçbir durum yoktur. Olan olmuştur. Geri çevrilmesi mümkün değildir. Sabır göstermekten başka ne çaresi olabilir ki!

Allah Resûlü (s.a.v.) ne güzel hatırlatıyor:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مَا أَخَذَ وَلَهُ مَا أَعْطَى وَكُلَّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ
مُسَمًّى فَلَنْضَبِرْ وَالتَّخْتِيبُ *

“Şu bir muhakkak ki verdiği de Allah'ındır, aldığı da. Her şey O'nun katında, belli bir zamana bağlıdır. Sabret, ecrini alacağına inan.”³⁰⁹

Şair ne güzel söylemiş:

“Kim bulur zor ile

Maksuduna her zaman zafer

Gelir elbette zuhura

Ne ise hükm-i kader.”

Bir müzisyen de şöyle demiş:

“Hayat yolculuğuna hazırlanırken ilk hazırlanacak malzeme, kadere rızadır.”

306 Camiü's-Sağır: 2/15

307 Râmuzü'l-Ehadis: 263

308 Muhtârü'l-Ehadis: 153

309 Muhtârü'l-Ehadis: 41

TERAVİH NAMAZI

Teravih namazı, Ramazan ayına mahsus 20 rekât olan bir müekked sünnettir.

Teravih namazı hakkında Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyururlar:

“Allah-u Teâlâ, size Ramazan’ın orucunu farz kılmıştır. Ben de onun kıyamını, yani Ramazan gecelerindeki teravih namazını sünnet kıldım. Eğer bir kimse, imanlı bir gönülle ve sevabına ermek emeliyle Ramazan orucunu tutar ve teravih namazını kıalarsa (kul hakları ve borçları hariç) anasından doğduğu gün gibi günahlarından kurtulur.”³¹⁰

Gündüzlerini oruç ibadetiyle güzelleştiren müminler, gecelerini de teravih namazı kılmak suretiyle devamlı ibadet sevabı kazanmış olurlar. Bu namaza Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ile 4 halifesi devam etmişlerdir. Teravihin cemaatle kılınması da sünnet-i kifayedir. Mescitlerde teravih namazı cemaatle kılındığı halde bir özürlü olmaksızın cemaati terk edip bu namazı evinde kılan kimse, fazileti terk etmiş olur. Bu kimse evinde cemaatle kılsa cemaat sevabını alırsa da mescitteki cemaatin faziletine eremez. Çünkü mescitlerin fazileti daha fazladır.

Teravih namazını her iki rekâtta bir selam vererek 10 selam ile bitirmek daha faziletlidir. 4 rekâtta bir selam da verilebilir.

310 Müsned: 1/191

Teravih namazı, iki rekâtta bir selam verilince akşam namazının iki rekât sünneti gibi kılınır. 4 rekâtta bir selam verilince yatsı namazının 4 rekât sünneti gibi kılınır. Cemaatle kılındığı zaman, cemaat hem teravihe hem de imama uymaya niyet eder. İmam da kıraati aşikâre (sesli) okur.

Teravih namazında imamın güzel sesli olmasından ve hızlı okumasından ziyade okuyuşunun düzgün olmasına itibar edilmelidir.

Bir kimse, imam yatsı namazını kıldırıp teravihe başlamış olduğu sırada mescide gelse önce yatsı namazını kılar, sonra teravih için imama uyar. Teravih son bulunca noksan rekâtları tamamlar. Sonra da vitr namazını kendi başına kılar. Evlâ olan budur. Bununla beraber vitr namazını imam ile beraber kılıp sonra teravihi tamamlasa da caiz olur.

Teravih namazını imam ile kılmayan kimse, vitr namazını imam ile kılabilir.

İmam ve cemaat, yatsı namazını cemaatle kılmamış olursa yalnız teravih namazını cemaatle kılamazlar. Çünkü teravihin cemaati farzın cemaati tabidir.

Teravih –orucun değil- vaktin sünnetidir. Mazeretinden dolayı oruç tutamayanlar da teravihi kılmalıdır.

VAAZ VE NASİHAT DİNLEMEK

Her insanın nasihate ihtiyacı vardır. Dinin öğrenilmesi, hayatın düzene girmesi nasihate bağlıdır.

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ *

“Sen öğüt ver! Çünkü öğüt müminlere fayda verir.”³¹¹

İnsan gönlü öğüt ile beslenir. Nasihatle davranışlar düzeltilir.

Allah-u Teâlâ, her durumda peygamberine öğüt vermeyi emir buyurmuştur.

Peygamberimiz (s.a.v.) şu tavsiyede bulunmuşlardır:

اسْتَرْشِدُوا الْعَاقِلَ تَرْشِدُوا وَلَا تَعْصُوهُ فَتَنْدَمُوا *

“Akıllı kimseden nasihat isteyin ki doğru yolu bulasınız.

Onu dinlememezlik etmeyiniz ki pişman olmayasınız.”³¹²

Kalbin yumuşaması, merhamet ve iyiliklerle dolması için nasihat gereklidir.

Vaaz, öğüt ve nasihat dinin ve hayatın gereğidir. Bundan dolayı vaazı iyi dinlemek, nasihatlerden istifade etmek gerekir.

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

311 Zariyat Sûresi: 55

312 Camiü's-Sağir: 1/34

“Ey iman edenler! Cuma günü namaza çağırıldığı, (ezan okunduğu) zaman, hemen Allah’ı anmaya koşun ve alışverişi bırakın.

Eğer siz gerçeği anlayan kimseler iseniz elbette bu, sizin için daha hayırlıdır.”³¹³

Cuma ezanı okunduğunda camiye koşun ifadesi, ayaklarla koşmak değildir. Çünkü camiye vakar içinde gidilir. Sünnetle girilir.

Hasan-ı Basri Hazretleri şöyle demiştir:

“Vallahi bu, ayaklarla koşmak değildir. Çünkü Müslümanların, sekinet ve vakar olmaksızın namaza gelmeleri yasaklandı. Fakat bu kalben, niyetle ve huşu içinde koşmaktır.”³¹⁴

Bu ayeti izahın da Sabûnî de şunları söyler:

“Allah’ın zikre koşun ifadesinde şöyle bir nükte vardır:

Müslümanın Cuma namazına azim, gayret, ciddiyet ve istekle gitmesi icap eder. Çünkü say lafzı, ciddiyet ve azim ifade eder. Onun içindir ki Hasan-ı Basri şöyle der:

-Vallahi bu say, ayaklar üzerinde koşmak değildir. Bu, kalp ve niyetle koşmaktır.”³¹⁵

Kalp ve niyetle camiye gitmek, orada verilen vaazları samimiyetle dinlemek gerekir. Zaten bundan dolayıdır ki camiye Cuma günü ilk girenlerden olmak, kurban kesmenin sevabına erişmektedir.

Samimi niyetle camiye girmek, dışarıda ayakkabıların çıkarıldığı gibi dünyevi düşüncelerden sıyrılarak verilen vaazı dinlemek, faydalanmanın ilk şartıdır. Peşin bir hükümle, kafada yer eden fikirlerle vaaz dinleyen, anlatılanlardan istifade edemez. Orada manevi bir feyiz bulamaz.

Vaaz dinlemede de tam bir teslimiyet gerekir. Kendi fikirleriyle, kesin ve sabit görüşüyle vaaz dinleyenler o vaazdan hisse

313 Cuma Sûresi: 9

314 Tefsir-i Kurtubi: 18/103

315 Safvet-ül Tefasir: 3/382

alamayacakları gibi konuşanı da tenkit etmek gibi bir gaflete düşerler. Kendi görüşünü hedef alarak, kendi bildiğinin gerçek olduğu hayaline kapılarak dinlemek ancak itiraz meydana getirir.

Vaaz ve öğüt verenler, insanlara fayda vermek isteyen hizmetkârlardır. Vaazı öyle dinlemelidir.

*Bu sözler senin için
Hepsi senin iyiliğin
Sen öğüt dinlemezsen
Nerede kaldı erliğin?
İlaç bazen acıdır
Tedavi yapıcıdır.
Kalbi ile dinleyen
Nasihat alıcıdır.
Sözde kusur arama
O, merhemdir yarana.
Ne mutlu ki dünyada
Yaraları sarana.*

Kişi kendi eksikliğini başkası kadar göremez. Peygamber Efendimiz (s.a.v.), ‘Din nasihattir’ buyuruyor. Kimden gelirse gelsin nasihate açık olmalıyız. En azından bize yöneltilen farklı fikirleri düşünüp değerlendirmeliyiz. Atasözü, ‘El elin aynasıdır’ der. Nasihat almak da olgunluk ister. Ben her şeyi bilirim düşüncesindeki insanlar nasihat dinlemezler. İbn Abbas (r.a.), Hz. Ömer’in (r.a.) hutbe okuyacağını duyunca kilometrelerce öteden yürüyerek gelir ve minberin önüne otururdu. Onlar nasihate karşı bu derece iştiahlıydı. Dolayısıyla işlerinde başarılı oluyorlardı. İnsan bir meclis içinde yapılan ikazları üzerine almalı, kendisine uygulamalıdır. Eğer herhangi bir sohbette bir tavır eleştiriliyorsa o kötü halin kendisinde olup olmadığını düşünmelidir. Başkalarına kulak tıkamak, kibrin göstergesidir. Mü’min mü’minde gördüğü eksikliği, usulü, üslubu dairesinde

hatırlatmalıdır. Çünkü hakkı emretmek ve kötülükten sakındırmak müminin şiarıdır.

Eddy Fisher'in dediği gibi:

“Kendini sağlam bilen hastanın tedavisi olmaz.”

Vaaz dinleyen, öncelikle vaizin söylediklerine tam bir inanç göstermelidir. Vaaz veren, o kürsüde bulunan âlim, insanlara faydalı olmak için konuşur. O'nun dayanağı Kur'an-ı Kerim ve Peygamberimiz (s.a.v.)'in sözleridir. Vaiz dinde yetkili bir kişidir. Vaizin söyledikleri, dinleyenin anlayışına uymayabilir. O zaman insan kendi anlayışının yanlış olduğunu kabul etmelidir.

Her dinleyen kendi bilgisini bir tarafa bırakmalıdır. Yoksa işine gelen konuyu benimseyip benimsemediğine itiraz etmek Allah-u Teâlâ'ya ve Hz. Peygamber'e (s.a.v.) itiraz etmek gibidir.

İbn-i Ömer (r.a.) Peygamber (s.a.v.) Efendimizin şu hadis-i şerifini okumuştur:

“Birinizin hanımı, kendisinden mescide gitmek için izin isterse sakın men etmesin.”³¹⁶

İbn-i Ömer (r.a.) bunu söyleyince Vakıd adındaki oğlu babasına dedi ki:

“Bu takdirde onlar mescidi bir fesat yuvasına çevirirler.”

İbn-i Ömer (r.a.) hemen oğlunun göğsüne vurarak şöyle dedi:

“Ben sana Peygamber (s.a.v.)'den haber veriyorum. Sen hala hayır diyorsun.”³¹⁷

Vaize karşı kendi fikrini savunmak inançla bağdaşamaz.

Vaaz verenler, hutbe okuyanlar ve insanlara nasihatte bulunanlar, Allah'ın ayetlerini Resûlullah (s.a.v.) Efendimizin hadis-i şeriflerini beyan ederler. Sözleri ya Kur'an ayetlerine ya da Peygamberimizin (s.a.v.) mübarek sözlerine dayanır. Böylece hem görevlerini yaparlar. Hem de Peygamberimizin (s.a.v.) duasına mazhar olurlar.

316 Müsned: 2/43

317 Cem-ul Fevaid: 1/148 No: 1213

Abdullah ibn-i Abbas'tan şöyle rivayet olundu:

“Peygamber Efendimiz (s.a.v.):

-Allah'ım! Halifelerimize rahmet eyle, diye dua buyurdular.

-Ya Resûlullah! Halifeleriniz kimlerdir? diye sorduk.

-Onlar benden sonra gelen, benim hadislerimi ve sünnetimi rivayet eden ve insanlara öğreten kimselerdir, diye buyurdular.”

Malik bin Enes (r.a.) bir hadis-i şerif rivayet edeceği zaman abdest alır, yatağın üzerine oturur, sakalını tarar, vakar ve heybetle toplanır, sonra hadisi rivayet ederdi. Bu hal kendine sorulduğu zaman şöyle demişti:

“Resûlullah'ın (s.a.v.) hadis-i şerifine tazim ve hürmet etmeyi seviyorum. Abdestli olmadan, rivayet etmiyorum.”

Kendilerine nasihat edilenler de ilahi bir nimete erişmiş olurlar. Çünkü vaaz ve öğüt, Allah tarafından gelen bir hediyedir.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurdular:

“Hangi bir kul ki ona dini hakkında Allah tarafından bir meviza ve bir öğüt gelirse o Allah tarafından kendisine gönderilmiş bir nimet, bir lütuftur.

Onu kabul eder ve gereğini yerine getirirse ne güzel! Kabul etmezse günahının çoğalması ve Allah'ın gazabının çoğalması bakımından onun aleyhinde bir delil olur.”³¹⁸

Bir insan vaaz dinliyorsa, öğüt alıyorsa bu güzel bir nimettir. Allah'ın bir lütfudur. İnsan, bunu ilahi bir hediye olarak kabul etmeli ve samimiyetle dinlemelidir.

Hadis-i şerifte buyuruldu:

“Âlimleri karşılayan, beni karşılamış gibi olur.

Âlimleri ziyaret eden, beni ziyaret etmiş olur.

Âlimlerin meclisinde bulunan, benim meclisimde bulunmuş olur.

Benim meclisimde bulunan da sanki Rabbimin meclisinde bulunmuş gibi olur.”³¹⁹

İlim meclisinde, vaaz ve sohbet toplantılarında bulunan, sohbet edeni kendi fikriyle değerlendirmemeli. Vaizin ve sohbet edenin söylediklerini ölçü alarak kendi anlayışını düzeltmelidir.

Ölçü, dinleyenin görüşü olamaz. Dinin verdiği ölçü geçerlidir. O da yetkili olan vaiz veya hatibin söyledikleridir.

İnsan aklına göre hareket etmemeli, kendi aklına fazla güvenmemeli, noksan ilmine güvenip kıyasta bulunmamalıdır.

Hız. Ömer (r.a.) ne güzel ders veriyor:

“Ben aklıma göre hareket edecek olsaydım mestin üstünü değil altını mesh ederdim. Ama Resûlullah (s.a.v.) meshin üstünü mesh ettiği için öyle yapıyorum.”

Akıl, her şeyi doğru göstermez. Dinin her emrinde hikmetler faydalar ve ibadetler vardır.

Emir ve yasakların hikmetini her insan belki anlayamaz. Anlaması için de dinin yetkili saydığı ilim ehlinde öğrenmelidir.

Ziya Paşa şöyle der:

“Kimse idrak edemez âlemde

Kendi mahiyetini reyî ile.

Münferit vasıta-i rüyet iken

Göremez kendisini dâde bile.”

(Bu âlemde kimse kendini olduğu gibi göremez. Kendi kusur ve meziyetlerini kendi fikriyle takdir edemez. Bu sebeptendir ki,

-El elin aynasıdır, denir.

Görmez misin ki göz sırf görmeye mahsus bir uzuv iken kendi kendini göremez.)

Dünyayı gören göz, kendisini göremez. Kendi fikrini beğenen de başkalarının fikrinden faydalanamaz.

319 Ramus-el Ehadis: 403

Akıl ve din konusunda İmam-ı Azam ile Muhammed Bakır arasındaki olay çok güzel dersler verir.

İmam-ı Azam (r.a.), Hz. Hüseyin (r.a.)'ın torunu Muhammed Bakır (r.a.) ile Medine-i Münevvere'de karşılaştıkları zaman:

“Sen ceddin Resûlullah (s.a.v.)'ın hadis-i şeriflerine kıyas ile muhalefet ediyormuşsun?” demiş. İmam-ı Azam (r.a.)'da:

-Hayır Efendim! Allah (c.c.) korusun, bunu hiçbir zaman kabul edemem. Oturunuz da anlatayım. Ceddiniz hürmetine hepimiz sizlere saygı göstermeye mecburuz.” Muhammed Bakır (r.a.) oturunca, İmam-ı Azam (r.a.)'da karşısında diz çöküp oturarak şöyle demiştir:

“Acaba erkekler mi daha zayıftır, kadınlar mı?”

“Kadınlar” cevabını alınca:

“Mirasta hangisinin payı fazladır?” diye sordu.

“Erkeklerin” deyince:

“İşte ben, eğer kıyas ile hükmetmiş olsaydım, kadınların payını arttıırırdım” dedi. Daha sonra:

“Namaz mı daha faziletlidir, oruç mu?” diye sordu.

“Namaz daha faziletlidir” deyince:

“Eğer ben re'y ile hükmetsem hayızlı kadınlara namazı kaza etmeyi emrederdim, orucu değil” diye cevap verdi. Sona dedi ki:

“Bevl (idrar) mi daha pistir, yoksa meni mi? Muhammed Bakır (r.a.):

“Bevl daha pistir” deyince İmam-ı Azam (r.a.) şöyle dedi:

“Eğer ben re'ye uyanlardan olsaydım, meni sebebiyle değil bevl sebebiyle guslü gerekli kılardım. Ben Hadis-i Şeriflere aykırı görüş belirtmekten Allah'a sığınırım. Gayem Hz. Peygamber (s.a.v.)'in sözlerine hizmet etmektir.”

Bunun üzerine Muhammed Bakır (r.a.) yerinden kalkıp İmam-ı Azam (r.a.)'ın mübarek alnından öptü ve tebrik etti.

Dinleyenler, vaizlerin ve hatiplerin din konularında yetkili olduklarını unutmamalı ve hiçbir zaman benliğe kapılmamalıdır.

Ahmet er-Rufaî Hazretleri bir gün müridleriyle sohbet ederken insanın kendini beğenmesiyle ilgili bir soru soruldu. Şu cevabı verdi:

“İlminin fazla amelinin çok olmasıyla gurura kapılan kimse marifet sahibi değildir. Çünkü şeytan da pek fazla bilgiye sahipti. Mantık yürütmek suretiyle, ateşin topraktan daha hayırlı olduğunu iddia etti. Hâlbuki meleklerle hocalık yapıyordu. Sonunda kendi nefsinin üstün olduğunu iddia etti, kibirlendi. Böylece Allah-u Teâlâ’nın gazabına uğradı ve lanete müstehak oldu. Ebedi olarak rahmet dergâhından kovuldu.

Âlimlere karşı hürmetli olmalı, onların huzurunda edebi muhafaza etmeli ve az konuşmalıdır. Onların hizmetiyle şereflenmeyi büyük kazanç bilmelidir.”

İnsanlara nasihat edenler, vaaz ve öğüt verenler, muhabbet ehlidirler. İnsanlara şefkat ve sevgi besleyen faydalı kişilerdir.

Mevlânâ der ki:

“Nasihat muhabbetten kaynar.”

İnsanları sevmeyen onlarla neden ilgilensin ki? Bunun için nasihat edenlere tam bir bağlılık ve teslimiyet gerekir.

On beşinci asır mutasavvıf ve velilerinden Hacı Bayram Veli Hazretleri, birçok bilgin ve erenlerin de üstadıdır. Bunlardan biri de Fatih’in hocalarından Akşemseddin idi. Akşemseddin Hacı Bayram’a bağlanışından kısa bir zaman sonra zekâsı, anlayışı, kavrayışı, en önemlisi de şeyhine tam teslimiyeti sayesinde icazet aldı ve irşadla görevlendirildi.

Akşemseddin’in bu başarısı Hacı Bayram’ın diğer müridleri arasında kıskançlığa sebep oldu. Bunlardan biri Hacı Bayram’a sordu:

“Efendi Hazretleri, kırk yıldır talebeniz olanlar henüz halifeliğe, sizi temsile, layık görülmezken Akşemseddin’in kısa zamanda bu rütbeyle ulaşmasının sebebi ne ola?”

Hacı Bayram, gerek maddi gerekse manevi hayatta yükselmenin veya yerinde saymanın sebebini açıklarcasına cevap verdi:

“Bu köse, Akşemseddin, bizde ne gördü ve işittiyse hemen inandı ve teslim oldu. Sebep ve hikmetini sonra kendi kendine bulup, öğrendi. Kırk yıldır hizmetimizde bulunanlar ise bizde gördüklerinin ve duyduklarının önce sevap ve hikmetini öğrenip sonra inandı, teslim oldu. İşte aradaki fark budur!”

Mevlânâ Celâleddin Hazretleri şöyle bir hikmetten bahseder:

“Bedir Savaşında esir düşenler zincirlere bağlanmış olarak Medine’ye getiriliyordu. İnliyor ve ağlıyorlardı.

Peygamberimiz (s.a.v.) onlara baktı da güldü. Onlar birbirlerine:

-Görüyorsun ya! Bize bakıyor, bizim halimize gülüyor, seviniyor dediler.

Allah Resûlü (s.a.v.) onların içlerinden geçen bu sözü anladı ve buyurdu ki:

-Sizin esir oluşunuza gülmüyorum. Şunun için gülüyorum ki can gözüyle görüyorum. Bu topluluğu tutmuşum zincirlerle çeke çeke zorla cennete, Allah’ın rızahğına, ölümsüz gül bahçesine götürüyorum diye ağlayıp bağırıyorlar. İşte bu yüzden gülmem tutuyor.”³²⁰

Zincirlerle Medine’ye getirilen ağlaşan o esirler gerçekte, cennete zorla götürülmekte idiler. Zira onlar İslâm’ın güzelliklerini görüp gönül rahatlığı içinde Müslüman oldular. Böylece bir nevi zorla cennete götürülmüşlerdi.

Nitekim hadis-i şerifte buyuruldu:

“Allah-u Teâlâ zincirlerle zorla cennete sevk edilen bir kavme gülerek baktı.”³²¹

320 Fihi Ma Fih: 131

321 Tuhfet-ül Ahvezi: 3580

Âlimlerin sözlerine, vaizlerin nasihatlerine karşı çıkanlara bu sözler zincir etkisi yapar. Ama gönlünde ilim ve hikmete yer verenlere bu sözler bir nevi rehberlik eder. Onlara güzel-likler bahşeder.

Ziya Paşa şöyle söylemiş:

“Her an geçer her var göçer kalır Hakk

Sen hep Hakk’la beraber olmaya bak!”

İnsanların değişik fikirleri, siyasi ve sosyal görüşleri zamanla değişir, belki de kaybolur. O zaman insan yanıldığını anlar. Yaptıklarına pişmanlık duyar.

Bağlanılan, peşine gidilen insan siyasi bir ideolojinin körü körüne takipçisi olmamalıdır. Onun doğruluğu, kusursuzluğu kesin değildir. Hele siyasi ölçü, akı kara, karayı ak gösterecek bir ortama da sürükleyebilir. O halde her fikri din ölçüsüyle değerlendirmek ve ona göre davranmak gerekir. Zira tarihte insanları şaşırtan, yoldan çıkaran ve cehenneme götüren nice liderler olmuştur.

Din ölçüsüyle, Kur’an ayetleri ve hadis-i şerifler ışığında nasihat edenleri, kendi aklına, saplantısına göre tartanlar ilahi rahmetten uzaklaşma tehlikesiyle karşılaşır.

“Bunu ben kabul etmiyorum.”

“Benim kafama bu yatmıyor.” gibi düşünceler, benlikten ve yanlış yönlendirilmekten kaynaklanır. Unutmamalıdır ki, her insanın üstünde daha fazlası, daha âlimi, daha zekileri vardır.

Onların kafası nasıl almış? Binlerce, milyonlarca insanın kafası almış da o itiraz eden neden kabullenememiş?

En akıllı o mu?

O kabulsüzlüğün sebebi de bir şey bağlılığın insanı kör etmesidir.

Aşk ve samimiyetle dinlemek insana kazanç sağlar.

Merhum Amasyalı Ahmed Emri Yetkin “Söz”ünde şöyle der:

*“Kavline halk-ı cihân şevk ile etse ikbâl
 Her söziün onların indinde olur sihr-i helâl.
 Yok ise kalb-i muhatapta meyl-i temâm
 Şaşırsın, eğer olsan da belâgatta imam.
 Hutabâda olamaz zerre kadar hüsn-i beyân
 Kavline rağbetin olmazsa eğer, bâ dil-ü cân.
 Kâbil-i teşne dil olmazsa eğer nezdinde
 Zevk ü neşe arama, işte o dem kendinde.
 Müstemiler himemi vâizi eyler intâk
 Tazhar-ül hikmetü fi meclis-i ehl-il eşvâk
 Üzin-i vâiyedir, bâb-ı muallay-ı ulûm
 İşte bu vâsitanın sahibi olmaz mahrum.
 Emriyâ, sâkitin intakına oldu bâdi
 Kalb-i millete olan şevk-i şedid-ü şâdi.”*

(Halk, sözlerini dinlemeye yönelirse
 Her söziün onlara helâl bir sihir tesiri yapar.

Dinleyicinin kalbinde tam bir meyil ve arzı yoksa güzel söz söylemekte usta da olsan şaşırsın.

Dinleyici olarak senin candan istek ve arzun yoksa hatipler asla güzel konuşamazlar.

Dinleyici tam anlamıyla istekli; susuzun suya olan arzusu gibi istekle dolu olmazsa, hatip olarak kendinde zevk ve neşe arama.

Vaizi konuşturan, dinleyicilerin himmeti, arzu ve isteğidir. Zaten, hikmette istekli kimselerin meclisinde ortaya çıkar.

Yüksek ilimlerin giriş kapısı, belleyici kulaktır. Böyle dinleme ve bekleme vasıtasına sahip olan kişi ilimden ve öğrenmekten mahrum kalmaz.

Ey Emrî! Milletteki şiddetli istek ve arzu seni konuşmaya sevk etti.)

Allah Resûl’ü (s.a.v.) buyurdular:

“Dinleyin, sizden de dinlerler. Sizden dinleyenlerden de dinlerler. İnsanlara vaazı devam ettirin. Ve vaizi dinleyin. Bu, Allah’ın sevdiği dini en ziyade kuvvetlendiren bir husustur.”³²²

Dinleyenler, kârlı çıkarlar. Gerçekleri öğrenirler. Bilgi ve malumat sahibi olurlar. Malumat sahibi olan da konuştuğu zaman onu dinleyenler olur. Dinlemeyen, öğrenmeyen, anlatılanlardan istifade edemeyen insan konuştuğu zaman ne anlatacak?

Boş sözlerini dinleyen olur mu?

Vaizi dinlemeyi tavsiye eden Peygamberimiz (s.a.v.) insanın dinlemek suretiyle inanç yönüyle güçlü olacağını, din duygusunun güçleneceğini işaret buyurmuştur.

Cami veya sohbet yerine gelirken bir fikrin esiri olarak gelinmemeli. Peşin bir hüküm ile yönlendirilmiş olarak dinlememelidir. Her grubun, her liderin, her şeyhin söylediklerinde ölçü din değildir. Fikirleri şahsa göre değil, şeriate göre değerlendirmek lazımdır.

İnsan hisleriyle hareket etmemeli.

Rabbimiz (c.c.) uyarıyor:

“O en büyük felaket geldiği zaman, işte o gün insan neyin peşinde koştuğunu anlayacaktır. Cehennem de, görecek olanlara, apaçık bir biçimde gösterilecektir.

Azgınlık yapana ve dünya hayatını ahirete tercih edene gelince, hiç şüphesiz onun varacağı yer cehennem olacaktır.”³²³

İyi bir dinleyici olmak gerekir. Güzel konuşmak sanatı olduğu gibi güzel dinleme sanatı da vardır.

Sohbete hazır olmalı, gönül kapısı açık, fikir yapısı geniş bulunmalıdır. Dolu bir bardağa başka su konulamadığı gibi kendisini dolu sananlar, bilgili zannedenler, kendi fikirlerinde ısrar edenler, sohbetten nasiplenemezler.

Hadis-i şerifte buyuruldu:

322 Râmuzü'l-Ehadis: 251-252

323 Naziat Sûresi: 34-39

وَكَفَى بِالْمَرْءِ جَهْلًا إِذَا أَعْجَبَ بِرَأْيِهِ *

“Kendi fikrini beğenmek, kişinin cehaleti için yeterli sebeptir.”

Kendi fikrinden başka hiçbir fikre itibar etmeyenler oldukları şekilde ham kalmaya mahkûmlardır.

İmam Malik (r.a.) diyor ki:

“Bir kimse, kendisinden daha âlim olan birine sormadıkça kendisini ehil görmesi yakışık kalmaz, uygun düşmez.

Bir kimse eğer fetva vermek istiyorsa önce salah ve fazilet ehli ilim sahipleriyle istişarede bulunması gerekir.

Bir insan düşünün! Kendi aklını üstün görerek, başkalarına itibar etmiyorsa durumu kabul görür mü?

Hele bir de cahil ise ve cahil olduğundan habersiz ise bu kimseden hayır beklenemez. O kimse saplantısının esiri olmuştur.”

Vaaz ve sohbet esnasında dinleyicilerin söz atmaları, soru sormaları hiç doğru bir hareket değildir. Hele bu soru, hatibe itiraz mahiyetinde ise çok çirkin bir davranış olur.

Hiç kimsenin sözü kesilmez. Bilhassa vaaz ve sohbet esnasında hatibin sözünü kesmek konuyu dağıtır, maksadı saptırır. Konuşma esnasında böyle bir davranış iki sebebe dayanır:

1-Ben de biliyorum,

2-Bunu kabul etmiyorum.

Bu iki sebep de itiraz edenin cahilliğini ortaya koymaktadır.

Vaaz ve sohbette konuşma arasına girmek isteyen iki şeyi düşünmelidir:

1-Dinleyenlerin en akıllısı ben miyim?

2-Ben konuşan hatipten daha âlim miyim?

Bu iki sorunun cevabını da kafasında bulmalıdır.

Öyle ya!

O dinleyici toplumun arasında en akıllı sen misin? Senden daha zekisi yok mu? Sen o hatipten daha mı bilgilisin? Eğer

bilgiliysen edebi de bilmen gerekir ki itiraz etmenin zamanı orası değildir. Konuşma bitince zaten hatip sorar:

-Anlaşılmayan bir durum var mı? diye. O zaman konuşursun.

Dinlemenin edebi budur. Konuşmayı bölmek, sözlerin arasına girmek, cahillik ve edepsizliktir.

Dinleyenin niyeti temiz olmalıdır. Faydalanmak maksadı bulunmalıdır.

Bir fıkra anlatılır:

Bir tiyatro sahnesinde sergilenen oyunda aktörlerden biri seslenir:

-Atı getirin! Atı getirin!

Seyircilerden biri hiç gerek olmadığı halde aktöre seslenir:

-Eşek olmaz mı?

Bu münasebetsizlik karşısında aktör şöyle der:

-Olur, olur, gel!

Tabi, oyuna müdahale eden mahcup olur. Haddini bilmenin karşılığını görmüş olur...

Hatibe müdahale eden de cemaat tarafından sevilmez. İnsan temiz niyetli bir dinleyici olmalıdır.

Konuşan vaiz ve hatibin sözü asla kesilmemelidir. Sorulması gereken bir şey varsa konuşma bittikten sonra sorulmalıdır.

Konu esnasında sorulan veya atılan bir söz vaazın veya konferansın ahengini bozar. Hatibin konuya olan bağlılığını dağıtır. Bu basit bir cahillik gibi görünse de dinleyicilerin edep yoksunu olduğunu gösterir.

Vaaz, konferans ve sohbet can kulağıyla dinlenmelidir ki her insan ondan istifade etsin.

Nasrettin Hoca'ya sorarlar:

-Hocam! Adam olmanın şartı nedir?

Hoca Nasrettin der ki:

-Kulaktır.

-Nasıl yani? diye sorulunca:

-Konuşulana can kulağı ile dinlemek. Konuşurken de söylediğini kulağınla duymak!

İşte özlü bir söz...

Dinlemek bir fazilettir.

Hem de can kulağı ile dinleyip, o dinlediklerini başkalarına nakletmek bir hizmet ve ibadettir. O sözü, o güzelliği duymamış olanlara götürmek insana çok nimetler kazandırır. O güzel sözle yapılan her iyilikten hisse alınır.

Peygamber (s.a.v.) Efendimiz şu duada bulundular:

نَصَّرَ اللَّهُ أَمْرًا سَمِعَ مَقَالَتِي فَوَعَاَهَا فَأَدَّاهَا كَمَا سَمِعَهَا فَرُبَّ
مُبَاغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ *

“Benim sözümü işitip belledikten sonra onu başkalarına, duyduğu şekilde eriştirenin Allah-u Teâlâ yüzünü nurlandır-
sın. Öyle anlatanlar vardır ki dinleyenlerden daha doludur.”³²⁴

Sohbette veya vaazda duyduklarını güzel bir şekilde ve ol-
duğu gibi anlatmak, o ilmi başkalarının istifadesine sunmak-
tır. İstifadesine sunulan kişi, onu daha güzel bir şekilde algılar
ve o da başkalarına anlatır.

Fransız düşünürlerinden Montaigne şöyle demiştir:

“Olayı son öğrenen, ilk öğrenenden daha inançlı olur. Bunda
şaşılabacak bir şey yok. Çünkü insan bir şeye inandı mı ona baş-
kasını da inandırmayı bir borç sayar. Kolay inandırmak için de
anlattığına dilediği gibi çeki düzen vermekten, bir şeyler kat-
maktan çekinmez. Karşısındakinin karşı koyma gücünü kırmak,
onun kafasının alabileceğini sandığı gibi konuşmak ister.”³²⁵

324 Muhtar-ül Ehadis: 151

325 Denemeler: 160

Duyduğunu başkalarına anlatan bir dinleyici, o güzelliklerin ve gerçeklerin daha çok yayılmasını sağlamış olur. Böylece güzel bir nasihat zinciri, dostluk halkaları oluşur. Öyle anlatanlar olur ki dinleyenlerden daha dolu, daha geniş bilgilidirler. Ve onların da etrafına tesirleri olur. Böylelikle vaaz ve sohbeti dinleyen, nakledene sevaplar kazandırırılar.

Şah-ı Nakşibend Hazretleri şöyle demiştir:

“İki kişinin sohbet ettiğini görsem, gider onları dinlerdim.”

Nakşibend Hazretleri dolu bir insandır, Allah dostudur. Buna rağmen sohbeti kaçırmak istemediğini söylemiştir. Olabilir ki bildiklerini tekrar hatırlamış veya gözünden kaçan bir noktayı yakalamıştır. Her şeyden güzeli de Allah’ın rahmet ve bereketini o meclise getiren meleklerle beraber bulunmanın mutluluğuna ermiştir.

Fatih Camii’ne tam otuz yıl devam eden bir Rumeli Hanımına:

“Sen Türkçeyi pek bilmiyorsun. O sohbetlerden ne anlıyorsun?” diye soranlara kendisi şöyle demiş:

“Bre kızanım! Başında uçuşan melekleri görüyor musun?”

Gavs Hazretleri sohbet edecek kimseleri bulamayınca sokakta oynayan beş-altı yaşlarındaki çocukları toplayıp, onlara anlatırmış. Hanımı demiş ki:

“Efendi Hazretleri! Bu çocuklar senin söylediklerinden bir şey anlamazlar. Ne diye kendini yoruyorsun?” Hazret şu cevabı vermiş:

“Hanım! Ben de biliyorum bu çocuklar bir şey anlamazlar. Fakat ben sohbet meclisine inen rahmet-i ilahî için bunu yapıyorum.”

Abdurrahman-ı Tahî (k.s.) buyuruyor ki:

“Yolumuz sohbet yoludur. İnsanlara hayret ediyorum, niçin sohbeti istemiyorlar, niçin sohbet meclislerine katılmıyorlar, niçin Allah adamlarının yanında bulunmuyorlar? Hâlbuki sohbet

ehlinin ev sahibi Allah-u Teâlâ, teşrifatçısı Hz. Ali, sakisi yani su dağıtanı Hz. Hızır'dır. Şayet sohbet için yedi kişi bir araya gelse yüksek makamların kapısını çalarlar.”

Sultan II. Murad, Şehzade Mehmet'e şöyle nasihat ediyordu:

“Dünyada üç türlü insan vardır. Birincisi aklı ve fikri yerinde olan, geleceği az çok gören ve düşünen, davranışları yerinde olan kimselerdir. İkincisi doğru ve yanlış yolda olduğunu fark etmeyenlerdir. Bunlar yanlışla düşmüş olabilirler. Fakat öğüt verildiğinde söz dinlerler, doğru yola dönerler. Üçüncüsü ise ne kendileri bir şeyden haberdardır ne de yapılan ikazlara kulak verirler. Her şeyi kendilerinin bildiğini sanırlar. Bunlar ikincilerden daha zavallıdır. Ey oğul! Yüce Allah seni ilk sırada saydığım kişilerden yaratmışsa seviniyim, hamd ederim. İlkinden değil ikincilerden isen sana yapılan nasihatlere kulak vermeni tavsiye ederim. Sakın üçüncülere tabi olmayasın! Onlar ne Allah'a ne insanlara karşı iyi durumdadır. Onların sonu hüsrandır, zelliliktir. Padişahlar elinde terazi tutan kimseye benzer. Sana padişah olunca teraziye doğru tutmanı tavsiye ederim. O zaman Yüce Allah da senin iyiliğini arzular.”

Nasihat tutmayanlar hakkında şöyle bir olay anlatılır:

“Bir gün avcı bir serçe yakalar. Serçe dile gelip:

-Benim ne etim lezzetlidir, ne senin karnını doyurur! Beni yemekten daha yararlı üç şey öğreteyim sana beni bırak, der. Avcı:

-Tamam, der. Serçe:

-Bunların birincisini elinde söylerim, ikincisini karşıdaki ağaca konunca ve üçüncüsü de ilerideki tepeye varınca, der. Avcı kabul edince serçe:

-Elinden kaçırdığın şeyler için asla hayıflanma, der. Avcı kuşu bırakır ve ikincisini söylemesini ister. Kuş ağaca konup:

-Olmayacak şeye sakın inanma, der. Sonra karşı tepeye uçup:

-Ey bahtsız adam! Eğer beni kesmiş olsaydın, kursağımdan her biri yirmi miskal ağırlığında iki tane inci çıkaracaktın, der. Avcı hayıflanır, dudaklarını ısırır, yine de:

-Haydi, üçüncüyü de söyle, der. Serçe şöyle der:

-İlk iki nasihatimi tutmadın ki üçüncüsünü niye söyleyeyim? Sana elinden kaçırdığına hayıflanma ve olmayacak şeylere de inanma demedim mi? Ben kendim bile yirmi miskal gelmezken nasıl olur da kursağımda her biri yirmi miskal ağırlığında iki inci bulunduğuna inanırsın?”

Allah'ım! Bizleri nasihat alanlardan, öğüt verenlerden eyle. Âmin!

SAHUR

Seher vaktinde yenilen yemeğe sahur denir. Seher, gecenin son Saltıda biridir. Seher vakti, vakitlerin en bereketli zamanı olduğu gibi sahur yemeği de berekettir. Peygamberimiz (s.a.v.) sahur yemeğini ümmetine tavsiye buyurmuş kendisi de bizzat sahurda buna riayet etmiştir.

Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحْرِ بَرَكَهً *

“Sahura kalkınız. Şüphesiz sahurda bereket vardır.”³²⁶

تَسَحَّرُوا وَلَوْ بِجُرْعَةٍ مِنْ مَاءٍ *

“Bir yudum suyla da olsa sahur yapınız.”³²⁷

Sahur yemeğine teşvik vardır. Âlimler bunun vacip değil, müstehap olduğunda ittifak etmişlerdir.

İbn-ül Münzir sahur yemeğinin mendup olduğunu söylemiş ve sahur yemek ile sünnete sarılma olduğunu, ehl-i kitaba da muhalefet bulunduğunu dile getirmiştir.

Sahur yemeğinde bereket olduğunu ifade buyuran Peygamberimiz (s.a.v.) bu konuda çok tavsiyelerde bulunmuştur. Ayrıca

326 Buhârî, Savm: 20

327 Camiü's-Sağır: 1/112

sahurun bereketinden ve meleklerin de istiğfarından müjdeler vermiş, şöyle buyurmuştur:

السَّحُورُ أَكْلُهُ بَرَكَةٌ فَلَا تَدْعُوهُ وَلَوْ أَنَّ يَجْرَعَ أَحَدُكُمْ جُرْعَةً
مِنْ مَاءٍ فَإِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى مُتَسَحِّرِينَ *

“Sahura kalkmak berekettir. Bir yudum su içseniz bile onu terk etmeyiniz. Çünkü Allah sahura kalkanlara rahmet eder, melekler de istiğfar ederler.”³²⁸

عَلَيْكُمْ بِهَذَا السُّحْرِ فَإِنَّهُ هُوَ الْغَدَاءُ الْمُبَارَكُ *

“Sahuru ihmal etmeyin. Çünkü sahur yemeği gerçekten mübarek bir gıdadır.”³²⁹

Sünnet-i seniyyeye en uygun olanı da sahurun mümkün olduğunca geciktirilmesi ve iftarın da vakit geçirilmeden yapılmasıdır.

Sahurda iyi bir şekilde yemek, gündüz orucu için bir rahatlaktır. Peygamberimiz Aleyhisselâm ne güzel bir yol gösteriyor:

اسْتَعِينُوا بِطَعَامِ السُّحْرِ عَلَى صِيَامِ النَّهَارِ وَبِالْقِيلُولَةِ عَلَى
قِيَامِ اللَّيْلِ *

“Gündüz oruç tutmak için sahur yemeğinden, gece kalkıp ibadet etmek için de öyle uykusundan yardım isteyiniz.”³³⁰

Gündüz çabuk acıkmamak için sahur yemeği güzel bir tedbirdir. Sahurda iyice yemek, rahat bir oruca vesiledir.

Sahur yemeği konusunda Rabbimizin lütfunu Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle beyan buyurmuştur:

328 Müsned: 3/44

329 Camiü's-Sağır: 2/55

330 Müsned: 3/44

“Üç kişi yediğinden (helal olmak şartı ile) hesaba çekilmez:

1-Oruçlu kimse,

2-Sahura kalkan kimse,

3-Allah yolunda düşmana karşı duran kimse.”³³¹

Sahur hakkında bu kadar hadis-i şeriflerin olmasının sebep-i hikmetini yine Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle beyan buyurur:

فَضْلُ مَا بَيْنَ صِيَامِنَا وَصِيَامِ أَهْلِ الْكِتَابِ أَكَلَةُ الشُّحْرِ *

“Bizim orucumuzla ehl-i kitabın orucu arasındaki hudut, sahur etmektir.”³³²

Hristiyanlara ve Yahudilere daima muhalefet edilmesini emreden Peygamberimiz (s.a.v.), oruç ibadetinde de sahur yemeğiyle onlardan ayrı olmayı tavsiye buyurmuştur.

Sahurda az yağlı yiyecekler tercih edilmelidir. Ağır yiyecekler uyku problemi ve mide ağrılarına neden olabilir. Bu yiyecekler, mide asidinin artıp yemek borusuna kaçması sonucu reflü hastalığını tetikleyebilir. Kahvaltı tercih edilmeli et yenilecekse yağsız olmalı, ızgara ya da haşlama şeklinde pişirilmelidir. Sakatatlar kullanılmamalı, gün boyu su içilmeyeceği için sahurda yeterli su tüketilmeli, meyve kompostosu ve ayran gibi içecekler tercih edilmeli kan şekerini hızlı yükselten ve düşüren reçel, ağır tatlılar gibi basit şekerlerden kaçınılmalıdır. Tokluk hissini arttıran peynir, yumurta, süt gibi proteinli gıdalar tercih edilmeli, posa ihtiyacını karşılamak için meyve yenmeli.

Fazla yemek, geç acıktırmaz. Önemli olan yeterli ve dengeli şekilde beslenmedir.

İbrahim Hakkı Hazretleri şöyle der:

331 Camiü's-Sağır

332 Râmuzü'l-Ehadis: 322

“Ey Aziz! Ehlullah demişlerdir ki nimeti yalnız yemek ve içmek olarak bilenin ilmi az, azabı çoktur. Tokluk fetaneti bozar. Yemek ağırlığı, hikmeti giderir. Tokluk hastalık çeşmesidir. Açlık en faydalı ilaçtır. Çok yemek hastalıklara sebeptir, hikmet bozar. Kalbe sertlik ve kararırma verir. Bedeni hasta eder. Allah-u Teâlâ bir kuluna inayet ve ikram eylese onun karnını yemekten, fercini haramdan pak eder. Allah-u Teâlâ kime ikram ederse ona az yemek, az uyumak ve az konuşmayı ilham eder. Aç olmayanın düşüncesi saf olmaz.

Çok yemek insana zarardır. Çok uyumak, keder ve zulmettir. Yemeği az olanın derdi az, sıhhati uzun olur. Sıhhatle tokluk bir arada bulunmaz. Açlıkla hastalık bir arada olmaz. Nefsinde çeşitli yemekleri düşünüp hazırlayan, çeşit çeşit hastalıkları davet eder. Sıhhati bozar.

Açlık, Peygamberlerin yemeği, evliyanın makamıdır. Açlık fetanet denizidir. Hikmet yağdıran buluttur. Ruhların rahatıdır. Bedenlerin teşrihidir. Fuzuli hastalıkların ilacıdır. Aklın cilasıdır. Ruhun gıdasının iştihasıdır. Yaralı kalbe deva, sıhhat ağacında meyvedir. İffet sıfatının süsü, büyük insan ve hediyevidir. Hastalığa şifadır. Deva kuvvetidir. Evliya-yı Kirâm'ın tehzibidir.

Açlık ruhun tasfiyesi (arınması), fetihlerin membaıdır (kaynak). Açlık nefsin arzularını öldürür. Gönle sefa (ferahlık) ve hayat verir. İnce ilimler onlara sebat verir. Açlık nefse zillet, kalbe incelik, semavi ilimleri anlama hususunda insana dikkat verir. Vesvese şeytanın tohumudur. Tarlası tokların karnıdır. Allah için bir gün aç duranın kalbinde, hikmetten bir başka kapı açılır. Açlık, ilim, zekâ ve anlayış verir. Tokluk, cahillik ve zulmete sebeptir. Açlık Mevlâ'nın ziyafetidir.”³³³

333 Marifetname: 600

İFTAR

Oruç açma, oruç bozma zamanına iftar denir. Sahurla başlayan oruç ibadetinin, vaktin tamamlanmasıyla sona ermesidir.

Kamus'ta; oruçlu oruç açmak, oruçluya orucu açtırmak, oruç açacak vakit gelip çatmak ve iftar vaktine girmek şeklinde izah olunmuştur.

İftar vakti güneşin gurubuyla başlar.

Mü'minler iftar vaktinden önce yemek sofrasına oturup iftar olacak vakti beklerler. İşte o bekleyiş ilahi bir heyecan, mutlu bir arzu, duaların tam kabule yaklaştığı andır. Bütün gün yememiş, içmemiş ve her türlü gıdadan ayrı kalmış olanların nimetler karşısında gösterdiği sabrın mükâfatını almaya hak kazandığı bir an, iftar sofrasının başıdır.

Önünde tatlısıyla, tuzlusuyla, meyvesiyle birkaç türlü yemeği olmasına rağmen elini uzatmadan bekleyişi iftar zamanına kulak vermesi itaatin kemalini, ibadetin olgunluğunu ve ihlasın son merhalesini göstermektedir.

Bütün gün Allah rızası için yemeyi içmeyi terk etmiş, kendisini hep kontrolde tutmuş olan bir Müslümanın, önündeki yiyeceklere el uzatmadan dakikalarca beklemiş olması kulluğun tam ifadesini gösterir.

Aç olmasına, susuz olmasına rağmen iftarı bekleyen samimi bir Müslümanın o andaki durumu her türlü takdirin

üzerindedir. Böyle bir haldeki mümin, meleklerden bile değerli olmak nimetine ermiştir.

Hz. Musa (a.s.) Tur-i Sina'da Allah'a niyazda bulunmuştu:

رَبِّ ارْنِي أَنْظُرُ إِلَيْكَ *

“Rabbim! Bana kendini göster seni göreyim” demişti. Yüce Allah:

“Sen beni göremezsın!”³³⁴ buyurmuştu.

Nasıl görebilsin ki? Kul ile Rabbi arasında yetmiş bin perde vardır.

Rabbimiz (c.c.) Musa'ya buyurdu:

“Sen beni göremezsın ama benim Muhammedimin ümmetine Ramazan ayını hediye edeceğim. O ümmet o ayda oruç tutacak. Onlar günlerini açlık ve susuzlukla geçirip benim rızamı talep edecekler. Ben onlara iftar vakti öyle tecelli edeceğim ki şimdi seninle benim aramda yetmiş bin perde olduğu halde ümmet-i Muhammed'le aramızdaki perdeyi kaldıracığım. Onlara rahmet nazarıyla tecelli edeceğim.”

Bu iltifat, iftar vaktini bekleyen müminler içindir. Bundan dolayı iftar zamanından önce sofraya başında bulunmak, okunacak akşam ezanını beklemek çok makbul bir bekleyiştir.

“Oruçlunun iki mutluluğu vardır. Biri, orucunu bozduğu andaki mutluluğu, diğeri de Rabbi ile buluştuğunda orucundan dolayı olan sevincidir.”³³⁵

Oruç ibadeti için kendisine verilecek olan nimetlerin, sevap ve faziletlerin neler olduğunu o zaman gördüğünde kim bilir insan nasıl sevinecektir?

İftar vakti, duaların geri çevrilmeyecek bir özelliğe sahip bulunduğunu Peygamberimiz (s.a.v.) müjdelemiştir:

334 Araf Sûresi: 143

335 Tergib ve't-Terhib: 2/81

إِنَّ لِلصَّائِمِ عِنْدَ فِطْرِهِ لَدَعْوَةً مَا تُرَدُّ*

“Şüphesiz oruçluya iftar vaktinde geri çevrilmeyen bir dua hakkı vardır.”³³⁶

Rahmeti sınırsız, mağfireti sonsuz olan Rabbimiz rızasını kazanmak uğruna aç ve susuz bekleyen kullarının o andaki isteklerini boş çevirmez. Oruçlu ağızlarıyla yakarışlarına cevap verir. Samimi ibadetleri halindeki niyazlarını یشیتir ve isteklerini de geri çevirmez.

Oruçlunun dualarına meleklerin de یشtirak ettiklerini haber veren Peygamberimiz (s.a.v.), Sad İbn-i Muaz (r.a.)’ın evinde iftar ettiğı zaman şöyle buyurmuştur:

أَفْطَرَ عِنْدَكُمْ الصَّائِمُونَ وَآكَلَ طَعَامَكُمْ الْأَبْرَارُ وَصَلَّتْ عَلَيْكُمْ الْمَلَائِكَةُ*

“Oruçlular yanınızda iftar etti. İyi kimseler yemeklerinizi yedi. Melekler de sizin mağfiret olunmanızı istediler.”³³⁷

Bu her iftar eden ve ettiren içindir. Her oruçlu bu nimetten bu lütuf ve ihsandan faydalanır. Bundan dolayı Ramazan günlerinde iftara davetler ayrı bir önem arz eder. Davet veren ve davete icabet eden karşılıklı sevap deryasına dalarlar.

İşte güzel müjde:

مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلَ أَجْرِهِ غَيْرَ أَنْ لَا يَنْقُصَ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئًا*

“Kim bir oruçluya iftar ettirirse oruçlunun sevabından hiçbir şey eksilmemek üzere iftar ettirene iftar eden oruçlunun sevabı kadar sevap verilir.”³³⁸

336 Camiü’s-Sağir: 1/83

337 Camiü’s-Sağir: 1/44

338 Muhtârü’l-Ehadis: 146

İftar yemekleri için çok çeşit yapan Müslümanlar, belki bir iftara gelen olur düşüncesiyle misafir beklerler.

Yemek yedirmenin, iftar vermenin manevi zevkini ve bereketini bilenler sofralarında tanıdık olsun veya olmasın her insanı davet ederler. Bilirler ki misafir rızkı ile gelir. Getirdiği on rızkın dokuzu o evde kalır. Ancak birini yemiş olur ve iftar yemeğinin, Ramazanın bereket ayı olduğunu da bilenler adeta iftar verme yarışına girerler. İsterler ki yemekleri iyi insanlara nasip olsun. Yanlarında ağzı dualılar bulunsun. Çünkü hadis-i şerifte buyurulmuştur ki:

لَا تَصَاحِبْ إِلَّا مُؤْمِنًا وَلَا يَأْكُلْ طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيٌّ *

“Yalnız mü’minlerle arkadaş ol. Yemeğini de yalnız muttakiler yesin.”³³⁹

İyi insanların sofrada bulunması bereket getirir. Onların duaları ile aile yuvasına huzur ve saadet dolar.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

“İnsanlardan dua almaya bak. Kul hangi ağızdan kabul olunacak bir dua alacağını bilemez. Kim bilir belki o dua ile merhamet bulacaktır.”³⁴⁰

İftara gelenler zaten melekler eşliğinde gelirler. Din kardeşini ziyarete gideni Allah yalnız başına göndermiyor. Maiyetine melek ordusunu veriyor.

İftara gidenin etrafında melekler adeta duvar örüyor ve onlara dualar ede ede yanlarında birlikte gidiyorlar.

İftar vaktinde geri çevrilmeyen o dua, müminin, muttaki bir ziyaretçinin, bir misafirin dilinden çıkmasının ayrı bir değeri vardır. Kim bilir o dua ile ev sahibi ne gibi kerametler bulacak, ne gibi bereketlere nail olacaktır?

339 Sünen-i Tirmizî: 4/601

340 Muhtârü'l-Ehadis: 20

Dört nevi nafaka vardır ki kişi bunlardan dolayı mahşerde hesaba çekilmez:

- 1-Ana babaya verilen nafaka,
- 2-Aile efradının nafakası,
- 3-Sahur vaktinin nafakası,
- 4-İftar vaktinin nafakası.

Ramazanda iftar sofraları çok çeşit nimetlerle donatılır. O nimetlerin önünde ezanı bekleyen oruçlunun şöyle dua etmesi gerekir:

”Ya Rabbi! Sana şükürler olsun. Bu iftara yetiştik. Senin rızan için orucumuzu açma vaktimize eriştik. Bizi affeyle! Bu nimetlerin eksikliğini gösterme. Bizi kimselere muhtaç eyleme. Az verip gezdirme. Çok verip de azdırma!”

İftar vakti dolduğu, akşam ezanı vakti olduğunda hemen orucu açmak da sünnettir. Ezanı bekleyip sonunda açmak gibi bir bekleme doğru değildir. Ezan ilk başladığı anda oruç açılır.

Peygamberim Efendimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Allah-u Teâlâ şöyle buyurdu:

-Benim en sevgili kulum iftar vakti girer girmez iftarını yapan, orucunu açandır.”³⁴¹

Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz şu tavsiyede bulunur:

* بَكِّرُوا بِالْإِفْتَارِ وَأَخِّرُوا السَّحُورَ *

“İftarı vakti girer girmez yapın. Sahuru ise geç yapınız.”³⁴²

Bu konuda Peygamberimiz (s.a.v.) ümmetini uyarmıştır. Şöyle buyurur:

* لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ *

341 Tirmizî, Savm: 13

342 Camiü's-Sağir: 109

“İnsanlar iftarda acele ettikleri müddetçe hayır üzerlerinde devam edecek.”³⁴³

Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’in iftarı acele yapmak, sahurunda sonuna kadar tehir ettirmekteki hikmet gayr-i müslimlere benzememek içindir.

Hadis-i şerifte beyan buyrulur:

لَاَنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى يُؤَخَّرُونَ الْإِفْطَارَ إِلَى اشْتِبَاكِ النُّجُومِ *

“Çünkü Yahudilerle Hristiyanlar iftarı, yıldızların göründüğü zamana tehir ederler.”

Bu hadisin “el-Mesabih” adlı şerhinde şöyle deniyor:

“Sonra bizim dinimizde biatçıların şiarı ve alameti olmuştur.”³⁴⁴

Dini tam anlamayan zümreler iftarı hemen yapmayıp beklemeyi tercih ederler ki daha çok sevap kazanalım diye...

Hâlbuki hadis-i şerifte gayet açık bir şekilde iftarda acele edilmesini emretmektedir. İftarı acele yapmak daha sevap olduğu gibi Yahudi ve Hristiyanlara da muhalefet etmektir.

İmam-ı Şafi der ki:

“İftarı acele yapmak müstehaptır. Fakat tehiri de mekruh değildir. Ancak kasten tehir ederek fazileti bunda görmek mekruhtur.”

İftarı geciktirmek fazilet değil aksine dini bilmemek ve Peygamberimizin hadislerinden gafil olmaktır.

Akşam namazı bile iftardan sonra kılınmalıdır. Zaten yemek hazır bir halde namaza durmak mekruhtur. Hadis-i Şerif’te buyruldu:

إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ وَحَضَرَ الْعِشَاءُ فَأَبْدُوا بِالْعِشَاءِ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ *

“Akşam namaz vakti girdiğinde yemek hazır ise önce yemeğe başlayınız.”³⁴⁵

343 Muhtârü’l-Ehadis: 157

344 Bülûğu’l-Meram: 2/422

345 Râmuzü’l-Ehadis: 34

Önce yemek, sonra namaz...

Enes (r.a.) şöyle demiştir:

“Ben Resûlullah'ı (s.a.v.) iftar etmeden akşam namazı kılar-ken görmedim.”

İftar vakti, oruç açılırken ne ile açılması gerektiği de hadis-i şeriflerde beyan buyurulmuştur:

إِذَا أَفْطَرَ أَحَدُكُمْ فَلْيَفْطِرْ عَلَى تَمْرٍ فَإِنَّهُ بَرَكَةٌ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ
تَمْرًا فَلْيَفْطِرْ عَلَى الْمَاءِ فَإِنَّهُ طَهُورٌ *

“Biriniz orucunu açtığında onu hurma ile açsın. Çünkü o berekettir. Onu bulamazsa su ile açsın. Çünkü su çok temizdir.”³⁴⁶

Bu ve daha birçok hadis-i şeriflerde hurma ve su ile iftar edilmesi emrediliyor ki bu sünnettir.

İbn-ül Kayyim Hazretleri der ki:

“Bu, Peygamber Aleyyisselam'ın ümmetine olan kemâl-i şefkatindendir. Zira boş mideye tatlı bir şey vermek daha ziyade sıhhatte yakındır. İnsandaki kuvvetlerin bilhassa görme kuvvetinin güçlenmesine sebep olur.”

Suya gelince: Oruç sebebiyle karaciğerde bir nevi kuruma hâsıl olur. Su ile ıslatılırsa ondan sonra alacağı gıdadan istifadesi daha ziyade mükemmelleşir.

Dinimizin her emrinde nice hikmetler vardır. Allah-u Teâlâ kullarına güçlerinin üzerinde bir vazife yüklediği gibi Peygamberimiz (s.a.v.) de ümmetine faydalı olanları emir buyurmuştur.

İftar edildiği zaman Allah-u Teâlâ'ya şükretmek bir görevdir. İftar edildiğinde Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle dua edilmesini emir buyururlar:

346 Müsned: 4/17

اَللّٰهُمَّ لَكَ صُمْتُ وَعَلَى رِزْقِكَ وَاَفْطَرْتُ فَتَقَبَّلْ مِنِّيْ اِنَّكَ
اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيْمُ *

“Ey Allah’ım! Senin rızay-ı şerifin için oruç tuttum. Ve senin rızkınla iftar ettim. Benden orucumu kabul buyur. Sen işiten ve bilensin.”

Yahya Kemal diyor ki:

“Top gürleyip oruç bozulan lahzadan beri
Bir nurlu neşe kapladı kerpiçten evleri.”

Bu sevinç oruç nimetinin ve iftar zevkinin sevincidir. Oruçlunun geri çevrilmeyen duasının sevincidir.

Oruçlu o duanın kabulünü şu şekilde de isteyebilir:

يَا وَاَسِعَ الْمَغْفِرَةَ اغْفِرْ لِيْ *

“Ey mağfireti çok olan! Bana mağfiret et.”

Yazar İbnü’l-Emin Mahmud Kemal İnal’a bir iftar vakti misafirler gelmiş. Top patlar patlamaz sofraya oturmuşlar, yemeklerini yemişler, çaylarını içmişler. Tam namaza kalkacakları sırada İbnü’l-Emin bir de bakmış ki misafirler tek tek gidiyor. Hemen şu uyarıyı yapmış:

“Haberiniz olsun. Bir dahaki sefere namaz yemekten öncedir.”

Bir Hocaefendiye de iftar vaktine az bir vakit kala arkadaşları çıkıp geliverirler. Hocanın hanımı telaşlanır. Hoca hanıma der ki:

“Telaşa lüzum yok. Sen ocağa yemeği koy, gerisini bana bırak.”

Akşam ezanı olur. Hocaefendi arkadaşlarına der ki:

“Bizde adet iftar namazdan sonra olur. Buyurun namaza.”

Hoca imam olur. Arkadaşları da cemaat olurlar. Hocaefendi birinci rekâтта Yasin Sûresinin tamamını, ikinci rekâтта da Tebâreke’nin tamamını okur. Namaz biter, yemek de pişer.

ŞÜKÜRDE BULUNMAK

Allah-u Teâlâ her çeşit nimetleri ihsan etmiş, kullarına her istediklerini de lütfetmiştir. Bu nimetleri saymak mümkün değildir.

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

وَأَتَيْكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعُدُّ نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ *

“Size her istediğinizi veren de Allah’tır. Allah’ın nimetlerini saymaya kalkışsanız, sayamazsınız. İnsan yine de çok zalimdir ve nankördür.”³⁴⁷

İnsan daha dünyaya gelmeden evvel yiyeceğini hazırlayan, ana sütünü yaratan Allah’tır.

İnsanın her türlü ihtiyaçlarını veren Allah kâinatı da insanın istifadesi için yaşamaya uygun yaratmıştır.

Otlar, nebatlar, ağaçlar hep insanoğlu için hizmettedir. En tabi ihtiyaç olan oksijen, bitkiler tarafından insana lütfediliyor. İnsanın vermesi gereken, atması gerekli olan karbondioksiti de yine ağaçlar emip yok ediyor.

Hele hayatın en gerekli olan su nimetine paha biçilebilir mi?

347 İbrahim Süresi: 34

Halife Harun Reşid, evliyanın büyüklerinden Şakik-i Belhi Hazretlerini zaman zaman ziyaret eder, duasını alır, nasihat isterdi. Yine bir gün ziyaretine gittiğinde Hz. Şakik buyurdu ki:

“Düşün ki çölün ortasında kaldın, susuzluktan ölmek üzere-
resin. Bir bardak su sizi ölümden kurtaracak. Birisi gelip bir
içim su satsa bu suyu kaç para alırsın?”

“Ne isterse veririm. Bu halde paranın değerini düşünmem.”

“O kimse bu suya mukabil senden servetinin yarısını istese
yine razı olur musun?”

“Elbette razı olurum.”

“Düşün ki servetinin yarısını verip satın aldığın suyu içtin.
Bir zaman geçince bu suyu dışarı atmak ihtiyacını duydun. Fakat
bir türlü idrar yapamadın. Öyle ki çatlayacak hale geldin. Ma-
iyetindeki adamlar, hekimlerin senin kıvrınmalarına bir çare
bulamadılar. Tam bu sırada birisi çıkıp dese ki; ‘Seni bu sıkıntı-
dan kurtarıyorum fakat mülkünün yarısını isterim.’ ne yaparsın?”

“Bu acıdan kurtulmak için malımın hepsini veririm. Yeter
ki sağlığım yerinde olsun. Ben o sıkıntıda iken servetim olmuş
ne kıymeti var ki?”

Şakik-i Belhi Hazretleri o zaman buyurur ki:

O halde önce içtiğin, sonra da idrar yoluyla dışarıya attığın
bir bardak su kıymetinde bile olmayan şu servetine sakın gü-
venme! Hiç kimseye karşı bununla övünme!”

Ne büyük nimettir bunlar... Bu nimetleri verenin Allah ol-
duğunu bilmek, Yaratıcıyı anlatmak ve zikretmek şükürdür.

التَّحَدَّثُ بِنِعْمَةِ اللَّهِ شُكْرٌ وَتَرْكُهَا كُفْرٌ *

“Allah’ı nimetlerine anlatmak şükürdür. Terki ise küfürdür.”³⁴⁸

348 Tergib ve’t-Terhib: 2/78

Nimetleri verenin Allah olduğunu bilmek, sebeplere bağlı kalmamak şükürdür. ‘Ben kazandım!’ ‘Ben yaptım!’ ‘Ben buldum!’ gibi benlikten kaçınmak, küfürden sakınmak gerekir.

Şükretmemek nankörlüktür. Böyle kadirbilmezliğin en ağır günahlardan olduğunu Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) beyan buyurmuştur:

“Şüphesiz ben sizin için günah işlemenizden daha çok nimetlere şükretmemenizden korkuyorum. Dikkat edin! Şükredilmeyen nimetler öldürücü ve yok edicidir.”³⁴⁹

Feridüddin-i Attâr şöyle der:

“Şükürü terk etmekle nimet yok olur.”

Şükredene daha fazla verileceğini Rabbimiz vaat ediyor:

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ *

“Eğer şükrederseniz elbette size nimetimi arttırırım. Eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir.”³⁵⁰

Nimeti vereni dilden düşürmemek, daima o nimetleri ve onları lütfeden Allah’ı anlatmak başlıca görev olmalıdır.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

“Üç şey vardır ki onlar kimde bulunursa Allah-u Teâlâ onu himayesine alır ve rahmetini üzerine saçar, cennetine koyar:

- 1-Nimet verilince şükretmek,
- 2-Güçlü olunca bağışlamak,
- 3-Öfke halinde kendine hâkim olmak.”³⁵¹

“Allah bir kula bir nimet verir. O da:

-Elhamdülillah! derse o nimetin şükürünü ödemiş olur. Bir daha derse Allah sevabını tazeler. Üçüncü defa derse günahlarını affeder.”³⁵²

349 Camiü’s-Sağir: 1/103

350 İbrahim Sûresi: 7

351 Muhtarü’l-Ehadis: 63

352 Camiü’s-Sağir: 2/122

Bir cümleye Allah-u Teâlâ ne büyük mükâfatlar bahşediyor. Şükreden daima kazançlı çıkar.

رُبَّ طَاعِمٍ شَاكِرٍ أَغْظَمَ أَجْرًا مِنْ صَائِمٍ صَابِرٍ *

“Birçok şükrederek yiyen vardır ki mükâfat ve sevap bakımından oruca devam edenden daha fazladır.”³⁵³

İnsan her nimete şükretmeli., şükre sebep olanlara da dua etmelidir.

مَنْ أَتَى إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِئُوهُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَادْعُوا لَهُ *

“Size bir iyilik yapana, iyilikle karşılık verin. Verecek bir şey bulamazsanız ona dua edin.”³⁵⁴

İnsan vefalı olmalıdır. Kendisine yapılan bir iyiliğe karşı kendisi de iyilik yapmalıdır. Eğer iyilik yapabilecek gücü yoksa ona dua ederek vefa borcunu ödemelidir. İyiliği karşılıksız bırakmak mürüvvete yakışmaz. İnsanlara teşekkür etmek de Allah’ı sevindirir. İnsanlara teşekkür etmeyenin Allah’a da şükretmeyeceğini Peygamberimiz (s.a.v.) haber verir:

لَا يَشْكُرُ اللَّهُ مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ *

“İnsanlara teşekkür etmeyen, Allah’a şükredemez.”³⁵⁵

Resûlullah (s.a.v.) ne güzel tavsiye buyuruyor:

تَعَرَّفَ إِلَى اللَّهِ فِي الرَّخَاءِ يَعْرِفَكَ فِي الشَّدَّةِ *

“Geniş zamanında itaat ve şükürle kendini Allah’a tanıtır ki o da sıkıntılı anında yardımına koşmakla seni tanısin.”³⁵⁶

353 Muhtarü'l-Ehadis: 80

354 Camiü's-Sağir: 2/135

355 Fethü'l-Kebir: 3/364

356 Camiü's-Sağir: 1/113

Allah-u Teâlâ, kullarının şükretmelerini bekliyor.

Şükür üç kısma ayrılır:

1-Dil ile şükür: Bu kulun Allah-u Teâlâ'nın hikmetine boyun eğip teslim olarak sahip olduğu nimetlere O'nun lütfettiğini bilmesi ve şükretmesidir.

2-Beden ve azalar ile şükür: Bu ise kulun nimeti veren Rab-bine karşı vefakar olup O'nun yolunda hizmet ve O'na kulluk etmesidir.

3-Kalp ile şükür: Bu da nimeti verene karşı hürmet ve edebi muhafaza ederek kalbini sürekli nimeti vereni müşahedeye bağlamaktır.

İnsan, nimetleri veren Yüce Allah'a daima hamd ve şükür etmelidir. Bizi yaratan, yaşatan, besleyen ve koruyan Allah'a karşı daima şükürde bulunmak gerekir.

Bütün mevcudat içinde akıl ve fikir verdiği için insan olarak yarattığı ve bizi yaşattığı için Allah-u Teâlâ'ya şükretmemiz vazifemizdir.

Tanınmış mutasavvıflardan Zünnûn el-Mısrî Hazretleri anlatıyor:

“Bir gün Nil nehri kenarında geziniyordum. Birdenbire önümde bir akrebin yürüdüğünü gördüm. Yerden bir taş alıp onu öldürmek maksadıyla üzerine fırlattım. Akrep, can kaygısıyla kendini suya attı. Tam boğulacağı sırada ansızın peyda olan bir kurbağa gördü. Sırtına atladı. Tuhafıma giden bu hadiseyi yakından takip etmeye başladım. Kurbağa, sırtında taşıdığı mahlûkun tehlikeli oluşuna bakmadan onu karşı sahile çıkardı. Akrep karaya geldiğini anlayınca yere atladı. Biraz ötede uyuyan bir adama doğru yürüdü ve onun boynuna sarılmak üzere olan bir yılanı ısırıp öldürdü. Buna hayret ederek adamın kurtulduğuna Cenâb-ı Hakk'a şükrettim. Sonra uyuyan adamın

yanına giderek onu uyandırdım. Birdenbire gözlerini açtı. Yerde duran yılanı görünce korktu. Kaçmak istedi. Onu teselli ederek:

-Korkma! Allah seni onun şerrinden korudu, dedim ve şahit olduğum hadiseyi anlattım. Sarhoş adam, başını önüne eğerek bir müddet düşündü. Sonra başını havaya kaldırarak:

-Allah'ım! dedi. Sana isyan eden kuluna böyle yaparsan kim bilir sana itaat edene neler yapmazsın! ve yüzüme bakarak ilave etti:

-Önünde Allah'ın izzet ve celâliyle kasem ediyorum. Bundan sonra hiçbir suretle doğru yoldan ayrılmayacağım.

Ve hakikaten o günden sonra bu adam tevbe-kâr olmuştur.”

Bir hadis-i şerifte de insan vücudunda 360 eklem bulunduğu ve bunun her birisi için sadaka ve şükür gerektiği bildirilir.

Fudayl bin İyaz, Beled Sûresindeki ‘Biz ona iki göz, bir dil ve iki dudak vermedik mi?’ şeklindeki ayeti okuduğunda, göz-yaşlarına hâkim olamıyor. Kendisine soruluyor:

“Neden ağlıyorsun?” Fudayl’ın cevabı şöyle:

“Allah sana göreceğin iki göz verdi diye hiç şükrederek geceledin mi? Sana konuşacağın bir dil verdiği için şükrederek geceledin mi?”

Sadi Şirazi ‘Her nefeste iki şükür vardır, der. Almanın şükrü, vermenin şükrü’

Aldınız vermediniz, hayat bitiyor, verdiniz almadınız, hayat bitiyor.

Bediüzzaman Hazretleri şöyle buyurur:

“İbadetin manası şudur ki Dergâh-ı İlahî’de abd (kul) kendi kusurunu ve acz ve fakrını görüp kemal-i Rububiyetin ve kudret-i Samedaniye’nin ve rahmet-i İlahiye’nin önünde hayret ve muhabbetle secde etmektir. Yani Rububiyetin saltanatı, nasıl ki ubudiyete ve itaati ister. Rububiyetin kudsiyeti, paklığı dahi ister ki abd kendi kusurunu görüp istiğfar ile Rabbini bütün nekaisten pak ve Müberra ve ehl-i delaletin efkâr-ı batılasından

münezzeh ve mualla ve kâinatın bütün küsuratından mukaddes ve muarra olduğunu tesbih ile Sübhanallah ile ilan etsin. Hem de Rububiyetin kemal-i kudreti dahi ister ki abd kendi zafını ve mahlûkatın aczini görmekle kudret-i Samedaniye'nin azamet-i asarına karşı istihzan ve hayret içinde Allah-u Ekber deyip huşu ile rükûa gidip O'na iltica ve tevekkül etsin. Hem Rububiyetin nihayetsiz hazine-i rahmeti de ister ki abd kendi ihtiyacını ve bütün mahlûkatın fakr ve ihtiyacatını sual ve dua lisanıyla izhar ve Rabbinin ihsan ve in'amatını şükür ve sena ile ve Elhamdülillah ile ilan etsin. Demek, namazın ef'al ve akvalı bu manaları tazammun ediyor ve bunlar için taraf-ı ilahiden vaz edilmişler.”³⁵⁷

357 Mektubat: 9. Mektup

RAMAZAN KUR'AN AYIDIR

Ramazân-ı Şerif Kur'an ayıdır. Bundan dolayı Kur'an okumasını bilen herkes, bu ayda Kur'an-ı Kerim okumalı ve her gün bir cüz okumak suretiyle hatim yapmalıdır.

Kur'an bilmeyenler de öğrenmeye gayret göstermelidirler. Öğrenmenin yaşı yoktur. Her yaşta öğrenmek mümkündür. Yeter ki insan azmetsin ve gayret içinde samimi olsun.

İnsanların çoğu için Ramazan ayında oruç önceliklidir. Hâlbuki gerçekte durum tam tersidir. Biz oruçla aslında Kur'an-ı Kerim'in indirilişini kutlarız. Mübarek ay, ilahi ayetlerin insanlığa indirildiği kadir gecesini şereflelendirmek üzere verilmiştir. Bu nedenle orucun hikmeti manevi faaliyetlere teveccüh etmek ve dünyevi işleri geri plana atmaktır. Bu yüzden Ramazan aklı, kalbi, ruhu Kur'an ayetleri için açmak üzere verilmiştir. Ramazanın ruhu ilahi ayetlerdir. Ramazan beden ise Kur'an-ı Kerim onun ruhudur. Oruç hikmetlere manevi hassasiyetlerimizi arttırmak, Kur'an ayetlerine daha açık hale gelmek ve vahyin bir parçası olmak için bize ihsan edilmiştir. Cenâb-ı Allah buyuruyor ki:

“O kullarım ki onlar söz dinlerler. Sonra da en güzeline uyarlar. İşte onlar, Allah'ın doğru yola ilettiği kimselerdir. Gerçek akıl sahipleri de onlardır.”³⁵⁸

358 Zümer Sûresi: 17-18

Ramazan ayında Kur'an okumak her ibadetten daha faziletlidir. Çünkü Kur'an Ramazan ayında inmeye başlamış ve Ramazanın ruhu olmuştur.

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) Ramazan'da, mescidin bir kenarında namaz kılan bir gruba rastlamıştı.

“Bunlar ne yapıyor?” diye sordu.

“Bunlar, ezberlerinde fazla Kur'an bulunmayan kimselerdir. Übeyy bin Ka'b onlara namaz kıldırıyor,” dediler. Efendimiz (s.a.v.):

“İsabet etmişler, ne kadar güzel ve iyi bir şey yapıyor,” buyurdular.³⁵⁹

Kur'an okumayı bilmeyenler için Ramazan ayında kaza namazı ve nafil namazları kılmak da Ramazanı değerlendirmek demektir.

Kur'an-ı Kerim'i tam ve düzgün okuyamayanlar da Ramazan mukabelelerini takip etmek suretiyle okuyuşlarını düzeltirler. Allah-u Teâlâ'nın Kur'an okuyanlara bir lütfunu Peygamberimiz Aleyhisselâm şöyle beyan buyurur:

إِنَّ مَلَكَاً مُّوَكَّلَ بِالْقُرْآنِ فَمَنْ قَرَأَ مِنْهُ شَيْئاً لَمْ يُقَوِّمَهُ الْمَلَكُ وَرَفَعَهُ *

“Kur'an okuyan bir kimse için bir vekil melek tayin edilmiştir. Bu melek Kur'an'ı güzel telaffuz edemeyen okuyucunun bu hatasını düzelterip Allah'ın huzuruna yükseltir.”³⁶⁰

Kur'an okuyana, güzel bir nimettir bu. Hatasının melek tarafından düzeltilmesi ilahi bir lütuftur.

Kur'an okumayı bilmeyen ve öğrenme imkânı bulmayanların da Ramazan ayında Kur'an dinleyerek o nurdan istifade

359 Ebû Davud; Ramazan:1(1377)

360 Camiü's-Sağir: 1/85

etmeleri gerekir. Bilindiği gibi Kur'an'ı okumak sünnet, dinlemek ise farzdır. Dinleyenler bir farzı yerine getirme sevabına ulaşırlar. Onların sevaplarının daha fazla olduğunu Peygamberimiz Aleyhisselâm haber veriyor:

“Bir kimse Allah'ın kitabından bir ayet dinlese Allah-u Teâlâ ona kat kat sevap verir. Bir kimse Allah'ın kitabından bir ayet okursa kıyamet günü kendisine nur olur.”³⁶¹

Allah-u Teâlâ, kimseyi sevapsız bırakmıyor. Okuyanı da dinleyeni de rahmetinden hissedar ediyor. Yeter ki insan samimiyetle Allah'a kul olsun.

Kul, Allah'a yakın olmak, Allah-u Teâlâ ile konuşmak mertebesine ancak Kur'an ile ulaşabilmektedir. O nimete Kur'an sayesinde erişebilmektedir. Peygamberimiz (s.a.v.) ne güzel yol göstermiştir:

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَنْ يُحَدِّثَ رَبَّهُ فَلْيَقْرَأِ الْقُرْآنَ *

“Biriniz Rabbiyle konuşmak istiyorsa Kur'an okusun.”³⁶²

Kur'an-ı Kerim Allah kelâmıdır. Genellikle Kur'an'a, Kelâm-ı Kadim denir. Bu, Kur'an'ın isimlerindendir. Rabbimizin sözü, Rabbimizin emirleridir. Rabbi ile konuşmak isteyen Kur'an-ı Kerim'i okuduğunda bu arzuya nail olmuştur. Allah ile konuşmuş gibi sevap alır.

“Allah-u Teâlâ buyurdu:

-Namazı kulumla kendi aramda iki eşit kısma ayırdım. Yarısı benim, yarısı da kulumundur. Ve kulum istediğine nail olacaktır.

Kul kıyama kalkar:

-Elhamdülillahi Rabbil âlemin, der. Bunun üzerine Allah (c.c.):

-Kulum bana hamd etti, buyurur. Kul:

-Errahmanirrahim, der. Allah:

361 Muhtarü'l-Ehadis: 140

362 Camiü's-Sağir: 1/13

-Kulum bana senada bulundu, buyurur. Kul:

-Maliki yevmiddin, der. Allah-u Teâlâ:

-Kulum bana tazim etti, buyurur.

İşte bu okunanlar bana aittir.

İyyake nabudu ve iyyake nestain.

Benimle kulum arasındadır. Sûrenin nihayeti kulumundur ve kulum isteğine nail olacaktır.”³⁶³

Her namazın, her rekâtında okunan ve okunmadığı takdirde namaz, namaz olmayan Fatiha Sûresi ne kadar feyizli bir dua hükmünde olduğu bu Hadis-i Kudsi'den anlaşılmaktadır. Allah ile kul arasında taksim edilen bu sûre ile kulun ne kadar değerli olduğu anlaşılmaktadır.

İşte Kur'an-ı Kerim okuyan, Allah-u Teâlâ ile konuşmanın şuuru içindedir. Onun okuyan dili, dudakları ve gönlü nur ile dolmakta, Allah'ın rahmetine dalmaktadır.

Kur'an'ı öyle bir şuur, öyle bir anlayışla okumalıdır ki sanki Allah'ın huzurunda okunuyormuş aşkı meydana gelsin.

Kur'an okumaya başlayan kimse, en başta bunun beşer kelam olmadığını düşünerek mütekellimi olan Allah-u Teâlâ'nın azametini gönlünde hatırlamasını ve O'nun kelimasını okumanın ehemmiyetini anlayarak okuması lazımdır. Kur'an-ı Kerim'de, 'Ona temizlerden başkası dokunamaz'³⁶⁴ buyurulmuştur.

İşte bu tanzimden dolayıdır ki İkrime (r.a.), Kur'an'ı açıp okuyacağı sırada 'Bu Rabbimin kelimadır' diyerek düşüp bayılırdı. Şüphesiz kelama tazim, mütekellime tazimdir. 'Ey Yahya, kitabı kuvvet ile al'³⁶⁵ ayet-i celilesinin tefsirinde 'cehd ve gayret' okuduğu vakit, gönlünden her şeyi atarak akıl ve fikrini ona vererek okumak demektir. Ebu Zer (r.a.)'den rivayetle, Resul-i Ekrem (s.a.v.) yanımızda kaldığı bir gece namazında, 'Eğer kendilerine

363 Tirmizî, Tefsir: 3126

364 Vakıa Sûresi: 79

365 Meryem Sûresi: 13

azap edersen şüphesiz onlar senin kullarıdır (dilediğini yaparsın). Eğer onları bağışlarsan şüphesiz sen izzet ve hikmet sahibisin³⁶⁶ ayetini sabaha kadar tekrarlamıştır.

Kur'an-ı Kerim okumak güzel bir nimettir. Kur'an-ı Kerim okunurken onu zevkle, aşkla dinlemek ise ayrı bir zevk, ayrı bir fazilettir. Mukaddes kitabımızın her ayeti insanı celbetmekte ve cezbetmektedir.

Bedenlerin, evlerin ve mekânların bereketi Kur'an ile gelir.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

اَكْثَرُوا مِنْ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ فِي بُيُوتِكُمْ فَإِنَّ الْبَيْتَ الَّذِي لَا يَقْرَأُ فِيهِ الْقُرْآنُ يَقِلُّ خَيْرُهُ وَيَكْثُرُ شَرُّهُ وَيَضِيقُ عَلَى أَهْلِهِ *

“Evlerinizde Kur'an okumayı arttırınız. Kur'an okumayan evin hayrı azalır, onun şerri çoğalır. Ev halkına da darlık gelir.”³⁶⁷

Bir evin huzurlu, hayırlı ve bereketli olması için o evde Kur'an okunması şarttır. Duvarlarına Kur'an sedası işlenmemiş, yerlerine seccade serilmemiş evler bereket ve saadetten nasip alamaz. Kur'an ve namaz evlerin nurudur. Dış görünümü, iç düzeni ne olursa olsun Allah kelâmı duymamış bir ev bereketten uzaktır. O ev zulmettedir.

Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

نَوِّرُوا مَنَازِلَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ *

“Evlerinizi namaz kılmak ve Kur'an okumak suretiyle nurlandırınız.”³⁶⁸

الْبَيْتُ الَّذِي يُقْرَأُ فِيهِ الْقُرْآنُ يَتَرَاءَى لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا تَرَاءَى النُّجُومُ لِأَهْلِ الْأَرْضِ *

366 Maide Sûresi: 118

367 Muhtarü'l-Ehadis: 27

368 Camiü's-Sağir: 1/46

“İçinde Kur’an okunan ev, yer ehline yıldızların parlak göründüğü gibi gök ehline de öylesine parlak görünür.”³⁶⁹

Kur’an sedasından mahrum kalan evler, ev halkını sıktığı gibi bereket olmadığı gibi o bina da garip kalarak mahşerde ehlerinden şikâyetçi olur. İçinde Kur’an okunmadığı için o garipler listesindedir.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Dünyada altı şey, altı yerde gariptir:

- 1-Namaz kılmayanların bulunduğu yerdeki mescit,
- 2-Kur’an okumayanların evinde bulunan Mushaf-ı Şerif,
- 3-Zalimin ezberindeki Kur’an,
- 4-Zalim bir erkeğin yanındaki kadın,
- 5-Fena bir kadına düşmüş olan erkek,
- 6-Söz dinlemeyen bir toplum içinde bulunan âlim.”³⁷⁰

Evde Kur’an okunması halinde çocuklara bu güzel bir örnek olacaktır. Onlarda Kur’an öğrenmek ve okumak hevesi başlayacaktır. Bu da onları daha küçük yaştan itibaren Kur’an’a bağlayacaktır. Peygamberimiz Aleyhisselâm şu tavsiyede bulunurlar:

“Çocuklarınızı şu üç haslet üzere terbiye ediniz:

- 1-Peygamber sevgisi,
- 2-Ehl-i beyt sevgisi,
- 3-Kur’an okumak.

Çünkü Kur’an okuyanlar, Allah-u Teâlâ’nın gölgesinden başka hiçbir gölgenin bulunmadığı kıyamet gününde peygamberler ve asfiyalarla beraber arşın gölgesinde bulunacaklardır.”³⁷¹

Kur’an-ı Kerim mahşer günü, okuyanlarına şefaatçi olacaktır.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

369 Râmuzü’l-Ehadis: 196

370 Münebbihat: 24

371 Camiü’s-Sağir: 1/12

الشُّفَعَاءُ خَمْسَةٌ: الْقُرْآنُ وَالرَّحِيمُ وَالْأَمَانَةُ وَنَبِيِّكُمْ وَأَهْلُ بَيْتِهِ *

“Şefaatchiler beştir:

1-Kur'an

2-Akrabalarıyla ilgilenenler,

3-Güvenilir olan müminler,

4-Peygamberiniz,

5-Peygamberin ehl-i beyti.”³⁷²

“Oruç ve Kur'an kıyamet günü kula şefaate edecekler. Oruç diyecek ki:

-Ey Rabbim! Ben onu yemekten ve şehvi arzularından gündüzleri alıkoymdum. Ona şefaati kabul buyur.

Kur'an diyecek ki:

-Ey Rabbim! Onu geceleri uykudan aldım. Ona şefaati kabul buyur.

Şefaathleri kabul olacaktır.”³⁷³

Kur'an hem maddi hem de manevi bir şifadır. Rabbimiz Kur'an'ı müminlere şifa olarak indirdiğini beyan buyuruyor:

وَنُزِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ *

“Biz Kur'an'da, inananlar için şifa ve sevgi kaynağı olan (ayetler) indirdik.”³⁷⁴

Kur'an-ı Kerim, maddi ve manevi dertlere devadır. Gönüllere huzur verdiği gibi maddi olarak da insanlara faydası olmaktadır.

Amerika'da Kaliforniya eyaletinde kurulan bir klinikte inançlı ve inançsız insanlara Kur'an dinletilmiş. O hoş seda karşısında

372 Camiü's-Sağır: 2/35

373 Tergib ve't-Terhib: 2/84

374 İsra Sûresi: 82

stresleri atılan hastaların rahatladıkları görülmüştür. Halen Kur'an-ı Kerim dinletilip de iyileşen hastalar vardır.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurur:

الْقُرْآنُ هُوَ الدَّوَاءُ *

“Kur'an, devanın ta kendisidir.”³⁷⁵

عَلَيْكُمْ بِالشَّفَائَيْنِ : الْعَسَلِ وَالْقُرْآنِ *

“İki şifa kaynağını elden bırakmayın: Bal ve Kur'an.”³⁷⁶

Ramazan ayı içinde Kur'an-ı Kerim'i her gün bir cüz olarak okuyanlar bir ayda bütün kuranı okuyup tamamlamış olurlar ki buna hatim denir. Kur'an-ı Kerim'i hatmetmenin de önemini Hadis-i Şerif'lerde Peygamberimiz (s.a.v.) beyan buyurmuşlardır. Kur'an-ı Kerim'i hatmeden kimsenin makbul bir dua hakkı olduğunu, isterse o duasını dünya için isterse de ahireti için yapabileceğini müjdelemiştir.

Kur'an hatmedilince insan tek başına dahi hatim duası yapsa onun duasına iştirak eden melekler bulunduğunu peygamberimiz haber vermektedir:

إِذَا خَتَمَ الْعَبْدُ الْقُرْآنَ صَلَّى عَلَيْهِ عِنْدَ خَتْمِهِ سِتُّونَ أَلْفَ مَلَكٍ *

“Kul Kur'an-ı Kerim'i hatmettiği zaman, hatim duası esnasında altmış bin melek ona bağış talebinde bulunur.”³⁷⁷

Altmış bin meleğin bir insan için, bağışlanma talebinde bulunması ne büyük bir nimet ne güzel bir lütuf-u ilahidir. Bu, hatim yapanlara güzel bir hediyedir.

375 Camiü's-Sağir: 2/76

376 İbn-i Mâce, Tıb: 7

377 Muhtarü'l-Ehadis: 11

Kur'an-ı Kerim'i baştanbaşa okumak, hatim indirmek ne güzel bir âdettir.

Kur'an-ı Kerim'in öğrenilmesi de okunması da kolaydır.

Allah-u Teâlâ tarafından Peygamber Efendimize (s.a.v.) bir mucize olarak indirilen Kur'an-ı Kerim'i başından sonuna kadar okumaya hatim denir. Kur'an-ı Kerim'i hatmetmek sünnettir.

Cebrail, her yıl Ramazan ayında her gece gelir. Ramazan ayının sonuna kadar Kur'an-ı Kerim'i Peygamber Efendimizle mukabele eder, yani Cebrail okur, Peygamberimiz dinler, Peygamberimiz okur, Cebrail dinlerdi. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) dünyadan ahirete irtihal buyurdıkları sene, bu mukabele iki kere yapılmıştı.

İmam-ı Azam:

“Bir kimse senede iki defa Kur'an-ı Kerim'i hatmederse hakkını vermiş olur.” buyurdular.

Kur'an-ı Kerim'i hatmederken “Vedduha Sûresi”nin sonunda, ‘Allahü Ekber, La ilahe illallahü vallahü ekber’ diyerek tekbir getirmeye başlamak ve sonuna kadar her sûrenin sonunda da tekbiri tekrarlamak sünnettir.

İhlas Sûresi üç kere tekrarlandıktan sonra Felak ve Nas Sûreleri okunur.

Hatimden sonra hemen diğer hatme başlamak da sünnettir. Übey bin Ka'b (r.a.):

“Peygamberimiz Nas Sûresini okuyunca, Fatihâ'dan başlar ve Bakara Sûresinin ‘Ve ülâike hü'mü'l-müflihun' ayetine kadar ilk beş ayetini okuduktan sonra hatim duasını yapardı” buyurmuştur.

Bir kimse, ‘Ya Resûlullah! Hangi amel Allah'a daha sevimlidir?’ diye sormuştu. Peygamberimiz, ‘Konup göçenin ameli’ buyurdu. O kimse, ‘Konup göçen ne demektir?’ diye sordu. Peygamberimiz de, ‘Kur'an-ı Kerim'i hatmedip bitirdikten sonra tekrar başlayandır’ buyurdu.

Hatimden sonra dua etmek de sünnettir. Peygamber Efendimiz, ‘Kur’an’ı hatmeden kimsenin duası kabul olunur’ buyurmuştur.

Enes b. Malik (r.a.), Kur’an’ı hatmettiği zaman ailesini (ve dostlarını) toplar, ziyafet verir ve dua ederdi.

Ecdadımız hep Kur’an okumuştur. Kur’an ile maddi manevi şifa bulmuşlardır.

Cephelerde savaşan askerlerimizin üzerindeki küçük Kur’an’lar, enamlar, onları tehlikelerden ve düşmanlardan koruyordu.

Dedelerimiz, ninelerimiz, Kelâm-ı Kadim olarak anmışlar kitabımızı. Genç gelinler ise, ‘Mushaf’sız gelin olmam’ diyerek kınalı elleriyle örtü dikmişlerdir Kur’an’a. Bebeler duvarda asılı olan kitabımıza bakarak büyümüşlerdir yıllar yılı.

Bu milletin temelinde Kur’an vardır. Bu devlet, Kur’an’la yükselip medeniyet seviyesine yükselmiş ve altı yüz yıl cihanın hâkimiyetini elinde tutmuştur.

“Şeyhülİslâm Ebussuud Efendiye vefatı anına yakın, devrin padişahı eğilip der ki:

-Muhterem Hocam! Bir vasiyetin var mı?

O büyük âlim, son vasiyeti olarak padişaha şu tembihini yapar:

-Bu milleti Kur’an’dan ayırmayın, mahvedersiniz.”

Kur’an’a bakan gözler bile nasibini alır.

“Resûlullah Efendimiz (s.a.v.):

-Göze ibadetten nasibini verin, buyurdular.

-Onun ibadetten nasibi nedir? diye soruldu.

-Gözün ibadetten nasibi Mushaf’a (Kur’an-ı Kerim’e) bakmaktır, buyurdular.”

Bir başka hadis-i şeriflerinde Resûlullah (s.a.v.) Cebrail’e, gözündeki bir ağrıdan şikâyet etti. Cebrail O’na, ‘Mushaf’a bak’ dedi,

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.), her sene hac mevsiminde gelenleri, ‘Rabbimin risaletini tebliğ için beni barındıran ve bana yardım eden için cennet vardır’ deyip kabile kabile gezip imana davet eder, onlara Kur’an’dan ayetler okurdu.

Peygamberliğinin 11. Yılında, hac zamanında Kâbe haremünde Medine halkının Hazrec kabilesinden altı kişi imana geldi ki onlara Ensar’ın sabıkları denir. Resûlullah’a (s.a.v.) ‘Hiçbir şeyi Allah’a ortak tutmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, evlatlarını geçim korkusu ile öldürmemek, kimsenin ırzına ve şerefine iftira atmamak, neşe ve kederde, darlık ve genişlik zamanlarında dinleyip itaat etmek, Allah yolunda kimsenin kötölemesinden çekinmeden daima Hakk’ı söylemek’ üzere biat ettiler. Bunlar Medine’ye döndüklerinde Resûlullah’tan konuşulmayan hiçbir ev kalmadı. İslâm Medine’de yayılmaya başladı.

Medine’de Müslümanların sayısı kırka ulaştınca, istemeleri üzerine Resûlullah onlara Kur’an okumak ve dinin hükümlerini öğrenmek üzere Hz. Mus’ab bin Umeyr’i (r.a.) gönderdi. Ondan sonra Medine’de İslâm’ın ve Kur’an’ın girmediği ev kalmadı. Bu sebepler, ‘Şehirler kılıç ile fetih olundu, Medine ise Kur’an ile fetih olunmuştur’ denildi.

Sonraki sene yetmiş üç erkek ve iki kadın Resûlullah’ı (s.a.v.) görmeye gelip önceki şartlar ile biat ettiler ve Resûlullah’ı (s.a.v.) Medine’ye davet ettiler. ‘Medine’yi teşriflerinde ona her türlü yardımda bulunacaklarını, nefislerini ve ailelerini korudukları gibi koruyacaklarını’ ahdettiler. Resûlullah’a nusrete; yardım etmeye ahdettiklerinden onlara Ensar denildi. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v.), ashabına Medine’ye gitmek üzere izin verdi. Onlar da vatanlarını bırakıp peyderpey İslâm yurdu olan Medine’ye hicret ettiler. Bu sebeple onlara da muhacir dendi. Her bir Müslüman geldikçe Medineli Müslümanlar yer gösterir, onlara muhabbetlerinden mallarını verirlerdi. Nihayet

Resûlullah da geldi ve Medine, münevvere oldu, nur ile doldu. Resûlullah'a Mekke'den sonra yurt oldu. İslâm sancağı oradan yükselip arzın her tarafına ulaştı.

Kur'an-ı Kerim'i okumanın usulüne riayet etmek gerekir. Kur'an okumaya başlamadan önce şu dua okunmalıdır:

‘Rahmetten uzaklaştıran şeytanın şerrinden, semi ve âlim olan Allah’a sığınırım. Ey Rabbim! Şeytanların dört yanımı sarıp iğva etmesinden de sana sığınırım.’

Duadan sonra Nas Sûresi ile Fatiha-i Şerife'yi okumalıdır. Bunlardan sonra Kur'an okumaya başlamalıdır.

Kur'an-ı Kerim'i namaz dışında da kibleye yönelerek ve güzel elbise giyerek taharet üzere okumak müstehabdır. Başlarken, ‘Eüzü-Besmele'yi okumak da müstehabdır.

Kur'an-ı Kerim'i ayda bir defa hatmetmek iyidir. Senede bir, kırk günde bir, haftada bir hatmedilmesini tercih edenler de vardır.

Başka bir işle uğraşmakta olan kimselerin yanında Kur'an ayetlerinin sesli olarak okunması uygun değildir. Bu durumda Kur'an'ı dinlemeyenler değil, okuyanlar günah işlemiş olur.

Bir kimse yürürken veya bir iş görürken Kur'an'ı Kerim'i okuyabilir. Yeter ki bu durum, Kur'an'ın gafletle okunmasına sebebiyet vermiş olmasın.

Huzeyfe b. Yeman (r.a.) şöyle anlatmaktadır:

“Hz. Peygamber (s.a.v.)'le beraber namaz kıldım. Resûlullah (s.a.v.), Bakara Sûresinden başlayarak okudu. Rahmet ayetlerini okuyunca Allah'ın rahmetini diliyor, azab ayetlerini okurken de istiaze edip Allah'a sığınyordu. Allah'ı tenzih eden herhangi bir ayeti okuduğu zaman Allah'ı tesbih ediyordu.”

Kişi okumasını bitirdiği zaman, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Kur'an'ı hatmettikten sonra okuduğu şu duayı okumalıdır:

“Allahümmec’alni bi’l-kur’an vec’alhü li imamen ve hüden ve nuran ve rahmeh -Ey Allah’ım! Kur’an sayesinde bana rahmet eyle, Kur’an’ı bana iman, nur, hidayet ve rahmet kıl.-”

“Ey Allah’ım! Kur’an’dan unuttuklarımı bana hatırlat, bil-mediklerimi bana öğret. Gece gündüz (yani bütün vakitlerde) Kur’an okumayı bana nasip eyle. Ey âlemlerin Rabbi! Kur’an’ı bana hüccet kıl!”

KUR'AN-I KERİM

Yüce Allah, kullarına lütuf olarak beyanını, kelâmını, kitabını göndermiş en kıymetli rehber, en tesirli şifa olacak Kur'an'ı inzal buyurmuştur.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي
الْصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ * قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ
فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ *

“Ey insanlar! Size Rabbinizden bir öğüt, göğüslerde olana bir şifa ve inananlara bir yol gösterici ve rahmet gelmiştir.

De ki:

-O halde, onlar Allah'ın lütuf ve rahmetiyle, işte bununla sevininler. Çünkü bütün bunlar, onların biriktirdiklerinden daha iyidir.”³⁷⁸

Yüce Allah, nimetini hatırlatıyor:

- 1-Rabbimizden bir öğüt,
- 2-Gönüllere şifa,
- 3-Inananlara rehber,
- 4-İnsanlığa rahmet.

İbn-i Abbas (r.a.) der ki:

378 Yunus Sûresi: 57-58

“Allah’ın lütfu Kur’an’ı Kerim’dir, rahmeti ise İslâm’dır.”³⁷⁹

İnsanlığın iftihar vesilesi, sevinmesi için yeterli olan nimet İslâm ve Kur’an’dır.

Kur’an ve İslâm bütün her şeyden daha iyi ve daha hayırlıdır. Çünkü:

“Dünya, içindekilerle birlikte bir sivrisineğin kanadına eşit değildir” diye Hadis-i Şerif’te beyan buyurulmuştur.³⁸⁰

Kur’an-ı Kerim hidayet rehberidir. Doğru yolu gösteren, insanlığı cennet yoluna götürendir.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ...

“Şüphesiz ki bu Kur’an, en doğru yola iletir. İyi davranışlarda bulunan müminlere, kendileri için büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler.”³⁸¹

Kur’an-ı Kerim hayatın planıdır. Müminin anayasasıdır. Ona uyduğu, tatbik ettiği takdirde en doğru olanı yapmış ve ahiret hayatını kazanmış demektir.

Kur’an’ın çeşitli isimleri vardır. Onlardan birisi, Hablullah’tır. Allah’ın ipi anlamındadır ki Kur’an’a sarılan Allah’a vasıl olur. Allah’ın rızasını kazanır. Rasûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır:

“Şüphesiz, ben sizin için yerime iki şey bırakıyorum.

1-Allah’ın kitabı ki yer ve gök arasında uzatılmış bir iptir.

2-Ve ailem olan Ehl-i Beytim.

Bu ikisi Kevser Havuzunun başına varıncaya kadar birbirlerinden ayrılmazlar.”³⁸²

379 Hâzin Tefsiri: 2/302

380 İbn-i Mâce, Zühd: 37

381 İsra Sûresi: 9

382 Müsned: 3/14

“Kur’an’a sıkı sıkı sarılın. Onu önder ve rehber edinin. Çünkü o, âlemlerin Rabbi olan Allah’ın kelâmıdır. O’ndan gelmiş ve O’na dönecektir. O’nu ancak teville anlaşılabilircek müteşabih ayetlerine de imam edin. Verdiği misallerinden ibret alın.”³⁸³

Kur’an-ı Kerim, Allah-u Teâlâ’nın emir ve yasaklarıdır. Kur’an-ı Kerim, Allah kelâmını, emir ve yasaklarını insanlığa duyurmak için nazil olmuş ve duyurmuştur. Ancak onun manaları ihata olunup bitirilemez. Bir manası inkişaf ederken arkasından bir mana daha yüz gösterir. Mümine hitap ederken kâfire bir inzar fırlatır. Kâfiri inzar ederken mümine bir tebşir nüktesi uzatır. Avama hitap ederken havassı düşündürür. Âlime söylerken cahile dinletir, cahile söylerken âlime dokundurur. Geçmişten bahsederken geleceği gösterir. Bugünü tasvir ederken yarını anlatır. En sade müşahedelerden en yüksek hakikatlere götürür. Müminlere gaybı anlatırken, kâfirleri halden bizar eder. Ve bütün bunları hale, makama, mekâna, zamana, mevzua göre en uygun, en latif kelimelerle ifade eder.

Kur’an-ı Kerim’de Allah-u Teâlâ’nın bin emri, bin yasakları vardır. Beş yüz ayet-i celilede çeşitli kıssalardan ibarettir. Ama o kıssalar hikâye olacak değil, tarihte yaşanmış hadiselerdir. Ve müminler ibret alsınlar diye anlatılmıştır. Her şeyden önce Allah-u Teâlâ, kullarına ne gerektiğini en iyi şekilde bildiği için kullarının ihtiyaçları ölçüsünde anayasa olarak Kur’an-ı Kerim’i lütfetmiştir.

Kur’an hayat planıdır. Yaşamak için gönderilmiştir. Merhum şairimiz Mehmed Akif ne güzel söylemiş:

*“İbret olmaz bize her gün okuruz ezberde
Yoksa bir maksat aranmaz mı bu ayetlerde?
Lafzı muhkem, yalnız anlaşılan Kur’an’ın
Çünkü kaydında değil, hiçbirimiz mananın.
Ya açar nazm-ı celilin bakarız yaprağına*

*Yahut üfler geçeriz bir ölüünün toprağına.
İnmemiştir hele Kur'an, bunu hakkıyla bilin
Ne mezarlıkta okunmak ne de fal bakmak için."*

İbn Mesud (r.a.):

"Şiir söyler gibi Kur'an okumayın, çürük hurma atar gibi dağıtmayın. Onun öncelikleri üzerinde durun, (manasını düşünün ve) kalbinizi onunla harekete geçirin" der.

Kur'an aşığının niyeti, "Okuduğum yeri ne zaman bitireceğim?" endişesi değildir ve olmamalıdır. Kur'an'ı okumayan, anlamayan ve onunla gereğı ile amel etmeyen kimseler, onu terk etmiş sayılır. Resûlullah'ın Ebu Zer'e hitaben söylediğı:

"Oturup, Allah'ın kitabından bir ayeti anlamam, senin için yüz rekât (nafile) namaz kılmamdan daha hayırlıdır" buyurmuştur.

Asıl gaye Kur'an-ı Kerim'in emirlerine göre yaşamaktır.

Ashab-ı Kirâm içinde hafızların sayıları çok azdı. Onlar hıfza önem vermediklerinden değil, Kur'an'ı yaşamaktan ezbere sıra gelmemesindendi.

Bülbül gibi okumak önemli değil. Mümin gibi tatbiki önemlidir.

Bir hanım yazarımız der ki:

"Harun Reşit'in papağanı Kur'an'ı ezbere okurdu. Ne var ki bu ezbercilik, onu kuş olmaktan öteye geçiremediğı gibi Kur'an ahlâkı ile amel etmeyip sadece ezbercilikte kalan kimseler içinde aynı kanun geçerli olmasından tabii ne olabilir."³⁸⁴

Şeyh ibn-i Ata'ya sorarlar:

"Kur'an'dan ne kadar okuyorsun?"

Cevap olarak der ki:

"On dört sene evveline kadar günde bir hatim indirirdim. On dört seneden beri de Enfal Sûresine kadar gelebildim."

384 Kur'an Ahlâkı Nedir, Sayı: 45

On dört yıldır ancak Kur'an'ın üçte birine gelebilmesi onun Kur'an'ı tatbik etmesinden dolayıdır.

Mevlânâ Celaleddin der ki:

“Kur'an'ın pek çok faziletlerinden biri Peygamberin ahvali ve evsafıdır. Eğer Kur'an'ı okur da ahkâmını tutmazsan enbiya ve evliya'yı şahsen görmüş olsan bile sana fayda vermez.”

Kur'an'ı yaşamak medeniliktir.

Şairimiz ne güzel söylemiş:

“Beşerin derdine derman olur ancak Kur'an
Kur'an'sız artık canavardan da beterdir insan.”

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Zikir ve ilim meclisinde bulunmak bin rekât namazdan, bin hastaya ziyaretten ve bin cenazede bulunmaktan daha faziletlidir.”

Ashab sordular:

“Ya Resûlallah! Kur'an okumaktan da üstün müdür?
Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz şöyle cevap buyurdular:

وَهَلْ تَنْفَعُ قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ إِلَّا بِالْعِلْمِ *

“Kur'an ancak ilimle fayda verir. Manası anlaşılmadan bir fayda sağlamaz.”³⁸⁵

Kur'an-ı Kerim'i anlamak, yaşamak gerekir.

Kur'an'ı ezberlemek çok güzel bir nimettir. Fakat ondan daha güzeli, daha faziletlisi Kur'an'ı yaşamaktır. Hele hele Kur'an-ı Kerim'i menfaate alet etmek çok büyük vebal ve Allah'a saygısızlıktır.

Peygamberimiz (s.a.v.) uyarmışlardır:

“Kur'an'ı okuyunuz ve onunla amel ediniz. Onu okumaktan uzak kalmayınız. Ona yakışmayan yorum ve izahlarla haddi

385 İhya-yı Ulûmiddin: 1/8

aşmayınız. Onu vasıta yaparak menfaat temin etmeyiniz. Onunla dünyalığınızı çoğaltmaya çalışmayınız.”³⁸⁶

Allah Resûlü (s.a.v.) geleceği çok iyi gördüğü için uyarılarda bulunmuştur.

Kur'an'ı kendi kafasına göre, istediğine göre yorumlayanlardan uzak kalınmasını çoğu zaman ifade buyurmuştur. Her asırda menfaatine düşkün zümreler çıkabilir. Ayetleri kendi çıkarları doğrultusunda yorumlar. Bunlar çok büyük vebal altındadırlar.

Kur'an-ı Kerim'i menfaat teminine alet etmek de çok adi bir davranıştır. Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

* إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَرْفَعُ بِهَذَا الْكِتَابِ أَقْوَامًا وَيَضَعُ بِهِ آخِرِينَ

“Allah-u Teâlâ, bu Kur'an sebebiyle bazı milletleri yükseltir, bazılarını da alçaltır.”³⁸⁷

Her Kur'an bilen mana vermesi, tefsire girişmesi haddi aşmaktadır.

Her insan Kur'an meali okuyup da oradan fetva çıkarması da cahilliktir. Bunun için halka Kur'an meallerini tavsiye etmek yerine Kur'an'dan öğütler veren kitapları tavsiye etmek daha doğru olur. Nice cahiller var ki:

-Ben Kur'an'ın mealini okudum, orada şu... şu... haram diye yazmıyor(!) gibi cahilane sözlere çok rastlanır. Şunu bilmelidir ki her tıp kitabını eline alanın ameliyata soyunması nasıl aptallık ise bilgisi, ilmi olmadan fetvaya soyunmak da aynı cehalet, aynı gaflettir.

Fetva vermek, Kur'an'dan hüküm çıkarmak herkesin harcı olamaz. İlim ister. Üstelik irfan ister.

386 Müsned: 3/428

387 Müslim, Müsafirin: 269

-Ben Kur'an mealini okudum. Orada şu yoktu... gibi ifadeler çok fena bir sapıklıktan başka bir şey değildir.

Kur'an'ın her cümlesinin, her kelimesinin hatta her harfinin bile ayrı ayrı manaları, delaletleri vardır. Bu, halkı aşar. Halkın okuması gereken Kur'an mealleri değil, Kur'an'dan dersler çıkaran öğüt ve nasihat kitapları olmalıdır.

الْقُرْآنُ شَافِعٌ مُشَفَّعٌ وَمَا حِلٌّ مُصَدِّقٌ مَنْ جَعَلَهُ أَمَامَةً قَادَةً
إِلَى الْجَنَّةِ وَ مَنْ جَعَلَهُ خَلْفَهُ سَاقَهُ إِلَى النَّارِ *

“Kur'an şefaate edecek ve şefaati kabul edilecektir. Şikâyetçi olacak ve şikâyeti doğru kabul edilecektir. Onu kendisine rehber edeni, o cennete götürecektir. Arkasına atanı ise cehennemeye sürükleyecektir.”³⁸⁸

Kur'an-ı Kerim kıyamete kadar devam eden bir mucizedir. Gerek lafzı, gerek manası itibariyle benzerini getirmek beşer kudretinden hariçtir. O ne nesirdir ne de şiirdir. İnsan keliminin üstünde ilahi bir üslubu vardır.

Dirayet ve belâgatiyle kavmi içinde mümtaz bir mevkide bulunan Hz. Ömer, en asabi ve gazaplı anında onun bir sahifesini okuyunca iradesi elinden gitmiş ve hemen kelime-i şahadet getirerek hidayete ermiştir.

İşte bu hususiyettendir ki müşrikler halkı Kur'an dinlemekten men ediliyorlardı. Çünkü onu işitenler, ruhlar üzerinde yaptığı tesir ile hemen Müslüman oluyorlardı. Bu husus müşrikler için büyük bir dert olmuştu. Bu şair sözüdür, kâhin sözüdür diye halkı kandırmaya çalışıyorlar fakat bir türlü muvaffak olamıyorlardı. Hatta Hz. Ebûbekir'in (r.a.) Mekke'de kalabilmesi için alenen Kur'an okumamak şartını ileri sürmüşlerdi. Hadise şöyle olmuştu:

388 Camiü's-Sağir: 2/76

Müşriklerin zulmünden bıkip usanmış olan Hz. Ebûbekir (r.a.) Cenâb-ı Peygamber'den izin alarak Habeşistan'a hicrete karar vermiş ve yola çıkmıştı. Kabile reislerinden İbn-i Dağine'ye rast gelmiş, o da nereye gittiğini sormuş. Hz. Ebûbekir:

“Kureyşliler, doğup büyüdüğüm şehri bana haram etti. Serbest ibadet edeceğim bir yere gideceğim,” demişti.

İbn-i Dağine, Mekke'nin Ebûbekir gibi büyük bir adamdan mahrum olmamasını arzu ederek geri çevirmiş ve Kureyşlilere Ebûbekir'in faziletlerini anlatmış, onlar da alenen namaz kılmamak ve sesli Kur'an-ı Kerim okumamak şartıyla kalabileceğini söylemişlerdi. Fakat Hz. Ebûbekir, evinin önüne bir mescit yaptı. Burada namaz kılmaya, Kur'an okumaya başladı. Müşrik kadın ve çocukları onu seyretmek için birbirlerini itiyor ve onun üzerine düşüyorlardı. Bu hal müşrikleri korkuttu ve İbn-i Dağine de:

“Artık seni himaye edemem,” dedi.

Hz. Ebûbekir (r.a.):

“Allah beni himaye eder,” deyip ibadet etmeye ve Kur'an okumaya devam etti.

O tarihten bu tarihe kadar bin dört yüz küsur sene geçtiği ve ilmin her sahasında hayli terakkiler olduğu halde o celil kitap, mucize vasfını muhafaza etmektedir ve ilelebet edecektir.

Tebük seferinde Neccaroğulları'nın sancağı Ümare b. Hazım (r.a.)'ın elinde idi. Nebi (s.a.v.) sancağı alıp Zeyd b. Sabit (r.a.)'e verdi. Bunun üzerine Ümare (r.a.):

“Ey Allah'ın Resûlü! Benim hakkımda size bir şey mi söylendi de böyle yaptınız?” dedi. Resûlullah (s.a.v.):

“Hayır, böyle bir şey yoktur. Ancak Kur'an önde gelir. Zeyd İbn sabit, Kur'an-ı Kerim'i öğrenip alma bakımından senden önde gelir,” buyurdu.³⁸⁹

389 Buhârî: 1/415

Ebû Hureyre (r.a.) der ki:

“Nebi (s.a.v.) bir yere belli bir sayıda bir birliği göndermek istemişti. Fakat herkesin Kur’an’dan ne kadar bildiği varsa, önce onu okumasını emir buyurdu.

Sıra onların en gençlerinden birine gelince, ona:

-Ey filan! Sen neleri biliyorsun? buyurdu. O da:

-Şu ve şu sûreler ile bir de Bakara’yı biliyorum, dedi. Peygamberimiz (s.a.v.):

-Bakara sûresini de biliyor musun? dedi. O da:

-Evet, dedi. Efendimiz (s.a.v.):

-Git, onların komutanı sensin, buyurdu.”³⁹⁰

Nafi b. Abdülharis (r.a.), Usfan’da Ömer (r.a.)’e rastlamıştı. Ömer (r.a.), onu Mekke’ye vali tayin etmiş idi. Ömer (r.a.) ona:

“Bu vadi halkına, kimi vekil tayin ettin?” diye sormuş, o da:

“İbn Ebza’yı,” cevabını vermişti. Ömer (r.a.):

“İbn Ebza da kimdir?” diye sordu. O da:

“Azatlılarımızdan biridir,” cevabını verdi. Ömer (r.a.) de:

“Sen, onların üzerine bir azatlıyı vekil tayin ettin ha!” diyerek hayretini belirtince Nafi b. Abdilharis (r.a.):

“Ama o, Allah’ın kitabını okur, bütün farzları da bilir,” dedi. Bunun üzerine Ömer (r.a.):

“Allah, bu kitapta bazı kavimleri yükseltir; bazılarını da alçaltır. Dikkat et, (bu sözleri) Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyurdu,” dedi.

Bediüzzaman Hazretleri der ki:

“Bin üç yüz elli senedir Kur’an-ı Hâkim, bütün hakaikını kâinat çarşısında açıp teşhir ettiği halde herkes, her millet, her memleket O’nun cevahirinden, hakaikından almıştır ve alırlar. Hâlbuki ne o ülfet ne o mürur-u zaman ne o büyük tehavvülatlar; O’nun kıymetdar hakaikına, onun güzel üsluplarına halel

390 Tirmizî: 3/2876

verememiş, ihtiyarlatmamış, kurutmamış, kıymetten düşürmemiş, hüsnünü söndürmemiştir. Şu halet tek başıyla bir i'cazdır.

Şimdi biri çıksa Kur'an'ın getirdiği hakaikten bir kısmına kendi hevesince çocukça bir intizam verse, Kur'an'ın bazı ayatına muaraza için nisbet etse, 'Kur'an'a yakın bir kelim söyletim' dese, öyle ahmakane bir sözdür ki mesela: taşları muhtelif cevahirden bir saray-ı muhteşemi yapan ve o taşların vaziyetinde umum sarayın nukuş-u aliyesine bakan mizanlı nakışlar ile tezyin eden bir ustanın san'atıyla o nukuş-u aliye den fehmi kasır, o sarayın bütün cevahir ve zinetlerinden bibehre bir adi adam, adi hanelerin bir ustası, o saraya girip o kıymetdar taşlardaki ulvi nakışları bozup çocukça hevesine göre adi bir hannenin vaziyetine göre bir intizam, bir suret verse ve çocukların nazarına hoş görünecek bazı boncukları taksa, sonra "Bakınız! O Sarayın ustasından daha ziyade meharef ve servetim var ve kıymetdar zinetlerim var" dese; divanece bir hezeyan eden bir sahtekârın nisbet-i san'atı gibidir."³⁹¹

391 Sözlere: 25. Söz

İTİKÂF

Ramazan aylarında erkeklerin camilerin son cemaat yerlerinde perde ile ayrılmış kısmında, kadınların da evlerinde bir köşede ibadetle meşgul olmaları hakkında kullanılan tabire itikâf denir.

Ülfeti, karışmayı terk ederek bir yere kapanıp ibadetle meşgul olmak anlamındaki itikâf, Arapça bir kelimedir. Ramazan ayında nefsinin itaat ve ibadet maksadıyla mescide hasretmek manasına gelir. Bunu uygulayan kişiye de mutekif denir.

İtikâf uygulamasının eskiden beri olduğu, Kur'an-ı Kerim'in beyanından anlaşılmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'de buyrulur:

“Hani Biz Kâbe'yi insanlar için bir toplanma ve güven yeri yapmıştık. Öyleyse siz, İbrahim'in makamından bir namaz kılma yeri edininiz! İbrahim'e ve İsmail'e:

-Evimi tavaf edenler, kendini ibadete verenler, rükû ve secde edenler için temizleyin! diye emretmiştik.”³⁹²

Hazret-i İbrahim'in makamı, günümüzde Kâbe'nin kuzey-doğu kenarının karşısında 15 metrelik mesafede cam bir muhafaza içinde bulunan taşın olduğu yerdir.

“Hazret-i İbrahim Kâbe'yi inşa ederken üstüne basarak iskele olarak kullandığından üzerinde ayak izleri bulunan taş, Kâbe'nin inşaatı bittikten sonra oraya konmuştur.”³⁹³

392 Bakara Sûresi: 125

393 Tefsir-i Kebir: 4/48

Kâbe'yi tamamlayınca Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm o taşın yanında namaz kılmıştır. Bu gün de tavaftan sonra hacıların kıldığı namaz ona dayanan bir şükür namazıdır.

İbrahim ve İsmail peygamberler zamanında mescitlerde itikâf edildiği anlaşılmaktadır.

Tarih boyunca her millet içinde halktan ayrılıp inzivaya çekilen insanlar olmuştur. Tenhalarda Hak ile beraber olmak, ihlasla ibadet etmek arzusundaki insanlar halveti tercih etmişlerdir. Günümüzde de yine insanlardan ayrılıp kendini tamamen ibadete veren müminler bulunmaktadır. Kendi başlarına kalıp, Allah'a ibadet aşkını yaşayanlar halvet, çilehane ve erbain denilen bu hazzı yaşayarak ilahî mertebeler kazanmışlardır.

Mevlânâ Celaleddin hazretleri der ki:

“Akıllı olan, vev ki bir kuyu dibi olsun تنها bir yere çekilir. Çünkü halvette kalbe safa gelir.”

Dinimizde itikâf meşru bir emirdir. Vacip, sünnet ve müstehap olmak üzere üç türlü itikâf vardır.

Vacip olan itikâf: Adamak suretiyle üzerine vazife olarak almış olan insanın yaptığı itikâftır.

Sünnet olan itikâf: Ramazanın yirmisinden sonuna kadar olan müddet içinde yapılır. Peygamberimiz (s.a.v.) o vakit itikâfa girerlerdi.

Müstehap olan itikâf: Ramazanın son on gününden başka vakitlerin hepsinde yapılabilir. Müddeti de vakti de belirli değildir. Hatta camiye giren bir mümin kimse gece dahi olsa çıkıncaya kadar itikâfa niyet ederse, orada kaldığı müddet itikâf sayılır. Camiden çıkınca da itikâfı sona erer.

Bu hükme göre müminlerin itikâf sevabından nasiplenmeleri için Mekke ve Medine harem-i şereflerinin kapılarına yakın bulunan direklerin üzerinde şu yazılmıştır:

نَوَيْتُ سُنَّةَ الْإِعْتِكَافِ.

“Niyet eyledim sünnet itikâfa.”

İtikâfın şartları vardır:

- 1-Müslüman olmak,
- 2-Akıllı olmak,
- 3-Temiz olmak,
- 4-Niyet etmek,
- 5-Mescit veya bu hükümde olan bir yerde yapmak,
- 6-İtikâf süresince özürsüz olarak mescitten çıkmamak,
- 7-İtikâf süresince cinsel ilişkide bulunmamak.

Kadınlar evin bir bölümünü mescit edinerek itikâf yapabilirler.

İtikâf süresi en az bir gündür.

İtikâfa girenin yiyeceği, içeceği ve muhtaç olduğu diğer şeylerin alımı camide olur.

Âlim Hacı Zihni Efendi itikâfın sayısız olan faydaları hakkında şöyle söylemiştir:

“İtikâfa giren, kalbini dünyadan ayırmak ve nefsini Mevlâ’ya teslim eylemekle Kerim olan Allah’ın kapısına mülazım olmuş, düşman şerrinden onun kalesine sığınmış, hal diliyle; ‘Rabbim beni mağfiret etmedikçe ben bu kapıdan ayrılmam,’ demiş olur.”

Vacip olan itikâf, Ramazanın son on gününde olduğu için itikâfa girenin oruçlu bulunması şarttır. Diğer itikâflar için oruç şartı yoktur.

İtikâf yapan şu edelere riayet etmektedir:

- 1-İtikâf Ramazanın son on gününde yapılmaktadır,
- 2-Mescitlerin en faziletlisi seçilmeli,
- 3-İtikâf halinde daima hayır konuşulmalı, fena sözlerden sakınılmalıdır,
- 4-Bol bol Kur’an’ı Kerim okunmalıdır,

5-Temiz elbise giyinmeli, güzel kokular sürünmelidir.

İtikâf yapan, Allah'ın evinde O'nun misafiri sayılır. Kısa bir süre için de olsa dünyadan el etek çektiği, devamlı Rabbini düşündüğü, O'na ibadetle meşgul olduğu için kalbi nurlanır, manen tekâmül eder.

KADİR GECESİ

Kur'an'da adı geçen tek ay Ramazan ayıdır; tek gece de Kadir gecesidir. Bu bereketli saatlerin şeref ve kıymetini kâinatın Rabbi, sevgili Habibine haber vermektedir. Bu gecenin faziletine o kadar değer verilmektedir ki o vakitlerde tecelli edecek rahmetin de ruhani hadiselerin anlatılması için müstakil bir sûre inmiştir. Bu sûre Kadir Sûresidir.

Yine Cenâb-ı Hakk bu kudsiyetini bildirmek için 5 ayetli bir sûrede üç defa “Leyletü'l-Kadr” ifadesini açıkça zikretmektedir.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ * وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ * لَيْلَةُ الْقَدْرِ
خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ * تَنْزِيلُ الْمَلَكَةِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
مِنْ كُلِّ أَمْرٍ * سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ *

“Şüphesiz, biz O’nu (Kur’an’ı) Kadir gecesinde indirdik. Kadir gecesinin ne olduğunu bilir misin? Kadir gecesini bin aydan daha hayırlıdır. Melekler ve ruh (Cebrail) o gecede, Rabb’lerinin izniyle her türlü iş için iner de iner. O gece, tan yerinin ağarmasına kadar bir esenliktir.”³⁹⁴

Kadir gecesini, içerisinde Kur’an-ı Kerim indirilen mübarek gecedir. Bu gecenin pek çok hususiyetinden bir kaç:

394 Kadir Sûresi: 1-5

1-Bu gecede ibadet (içerisinde Kadir gecesi olmayan) bin ayda yapılan ibadetten daha hayırlıdır. Resûlullah Efendimize (s.a.v.) kendisinden önceki ümmetlerin ömrü gösterildi. Ümmetin ömürlerini kısa gördü. Bunun üzerine Hz. Allah bin aydan daha hayırlı olan Kadir gecesini ihsan etti.

2-Kadir gecesinde meleklerin ve ruhun inmesi.

Melekler bu gecenin esrarını görmek üzere inerek yeryüzünü doldurduğu için bu geceye manası darlık olan ‘Kadir’ ismi verilmiştir.

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) buyurdular ki:

“Kadir gecesi olunca Allah-u Teâlâ, Cebrail’e emreder. Cebrail yanlarında yeşil bir sancakla melekler ile yeryüzüne inip sancağı Kâbe’nin üzerine dikerler. Cebrail bu gece melekleri teşvik eder. Onlar da her ayakta bulunana, durana, oturana, namaz kılana ve zikredene selam verir ve onlarla musafaha eder. Yaptıkları dualara âmin derler. Bu, fecir vaktine kadar devam eder.”

3-Bu gece, fecir (imsake) vaktine kadar Selâmettir.

Cenâb-ı Hakk, bazı kıymetli şeyleri birçok hikmetler için gizlemiştir:

Kullarının bütün ibadet ve taatlara rağbet etmesi için rızasını ibadet ve taatlarda; büyük-küçük günahlardan kaçınmaları için gadabını günahlarda; bütün isimlerine tazim edilmesi için İsm-i A’zam’ı Kur’an-ı Kerim’de, bütün namazların muhafaza edilmesi, ehemmiyet verilmesi için salât-ı vüstanın hangi namaz olduğunu, günün tamamında dua edilmesi için Cuma günündeki icabet saatini (duanın kabul edilen vakti) hiç kimseyi hakir ve hor görmemek için veli kullarını, Ramazanın her gecesini ibadet ve taatla ihya edip daha çok sevap kazansınlar diye de Kadir gecesini gizlemiştir. Bununla beraber Resûl-ü Ekrem Efendimiz (s.a.v.) Kadir gecesinin bazı âlâmetlerini bildirmiştir: O gece gökyüzü parlak ve bulutsuz olur. Hava ne soğuktur ne de sıcaktır, latif olur. O gecesinin sabahında güneş ziyasız (solgun) olarak doğar.

Birinci kattaki melekler, Allah-u Teâlâ'nın Hz. Muhammed'in ümmetine ihsan ettiği mağfiret ve Rıdvan'dan dolayı şükür için yüksek sesle Allah-u Teâlâ'ya tesbih ve takdis ederler. Sonra Sidre-i Münteha meleklerini ikinci kata kadar teşyi ederler, uğurlarlar. Sonra her gökte bulunan melekler, yedinci kat göğe kadar bu şekilde uğurlar. Sonra Cebrail:

“Ey göklerdeki melekler, hepiniz yerinize gidiniz” buyurur. Göklerdeki melekler böylece yerlerine dönerler. Sidre-i Münteha melekleri sidreye yükseldiklerinde, sidrede bulunan melekler onlara, ‘Nerede idiniz?’ derler. Onlar da birinci kat gökteki meleklerle cevap verdiklerinde sidredeki melekler, Allah-u Teâlâ'yı tesbih edip öyle yüksek sesle söylerler ki seslerini Cennet-i Me'va, sonra Cennet-i Naim, sonra Adn, sonra Firdevs işitir. Bundan sonra Arş-ı İlahi'de işittiğinizde Hz. Muhammed'in ümmetine, Allah-u Teâlâ'nın ihsanından dolayı şükür olarak tesbih, tehlil ve sena sesi duyulur. Allah-u Teâlâ her şeyi en iyi şekilde bilirken yine de arşa hitaben: “Ey arş! Niçin sesini yükselttin” diye buyurduğunda, Arş:

“Geçen gece Hz. Muhammed (s.a.v.) ümmetinin salihlerini mağfiret buyurup iyilerini, günahlarına şefaathçi kıldığını öğrendiğim için sesimi yükselttim” der. Allah-u Teâlâ:

“Doğru söylüyorsun ey arşım! Hz. Muhammed'in ümmeti için benim katımda, gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, kalplerin düşünmediği iyilikler vardır” duyurduğunu bildirdi.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَهَبَ لِأُمَّتِي لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَلَمْ يُعْطِهَا مَنْ كَانَ قَبْلَهُمْ *

“Allah Kadir gecesini ümmetime hediye etmiş, ondan önce kimselere vermemiştir.”³⁹⁵

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ashâbına, bir adamın silah kuşanıp bin ay Allah yolunda cihad ettiğinden bahsetmişti. Ashâb-ı Kirâm buna hayret ettiler ve kendi ibadetlerini azımsadılar.

Ashabın üzüntüsünü gören Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz Allah'a ümmeti için şöyle niyazda bulundu:

“Ey Rabbim! Ümmetimi, ümmetlerin en kısa ömürlüsü, amel bakımından da ümmetlerin en azı kıldın.”

Bu niyaza karşılık Yüce Allah ona Kadir gecesini verdi ve şöyle buyurdu:

“Kadir gecesini sen ve ümmetin için o adamın cihad ettiği bin aydan daha hayırlıdır.”

Diğer bir rivayette de Resûlullah'a önceki milletlerin ömürleri gösterildi. Kendi ümmetinin ömrünün öncekilere nispetle daha kısa ve az olduğunu gören Peygamberimiz (s.a.v.) öncekilerin uzun ömürde yaptıkları amellere ümmetinin yetişemeyeceğinden endişe etmişti.

Habibinin üzüntüsünü gidermek için Allah-u Teâlâ ona Kadir Gecesini hediye ederek teselli bulmuştur.

İşte ümmet-i Muhammed'e özel bir lütuf olarak Kadir Gecesi verilmiştir. Eskilerin bin ayından daha faziletli olan bir gece, bu ümmete hediye edilmiştir.

Bin ay, kamerî takvimle 83 yıl 4 aya eşittir. Eski milletlerin 80 yılda kazandığını bu ümmet bir gecede, Kadir gecesinde kazanmaktadır.

Kadir gecesinin kesin olarak hangi gece olduğu belirtilmemiştir. Bunun hikmeti Ramazan ayının mağfiret coşkunuğundan her gece hisse alınması içindir. Atalarımızın dediği gibi:

“Her gördüğünü Hızır,
Her geceyi Kadir bil!”

Ramazanın her gecesini değerlendirmek, Kadir gecesinin feyzinden istifade etmek, en doğru yoldur.

Peygamberimiz (s.a.v.) Kadir gecesi hakkında şöyle buyurdular:

“Onu son on günde, tek gecelerde arayınız. Yirmi bir, yirmi üç, yirmi beş, yirmi yedi ve yirmi dokuzuncu gecelerde yahut son gecede arayın!”³⁹⁶

Kadir gecesinin bazı alâmetleri olduğunu da yine Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) haber vermiştir:

“Onun alameti, temiz ve dibi görünen denizin derinliğinde, parlak ve hareketsiz, ne soğuk ne sıcak ne de yıldızlardan uzak bir ay. O gecenin sabahında doğan güneş ise sanki ışığı ve şurası olmayan bir dolunaydır.”³⁹⁷

“O gecede ne bulut ne yağmur ne de rüzgâr olur.”³⁹⁸

Kadir gecesini aramaktan daha önemlisi, her geceyi Kadir gecesi gibi değerlendirmektir. Bilhassa Ramazan ayının son on gününde ibadeti daha da fazlalaştırmak, gönül coşkunluğuyla yaşamaktır.

Resûlullah (s.a.v.) müjdeliyor:

مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ *

“Kim ki inanarak ve sevabını Allah’tan umarak Kadir gecesini ibadetle geçirirse geçmişteki günahları bağışlanır.”³⁹⁹

Kadir gecesini ihya etmek, ibadetle geçirmek namaz, niyaz, zikir ve tesbihatla olur.

Kadir gecesinin değeri, önemi isminden de anlaşılmaktadır.

Kadir: Hükm-ü kaza, takdir. Şeref, azamet ve tazyik anlamındadır.

Hükm-ü kaza, ilahî takdirin, hükmedilen işlerin ayırt edildiği gecedir.

396 Müsned: 5/318

397 Müsned: 5/324

398 Cem’ul Fevâid: 1/354

399 Tâc: 2/80

Tazyik anlamı da o gece bütün meleklerin yeryüzüne inmeleriyle yerin meleklerle dar gelişinden dolayıdır.

تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ...

“O gece bütün melekler ve ruh, Rabblerinin izniyle yeryüzüne inerler.”⁴⁰⁰

Yüce Allah’ın hükmettiği her türlü iş için melekler ve Cebrail Allah’ın emriyle o gece yeryüzüne iner.

Her yer meleklerle dolar.

“O gece melekler, yeryüzündeki taşların sayısından çok olur.”⁴⁰¹

Enes b. Malik (r.a.) Resûlullah’ın (s.a.v.) şöyle buyurduğunu rivayet eder:

“Kadir gecesi olunca, Cebrail meleklerden bir cemaat ile iner. Ayakta ibadet eden (namaz kılan) veya oturarak Allah’ı zikreden her kula dua eder ve selam verirler.”⁴⁰²

Ashab-ı Kirâm Allah-u Teâlâ’nın Kadir gecesi hakkında ‘Bin aydan daha hayırlıdır’ mealindeki ayet-i kerimesine sevindikleri kadar hiçbir şeye sevinmediler.

Kadir gecesi bir ömrün kazanılması demektir.

Her zaman ümmetini düşünen, ümmetinin günahlarından kurtulması için Allah’a yalvaran Peygamber (s.a.v.) ümmetinin diğer ümmetler gibi bozulacağının endişesini duyuyordu.

“*Ol zâif ümmetlerin hâli n’ola*

Hazretine nice anlar yol bula” diye Allah’a niyazda bulunuyordu.

Allah-u Teâlâ Habibine buyurdu:

“Habibim! Bu yüzden dertlenme! Ben seni dünyadan çıkarttımsa da Cebrail’i sana halife yaptım. Her Kadir Gecesi ümmetine inerek onlara selam ulaştıracaktır.”⁴⁰³

400 Kadir Sûresi: 4

401 Müsned: 2/519

402 Beyhaki, Şuâbü’l-İman

403 Tefsir-i Kebir: 10/167

Kadir gecesinin kıymetini bilmek, ona göre değerlendirmek gerekir.

Bu gece 4 rekât Kadir Gecesi Namazı kılınır.

1.Rekâtta: 1 Fatiha, 3 İnna Enzelnahü (Kadir Sûresi),

2.Rekâtta: 1 Fatiha, 3 İhlas-ı Şerif,

3.Rekâtta: 1 Fatiha, 3 İnna Enzelnahü,

4.Rekâtta: 1 Fatiha, 3 İhlas-ı Şerif okunur.

Namazdan sonra: 1 defa, ‘Allahu Ekber Allahu Ekber, La ilahe illallahü vallahü ekber, Allahü ekber ve Lillahi’l-Hamd’

Yüz ‘Elem Neşrah Leke...’ İnşirah Sûresi,

Yüz ‘İnna Enzelnahü...’ Kadir Sûresi,

Yüz defa da Resûlullah Efendimizin Hz. Aişe validemize öğrettiği:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ كَرِيمٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي *

(Allahümme inneke afüvvün kerimün. Tuhibbul afve Fa’fu anni.)

“Allah’ım sen affedicisin. Kerimsin. Affetmeyi seversin. Beni affet.”

Kadir gecesinde yatsı namazını cemaatle kılan, o geceden nasibini almış sayılmaktadır.

Bir kul, kabir azabı çekerse mezar arkadaşları ona sorarlarmış:

“Sen hiç Ramazan ayına ulaşmadın mı? Kadir gecesi yaşamadın mı?”

“Yaşadım,” derse hayret ederlermiş ve şöyle tenkit ederlermiş:

“Nasıl olup da kendini affettirmedin? Sel gibi akan sevaplarla amel defterini doldurmadın da kabir azabına maruz kaldın?”

Bilhassa Ramazan ayının son on gününü çok iyi değerlendirmek gerekir. Çünkü Kadir gecesinin son on günü içinde olduğu kuvvetle muhtemeldir.

Hiz. AîŖe (r.a.) Ŗöyle dedi:

“Ramazan ayının son on günü girdiğinde Resûlullah (s.a.v.) geceleri ihya eder, ev halkını uyandırır, ibadete soyunurdu.”⁴⁰⁴

Bediüzzaman Hazretleri der ki:

“Bir tek Ramazan, seksen sene bir ömür semerâtını kazandırabilir. Leyle-i Kadir ise nass-ı Kur’an ile bin aydan daha hayırlı olduğu, bu sırra bir hüccet-i katıadır.

Evet, nasıl ki bir padiŖah, müddet-i saltanatında, belki her sene de, ya cûlus-ü hümayun namıyla veyahut başka bir ŖaŖa-alı cîlve-i saltanatına mazhar bazı günleri bayram yapar. Raiyetini, o gün de umumi kanunlar dairesinde değıl, belki hususi ihsanatına ve perdesiz huzuruna ve has iltifatına ve fevkalade icraatına ve doğrudan doğruya layık ve sadık milletini has teveccühüne mazhar eder. Öyle de Ezel ve Ebed Sultanı olan 18 bin âlemin PadiŖah-ı Zülcelali, o 18 bin âleme bakan, teveccüh eden, ferman-ı alıŖanı olan Kur’an’ı Hâkimi, Ramazan-ı Ŗerif’te inzal eylemiŖ elbette o Ramazan, mahsus bir bayram-ı İlâhi ve bir meŖher-i Rabbani ve bir meclis-i ruhani hükümüne geçmek, mukteza-yı hikmettir.

Madem Ramazan o bayramdır. Elbette bir derece süfli ve hayvani meŖagilden insanları çekmek için oruca emredilecek. Ve o orucun ekmeli ise mide gibi bütün duyguları, gözü, kulağı, kalbi, hayali, fikri gibi cihazat-ı ihsaniyeye dahi bir nevi oruç tutturmadır. Yani muharremattan, malayaniyattan çekmek ve her birisine mahsus ubudiyete sevk etmektir. Mesela, dilini yalandan, gıybetten ve galiz tabirlerden ayırmakla ona oruç tutturmak ve o lisani, hilavet-i Kur’an ve zikir ve tesbih ve salâvat ve istiğfar gibi Ŗeylerle meŖgul etmek.”

404 Müsned: 6/122

ÖLÜME HAZIR OLMAK

Hiç tereddütsüz inanılan ve her canlı için aynı noktada buluşturan tek şey ölümdür.

Herkes öleceğini bilir. Ondan kurtuluş olmadığına herkes fikir birliği içindedir.

Ölüm bir gerçek. Önemli olanı ise ölüme hazır olmaktır.

Yüce Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de beyan buyurur:

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أَجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ *

“Her canlı ölümü tadacaktır. Kıyamet günü, yaptıklarınızın karşılığı size tastamam verilecektir.”⁴⁰⁵

Mümin ölümü hatırlından hiç çıkarmamalıdır ki ölüme karşı hazırlıklı olsun.

Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz buyurdular:

كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ *

“Dünyada garip veya yolcu gibi ol. Kendini kabre girmişlerden say.”⁴⁰⁶

Dünyaya tamamıyla bağlanmamak, ahirete hazırlıklı olmak hayatın gayesidir. İnsan dünyaya, ahiretteki ebedi hayatı kazanmak için gelmiştir. Asıl hedefi, ahirettir. Cennet nimetlerine

405 Al-i İmran Sûresi: 185

406 Buhari-Rikak: 3

layık olacak şekilde ibadet etmek ve çalışmak, en başta gelen görevlerdendir.

Ölümü hiç hatırlından çıkarmayan kimseler, ahiret için hazırlıklı olurlar. Adeta ölümü beklerler.

Azrail, yaşlı bir adam kılığına bürünüp salih bir zatın yanına gitti ve kulağına eğildi:

“Ben ölüm meleğiyim” dedi. Salih adamın gözleri sevinçle aydınlandı:

“Demek vakit geldi, hoş geldin! Ben bu anın geleceğini biliyor ve uzun zamandır hazırlanıyordum. Haydi, al canımı!” dedi.

“İşin varsa tamamla” dedi Azrail.

“Rabbimin davetine icabet etmemi engelleyecek hiçbir işim yok” dedi adam.

“Ruhunu nasıl kabzetmemi istersin?” dedi melek. Salih kul namaza durdu, o tam secdedeyken melek ruhunu kabzetti.

Hiz. Ömer (r.a.) ölümü çok zikrederdi. Ölüm hakkında şiirler yazarak, ağıtlar yapardı. Bir şiirinde şöyle bahseder:

“Gördüklerinden hiçbir şeyin letafeti kalmaz

Allah bakî kalır, mal ve evlad fanî olur.

Hazineleri, insanı yaşlanmaktan kurtaramaz

Ad kavmi ebedi olmak istedi, olamadı.

Rüzgâra emreden Süleyman da ebedi olamadı

Hâlbuki ins ve cin de rüzgâr içinde giderdi.

Nerede o kudretli melikler?

Her taraftan onlara sefirler gelirdi.”

Ölüm nasıl olsa gerçekleşecektir. Önemli olan ölüme hazırlıklı olmaktır.

Yezid Rakkaşî, kendi kendisini kınayarak şöyle söyledi:

“Ey nefis! Yazıklar olsun sana! Ölümünden sonra namazını kim kılacak? Orucunu kim tutacak? Senin ibadetlerini kim yapacak?”

Ve insanlara da şöyle seslenirdi:

“Ey insanlar! Kalan ömrünüze ağlamaz mısınız? Ölüm halinde kabir evin olursa toprak yatağın olup, böcekler ve haşereler yanında bulunursa, kıyamet seni huzursuz ederse, nasıl olur da uykudan lezzet alırsın?”

Allah’ın sevgili dostları hep nasihat ederek insanları uyar-mışlardır.

Şöyle demişlerdir:

“Ey mal toplayan! Ey imara çalışan!

Malından sana ancak kefenler var.

Onları dünyada bırakıp gitmek var.

Binalarında harap olma var.

Bütün dünyaya malik olanlara bak!

Kefenden başka bir şey götürdüler mi?”

Her gün gözler önünde ölüm olayları yaşanmaktadır. Ölen kimse için minarelerden salâlar verilir. Salânın manası, diri-leri ikaz etmektir. Ölümü hatırlatmak ve ölüme hazır olmayı öğütlemektir.

Şarkılarımızda bile ölüm hatırlatılır.

Bera bin Azib (r.a.) anlatır:

“Biz Resûlullah (s.a.v.) Efendimizle birlikte bir cenazede idik.

Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz, kabrin kenarına oturup ağladılar. Öyle ki göz yaşları ile toprak ıslandı. Sonra da şöyle buyurdular:

يَا اِخْوَانِي! لِمِثْلِ هَذَا فَاَعِدُّوا *

“Ey kardeşim! İşte buna hazırlıklı olun. Başınıza gelecek olan hadise bu.”

Orası için hazırlıklı olanlar, ölümü bir kurtuluş bilirler. Fuzulî gibi söylerler:

*“Cânımı, cânân istemiş, minnet cânuma
Cân nedir ki vermiyem cânânıma.”*

Bu dünya hayatını, boş geçirmemelidir. Ahiret için hazırlık yapmalı ve ebedi hayatta rahat etmenin yollarını aramalıdır. Batıl ve boş şeylerle oyalanmamalıdır.

Resûlullah (s.a.v.) buyurdular:

“İnsanlar üç kısımdır. Bir kısmı kârda, bir kısmı selâmette ve bir kısmı da helâktedir.

Kârda olanlar, Allah’ı zikredenlerdir.

Selâmette olanlar, diline sahip olanlardır.

Helâke gidenler ise batıl ve boş sözlere dalanlardır.”⁴⁰⁷

İmam-ı Gazalî diyor ki:

“Say ki öldün! Yalvardın, yakardın sana bir gün daha verildi. Bugünü o gün bil, öyle yaşa!”

Ölüme hazırlanmak, şu iki şeyi ihmal etmemekle olur: Allah’ın ve kulların haklarını ödemekle.

1-Allah’ın haklarını ödemek:

Sıhhat ve hayat hiç kimsede devamlı olmayıp hayatın sonu muhakkak ölümdür. Böyle olunca insan gaflet etmemeli, üzerindeki Allah’ın haklarını ve kul haklarını hayatında iken gücü yettiğince ödemeli ve ödeyemez ise vasiyet etmelidir, yazdırıp şahit ile tespit ettirmelidir. Zira üzerinde hakları olan kimse- nin ölümünden sonra bıraktığı malı yeterli olsa da varislerinin ve başkalarının bu hakları layığıyla yerine getirmeleri güç olur.

Allah’ın hakları, farzlar ve veciblerdir. Bunları vaktinde ve şartlarıyla yerine getirmelidir. Kazaya bıraktığı namaz ve oruçları kaza etmeli; zekât, hac, kefarete ve adakları var ise onları da eda etmelidir.

Eğer hasta olup ölüm ihtimali varsa vefatından sonraya bırakmayarak hemen zekâtını malının üçte birinden ayırıp vermelidir.

407 Camiü’s-Sağir: 1/161

Eğer yemin edip yeminin bozdu ise, bozduğu yeminlerden her yemin için on fakire kefarete verir.

Oruç kefareti gerektiren birden fazla şey işledi ise bir kefarete kâfi gelir. Malının üçte biri yeterse oruç kefareti için bir kul (köle) azat eder. Yoksa altmış fakirin her birine bir fitre miktarı sadaka verir.

Üzerine hac farz olduktan sonra hacca gitmemişse yahut gitmiş lakin -Allah saklasın- sonra lisanından küfür kelimesi çıkmış, sonra da tevbe ederek imanını yenilemiş ise haccının iadesi gerekeceğinden malının üçte birinden hacca yetecek kadarını ayırır. Vekili olarak haccedecek güvenilir kimseye emanet eder. Fazla kalırsa vekile kalmasını vasiyet eder.

Üçte bir malı memleketinden hacca gitmeye yetmezse, yeteceği yerden vekâleten hac ettirilir.

Fitre ve kurban borcu varsa ortalama kurban kıymetini ve fitrelerini de fukaraya verir.

Üzerindeki Allah'ın haklarını hayatında kendi bizzat, böylece yerine getirirse mesuliyetten kurtulmuş ve kendine iyilik etmiş olur.

Ölümünden sonra yapılması için vasiyet ederse, vasiyeti yerine getirilir.

Ne güzel söylemişler:

“Sular hep aktı geçti,
Kurudu vakti geçti,
Nice han nice sultan,
Tahtı bıraktı geçti,
Dünya bir penceredir,
Her gelen baktı geçti.”

2-Kullara ait hakları ödemek:

Kul hakları çok önemlidir. Allah, kullar birbirleriyle helalleşmeden, haklar sahibine verilmeden cennet kapısı açmaz.

Allah-u Teâlâ'nın günahları bağışlayacağı, müminleri affedeceği Ayet-i Celile'de beyan buyurulmuştur.⁴⁰⁸

Bu affin dışında kalanlar, kul haklarıdır. Müfessirler derler ki:

“Kul hakkında teallük eden günahlar, hak sahibini razı etmedikçe affa uğramazlar.”⁴⁰⁹

Kadı Beyzavî de aynı şekilde kul haklarının affın dışında tutulacağını beyan ederek şöyle ifade buyurmuştur:

“Kul haklarına ait günahlar, hak sahibi razı edilmedikçe bağışlanmayacaktır.”⁴¹⁰

Böyle olunca insan gaflet etmemeli; üzerindeki kul haklarını hayatında iken gücü yettiğince ödemeli ve ödeyemez ise vasiyet etmelidir.

Aldığı borcu yahut satın alıp parasını veremediği şeylerin bedellerini ödemelidir. Elinde emanet yahut gasp ettiği mal var ise aynını, elde mevcut değil ise bedelini sahiplerine iade etmelidir.

Hak sahibi hayatta değil ise varislerine teslim edip helal ettirmelidir. Onlara da teslim edilmesi mümkün olmazsa kıyamette sevabı sahibine ulaşmak niyetiyle fakirlere sadaka olarak vermesi lazımdır. Ama alacaklı kâfir olup hakkı dünyada helal ettirilmez ise kıyamette pek müşkül olur.

Bir kimseyi haksız yere dövmek, yaralamak, çalıştırmak, hakkını vermemek veya sövmek, alay etmek gibi haklar bulunsa hak sahibine hakkını hayatında helal ettiremez ise Allah-u Teâlâ'ya iltica etmeli ve onun adına fakirlere sadaka vermeli- dir. Umulur ki kıyamet gününde Allah-u Teâlâ onları razı eder.

Ölümünden sonra gasilden itibaren defne kadar dine uygun ve sünnet üzere hareket edilmesini vasiyet etmelidir.

Üzerindeki Allah'ın hakkı ve kul haklarından yerine getiremediklerinin vasiyetlerini de yaptıktan sonra bu vasiyetlerine

408 Ahkaf Sûresi: 31

409 Celaleyn Tefsiri

410 Kadı-Beyzavi Tefsiri: 2/432

dikkat etmelerini dost, akraba ve hususiyle vasisine sıkıca tembih etmelidir.

Bundan sonra daima tevbe ve istiğfar etmeli ‘Elhamdülillahî ale’t-tevfik’ ve ‘Estağfirullahe min küll-i taksir’ demeyi dilinden düşürmemeli; Allah-u Teâlâ’nın af ve mağfiretini ümit ederek rahmetine sığınmalıdır.

Demek oluyor ki Allah kendine ait günahları dilerse affeder. Fakat kul haklarını, kul affetmedikçe affın dışında bırakır. Bu yüzden helalleşmek zorunludur.

İnsan, üzerinde kul hakları kalmamış olsa da ibadetleri tam olsa da ameline güvenmemelidir.

Kimse kendi ameli ile cennete giremez. Allah-u Teâlâ’nın rahmeti ve rızası ile girebilir.

Resûlullah (s.a.v.) buyurdular:

“Az önce Cebrail yanımdan ayrıldı. Dedi ki:

-Ya Resûlallah! Seni hak peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki Allah’ın kullarından biri, denizin ortasında bir adadaki dağın başında Allah’a beş yüz sene ibadet etti. Allah-u Teâlâ ona parmak kalınlığında tatlı su akıtan ve birikip dağın eteğinde toplanan bir kaynak çıkardı. Bir nar ağacı, her gece ona bir nar veriyordu. Akşam olduğunda inip abdestini alıyor ve bu narı yiyordu. Sonra kalkıp namazını kılıyor ve eceli geldiğinde, ruhunu secde iken almasını ve secde halinde dirilinceye kadar yerin veya başka şeyin cesedini bozmamasını Rabbinden istiyordu. Allah da onun duasını kabul etti.

O kıyamet günü diriltilip huzuruna çıkarılınca Allah-u Teâlâ:

‘Kulumu rahmetimle cennete koyun’ buyurur. Kul:

‘Ya Rabbi! Amelimle (gireyim)’ der... (Bu hitap ve cevap üç defa tekrarlanır) Allah-u Teâlâ meleklerine:

‘Kulumun ameli ile benim ona verdiğim nimeti kıyaslayın’ buyurur. Göz nimetinin beş yüz senelik ibadeti kapladığı

anlaşılır. Vücuttaki diğer nimetler fazladan (şükredilmemiş) olarak kalır. Allah-u Teâlâ:

‘Kulumu cehenneme atın’ buyurur. Kul cehenneme doğru sürüklenince:

‘Ya Rabbi! Rahmetinle beni cennete koy’ diye yalvarır. Bunun üzerine Allah-u Teâlâ:

‘Onu geri getirin’ buyurur. Allah-u Teâlâ’nın huzurunda durdurulur. Allah-u Teâlâ:

‘Ey kulum! Sen hiçbir şey değildin, seni kim yarattı?’

‘Sen yarattın Ya Rabbi!’

‘Bu senin tarafından mı yoksa benim rahmetimle mi?’

‘Senin rahmetinle, Ya Rabbi!’

‘Sana beş yüz sene ibadet etmen için kim kuvvet verdi?’

‘Sen verdin, Ya Rabbi!’

‘Seni koca denizin ortasında bir dağa indiren, senin için tuzlu sudan tatlı su çıkaran, senede bir defa meyve veren ağaçtan her gece meyve verdiren, secde halinde ölmeyi arzu ettiğinde duanı kabul eden kimdir?’

‘Sensin, Ya Rabbi!’

Allah-u Teâlâ:

‘İşte bunlar benim rahmetim iledir ve ancak rahmetimle seni cennete koyacağım. Kulumu cennete koyun. Ey kulum! Sen ne iyi bir kulsun’ buyurur ve onu cennete koyar. Cebrail (a.s.):

‘Ya Resûlallah! Her şey Allah’ın rahmetiyledir’ dedi.”

Resûlullah (s.a.v.) buyurdular:

عَجِبْتُ لِطَالِبِ الدُّنْيَا وَلَمَوْتُ يَطْلُبُهُ وَعَجِبْتُ لِغَافِلٍ وَلَيْسَ
بِمَغْفُولٍ عَنْهُ وَعَجِبْتُ لِصَاحِكٍ مِلَّةٍ فِيهِ وَلَا يَذَرِي أَرْضِي
عَنْهُ أَمْ سُخِطَ *

“Ölüm kendisini kovaladığı halde dünyayı kovalayan kimseye şaşarım.

Kendisinden gafil olunmadığı halde gaflete dalana şaşarım.

Allah kendisinden razı mıdır, kızgın mıdır bilmediği halde kahkahayla gülen kimseye şaşarım.”⁴¹¹

Ölüm her an gelebilir. Çeşitli sebepler onu hatırlatır.

Hz. Yakub Aleyhisselâm, ölüm meleği ile kardeş gibiydi ve onunla sürekli görüşürdü. Yine bir defasında ölüm meleği Hz. Yakub’u ziyaret etti. Hz. Yakub dedi ki:

“Ey ölüm meleği! Ziyaret için mi yoksa ruhumu almaya mı geldin?” Ölüm meleği:

“Sadece ziyaret için geldim” dedi. Yakub:

“Senden bir isteğim var” dedi.

“Nedir o?”

“Ecelimin yaklaştığını ve ruhumu almaya geleceğin zamanı bana bildirmeni istiyorum.” Ölüm meleği:

“Pekâlâ, ölümünden önce sana iki üç haberci gelecek” dedi. Yakub, eceli tamamlanıp da ölüm meleği ruhunu almaya geldiğinde ona dedi ki:

“Ziyaret için mi yoksa ruhumu almaya mı geldin?”

“Ruhunu almaya geldim.” Yakub:

“Bana ecelimin yaklaştığını bildirmeyecek miydin?” diye sordu. Ölüm meleği şöyle cevapladı:

“Sana haberciler geldi. Saçların siyah iken beyazlaştı, vücudun güçlü kuvvetli iken zayıf düştü, bedenim dimdik iken belin büküldü. Bunlar ölümünden önce insanlara gönderilen habercilerdir.”

Heratlıs bir şiirinde ne güzel söyler:

“Ölüm karşına gelmiş

Sen mezarını düşünecek yerde

Mermer yontturup evler yaptırmaktasın.”

Abbasi halifelerinden Ömer bin Abdülaziz, sabahleyin kalkınca sakalını tutar, sonra şu Ayet-i Celile’yi okurdu:

“Ne dersin? Eğer biz onları yıllarca zevk içinde yaşatıp faydalandırsak, sonra kendilerine vaat edilen azap gelse acaba durumları nasıl olur?

Edindikleri faydalar ve aldıkları zevklerin onlara bir faydası olmaz.”⁴¹²

Bu ayetleri okur, ağlar ve şu beyitleri söylerdi:

“Ey gururlanan!

Gündüzün gaflet içinde geçiyor

Gecen ise uykuda

Hâlbuki ölüm her an seninle...

Yok olacak şeylere sevinir

Kuruntularla avunursun.

Senin bu halin

Uykuda rüyadaki insanın gördüğü

Lezzetli şeylere sevinmesine benzer.

Öyle şeyleri elde etmeye koşuyorsun ki

İleride neticesinden hoşlanmayacaksın.

Dünyada hayvanlar da böyle yaşar.”⁴¹³

Bu günler tükenip bir gün bitecek

Her insan toprağa mutlak girecek.

Her sözün her halin her saatine

Mahşer gününde hesap verecek.

Ne yapmışsa görür karşılığını

Terazide bulur ağırlığını...

412 Şuara Sûresi: 205-207

413 Keşşaf Tefsiri: 3/271

Ölüm için hazırlanmalı. Her an ölüme hazır beklenmeli. O dünyada gerekli olan ne ise onları hazırlamalıdır.

Fransız düşünür Montaigne ölüm hakkında şöyle söylemiştir:

“Mademki ölümün önüne geçilemez, ne zaman gelirse gelsin. Sokrates’e:

‘Otuz zalimler seni ölüme mahkûm ettiler’ dedikleri zaman: ‘Allah da onları’ demiş.

Bütün dertlerin bittiği yere gideceğiz diye dertlenmek ne budalalık!

Nasıl doğuşumuz bizim için her şeyin doğuşu olduysa, ölü-mümüz de her şeyin ölümü olacak. Öyle ise yüz yıl daha yaşa-yamayacağız diye ağlamak, yüz yıl önce yaşamadığımıza ağ-lamak kadar deliliktir. Ölüm başka bir hayatın kaynağıdır. Bu hayata gelirken de ağladık, eziyet çektik; bu hayata da eski şek-limizden soyunarak girdik.

Başımıza bir kez gelen şey büyük bir dert sayılamaz. Bir anda olup biten bir şey için bu kadar zaman korku çekmek akıl karı mıdır? Ölüm uzun ömürle kısa ömür arasındaki ayrımı kaldırır; çünkü yaşamayanlar için zamanın uzunluğunu kısıtı yoktur. Aristo, Hypanis ırmağının suları üstünde bir tek gün yaşayan küçük hayvanlar bulduğunu söyler. Bu hayvanlardan, sabahın saat sekizinde ölen genç, akşamın beşinde ölen yaşlı ölmüş sayılır. Bu kadarcık bir ömrün bahtlısını, bahtsızını hesaplamak hangimize gülünç gelmez? Ama sonsuzluğun yanında, dağların, ırmakların, yıldızların, ağaçların, hatta bazı hayvanların ömrü yanında bizim hayatımızın uzunluğunu, kısıtı da o kadar gülünçtür.

Allah bunu böyle istiyor. Bize diyor ki:

“Bu dünyaya nasıl geldiyseniz, öylece çıkıp gidin. Ölümünden hayata geçerken duymadığınız kaygıyı, hayattan ölüme geçerken de duymayın. Ölümünüz varlık düzeninin, dünya hayatının koşullarından biridir.

Hayatınız nerede biterse orada tamam olmuştur. Hayatın değeri uzun yaşanmasından değil, iyi yaşanmasındadır.

Şunu anlamakta geç kalmayın: Doya doya yaşamak yılların çokluğuna değil, sizin gücünüze bağlıdır.”⁴¹⁴

Ölüm hakkında güzel tespitlerde bulunmuş ve ölüme hazırlanmayı öğütlemiş birçok yazarlar ve vaizler yaşamıştır.

Allah-u Teâlâ bizleri her an ölüme hazır olan iyi kullarına dâhil eylesin.

Gafletten ve tembellikten muhafaza buyursun. Âmin!

Velhamdülillahi Rabbil âlemin.

FİTRE VERMEK

Ramazan ayına mahsus olan oruçla ilgili bulunan sadakaya fitre sadakası denir.

Fıtır sadakası da denilen fitre, dinen zengin sayılan Müslümanların Ramazan ayı içerisinde fakirlere sabah akşam karınlarını doyuracak miktarda verdikleri sadakadır.

Hanefilere göre ev, ev eşyası, binek, bir aylık yiyeceği gibi asli ihtiyaçları dışında 80 gram; Şafiilere göre ise 72 gram altın veya bunun değerinde para veya mala sahip olan kimse dinen zengin sayılır ve fitre vermesi vaciptir.

Fitre her ne kadar Ramazan bayramının ilk günü tan yerinin ağarmasıyla birlikte vacip olsa da bayramdan önce vermek daha sevaptır. Şafiilerde Ramazanın son günü güneş batınca vacip olur. İlk günü güneş battıktan sonraya bırakmak ise haramdır.

Fitre, ramazan orucunu başarıyla ifa etmenin ve bayram sevincinin bir şükran ifadesidir. Aynı zamanda bir Hadis-i Şerif'ten öğrendiğimize göre, oruçluyken işlenen kusurlara kefarete olur; boş, çirkin ve ölçüsüz sözlerin sebep olduğu günahları temizler, fakirlere de bir azık olur.

Ayrıca bu sadaka orucun kabulüne, ölüm ve kabir azabından kurtulmaya da vesile olur. Buyrulur ki:

“Ramazan ayı orucu yer ile gök arasında asılı kalır, ancak fıtır sadakasının verilmesiyle göğe çıkar.”⁴¹⁵

415 Tergib ve't-Terhib: 2/151

Sadaka-ı fıtır, hür ve zekât verecek kadar mala sahip olana vaciptir. Fitre ve kurban nisabı hesabına katılacak malın, ticaret için olması şart olmadığı gibi, elinde bir yıl kalmış olması lazım değildir. Ramazan bayramının birinci günü sabah namazı girdiği anda, nisab miktarı kadar mala sahip olmak şarttır. Burada evi, üç kat elbisesi, silahı, binek vasıtası, evde kullanılan eşya; aletler, hizmetçiler, meslek kitapları hesaba katılmaz. Hanımının ve küçük çocuklarının da fitresini verir.

Fitre olarak, yarım sa' buğday veya buğday unu verilir. Veya sa' arpa veya hurma veya kuru üzüm verilir. Diğer hububat da arpa gibidir. (bir sa': 1040 dirhem ki o da yaklaşık 3.120 grama karşılık gelir)

İhtiyacı olan eşyadan ve borçlarından fazla olarak, zekât nisabı kadar malı, parası bulunan Müslümanın fitre vermesi vacip olur. Fitre, zekât alması haram olur. Fitre nisabına katılacak malın ticaret için olması şart olmadığı gibi elinde bir yıl kalmış olması da gerekmez. Nisaba malik değilse fitre vermesi vacip olmaz. Fakat vermesi iyidir.

Ana babaya, dedeye, büyük anneye, evlada, toruna, hanıma ve kâfire fitre verilmez. Fakir olmak şartıyla geline, damada, kayınvalideye, kayınpedere, kayınbiradere, üvey çocuğa fitre verilir. Hala, amca, dayı, teyze gibi akrabaya fitre vermek daha çok sevap olur. İmameyn'e göre borçlu ve fakir kimseye hanımı fitre verebilir.

Fitre verirken içten niyet kâfidir. Fakire fitreyi verirken fitre olduğunu söylemek onun onuruna dokunabilir. En güzel şekilde takdim edilmelidir.

“Lütfen kabul buyur, çocuklara bir şey alırsın. “Buyur, bu bizim hediyemiz olsun!” tarzında daha hoş, daha cazip bir şekilde verilmesi daha güzeldir.

Fitre, oruç tutsun veya tutmasın her ferдин vermesi gereken bir sadakadır. Yaşlılıktan veya hastalıktan dolayı oruç

tutamamış olan kimseden fitre düşmez. Bunların da fitrelerini vermeleri gerekir.

Fitrenin rüknü temliktir. Bu sebeple fitre fakirin eline geçmeden ödeme olmaz.

Fitre fakirin, yolda kalmışın hakkıdır. Fakirin hakkı olanı herhangi bir hayır kurumuna vermek olmaz. Bizzat fakirin eline verilmesi gerekir. Kurumlara, bina inşaatına, cami veya Kur'an Kursu dahi olsa bu gibi yerlere fitre verilmez. Fitreyi hak eden ancak fakirlerdir.

Fitre, bayram gününün ikinci fecri doğmakla vacip olur. Bu vakitten önce vefat etmiş olana vacip olmaz. Ve o vakitten sonra ölene vacip olur. Bayram gününün namaz vaktine kadar doğmuş olan bebeğe de fitre vaciptir.

Fitre, gayr-i müslimlere de verilebileceği gibi Müslüman fakirlere verilmesi daha makbuldür. Hatta bulunduğu yerdeki fakirlere vermesi daha uygun olur.

Bir fitre bölünerek birkaç kişiye verilmez. Bir fitre ancak bir kişiye verilir. Birkaç fitre bir kişiye verilebileceği gibi ayrı ayrı şahıslara da verilebilir.

Henüz ana karnında olup doğmamış çocuklar için fitre vacip değildir.

Fitre, bir yoksulun doyacağı miktardır. Fitre miktarı her yıl ve şahsın durumuna göre değişir. Bu miktar Diyanet İşleri Başkanlığınca her yıl Ramazan ayında açıklanır. Bu rakamlar ortalama olarak fakirin doyacağı miktarlardır. Bir insan ne kadar bir ücretle doyabiliyorsa fitresini de ona göre vermesi de daha mantıklıdır. Zengin ile orta halli bir insanın yedikleri veya doyabilecekleri miktar farklıdır. Bunun için fitrenin de kişinin zenginliği ölçüsünde arttırması, fakirin lehine yükseltmesi daha güzel, daha iyidir. Bir insanı doyurmak, aç a yedirmek kadar güzel bir fazilet var mıdır? Fitre verirken buna dikkat edilmelidir.

Fakiri doyuran, Allah-u Teâlâ'yı doyurmuş gibi sevap kazanır, Allah'ın –Haşa- doymaya ihtiyacı mı var? Fakirlerini doyurmak Allah-u Teâlâ'nın rızasını kazanmanın bir yoludur.

Fitrelerle, sadakalarla fakirleri sevindirmenin ne kadar fazilet olduğunu Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle beyan buyurmuştur:

إِنَّ الصَّدَقَةَ تَقَعُ بِيَدِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَبْلَ أَنْ تَقَعَ فِي يَدِ السَّائِلِ *

“Sadaka, fakirin eline geçmeden önce, Allah'ın eline düşer.”⁴¹⁶

Fakire verilen, Allah-u Teâlâ'nın o kadar memnuniyetine mazhar olur ki fakir daha o sadakayı eline almadan, o sadaka Allah-u Teâlâ'nın rahmet ve merhamet deryasına gelir. Sadakayı, fitreyi verenin günahlarının affına sebep olur.

416 Kenzü'l-İrfan

ZEKÂT

Zekâtın lügat manası temizlik, saflık demektir. Günahtan, kalbe ait ve ahlâka ait olan fenalıklardan saf ve temiz olmak demektir.

Kur'an-ı Kerim'de buyrulur:

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا *

“Sen onların mallarından, kendilerini temizleyecek ve onları acındıracak bir sadaka al ve onlar için dua et.”⁴¹⁷

Zekât malın temizliği, çoğalmasına zemin hazırlığı olarak müminlere ilahi bir lütuf olarak farz kılınmıştır. İslâm'ın beş emrinden biridir.

Müminler zekâtlarını seneden seneye verirler. Bilhassa Ramazan ayı adeta zekât verme mevsimidir. Çünkü bu ayda verilen zekâtın sevabı diğer aylara göre daha fazla olduğu için zekâtın Ramazanda verilmesi tercih edilir. Diğer aylarda iyiliğe on misli veren Allah-u Teâlâ, Ramazanda yedi yüz misli mükâfat vermektedir.

Ramazan ayında coşan merhamet duygusu, zekâtın da verilmesiyle doruk noktaya ulaşır. Fakirlerin dualarını, gönüllerini almak için en münasip mevsim olarak Ramazan ayı görüldüğü için zekât bu ayda hesaplanıp verilir.

417 Tevbe Sûresi: 103

Hikmeti sonsuz olan Yüce Rabbimiz, hiçbir emri faydasız olarak buyurmamıştır. Her farzın mutlaka insanlara ve topluma faydası bulunmaktadır.

Peygamberimiz (s.a.v.) ilahi hikmeti şöyle beyan buyurur:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يُفْرِضْ الزَّكَاةَ إِلَّا لِيُطَيَّبَ بِهَا مَا بَقِيَ مِنْ
أَمْوَالِكُمْ وَأَنْتُمْ فَرَضَ الْمَوَارِثَ لِتَكُونَ لِمَنْ بَعْدَكُمْ إِلَّا أَخْبَرَكُمْ
بِخَيْرِ مَا يَكْنِزُ الْمَرْءُ الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ *

“Allah-u Teâlâ zekâtı ancak verildikten sonra geri kalan malınızı temizlemek için farz kılmıştır. Mirası da sizden sonra kalması için farz kılmıştır.

Kişinin hazine olarak sakladığı en hayırlı şeyi sana haber vereyim mi? O, salihane hanımıdır ki kendisine baktığında kocasını sevindirir. Emrettiğinde itaat eder. Yanında bulunmadığında namus ve şerefini muhafaza eder.”⁴¹⁸

Zekât emri ile mal ve servet korunmuş olur. Mala gelecek fenalıklar önlenmiş olur. Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

إِذَا آدَيْتَ زَكَاةَ مَالِكَ فَقَدْ أَذْهَبْتَ عَنْكَ شَرَّهُ *

“Malının zekâtını verdiğinde gelecek kötülükleri gidermiş olursun.”⁴¹⁹

حَصِّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ وَدَاوُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَاعِدُّوا
لِلْبَلَاءِ الدُّعَاءَ *

“Mallarınızı zekâtla emniyet altına alınız. Sadaka vermekle hastalarınızı tedavi ediniz. Belanın gelmemesi için dua ediniz.”⁴²⁰

418 Camiü’s-Sağir: 1/63

419 Râmuzü’l-Ehadis:26

420 Muhtârü’l-Ehadis: 66

Bu hadis-i şeriften zekât sayesinde malların korunmuş olacağı, sadakaların da maddi ve manevi hastalıklar için birer ilaç yerine geçeceği anlaşıyor. Doğrusu zekât ve sadaka verenlerin mallarında ve canlarında bir feyiz ve bereket, bir sağlık ve afiyet yüz gösterir. Bunun çok üstünde olarak da kendileri Yüce Allah'ın rızasını kazanıp nice manevi mükâfatlara kavuşurlar, nice manevi tehlikelerden kurtulurlar.

Zekâtın her yönden birçok yararı vardır. Bilindiği gibi, kalplerde pek ziyade yer tutan mal ve mülk sevgisi, insanı yüksek duygulardan yoksun bırakır. İnsanı bazen fena işlere sürükler. Zekât sayesinde ise kalbin bu zararlı duygusuna ve meyline direnilmiş olur, nefis de cimrilikten kurtulmuş olur. Mal, başkasının hakkında arındırılarak insanda şefkat ve hayırseverlik duyguları gelişir. Başkalarını gözetme ve koruma gibi yüksek duygular meydana gelir.

Sonuçta zekât ve sadaka verenlerin mallarında ve canlarında bir feyiz ve bereket, bir sağlık ve afiyet yüz gösterir. Bunun çok üstünde olarak da kendileri Yüce Allah'ın rızasını kazanıp nice manevi mükâfatlara kavuşurlar, nice manevi tehlikelerden kurtulurlar.

Malları korumak için zekât en güzel tedbirdir.

Zekâtı verilmeyen malların da mutlaka günün birinde helâke gideceğini Peygamberimiz (s.a.v.) haber vermiştir:

مَا خَلَطَ الصَّدَقَةُ مَالًا إِلَّا أَهْلَكَتُهُ *

“Bir malın zekâtı verilmezse bu durum mutlaka helâke götürür.”⁴²¹

Zekât vermekten kaçınan Salebe'nin durumu ibret vericidir:

“Salebe, Ashab-ı Suffa'dan bir zat idi. Bir gün Nebi (s.a.v.)'den kendisinin zengin olması için Allah'a dua etmesini istedi Resûlullah

421 Camiü's-Sağir: 2/122

(s.a.v.): ‘Ya Salebe, hakkında hayırlısını iste’ buyurdu. Aradan biraz zaman geçince, Salebe yine aynı şeyi istedi ve Resûlullah (s.a.v.) aynı cevabı verdi. Üçüncü seferde de Salebe aynı taleple Resûlullah (s.a.v.)’ın huzuruna gelince O mübarek ellerini açtı ve dua buyurdu. Daha sonra Salebe’nin malları Resûlullah (s.a.v.)’ın duası bereketiyle artmaya başladı. Hayvanları çoğalınca onlarla ilgilenebilmek için cemaatle namazı aksatır oldu. Hayvanları daha da artınca onlarla daha rahat ilgilenebilmek için şehir dışına yerleşti ve Cuma namazlarına da gelmez oldu. Resûlullah (s.a.v.) Salebe’nin nerede olduğunu sorunca sahabe Efendilerimiz durumu anlattılar ve Nebi (s.a.v.) Efendimiz: ‘Vah Salebe’ye, vah Salebe’ye!’ buyurdular.

Aradan zaman geçti, Müslümanlara zekât emredildi. Resûlullah (s.a.v.)’ın zekât memurları, zekâtları toplamak için O’nun fermanı ile beraber Müslümanları dolaşmaya başladılar. Sıra Salebe’ye gelince, zekâtın ne olduğunu ve ne kadar vermesi gerektiğini anlattılar. Salebe rahatsız oldu, fermanı kendisi görmek istedi. Okuduktan sonra zekât memurlarına: ‘Siz diğer Müslümanları dolaşın, bana sonra tekrar uğrayın. Ben bu arada biraz düşüneyim’ dedi.

Zekât memurları Salebe’den sonra genç bir sahabeye uğradılar ve gelme sebeplerini aynı şekilde izah ettiler. O sahabe fermanı aldı, okudu, yüzüne gözüne sürdü ve: ‘Şu deveyi alın. Benim sürüm içinde en iyi devem odur. Şu kadar deveye bedeldir. Onu alın götürün’ dedi. Zekât memurları: ‘Buna gerek yok. Resûlullah (s.a.v.), bize malın en iyisini almamızı emretmedi. Yeterli miktarda almamızı emretti’ deyince o sahabe: ‘Resûlullah (s.a.v.) bizi muhatap almış, ferman ve memur yollamış, O’na bizim malımızın en iyisini vermek yakışır’ cevabını verdi. Sahabenin bu cevabı Resûlullah (s.a.v.)’a bildirilince O öyle bir dua etti ki orada bulunanlar: ‘Resûlullah (s.a.v.) bu duayı keşke bize etseydi’ diye düşündüler.

Zekât memurları o sahabeden sonra Salebe'ye döndüler. Salebe onlara: 'Bu bir gadrdir' cevabını verdi ve zekâtını vermeyi reddetti (gadr kelimesi zulüm manasına gelen bir merhametsizliği ifade etmektedir). Zekât memurları, bu cevabı Resûlullah (s.a.v.)'a nakledince O yine en başta söylediği gibi: 'Vah Salebe'ye, vah Salebe'ye!' buyurdular. Aradan zaman geçti, Salebe yaptığına pişman oldu ve zekâtını da alarak Resûlullah (s.a.v.)'ın huzuruna geldi. Resûlullah (s.a.v.): 'Allah ve Resûlünün senin zekâtına ihtiyacı yoktur' diyerek onu geri çevirdi.

Hiz. Ebubekir (r.a.)'nin halifeliği zamanında zekâtını vermek için onun huzuruna geldi. Hiz. Ebubekir (r.a.): 'Allah Resûlü (s.a.v.)'nün kabul etmediğini ben hiç kabul etmem' diyerek geri çevirdi.

Hiz. Ömer (r.a.)'in halifeliği zamanında zekâtını vermek için onun huzuruna geldi. Hiz. Ömer (r.a.): 'Allah Resûlü (s.a.v.)'nün de Ebubekir (r.a.)'in de kabul etmediğini ben de kabul etmem' diyerek geri çevirdi. Neticede Salebe zenginlik isterken mürted oldu (dinden çıktı) ve o şekilde öldü.²²

Zekât bir malın belli bir miktarını, belli bir zaman sonra hak sahibi olan bir kısım Müslümanlara Yüce Allah'ın rızası için tamamen temlik etmektir (mülkiyetine geçirmek). Zekât, kulların kulluk görevindeki sadakatlerine delalet eder. Bu yöndendir ki zekâta 'sadaka' da denmiştir. Zekât vermek farzdır. Peygamberimizin hicretlerinin ikinci yılında, oruçtan önce farz kılınmıştır. İslâm'ın şartlarından birini teşkil etmektedir. Belli miktarda bulunan nakit paraların ve ticaret mallarının üzerinden bir yıl geçince, zekâtlarını geciktirmeden hemen vermek gerekir. Çünkü bu zekât mallarına yoksulların hakkı geçmiş oluyor. Artık bu hakkı özürsüz olarak geçirmek caiz olmaz.

Zekâtın aşikâre verilmesi daha faziletlidir. Çünkü bu şekilde verilmesi, başkalarına örnek olur, teşvik yerine geçer. Kendisi

hakkında, zekât vermiyor diye, kötü bir zannı da kaldırmış olur. Zekât bir farz olduğu için bunun yerine getirilmesinde gösteriş olmaz. Nafîle olarak verilen sadakalarda ise durum böyle değildir. Bunların gizli verilmesi ve gösteriş yapılmasına engel olması daha faziletlidir.

Zekât verecek kimse Müslüman, hür, akla sahip ve buluğ çağına ermiş olmalıdır. Buna göre Müslüman olmayanlar, köle ve cariyeler, mecnunlar ve çocuklar zekât vermekle yükümlü değildirler. Gayr-i Müslimler zekât vermekle mükellef değildir. Öyle ki (Allah korusun) bir Müslüman bir müddet hak dinden çıkıp ondan sonra tevbe ederek Allah'tan mağfiret dilese dinden çıkış (irtidat) zamanında zekât vermek ona farz olmayacağı gibi irtidatından daha önceki zamana ait zekât borçları da düşmüş olur. Çünkü zekâtın farziyetinde İslâm şart olduğu gibi beka-sında da şarttır.

Kölelerle cariyelere gelince onlar aslen bir mala sahip olamayacakları için zekât vermeye ehil değildirler. Kendilerine ticaret için izin verilse de yine hüküm aynıdır.

Mecnunlara gelince bunlarda iki durum düşünülebilir: Birincisi, doğuştan beri mecnun (deli) bulunmaktır. Bunların bu durumu devam ettikçe, onlar zekâtla yükümlü olmazlar. Fakat bunlar buluğ çağına erdikten sonra iyileşip düzelseler, sağlığa kavuşmalarından itibaren zekât vermekle mükellef olurlar. İkincisi, buluğ erdikten sonra bir müddet mecnun olmaktır. Bu durumda bunların cinnetleri (delilikleri) bütün bir yıl devam ederse bu yıl için zekât vermeleri onlara farz olmaz. Çünkü bu durumda onlardan yükümlülük düşmüş olur. Fakat bu yıl içinde bir-iki gün gibi kısa bir zaman iyileşecek olsalar zekât vermeleri onlara farz olur.

İmam Ebu Yusuf'a göre yılın çoğunda sağlık üzere bulunmadıkça o yılın zekâtı gerekmez. Baygınlık hali ise zekât verme mükellefiyetine engel değildir.

Çocuklara gelince, bunlar akılları başlarında olarak buluğa ermedikçe zekât vermekle yükümlü olmazlar. Onun için bunların mallarından velileri zekât veremez. Bunların zekât vermeleri buluğ çağına ermekle başlar. Bir sene sonunda yerine getirilmesi gerekir.

(İmam Şafii'ye göre çocukların ve delilerin mallarından zekât verilmesi gerekir. Bunu velileri mallarından öderler. Çünkü zekât mala gereken haktır. Küçüklük ve noksanlık bu hakkın varlığını gideremez. Öşürde de durum böyledir.) Bize göre zekât mali bir ibadettir. Bunlar ise ibadetle mükellef değildirler.

Zekât verecek kimse, temel ihtiyaçlarından ve borçlarından başka nisab miktarı veya daha fazla bir mala sahip bulunmalıdır. Bu miktar malı bulunmayana zekât farz olmaz.

'Nisab', şeriatın bir şey için koymuş olduğu belirli bir ölçü ve miktar demektir.

Zekât vermek için altının nisabı 20 miskaldır. Gümüşün nisabı 200 dirhemdir. Koyun ile keçinin nishabı 40 koyun veya keçidir. Sığır ile mandanın nisabı 30 ve deveninki de 35'tir.

Temel ihtiyaçlar: Bundan maksat oturacak ev ile eve gerekli olan eşya, kışlık ve yazlık elbise, gerekli silah ve aletler, kitaplar, binek hayvanı, hizmetçi, köle veya cariye, bir aylık -doğru kabul edilen başka bir görüşe göre bir yıllık- nafaka demektir. Borç karşılığı elde bulunan para da böyledir.

Zekâtı verilmesi gereken mal, gerçekten veya hüküm bakımından artıci bulunmalıdır. Böyle olmayan mallardan zekât gerekmez. Nisab miktarından fazla olması hükmü değiştirmez.

Gerçekten artıcılık, ticaret veya doğurma ve üreme yoluyla olur. Ticaret için kullanılan herhangi bir eşya ve hayvan zekâta bağlı olduğu gibi dölünü veya sütünü almak için yılın çoğunu kırlarda otlayarak idare eden ve 'Saime' adını alan hayvanlar da zekâta bağlıdır.

Hüküm itibariyle artış da çoğalmaya ve artmaya elverişli bulunan ve sahibinin veya vekilinin elinde olan altın ve gümüşteki geçerliliktir. Altın ve gümüşün maddeleri ile ihtiyaçlar giderilemez. Bunlar ticarete kullanılmak ve malların değiştirilmesinde vasıta olmak yolu ile ihtiyaçları karşılar. Bu yönüyle bunlar, yaratılış bakımından artmaya ve ticarete mahsustur. Onun için elde bulunan altın ve gümüş paralar, külçeler ve süs eşyaları, kendileriyle ticarete niyet edilmese veya bunlar nafakaya ve ev satın alınmasına harcanmak üzere saklansa bile nisab miktarına ulaşınca zekâta tabi olurlar.

Zekâtın gereği için tam bir mülkiyet bulunmalıdır. Bir malın mülkiyetiyle beraber onun elde de bulunması gerekir. Onun için bir kadın mehrini eline geçirmediği onunkinin zekâtı ile yükümlü olmaz. Çünkü o mehre (nikâh bedeli) malik ise de onu eline geçirmiş değildir.

Yine, elinde rehin mal bulunan bir kimseye, rehinden dolayı zekât gerekmez. Çünkü rehin, bir borç karşılığıdır. Bunda malikinin ele geçirip sahip olma hakkı yoktur.

Satın alınıp da henüz ele geçirilmemiş bulunan bir mal, ele geçmiş hükmünde olarak zekâta bağlıdır. Bu nisaba girer, ondan zekât vermek gerekir.

Yolculuk halinde bulunan kimse de malının zekâtını vermekle yükümlüdür. Her ne kadar o, malını elinde bulundurmuyorsa da vekili aracılığıyla onu kullanmaya gücü vardır.

Zekât gerekmesi için bir mal üzerinden tam bir yıl geçmiş bulunmalıdır. Buna, ‘Havl-i Havelan’ denir. Çünkü bu zaman içinde artış ve çoğalma gerçekleşir ve döllenme ve üreme olur. Mevsimlerin değişmesiyle ihtiyaçlar ve fiyatlar değişir. Şöyle ki: En az nisab miktarında olmak şartıyla artmaya elverişli bir mal üzerinden tam bir kamerî yıl geçip son bulmadıkça ona zekât gerekmez. Nisab miktarı hem senenin başında hem de sonunda bulunmalıdır. Bu miktarın sene ortasında azalması

zekâtın verilmesine engel olmaz. Aksine olarak sene içinde artan mal da sene sonunda diğer mal ile beraber zekâta tabi olur.

Örnek: Bir kimsenin (2010) senesi başında temel ihtiyaçlarından fazla iki yüz dirhem gümüş miktarı artıcı bir malı olup mal, sene sonuna kadar devam etse bundan beş dirhem zekât vermek gerekir. Bu mal, sene ortasında yüz dirheme indiği halde sene sonunda yine iki yüz dirhem miktarına çıkmış bulursa, yine beş dirhem zekât gerekir.

Sene başında en az iki yüz dirhem miktarı iken sene içinde ticaret, bağış ve miras gibi sebeplerle dört yüz dirhem miktarına çıkıp sene sonuna kadar devam etse on dirhem miktarı zekât gerekir. Fakat böyle bir mal, sene başında 190 dirhem miktarı iken sene sonunda iki yüz veya üç yüz dirhem miktarına çıkmış bulursa yahut sene başında iki yüz-üç yüz dirhem miktarıyken sene sonunda yüz doksan dokuz dirhem miktarına düşse zekât gerekmez. Ancak iki yüz dirhem olduğu günden itibaren devam edecek olan bir yılsonunda yine aynı miktara veya daha fazlasına erişecek olursa zekât gerekir.

İmam Züfer'e göre nisab miktarı senenin başından sonuna kadar bulunmalıdır.

(İmam Şafii'ye göre saime denilen hayvanlarda da hüküm böyledir. Fakat ticaret mallarında nisabın yalnız sene sonunda tam bulunması lazımdır. Sene başında ve ortasında nisabın noksan olması, zekâtın verilmesine engel olmaz.)

Zekâta bağlı bir mal üzerinden bir yıl geçtikten sonra bu mal artacak olsa anaparaya bağlı olarak yılsonunda zekâta girer.

Verilen bir zekâtın sahih olabilmesi için zekâtı verirken veya onu ayırırken niyetin bulunması şarttır. Bu esastan şu meseleler doğar:

1-Zekâtı fakire verirken veya zekât için bir mal ayırırken bunun zekât olduğuna kalp ile niyet etmek gerekir. Dil ile söylenmesi gerekmez. Öyle ki bir malı fakire zekât niyetiyle verirken

bunun bir bağış veya bir borç olarak verildiğini dil ile söylemek zekâta engel değildir.

2-Bir mal fakire niyetsiz olarak verilince bakılır: Eğer mal henüz fakirin elinde bulunuyorsa zekâta niyet edilmesi yeterlidir. Fakat elinden çıkmış ise niyet edilmesi yeterli değildir. Yine bir kimse, bir adamı malından onun adına zekâtını verdiği zaman, o kimse buna rıza gösterirse bakılır: Eğer o mal fakirin yanında mevcut bulunuyorsa bu zekât sahih olur; değilse olmaz.

3-Zekât vermede vekilin niyeti değil, müvekkilin niyeti geçerlidir. Onun için bir kimse, zekâtını vermek için bir adamı vekil tayin etse zekât olarak vereceği malı teslim ettiği zaman veya o malı vekil fakire vereceği zaman zekâta niyet etmesi gerekir. Vekilin niyeti yeterli olmaz. Bu vekil Müslüman olabileceği gibi bir Gayr-i Müslim (Zimmi) de olabilir.

4-Zekât vermek niyetinde olan bir kimse, bunun için bir mal ayırmaksızın zaman zaman fakirlere bir şeyler verdiği halde zekâta niyet etmek hatırına gelmese, bu verdikleri zekâta sayılmaz. Fakat fakire böyle bir mal verirken, ‘Bunu niçin veriyorsun?’ diye sorulacak soruya, düşünmeksizin hemen ‘zekât’ olarak veriyorum diyebilecek bir durumda ise bu niyet yerine geçer.

5-Bir kimse fakirlere bir gün sadaka verdikten sonra: ‘Şu süre içinde verdiğim sadakaların zekâtımdan olmasına niyet ettim’ demesi yeterli olmaz.

6-Bir kimse elinde bulunan bir malı zekâta niyet etmeksizin tamamen sadaka olarak verse bunun zekâtı kendisinden düşmüş olur. İster nafile sadakaya niyet etmiş olsun ister olmasın hüküm aynıdır. Fakat verilen bu mal ile bir nezre veya başka bir vacibe niyet etmiş olursa bu mal o niyete göre verilmiş olur. Verilen bu mala düşecek zekâtı ayrıca ödemek gerekir.

7-Bir kimse, üzerine zekât düşen malının bir kısmını fakire bağışlasa buna isabet eden zekât kendisinden düşer.

Mallar, ‘Emval-ı Batine-Emval-ı Zahire (kapalı ve açık mallar)’ adı ile iki kısımdır. Nakit paralarla evlerde ve mağazalarda bulunan ticaret malları ‘Emval-ı Batine (kapalı mallar)’ dır. Saime denilen (yılın çoğunu kırlarda otlayarak beslenen) hayvanlar ile bir kısım arazi gelirleri ve madenler yeraltındaki hazineler ve gümrüklere uğrayan ticaret malları ‘Emval-ı Zahire (açık mallar)’dendir. Bunların hepsi de belli bir ölçüde zekâta bağlıdır.

Batini malların zekâtını vermek, sahiplerinin din anlayışına bırakılmıştır. Bu zenginler bu tür mallarının zekâtını diledikleri fakirlere ve muhtaçlara verebilirler.

Zahiri (açıkta olan) malların zekâtlarını (vergilerini) belli ölçüler içinde devlet-özel memurlar aracılığıyla toplayarak belli yerlere harcar. Bu memurlara ‘Amil, Sai, Aşır’ gibi adlar verilmiştir.

Bu memurlar, tüccarların yanında bulunur ve çabuk bozulacak sebze, yaş hurma, yaş üzüm gibi şeylerden zekât almazlardı. İsterse kıymetleri nisab miktarından fazla olsun.

İslâm ülkelerinde tacirler, ticaret malları için İslâm gümrüklerinde verdikleri vergileri bu malların zekâtına sayabilirler.

Saime olan koyun ve keçinin zekât nisabı kırktır. Bunlar kırktan az ise zekâtları yoktur. Bunlar kırk koyun olunca, bir koyun zekât verilir. Kırktan sonra yüz yirmi bir koyuna kadar zekât yoktur. Yüz yirmi bir koyundan iki yüz bir koyuna kadar iki koyun zekât verilir, iki yüz bir koyundan dört yüz koyuna kadar üç koyun verilir. Tam dört yüz koyun için de dört koyun zekât verilir. Bundan sonra her yüz koyun için bir koyun verilir. Yüzü doldurmayan koyun sayısı zekâta bağlı olmaz. Zekât olarak verilecek koyun bir yaşını doldurmuş olmalıdır, sahih olan budur.

Keçi de koyun gibidir. Bunlar bir cins sayılır. Bunlar, nisabı doldurmak için birbirlerine ilave edilirler. Böylece otuz koyun ile on keçiden bir koyun zekât gerekir. Bunların erkekleri ile

dişileri zekât hesabı bakımından eşittir. Zekât olarak verilecek hayvan erkek de dişi de olabilir. Karışık olan koyun ve keçilerden hangisi daha fazla ise ondan zekât vermek sünnettir. Eğer bunlar eşit ise mal sahibi dilediği cinsten zekâtı verir. Fakat bu hayvanların hepsi aynı cinsten olursa o cinsten zekâtın verilmesi gerekir. Mevcut olan koyunlar yerine keçiden veya keçiler yerine koyundan zekât veremez.

Her şeyin kendine göre bir zekâtı vardır: Malın, zekânın, ilmin, gücün, bedeninin, kısacası her şeyin... Hepsinin de zekâtı kendi cinsinden verilir. Malın zekâtı ise bunun 40'ta birini ihtiyaç sahiplerine vermektir. Bu fakirin zenginindeki hakkıdır. Ekin gibi ürünlerden de onda bir zekât verilir. Buna 'öşür' denir.

Zekât malın kirini temizler. Malı bereketlendirir. Cimrilik hastalığına büyük bir darbe indirir, bir kısım günahlardan arındırır. Zekât birçok ayette emredilmiş, verenler övülmüş, vermeyenlerin cezalandırılacağı bildirilmiştir.

Kur'an'da sadaka adıyla geçen zekât Müslüman, akıllı, ergenlik çağına ulaşmış, hür ve nisab miktarı mala sahip olan, yani dinen zengin sayılan kimselere farzdır. Bir kimsenin bir senelik geçimi, evi, elbisesi, bineği ve borçları dışında 80 gr altını veya bunun değerinde parası varsa nisab miktarı mala ulaşmış olur ve zekât vermesi gerekir.

Zekâtın verileceği yerler Kur'an-ı Kerim'de belirtilmiştir.⁴²³

Zekât verilecek kimseler şunlardır:

1-Fakirler: Nisab miktarı malı olmayan kimselerdir.

2-Miskinler: Hiçbir şeyi olmayan kimselerdir.

3-Amil: Zekât tahsildarıdır. Ona işi değerince verilir. Bu da kendisine ve yardımcılara sekizde bir ile takdir edilmiş, kifayet edecek miktardır. Eğer verilecek miktar, zekât miktarını aşarsa (tahsil ettiği malın) yarısından fazlası verilmez.

4-Mükateb: Kölelikten kurtulmak için borçlananlardır.

423 Tevbe Sûresi: 34

5-Borçlu (garim): Borcu olup borcundan fazla nisaba malik olmayan veya insanlarda alacağı olup da alması mümkün olmayan kimselerdir.

6-Allah yolunda olan kimseler: İmam Ebu Yusuf (r.a.)'a göre bunlar gazilerden, fakirlikleri dolayısıyla harbe katılamayanlardır. İmam Muhammed (r.a.)'e göre Hac yolunda (malını, parasını ve vasıtasını kaybetmiş) fakir kimselerdir.

7-İbn-i Sebil: Malından ayrı düşen yolcudur. İbn-i Sebil diye adlandırılmasının sebebi yol (sebil) ona gerekli olduğu içindir. İbn-i Sebil'in ihtiyacından fazla alması helal olmaz.

8-Kalpieri İslâm'a ısındırılmak istenenler: Kalplerini İslâm'a meylettirmek veya zararlarını kaldırmak için yahut İslâm'da sebat göstermeleri için kendilerine Hz. Peygamber tarafından zekât verilen gayr-i müslimler.

Hz. Ömer zamanında İslâm dini izzet kazandığı için artık bu gibilere ihtiyaç kalmamış ve müellefe-i kulüb'e zekât verilmemiştir. İcma ile artık onlara zekât verilmemektedir.

Emirü'l-Müminin Ali (k.v.) buyuruyorlar ki, Resûlullah (s.a.v.) Veda Haccında buyurdular ki: 'Malınızın zekâtını veriniz! Bili- niz ki zekâtını vermeyenlerin namazı, orucu, haccı ve cihadı ve imanı yoktur.' Yani zekât vermeyi vazife bilmez, farz olduğuna inanmaz, vermediği için üzülmez, günaha girdiğini bilmezse kâfir olur. Senelerce zekât vermeyenlerin zekât borçları birike- rek bütün malını kaplar. Malı kendinin sanıp, Müslümanların o mala hakkı olduğunu hatırına bile getirmez. Kalbi hiç sızla- maz. Bu mala sımsıkı sarılmıştır. Böyle kimseler Müslüman ola- rak tanınır. Fakat bunlardan, imanını kurtaran pek nadir olur.

Zekât vermek Kur'an-ı Kerim'in otuz iki yerinde, namazla birlikte emredilmektedir. Kur'an-ı Kerim'de böyle kimseler için:

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ *

“Malı, parayı biriktirip zekâtını Müslüman fakirlerine vermeyenlere çok acı azabı müjdele!”⁴²⁴ buyuruluyor. Bu azabı, bundan sonraki Ayet-i Kerime şöyle bildiriyor:

“Zekâtı verilmeyen mallar, paralar, cehennem ateşinde kızdırılıp sahiplerinin alınlarına, böğürlerine, sırtlarına mühür basar gibi bastırılacaktır.”⁴²⁵

Hak Teâlâ, ‘Herhangi bir şeyi hayır için harcarsanız, yerine Allah başkasını verir. Allah rızık verenlerin hayırlısıdır’⁴²⁶ buyurmuşlardır ve yine Hak Teâlâ diğer bir Ayet-i Kerime’de, ‘Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu o dane gibidir ki yedi başak verir, her bir başakta da yüz dane bulunur. Allah dilediğine kat kat verir. Allah ihsanı bol olan, hakkıyla bilendir’⁴²⁷ buyurmaktadır.

Peygamber (s.a.v.) Efendimiz Hadis-i Şeriflerinde ahirette zekât vermemiş olanların durumlarını şöyle beyan buyurmuştur:

“Her kim ki Allah mal verir de zekâtını ödemezse kıyamet günü malı, atılğan, üzüm gözlü bir yılan şekline girer ve ona sarılır. Sonra onu ağzıyla tutar ve şöyle der:

-Ben senin malın...

Ben senin hazinenim...”⁴²⁸

“Bir devesi, sığırı, koyun veya keçisi olan kimse haklarını ödemediği takdirde dünyadakinden daha semizi ve daha besilisi getirilir. Sahibini ayaklarıyla çiğner, boynuzuyla vurur.

424 Tevbe Sûresi: 35

425 Tevbe Sûresi: 60

426 Sebe Sûresi: 39

427 Bakara Sûresi: 231

428 Tergib ve't-Terhib: 1/537

Bir hayvanı bırakıp diğerine geçtiği zaman, tekrar öbürüne döndürülür. Ta insanlar arasında hesap görülünceye kadar.”⁴²⁹

Ebû Hureyre (r.a.) anlatıyor:

“Resûlullah Aleyhisselâm ahireti şereflendirip yerine Ebubekir (r.a.) halife olduktan sonra Arab’tan küfredenler küfre dalınca, Hattab oğlu Ömer (r.a.) Ebubekir’e bu husustaki kararıyla alakalı olarak şöyle dedi:

-Nasıl o insanlara savaş ilan edersin ki, Peygamber Aleyhisselâm ‘La ilahe illallah’ deyinceye kadar insanlarla harp etmekle emrolundum. Fakat bunu söyleyen kişinin malı da canı da benim nazarımda emniyettedir, Allah hakkı müstesna ki o kişinin gizli olan niyet ve düşüncesiyle alaka hesabı Allah’a aittir, buyurmuştur.

Müminlerin emiri Ebûbekir (r.a.) şöyle cevap verdi:

-Allah’a yemin ederim ki namaz ile zekât arasında farklı davranan kimselerle harp edeceğim. Çünkü zekât mal hakkıdır. Allah’ın Peygamberine verdikleri bir dişi oğlağı bile bana vermekten kaçınırlarsa bu sebeple kendileri ile savaşacağım.

Bunun üzerine Hz. Ömer şöyle dedi:

-Allah’a yemin ederim ki bu kimselerle savaşmak Ebûbekir’in kalbine Allah’ın ilhamından başka bir şey değil, bunlar üzerine harp ilan etmek haktır.

YARDIMLAŞMAK

Ramazân ayı yardımlaşmanın, en fazla olduğu aydır. Bu ayda yardım etme duygusu, merhamet ve şefkat zirveye ulaşmaktadır. Bu ayda fakir-fukaranın yüzü gülmekte, yoksulların gönülleri huzura kavuşmaktadır. Zenginlerin de yardım etmenin zevkini, cömertliğin hazzını bol bol yaşadıkları aydır. Şehabetin Ahmed Hazretleri der ki:

“İnsan, hayatında yaptığı iyilikler kadar mesut olur.”

Mümin daima yardım severdir. Bir insanın sıkıntısını gidermek, bir gönüle sevinç vermek ister. Bilir ki bütün bereket ve rahmet o gönül sahipleri sebebiyledir.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

أَبْغُونِي الضُّعْفَاءَ فَإِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَتُنْصَرُونَ بِضِعْفَائِكُمْ *

“İhtiyaç sahiplerini gözetiniz. Siz ancak zayıflarınız sayesinde onların hürmetine rızıklandırılıyor ve yardım görüyorsunuz.”⁴³⁰

Gariplerin, mazlumların, ihtiyaç sahibi ve fakirlerin duaları insanların rızıklarının artmasına ve ilahi yardıma nail olmalarına vesiledir. Yardım edenler onların gönüllerini alarak dualarıyla huzur bulurlar. İlahi lütuf ve yardım, fakirlerin hürmetinedir.

Peygamber (s.a.v.) Efendimiz buyurdu ki:

430 Müsned: 5/198

“Bir gün bir adam çölde yürürken buluttan şöyle bir ses işitti:
-Filan kişinin tarlasını sula.

Bulut ise suyunu taşlık bir yere boşalttı. O taşlık yerden çok susuz bir bölge bütün suyu içine çekti. Adam o suyun nereye gittiğini takip etti. Baktı ki bir adam suyu kendi tarlasına çeviriyor. Tarla sahibine isminin ne olduğu sordu. Tarla sahibi ismini söyleyince buluttan işittiği isimle aynı olduğunu gördü. Tarla sahibi:

-Neden ismimi soruyorsun? diye sordu. Adam:

-Bu suyu boşaltan buluttan senin ismini söyleyerek, ‘Filan kişinin tarlasını sula’ dedi ve:

-Sen ne yapıyorsun ki bu nimete kavuştun? diye sordu. Tarla sahibi:

-Mademki sen bunları söyledin, ben de anlatayım. Ben, bu tarladan elde ettiklerimin üçte birini sadaka olarak veriyor, üçte birini kendim ve çocuklarımla yemesi için ayırıyorum, üçte birini de tekrar tarlaya ekmek için saklıyorum’ dedi.”⁴³¹

Fakirlere gereken yardımı yapanlar hem mağfirete hem de keramete nail olurlar.

Paygamberimiz (s.a.v.) cömertlerin, yardım edenlerin durumlarını ve mertebelerini şöyle müjdelemiştir:

الْيَدِ ثَلَاثَةٌ : فَيَدُ اللَّهِ الْعُلْيَا وَيَدُ الْمُعْطَى الَّتِي تَلِيهَا وَيَدُ
السَّائِلِ السُّفْلَى فَأَعْطِ الْفَضْلَ وَلَا تَعْجِزْ عَنْ نَفْسِكَ *

“Eller üçtür:

1-Allah’ın rahmet eli en üstte,

2-Verilen el ortada,

3-Altta da isteyen eli.

431 Tergib ve’t-Terhib: 2/7

Malının ihtiyaç fazlasını ver. Kendini güç durumunda bırakma.”⁴³²

Cömert kişinin elinin üzerinde Allah-u Teâlâ'nın rahmet ve merhamet eli vardır. Yardımsever olan, cömert insanlara bu müjde her şeye bedeldir.

مَنْ أَجْرَى اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ فَرَجًا لِمُسْلِمٍ فَرَجَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَ
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ *

“Allah kimin eliyle bir Müslümanın sıkıntılarını gidermişse onun dünya ve ahiret sıkıntılarını giderecektir.”⁴³³

Ebû Hureyre (r.a.)’den rivayet edildiğine göre, Nebi (s.a.v.) şöyle buyurdu:

“Bir kimse, bir müminden dünya sıkıntılarından birini giderirse Allah da kıyamet gününde o müminin sıkıntılarından birini giderir. Bir kimse darda kalana kolaylık gösterirse Allah da ona dünya ve ahirette kolaylık gösterir. Bir kimse bir Müslümanın ayıbını örterse Allah da onun dünya ve ahiretteki ayıplarını örter. Mümin kul, din kardeşinin yardımında olduğu sürece, Allah da o kulun yardımındadır. Bir kimse ilim elde etmek için bir yola girerse Allah da ona cennetin yolunu kolaylaştırır. Bir cemaat, Allah-u Teâlâ'nın evlerinden bir evde toplanıp Allah'ın kitabını okur ve onu aralarında müzakere eder, anlayıp kavramaya çalışırlarsa üzerlerine sekinet iner ve kendilerini rahmet kaplar. Melekler onları kuşatırlar, Allah-u Teâlâ da onları kendi nezdinde bulunanların arasında anar. Amelinin kendisini geride bıraktığı kişiyi nesebi öne geçirmez.”

İbn-i Abbas (r.a.) şöyle dedi:

“Resûlullah (s.a.v.) insanların en cömertiydi. Onun en cömert olduğu anlar da Ramazanda Cebrail'in kendisiyle bulunduğu zamanlardı. Cebrail, Ramazanın her gecesinde Hz. Peygamber ile

432 Camiü's-Sağir: 1/106

433 Râmuzü'l-Ehadis: 396

buluşur, (karşılıklı) Kur'an okurlardı. Bundan dolayı Resûlullah (s.a.v.) Cebrail ile buluştuğunda esmek için engel tanımayan bereketli rüzgârdan daha cömert davranırdı.”

Peygamber (s.a.v.) Efendimizin ashâbı da daima cömert davranırlardı. Bilhassa Ehl-i Beyt, yardımda bulunacak fakir ararlardı.

Bir defasında adamın biri, Hz. Ali'nin oğlu Hz. Hasan'ın yanına geldi ve kendisine:

“Ey Peygamberin torunu! Dört yüz dirhem borcum var,” dedi. Hz. Hasan hemen adama dört yüz dinar verilmesini emrederek, adamın borcunu fazlasıyla karşıladı. Daha sonra Hz. Hasan ağlayarak evine döndü. Ağladığını görenler kendisine:

“Ey Allah Resûlünün torunu, seni ağlatan nedir?” diye sordu. Hz. Hasan onlara şöyle cevap verdi:

“Ben o kimsenin ihtiyacını araştırıp, karşılama hususunda onu ihmal ettim, ona gereken ilgiyi göstermeyip hata ettim. Bu nedenle o kimseyi yanıma kadar gelip benden istemesine mecbur bıraktım. Hâlbuki ben onu arayıp bularak ihtiyacını karşılamalıydim.”

En faziletli amel olarak müminleri sevindirmek olduğunu beyan eden Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır:

مِنْ أَفْضَلِ الْعَمَلِ إِذْ خَالَ السُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِ: تَقْضَى عَنْهُ
دِينًا، تَقْضَى لَهُ حَاجَةٌ، تُنْفَسُ لَهُ كُرْبَةٌ *

“En faziletli ameller, müminin gönlüne şu şekilde sevinç vermektedir:

- 1-Borcunu ödemek,
- 2-Bir ihtiyacını karşılamak,
- 3-Bir sıkıntısını gidermek.”⁴³⁴

434 Camiü's-Sağir: 2/134

Ecdadımız, Peygamberimizin bu tavsiyelerine uyarak nerede fakir varsa arayıp bulmuşlar, hatta onların gıyabında haberleri olmadan bile yardım etmişlerdir.

Hayırsever müminler Ramazan ayında mahalle bakkallarına giderek, borç defterlerini çıkartır. Üç yaprak baştan, üç yaprak ortadan ve üç yaprak da sondan kopartıp oradaki isimleri olan borçluların borçlarını öderlerdi. Ödenen kişiler, kimin ödediğini bile bilmezlerdi. Ödeyen de kimin borcunu ödediğini bilmezdi. Bu durum Allah Resûlü (s.a.v.)'nün şu müjdesine nail olmanın alametidir:

* مَنْ نَصَرَ أَخَاهُ بِظَهْرِ الْغَيْبِ نَصَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ *

“Her kim belli etmeden Müslüman kardeşine yardım ederse Allah-u Teâlâ da ona dünya ve ahirette yardım eder.”⁴³⁵

İnsanlar, yaptıkları yardımlar sebebiyle ilahi mağfirete nail olmaktadırlar.

Huzeyfe (r.a.) Peygamber Aleyhisselâm'ın şöyle buyurduğunu anlatıyor:

“Melekler sizden önce geçen bir şahsın ruhuyla karşılaşmışlardı ve kendisine:

-Hayır olarak bir şey işledin mi? diye sormuşlardı da, adam:

-Hayır, diye cevapta bulunmuştu. Melekler:

-Biraz düşün, dediler. Adam:

-İnsanlara borç verirdim de hizmetçilerime, güç vaziyette olanların borçlarını tehir etmelerini, hali iyi bulunanlardan da mümkün olanı almalarını emrederdim, dedi. Allah-u Teâlâ da:

-Bu kuluma kolaylık gösterin! buyurdu.”

Hadis-i Şerif’ler yardımlaşma konusunda müminlerin ne kadar kazançlı olduklarını beyan eder:

435 Muhtârü'l-Ehadis: 149

“Zavallı birine yardım eden kimseye Allah-u Teâlâ yetmiş üç mağfiret yazar. Bunlardan bir tanesi, dünyadaki bütün işlerinde kolaylıktır. Kalan yetmiş ikisi de ahiret gününde kendisi için dereceler olacaktır.”⁴³⁶

“İhtiyacı konusunda bir mümin kardeşime yardım etmişliğim, Mescid-i Haram’da bir ay oruç tutmak ve itikâf yapmaktan benim için daha değerlidir.

Bir mümini sevindirmek, amellerin en faziletlielerindendir.

Bir Müslüman kardeşinin bir ihtiyacını gören kimseye, hac edip umre yapan kişi gibi sevap vardır.

Bir Müslüman kardeşinin bir ihtiyacını gören kimse, ömrü boyunca Allah’a hizmet eden kişi gibidir.”⁴³⁷

Şairler ne güzel söylemişler:

“Tavaf-ı hac eyle zahid sevabı gerçi aladır

Ve lakin bir gönül yapmak cihanda ondan aladır.”

“Nev-i insan haşre dek tazim ederler adına

Kim feda-yı nefis ederse cinsinin imdada.”

Yunus Emre ne güzel söylemiş:

“Bir hastaya vardın ise

Bir içim su verdin ise

Yarın anda karşı gele

Hakk şarabın içmiş gibi.

Bir miskini gördün ise

Bir eskice verdin ise

Yarın anda sana gele

Hakk libasın biçmiş gibi.”

436 Râmuzü’l-Ehadis: 407

437 Feyzü’l-Kadir: 2/356

Vermek, hediye etmek, yardımlaşmak ne güzel bir mutluluktur. Dostluk ve kardeşlikleri pekiştiren, düşmanlıkları azaltan yardımlaşmadır.

Bir gün sormuşlar, ermişlerden birine:

“Sevginin sadece sözünü edenlerle onu yaşayanlar arasında ne fark vardır?”

“Bakın göstereyim,” demiş ermiş. Önce sevgiyi dilden gönüle indirememiş olanları çağırarak onlara bir sofraya hazırlamış. Hepsi oturmuşlar yerlerine. Derken tabaklar içinde sıcak çorbalar gelmiş ve arkasından da derviş kaşıkları denilen bir metre boyunda kaşıklar. Ermiş:

“Bu kaşıkların ucundan tutup öyle yiyeceksiniz,” diye bir de şart koymuş.

“Peki,” demişler ve içmeye teşebbüs etmişler. Fakat kaşıklar uzun geldiğinden bir türlü döküp saçmadan götüremiyorlar ağızlarına. En sonunda bakmışlar beceremiyorlar, öylece aç kalkmışlar sofradan.

Bunun üzerine, “Şimdi,” demiş ermiş, “Sevgiyi gerçekten bilenleri çağırılım yemeğe.” Yüzleri aydınlık, gözleri sevgi ile gülmeyen, ışıklı insanlar gelmiş oturmuş sofraya.

“Buyrun” deyince her biri uzun boylu kaşığını çorbaya daldırıp, sonra karşısındaki kardeşine uzatarak içmişler çorbalarını. Böylece her biri diğerini doyurmuş ve şükrederek kalkmışlar sofradan.

“İşte” demiş ermiş “Kim ki hayat sofrasında yalnız kendini görür ve doymayı düşünürse o aç kalacaktır. Ve kim kardeşini düşünür de doyurursa o da kardeşi tarafından doyurulacaktır. Şüphesiz şunu da unutmayın: “Hayat pazarında alan değil, veren kazançlıdır her zaman.”

اَلْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى *

“Veren al, alan elden üstündür.”

Paylaşmak, eldekini ikram etmek fazilettir. Müminin şiarıdır. Her yapılan yardım, fakire uzatılan her iyilik, Allah-u Teâlâ'yı memnun eder.

Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz buyurdular:

“Allah-u Teâlâ kıyamet günü şöyle buyuracaktır:

-Ey Âdemoğlu! Ben hastalandım, beni ziyaret etmedin. Kul der ki:

-Ya Rabbi! Ben seni nasıl ziyaret edebilirim ki? Sen âlemlerin Rabbisin. Allah-u Teâlâ buyurur:

-Bilmiyor musun? Falan kulum hastalandı da sen onu ziyaret etmedin. Eğer onu ziyaret etseydin beni onun yanında bulacaktın. Ey Âdemoğlu! Ben acıktım, sen beni doyurmadın.

-Ya Rabbi! Ben sen nasıl doyurabilirim ki? Sen âlemlerin Rabbisin.

-Bilmiyor musun? Falan kulum senden yemek istedi de onu doyurmadın. Eğer sen onu doyursaydın beni onun yanında bulurdun. Ey Âdemoğlu! Senden su istedim de bana su vermedin.

-Ya Rabbi! Sen âlemlerin Rabbisin. Ben sana nasıl su verebilirim ki?

-Falan kulum senden su istedi, sen ona su vermedin. Eğer ona su verseydin şimdi onu katımda bulurdun.”⁴³⁸

Ve Rabbimiz (c.c.) buyurur:

وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ *

“Kendiniz için önden gönderdiğiniz her hayrı, Allah katında bulacaksınız. Şüphesiz Allah, yapmakta olduklarınızı çok iyi görendir.”⁴³⁹

438 Müslim: 43 (1990)

439 Bakara Sûresi: 110

İnsan önden gönderdiklerini Allah katında bulacaktır. Yaptığı yardımları, iyilikleri orada görecektir.

Hz. İsa, havarilerine dedi ki:

“Ateşin ve toprağın yemediğini çoğaltın!”

“Bu nedir?” diye sordular.

“İyilik yapmaktır,” dedi.

İyiliğin karşılığını hem dünyada hem de ahirette görür.

Hadis-i şerifte buyuruldu:

مَا مِنْ مُسْلِمٍ كَسَا مُسْلِمًا ثَوْبًا إِلَّا كَانَ فِي حِفْظِ اللَّهِ تَعَالَى
مَا دَامَ عَلَيْهِ مِنْهُ خِرْقَةٌ *

“Bir Müslüman bir Müslümana bir giyecek giydirirse o giydirdiğinden o insanın üzerinde bir parça kaldığı müddetçe Allah’ın himayesinde olur.”⁴⁴⁰

AÇLARI DOYURMAK

İnsanın mahşer günü, güneşin bir mızrak boyu alçaldığı, her şeyi yakıp kavurduğu zaman nasıl gölgeleneceğini, kimlerin buna hak kazanacağını Peygamberimiz (s.a.v.) haber verir:

“Üç amel vardır ki onları kim yaparsa Allah onları arşın gölgesinden başka gölgenin bulunmadığı kıyamet gününde arşın gölgesinde gölgelendirecektir. Bu üç amel şudur:

1-Soğuk-sıcak demeden ve her türlü zorluğa karşı abdest almak,

2-Karanlık gecelerde mescide gitmek,

3-Açları doyurmak.”⁴⁴¹

Açlara yedirmek insanı kurtaracak olan amellerdendir. Ve cennete girmeye vesile olan faziletlerdir.

Allah Resûl’ü (s.a.v.) cennete girmeye vesile olacakları şöyle sıralamaktadır:

“Size, cennete girmeye vesile olacak şeyleri haber vereyim mi? bunlar:

1-Cihad etmek,

2-Allah yolunda vuruşmak,

3-Misafire yemek vermek,

4-Namazı vaktinde kılmaya özen göstermek,

5-Soğuk gecelerde güzelce abdest almak,

441 Camiü’s-Sağir: 1/117

6-Allah için yemek yedirmek.”⁴⁴²

Mahşer günü Allah-u Teâlâ, dünyada fakir bıraktığı kullarına şu emri verecektir:

“Ey fakirler topluluğu! Size kim bir parça ekmek yedirdiyse bir yudum su içirdiyse onları arayıp bulun. Ellerinden tutup sonra da cennete götürün!”

Yardım yapanlar, açları doyuranlar hem öyle bir cennet köşklerinde olacaklardır ki herkes ona imrenecektir.

Hadis-i şerifte buyuruldu:

أَطْعَمَ الطَّعَامَ وَأَلَانَ الْكَلَامَ وَتَابَعَ الصِّيَامَ وَصَلَّى بِاللَّيْلِ
وَالنَّاسُ نِيَامٌ *

“Cennette, dışarıdan içerisi, içeriden dışarısi görünen köşkler vardır. Allah bu köşkleri;

1-Yemek yediren,

2-Yumuşak söz söyleyen,

3-Oruca devam eden,

4-İnsanlar uykuda iken kalkıp namaz kılanlar için hazırlamıştır.”⁴⁴³

Peygamberimizin ashâbı, kendileri ihtiyaç içinde olmalarına rağmen aç doyururlardı. Din kardeşlerini düşünürlerdi. Allah-u Teâlâ onları Kur'an-ı Kerim'de methediyor:

وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ *

“Kendilerinin ihtiyacı olsa bile onları öz canlarından daha üstün tutarlar.”⁴⁴⁴

Onlar, fedakârlığın zirvesinde isar mertebesinde olan hayırseverlerdi.

442 Camiü's-Sağır: 1/98

443 Tergib ve't-Terhib: 2/63

444 Haşır Sûresi:9

Bu ayetin tesfirinde şu olay anlatılır:

“Ebû Hureyre üç gündür bir şey bulup yiyememişti. Buna muttali olan Peygamberimiz Aleyhisselâm Ebû Talha’ya işaret buyurarak doyurmasını ister.

Ebû Talha, Ebû Hureyre’yi alarak evine getirir. Hanımına yemek hazırlamasını söyler. Hanımıyla aralarında şu konuşma geçer:

-Bize yemek hazırla.

-Bir tas çorbadan başka bir şeyimiz yok. Biz su ile oruca kalkıp, çorbayı da çocuklarımıza yedireceğim. Çocuklar birkaç gündür çorba, çorba deyip ağlıyorlar.

-Peygamberin işaretiyle geldik, sen çorbayı getir hele.

-İkinize yetmez. Sen yersen o aç kalacak, o yerse sen aç kalacaksın.

-Biz yemeğe başlayınca sen gel. Işığı fazlalaştırmak gayesiyle söndür. Ben yer gibi yaparım. Yeter ki Ebû Hureyre yesin ve doysun.

Üç gündür aç olan iki adam bir tas çorbanın başına otururlar. Bu arada Ebu Talha’nın hanımı gelir. Işığın az yandığını şikâyetle çoğaltmak amacıyla fazlalaştırıyım deyip, hissettirmeden söndürür. Karanlıkta yemeğe başlanır. Kimse kimsenin ne yaptığını görmez.

Ebu Talha’nın kaşığı çorba tasına değiyor ama boş olarak çıkıyordu. Böylece Ebu Talha bir lokma dahi yiyemeden Ebû Hureyre doydular.

Sabah namazına Mescid-i Nebevî’ye gittiler. Peygamberimiz namazdan sonra tebessüm buyurup onlara sordu:

-Bu akşamı nasıl geçirdiniz. Allah-u Teâlâ sizleri meth buyurdu ve gelen ayet-i celileyi okudu.”⁴⁴⁵

Ümmeti Muhammed'in özelliği bu yardımlaşmadır. Açları doyurmazdır.

H.z. Ömer (r.a.) diyor ki:

“Resûlullah'ın ashâbından birine bir koyun kellesi hediye edilir. O:

-Kardeşim filan benden daha muhtaçtır, dedi ve kelleyi ona gönderdi. O da aynı şekilde düşünerek başkasına gönderdi.

Nihayet o koyun kellesi, yedi evi dolaştıktan sonra tekrar birinci sahibinin evine geldi.”⁴⁴⁶

Rabbimiz (c.c.) beyan buyurdu:

وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا * إِنَّمَا نَطْعِمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا *

“Onlar, kendi canları çekmesine rağmen yemeği yoksula, yetime ve esire yedirirler.

-Biz sizi Allah rızası için yemek yediriyoruz. Sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür beklemiyoruz.”⁴⁴⁷

H.z. Ali ve eşi H.z. Fatıma, bir adak orucu tutuyorlardı. Birinci gün arpa unundan yapılmış bir iftar vaktini bekliyorlardı. İftar edecekleri vakit bir yoksul kapıya geldi. O gün yiyeceklerini o yoksula verdiler. Kendileri su ile iftar ettiler.

İkinci gün yine iftar vakti bir yetim geldi. O gün yiyeceklerini de o yetime verip kendileri su ile oruçlarını açtılar.

Üçüncü gün de iftar vaktinde kapılarına bir esir geldi. Yiyeceklerini o esire bağışladılar. Bu sefer de bu suretle üç gün üstüste aç kaldılar.

446 İhya-yı Ulûmiddin: 3/177

447 İnsan Sûresi: 8-9

Allah-u Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de onların bu fedakârlıklarını meth buyurmuştur.⁴⁴⁸

Hız. Ömer (r.a.)'den rivayet edilen bir hadis-i şerife göre Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır:

“Üç şey vardır ki helak edicidir.

Üç şey vardır ki kurtarıcıdır.

Üç şey vardır ki günahlara kefarettir.

Üç şey vardır ki kişinin derecesini yükseltir.

Helak ediciler şunlardır:

1-Cimrilik yapmak.

2-Nefsin kötü arzuları peşinden koşmak.

3-Ameline güvenip, kendini garantide sanmak.

Kurtarıcılar şunlardır:

1-Öfkeliyken bile adil davranmak.

2-Fakirlikle de zenginlikte de inkisap etmek.

3-Gizlide de açıkta da Allah'tan korkmak.

Günahlara kefarete olan üç şey şunlardır:

1-Bir vakti kıldıktan sonra diğerini beklemek.

2-Şiddetli soğuk günlerde abdest almak.

3-Cemaate devam etmek.

Kişinin derecesini yükselten şeyler de şunlardır:

1-Yemek yedirmek,

2-Selamı yaymak,

3-İnsanlar uykuda iken kalkıp namaz kılmak.”⁴⁴⁹

İnsan, açları doyurmakla bir eksikliğe uğramaz. Malında ve servetinde bir azalma olmaz. O, Allah yolunda bir yardımdır. Arttıracak olan Allah'tır.

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

448 Hâzin Tefsiri: 4/340

449 Camiü's-Sağır: 1/119

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ *

“De ki:

-Gerçekten Rabbim, kullarından dilediğine rızık bol bol verir. Dilediğine de kısar. Siz Allah yolunda ne harcarsanız harcayın O, onun karşılığını verir. Çünkü Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır.”⁴⁵⁰

İhtiyaç sahiplerine yardımda bulunmak, malı eksiltmez.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

“Allah için harca ki sana da bol verilsin.”⁴⁵¹

“Anadolu evliyasından olan Beyzade Efendi, bir sene hacca gitmeye karar verdi. Arkadaşlarıyla anlaşıp para biriktirmeye başladı. Hanımı o sene hamile idi. Bir gün hanımı yatakta yatarken dışarıdan et kokusu gelir. Canı bu etten yemek ister ve Beyzade Efendiye; ‘Efendi! şu kızarmış et kimlerde pişiyorsa git benim hatırım için bir parça isteyiver. Canım çekti’ deyince, Beyzade Efendi;

‘Heey Hatun heey! Bu kadar zenginliğimiz boşunaymış meğer. İstedğin et olsun, kebab olsun. Hemen çarşıya gidip en alısından sana kebab getiririm’ cevabını verdi. Hanımın ısrarla bu kızaran etten istemesi üzerine Beyzade Efendi üzgün bir şekilde dışarı çıktı. Bu kokunun fakir bir komşularının evinden geldiğini anladı. Utanarak kapıyı çaldı ve ayaküstü mevzuyu söyledi. Kapıyı açan kadıncağız: ‘Olmaz Efendim! Pişirdiğim et size layık değildir!’ dedi. Beyzade Efendinin ısrarı üzerine kadın gerçeği söylemek mecburiyetinde kaldı ve:

‘Efendim! Üç günden beri çoluk çocuk açız. Çocukların ağlamalarına fazla dayanamadığım için sokakta bir köpek yakalayıp

450 Sebe Sûresi: 39

451 Müsned: 2/242

kestim. İşte kızaran et budur, çocuklarımla seslerinin kesilmesi için kızartıyorum. Onları oyalıyorum’ dedi. Bu durum karşısında gözleri yaşaran Beyzade Efendi, hemen evine dönerek hac için ayırdığı paranın büyük kısmını kadına verdi. Geri kalanını çevresindeki fakirlere dağıttı ve hacca gitmekten vazgeçti.

Arkadaşlarıyla kararlaştırdıkları gün gelince, Beyzade Efendi arkadaşlarına hacca gidemeyeceğini söyledi. Sebebini öğrenmek istedilerse de Beyzade Efendi söylemedi. Bunun üzerine arkadaşları yola koyuldu. Uzun ve zahmetli bir yolculuktan sonra Mekke’ye varan arkadaşları hayret içinde kaldılar. Çünkü Beyzade Efendi kendilerinden önce gelmişti. Bazıları; ‘Eğer bizden sonra yola çıkmış olsaydı, mutlaka bizi gelip geçerdi. Biz de onu görürdük. Ama böyle bir şey olmadı’ dediler. Kâbe’nin tavafı esnasında namaz kılarken Arafat’a çıkarken hep en ön saflarda Beyzade Efendiyi gördüler. Harput’a döndüklerinde Beyzade Efendiye bu durumun hikmetini sordular. O da; ‘Hayır ve hasenat yüzünden. Siz Kâbe’ye yürümekle mi varıldığını sanırsınız?’ dedikten sonra, olanların hepsini anlattı. Bundan sonra Harput’ta fakirler hiçbir zaman muhtaç duruma düşmedi. Zenginler fakir aramak için yarıştılar.⁴⁵²

MERHAMET EHLİ

Allah'a inanan, ahiret hayatının varlığını kabul eden insan, duygulu ve yufka yüreklidir. Cenneti kazanmanın yolunu arayan kullar, ilk vazife olarak kalplerini yumuşatmak ve insanlığa fayda sağlamak amacını güderler. Onlar bilirler ki cennet, sadece amel ile kazanılmaz. Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimizin buyurdıkları gibi gönül kazanmak, temiz duygulu olmak, yardımseverlik gibi huylar ancak merhametli insanlarda bulunur.

Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

إِنَّ بُدْلَاءَ أُمَّتِي لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ بِكَثْرَةِ صَلَاةٍ وَلَا صَوْمٍ وَلَا
صَدَقَةٍ وَلَكِنْ دَخَلُوهَا بِرَحْمَةِ اللَّهِ وَسَخَاوَةِ الْأَنْفُسِ وَسَلَامَةِ
الصُّدُورِ *

“Benim ümmetimin iyileri cennete çok namaz kılmakla, çok oruçla ve çok sadaka ile giremezler. Lakin Allah'ın rahmetiyle kalplerinin temizliği ve ruhlarının cömertliği ile Allah'ın rahmetine mazhar olmaları sebebiyle girerler.”⁴⁵³

Kalplerinde temiz duygu, insanlara ve diğer canlılara karşı merhametli davranmak suretiyle Allah'ın rahmetine nail olurlar. Bundan dolayı cennete talip olanlar, Allah'ın emrini yerine getirdikleri gibi insanlara karşı da merhametli davranırlar.

Yüce Allah (c.c.) buyurur:

وَاحْفَظْ جَنَاهَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ *

“İnsanlara şefkat kanatlarını indir!”⁴⁵⁴

Yumuşak huyluluk, merhametli olmak, kanat alçaltmak olarak ifade buyurulmuştur. Zira her müminde mutlaka şefkat ve merhamet bulunması gerekir.

Mümin o kadar güzel huylu, o kadar merhametlidir ki bu şefkati her durumda din kardeşlerine de tavsiye eder. Din kardeşlerinin ahirette amel defterlerinin sağından alabilmeleri, cennete nail olabilmeleri için sabrı ve merhameti tavsiye etmeyi ihmal etmez. Zira Rabbimiz ahiret kurtuluşunun beratı olan amel defterini sağdan almanın ancak bu güzel huylarla mümkün olduğunu beyan buyurur:

وَتَوَا صَوًّا بِالصَّبْرِ وَتَوَا صَوًّا بِالْمَرْحَمَةِ *

“Birbirlerine sabrı tavsiye edenlerden ve birbirlerine acımayı öğütleyenlerden olmak...”⁴⁵⁵

Her halinde merhametli olmayı düşünen, tavsiye eden sabırlı insan mutlaka kurtuluşa erecektir.

İnanmış insanlar bir beden gibidirler. Her biri bir bedenın uzvunu teşkil etmektedirler. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) müminleri öyle tarif buyurmuştur:

“Müminler birbirini sevmeye, merhamet etmeye, yardımlaşmada bir vücut gibidirler. Vücudun bir organı hastalandığında bütün vücut uykusuzluk ve ateşle onun acısına ortak olur.”⁴⁵⁶

Mümin, din kardeşlerinin dertleriyle dertlenir, sevinciyle sevinir. Bütün Müslümanların iyi olmalarını ister. Merhametin, iyiliğin kaybolmaması için gayret gösterir.

454 Hicr Sûresi: 88

455 Beled Sûresi: 17

456 Fethü'l-Kebir: 3/132

Devesiyle birlikte çölde ilerleyen bir bedevi, güçlükle yürüy-en sıcaktan dudakları kurumuş bir adama rastlar. Susuzluktan dili damağı kuruyan adam, bedeviyi görünce su ister. Bedevi, devesinden inerek, adama su verir. Suyu içen adam, aniden bedeviyi iter ve hemen deveye atladığı gibi kaçmaya başlar. Bu olaya şaşırان bedevi, adamın arkasından bağırarak:

“Tamam, deveyi al git ama senden bir ricam var. Sakın bu olayı kimseye anlatma!”

Bedevinin bu isteğini tuhaf bulan hırsız, biraz yavaşlayıp nedenini sorar. Bedevi:

“Eğer anlatırsan bu olay her yere yayılır ve insanlar bir daha çölde muhtaç birini görürlerse asla yardım etmezler!”

Ne kadar ince bir düşüncedir bu...

Toplumun merhametten uzaklaşmamasını en zor anında bile düşünmüş.

Sevgi, saygı ve güzellikler hep merhametli insanlarda bulunmaktadır. Dinin esası da budur zaten.

İmam Gazalî'nin kardeşi Şeyh Ahmed, ağabeyine şöyle demiştir:

“Senin bütün ilmini iki cümlede topluyorum:

1-Allah'ın emrine hürmet,

2-Allah'ın yarattıklarına merhamet.”

Allah Resûl'ü (s.a.v.) ihtiyaçların merhametlilere arz edilmesini tavsiye buyurmuşlardır:

“İhtiyaçlarınızı ümmetimin merhametli olanlarından isteyin ki yerine getirilsin ve umduğunuza eresiniz. Çünkü Allah buyurdu:

-Rahmetim kullarımın merhametli olanlarının yanındadır.

İhtiyaçlarınızı katı kalplilerden istemeyiniz. Zira yerine getiremezsiniz ve umduğunuzu bulamazsınız. Çünkü Allah buyurdu:

-Benim gazabım katı kalplilerin yanındadır.”⁴⁵⁷

Yardımlaşma fazileti, merhametli insanların özelliklerindendir. Merhamet sahibi olanlar başkalarına yardım etmekten sevinç duyarlar. Yardım yapmayı kendileri için bir vazife telakki ederler. Yardımsever insanlar öyle çoktur ki yardım yapacak, işini görecekt zavallıları ararlar. Bunun için de çeşitli yollara başvururlar.

Ünlü İtalyan sinema sanatçısı Vittorio de Sica anlatıyor:

“İtalya’da Napoli’nin kenar mahallelerinden birinde bir cafede kahve içerken gördüğü bir hadise; içeri giren bir müşteri, garsona ‘Due caffee, uno sospeso’ (2 kahve, biri askıda), der. İki kahve parası verir, bir kahve içip çıkar. Garson, tezgâhın üzerindeki çiviye bir küçük kâğıt asar.

Biraz sonra içeri iki kişi girer. Onlar da ‘Trio caffee, uno sospeso’ (3 kahve, biri askıda), derler. Üç kahve parası verip, iki kahve içip giderler. Garson tezgâhın üzerindeki çiviye küçük bir kâğıt daha asar.

Bir süre sonra, cafeye kıyafeti biraz eski püskü belli ki fakir biri girer. “Uno caffee, sospeso’ (bir kahve, askıdan) der. Garson kahvesini uzatır, fakir adam kahvesini içer parasını ödemededen çıkar gider. Garson, tezgâhın üzerine asmış olduğu kâğıtlardan bir tanesini indirir.

Merhamet duygusu, kalbin yumuşaklığının alametidir. Mülayim olan kalp sahiplerinden daima güzellikler çıkar. Fenalık düşünmezler.

Peygamberimiz (s.a.v.) kalp yumuşatan yollara işaret buyurur:

أَتُحِبُّ أَنْ يَلِينَ قَلْبُكَ؟ إِرْحَمِ الْيَتِيمَ وَامْسَحْ رَأْسَهُ وَاطْعِمَهُ
مِنْ طَعَامِكَ يَلِنْ قَلْبُكَ وَتُذَرِكَ حَاجَتَكَ *

“Kalbinin yumuşamasını ve ihtiyacına kavuşmayı ister misin?

Öyle ise:

Yetime merhamet et. Başını okşa.

Yiyeceğinden ona yedir.

Kalbin yumuşasın ve ihtiyacına kavuşasın.”⁴⁵⁸

Tarihte İkinci Ömer diye adaletiyle ve iyilikleriyle meşhur olan Abbasi Sultanı Ömer bin Abdülaziz şöyle demiştir:

“Allah katında en sevimli hasletler üçtür:

1-Gücü yettiği takdirde affetmek,

2-Hiddet anında kendine hâkim olmak,

3-Allah’ın kullarına şefkatle ve merhametle muamele etmek.

Bunları yapan kimse Allah’ın merhametine mazhar olur.”

İlahi hüküm şudur:

مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُغْفَرُ وَمَنْ لَا يَغْفِرُ لَا يُغْفَرُ لَهُ *

“Merhamet etmeyene merhamet edilmez. Bağışlamayan, bağışlanmaz.”⁴⁵⁹

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle haber vermişlerdir:

“Bir köpek bir kuyunun etrafında dolaşıyordu. Susuzluktan ölmek üzere idi. Derken Ben-i İsrail’den ahlâksız bir kadın onu gördü. Hemen ayağındaki pabucunu çıkardı. Kuyudan su çekti ve köpeği suladı. Bundan dolayı Allah onun günahlarını bağışladı.”⁴⁶⁰

Hicretin sekizinci yılıydı. Peygamberimiz (s.a.v.) büyük bir ordunun başında Mekke’ye doğru ilerlerken, Arç vadisinde, yolları üzerinde yeni doğmuş yavrularını emziren bir köpek gördüler. Peygamberimiz (s.a.v.) derhal Cuayl b. Suraka adlı sahabiyi çağırdı ve süt emen yavruların önünde durarak onları atlardan korumasını ve ordu geçinceye kadar orada nöbet tutmasını istedi.

458 Camiü’s-Sağir: 1/6

459 Müsned: 4/365

460 Tergib ve’t-Terhib: 3/210

Emir hemen yerine getirildi, ordunun yolu yana kaydırıldı. Böyle İslâm'ın kâinatı kuşatan rahmetinden aciz ve zayıf yavrular da hisselerine düşen payı almış oldu.⁴⁶¹

Her can taşıyana merhamet edilmeli.

Dalgalar sebebiyle sahile vuran denizyıldızlarını teker teker denize bırakan birine oradan geçen soruyor:

“Kilometrelerce sahilde binlerce denizyıldızı var. Bunların hepsini denize bırakamayacağına göre ne fark eder ki?”

Merhametli adam bir denizyıldızını alıp denize bıraktıktan sonra şöyle der:

“İşte bunun için fark eder!”

Bitkilere karşı bile merhamet gerekli. Onların korunması, bakımı bile insana sevap kazandırmaktadır.

Allah-u Teâlâ'nın Rahim ismi, Rahman ismi insanlara birer lütuftur. Allah-u Teâlâ'nın rahmeti sebebiyle insanlar birbirlerine acırlar. Birbirlerini sever ve yardımlaşmada bulundurlar. Sevgi ve muhabbet, yardımlaşma ve dayanışma o ilahi rahmetin eseridir.

Rabbimiz (c.c.) buyurdu:

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لَئِن لَّهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ
لَا نَفَضُوا مِنْ حَوْلِكَ *

“Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet Sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz etrafından dağılıp giderlerdi.”⁴⁶²

Rahmet ve merhamet peygamberi insanlığa örnek olmuştur.

Resûlullah (s.a.v.) Efendimiz yanından geçerlerken Yahudiler aksırır dururlardı ki Peygamber Efendimizin (s.a.v.) onlara:

461 Subül-ül Hüda ver Reşâd: 7/51

462 Âli İmran, 159

يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ

“Allah merhamet buyursun.” demesini beklerlerdi. Peygamberimiz (s.a.v.) onlar aksırdıklarında şöyle buyururdu:

يَهْدِيكُمُ اللَّهُ

“Allah size hidayet versin!”

Merhamet peygamberi onların hidayete ermeleri için dua ediyordu.

İlahi merhamet sebebiyle hem dünyada hem de ahirette müminler hissedar olacaklardır.

Hadis-i şerifte buyuruldu:

“Şüphesiz Allah-u Teâlâ gökleri ve yeri yarattığı gün, yüz rahmet de yaratmıştır. Her bir rahmet, gök ve yerin arasını doldurur. Bunlardan bir tanesini yeryüzüne indirmiş, bu tek rahmet sayesinde anneler yavrularına; vahşi hayvanlar, kuşlar birbirlerine şefkat beslerler. Doksan dokuz rahmeti de yanında tutmuştur. Kıyamet günü geldiğinde bu doksan dokuzu, o bir ile yüze tamamlayacaktır.”⁴⁶³

Hayvanlardaki acıma duygusu da işe o yüzde bir rahmetin tecellisindendir.

“Bu bir parça rahmet sebebiyledir ki yaratıklar birbirlerine acırlar. Öyle ki kısırak yavrusuna dokunma korkusuyla ayağını kaldırır.”⁴⁶⁴

Hayvanlardaki acıma hissi, merhamet de ilahi bir lütuftandır.

Anası ölen bir kedi yavrularını emziren dişi köpeklere rastlanır. Hatta kurt yavrusunu emziren, peşinde gezdiren bir köpek bile görülmüştür.

Hep o ilahi merhametten...

463 Müslim-Tevbe: 21

464 Camiü's-Sağir: 2/124

Merhamet timsali Peygamberimiz (s.a.v.) Mute savaşına çıkan askerlere şu talimatı veriyordu:

“1-İbadet yerlerine ve ibadet edenlere dokunmayacaksınız.

2-Kadınlara, çocuklara ilişmeyeceksiniz.

3-Yaşlılara, pir-i fanilere zarar vermeyeceksiniz.

4-Ağaçları kesmeyecek, yakmayacaksınız.

5-Evleri yıkmayacaksınız.”

İslâm merhamet dinidir. İnsanlık ve medeniyet merkezidir.

Gayr-i müslimlerde merhamete rastlanamaz.

Fransız VII. Lui (1180) Vitri şehrini aldığı zaman kiliseleri ateşe vermişti. 1300 kişiyi de yaktırmıştı. Sonra pişman oldu. Buna karşılık da yakan askerleri öldürttü.

Almanya'nın Lubeck şehrine iki kuleli şatonun zemin katında gayr-i Müslimlerin işkence aletleri hala durmaktadır.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle beyan buyurmuşlardır:

“Dört şey Müslümanların senin üzerindeki haklarındandır:

1-İyilerine yardım etmen,

2-Günahkârlar için mağfiret dilemen,

3-Geriden gelenler için dua etmen,

4-Günahtan dönüp tevbe edenleri de sevmen.”

Bunları hep merhametten kaynaklanan faziletlerdir.

İnsanlara karşı merhametli olmak. Onların selâmetini dilemek, iyimser olmak, iyi dileklerdenidir.

Yüce Allah, merhamet sahibi olanlardan eylesin!

Her Müslümanı da katı kalplilerin şerlerinden, tuzaklarından muhafaza etsin. Âmin!

SADAKA VERMEK

Her nimeti veren Allah'tır. Yüce Allah verdiği nimetlerden ihtiyacı olanlara verilmesini de emir buyurur. Bunun için zekât ve fitre gibi verilmesi mutlaka gerekli olan miktarların dışında nafîle olarak da fakirlere yardım edilmesi hem dinin hem de insanlığın gereğidir.

Sadaka veren, kendi faydasına vermiş olur. Hadis-i şerifler bunu güzelce açıklamaktadır. Sadaka veren müminler bu yardımları sebebiyle birçok menfaatlara de nail olurlar.

1-Sadaka veren, Allah'ın kendisine ikram buyurduğu nimetlerden verdiği için Allah onun malını daha fazlalaştırır.

Hadis-i Şerif'te buyuruldu:

إِنَّ الصَّدَقَةَ لَا تَزِيدُ الْمَالَ إِلَّا كَثْرَةً *

“Sadaka ancak malı çoğaltır.”⁴⁶⁵

“Her günün sabahı iki melek iner. Biri der ki:

-Allah'ım, sadaka verenin yerini doldur. Diğeri de der ki:

-Cimrilik yapana telef ver.”⁴⁶⁶

“Rızkının bollaşması için sadaka vererek Allah'tan yardım isteyin.”⁴⁶⁷

465 Camiü's-Sağir: 1/71

466 Muhtârü'l-Ehadis: 133

467 Camiü's-Sağir: 1/34

“Gücünün yettiği kadar israfa kaçmadan sadaka ver. Cimrilik etme ki Allah da senden ihsanını kesmesin.”⁴⁶⁸

Sadaka vermek, malın artması demektir. Ağaçlar mevsiminde budandıkça meyveleri çok olur. Üzüm asmaları her yıl budandığı için verim fazlalaşır. Suyu alınmazsa kuyunun suyu kesilir, damarları körlenir.

İşte bunun gibi sadakalar da malın çoğalmasına vesiledir.

Hadis-i Kudsî’de buyuruldu:

“İnfak et, infak bulasın.”⁴⁶⁹

2-Verilen sadakayı Allah-u Teâlâ büyüterek, fazla olarak kaydeder.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Allah sadakayı kabul eder. Onu en güzel bir şekilde muhafaza ederek çoğaltır. Sizden birinizin atın yavrusunu büyüttüğü gibi büyütür. Öyle ki bir lokma Uhud Dağı kadar büyür.”⁴⁷⁰

“Kul bir parça ekmeği sadaka olarak verir. Bu Allah katında Uhud Dağı kadar büyür.”⁴⁷¹

3-Sadakalar fenalıkların gelmesini önler.

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) buyurdular:

الْصَّدَقَةُ تُسَدُّ سَبْعِينَ بَاباً مِنَ الشُّوءِ *

“Sadaka yetmiş çeşit kötülüğü önler.”⁴⁷²

4-Sadaka vermek hastalıkların tedavisine yardımcıdır.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

“Malınızı zekâtla koruyunuz. Hastalıklarınızı sadaka ile tedavi ediniz. Belâları dua ile geri çeviriniz.”⁴⁷³

468 Müsned: 6/139

469 Muhtârü'l-Ehadis: 106

470 Müsned: 2/268

471 Camiü's-Sağir: 1/72

472 Râmuzü'l-Ehadis: 217

473 Muhtârü'l-Ehadis: 65

Sadaka verilenlerin hayır dualarını kazanmak ayrı bir nimettir.

5-Sadaka ahiret âleminde müminin güvencesidir.

Hadis-i Şerif'te beyan buyuruldu:

“Sadaka, Rabbin gazabını söndürür. Sahibini kötü ölümden korur.”⁴⁷⁴

“Sadaka sahibinden kabir hararetini söndürür. Mümin kıyamet günü ancak verdiği sadakanın gölgesinde gölgelenir.”⁴⁷⁵

6-Sadaka ömrü arttırmaya da vesile olur.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Gereği gibi sadaka vermek, iyilik yapmak, anaya babaya ih-sanda bulunmak ve akraba ziyaretleri, üzüntüyü saadete çevirir. Ömrü arttırır. Kötü şeylerden de korur.”⁴⁷⁶

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.)'e Ashâb-ı Kirâm sordular:

“Ya Resûlullah! Sadakayı gizli mi yoksa açıktan mı verelim?”

Buna cevap olarak şu ayet-i celîle nail oldu:

إِنْ تَبَدُّوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ
فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيَكْفُرْ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
خَبِيرٌ *

“Sadakaları açıktan verirsiniz ne güzel! Bununla birlikte, onları yoksullara verirken gizlerseniz bu sizin için daha hayırlıdır. Allah-u Teâlâ bu sebeple günahlarınızın bir kısmını örter. Çünkü Allah yapmakta olduklarınızdan haberdardır.”⁴⁷⁷

Sadaka deyince hem zekât hem de nafil tasaddukları kapsar.

Genel olarak farz olan sadaka zekâttır. Vacip olan fitre, diğerleri de sevap olarak verilen nafil sadakalardır.

474 Tirmizî, Zekat: 28

475 Camiü's-Sağir: 1/71

476 Muhtârü'l-Ehadis: 91

477 Bakara Sûresi: 271

Farz olan sadakaların yani zekâtın açıktan verilmesi daha makbuldür. Çünkü bu farz olduğu için bir görev olduğundan verilirken, bir gösteriş duygusu olamaz. Ayrıca diğer insanları da zekât vermeye özendirdiği için teşvik sevabı kazandırır.

Nafile denilen sadakalar, hayır ve yardım kabilinden olduğu için bunların gizli olarak verilmesi daha hayırlıdır. Hatta böyle verildiği takdirde sevabı daha fazla olacaktır. Gizli verilen sadakada tamamen ihlas niyeti vardır. Gizli verildiği için açık verilen sadakadan yetmiş kat daha değerli olduğu hadis-i şerifte beyan buyurulmuştur.

Sadaka vermek o kadar makbul bir ibadettir ki bir sadaka sebebiyle üç kısım insan bu sadakanın sevabını kazanırlar. Allah Resûl'ü (s.a.v.) buyurdular:

“Allah-u Teâlâ bir lokma ekmek, bir avuç hurma ve buna benzer fakirlerin faydalandığı şeyler sebebiyle üç kişiyi cennete koyar:

- 1-Sadaka verilmesini emreden aile reisini,
- 2-Evin işini yürüten evin hanımını,
- 3-Sadakayı fakirin eline veren hizmetçiyi.”⁴⁷⁸

Allah-u Teâlâ'nın rahmeti ve merhameti o kadar boldur ki Peygamberimiz (s.a.v.) sadaka verirken şu yolu ve niyeti tavsiye buyurmuştur:

“Ne olur, biriniz bir sadaka vermek istediğinde onu Müslüman olan anne-babası adına versin!

Böylece anne ve babası onun sevabına nail olur. Kendisi de bir o kadar sevap kazanır. Onların sevabından da hiçbir şey eksilmez.”⁴⁷⁹

Ölüler adına, onlar namına sadaka ve haccın dahi sevabının ölümlere gideceği, onların faydalanacağı da hadislerde bildirilmiştir.⁴⁸⁰

478 Camiü's-Sağır: 1/66

479 Râmuzü'l-Ehadis: 376

480 Ebu Davud, Vesâyâ: 16

Sadaka verilirken akrabaların düşünülmesi de sadakadan kazanılacak sevabı iki misline çıkarır. Zaten zekât verirken de sadaka ve yardımlar konusunda da önce yakınlar gözetilmelidir.

Hadis-i şerifte buyuruldu:

إِنَّ الصَّدَقَةَ عَلَى ذِي قَرَابَةٍ يُضَعَّفُ أَجْرُهَا مَرَّتَيْنِ *

“Akrabalara verilen sadakanın sevabı iki kat olarak verilir.”⁴⁸¹

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ الصَّدَقَةُ عَلَى ذِي الرَّحِمِ الْكَاشِحِ *

“En üstün sadaka, kötülük düşünen akrabaya verilir.”⁴⁸²

Ramazan ayı içinde verilen sadakaların da en faziletli sadaka olduğunu Peygamberimiz (s.a.v.) beyan buyurdular:

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ فِي رَمَضَانَ *

“En faziletli sadaka Ramazanda verilir.”⁴⁸³

Sadaka verirken acele edilmesi de bir müminin görevleri arasındadır. İleride zenginliğin çoğalıp sadaka verilecek kimsenin kalmayacağı bildirilmiştir.

Her insan kendi sağlığında sadaka vermelidir. Ne zaman ne olacağı, başına ne geleceği belli olmaz. Bunun için Peygamberimiz Aleyhisselâm şöyle buyurdular:

“En üstün sadaka sıhhatinin yerinde olduğu zaman dünya malına aşırı istekliken, zenginliği umup fakirlikten korkarken verdiği sadakadır. Sadakanı can boğaza gelip de:

-Şu şey falanın olsun!

-Bunu filana verin! deyinceye kadar geciktirme.

481 Camiü's-Sağir: 1/71

482 Müsned: 3/402

483 Camiü's-Sağir: 1/42

Dikkat et. O şeyler zaten onların olmuştur.”⁴⁸⁴

“Her Müslüman sadaka vermelidir.”

Ashab-ı kirâmdan bir zat:

“Şayet bulamazsa ne münasip görürsünüz?” dedi. Resûlullah Efendimiz (s.a.v.):

“Eliyle iş görür, çalışır. Böylece hem kendine faydalı olur hem de sadaka verir.”

“Eğer çalışmaya gücü yetmezse ne yapmaya münasip görürsünüz?”

“Güçlük içindeki ihtiyaç sahibine yardım eder” buyurdu.

“Buna da güç yetiremezse ne yapmayı layık görürsünüz?” dedi.

“İyiliği -veya hayrı- emreder” buyurdu.

“Eğer bu kadarını da yapmayacak olursa neyi münasip görürsünüz?” diye sordu. Peygamber (s.a.v.):

“Fenalık yapmaktan kendini tutar, bu da bir çeşit sadakadır” buyurdu.

Sadaka sadece mala mahsus değildir. Belki her şeyin kendi cinsinden bir sadakası vardır. Mesela evin sadakası ondan misafirler için bir oda ayırmak, bedeninin sadakası mazluma yardım etmektir. Her iyilik bir sadakadır. Güzel bir söz, fakir ve garip Müslümanın gönlünü almak, bunların hepsi birer sadakadır.

Resûlullah (s.a.v.) buyurdular:

“Her Müslüman üzerinde, her gün bir sadaka vardır.”

“Ya Resûlullah! Buna kimin gücü yeter?” dediler. Buyurdu ki:

“Yolda eza veren bir manayı kaldırman sadakadır. Müslümanı yola irşad etmen, yolunu göstermen sadakadır. Müslüman hastayı ziyaret etmen sadakadır. Müslümanın cenazesini takip (ve teşyi) etmen sadakadır. Müslümanın selamına (ve aleyküm-selam ile) cevap vermen sadakadır.”

484 Müslim, Zekat: 93

İlim ehlinin sadakası da ilmi layık olana vermek, ilmi meseleleri delilleriyle öğretmek, nasihat etmektir.

Hz. İsa, ashâbı ile giderken yanlarından çamaşır yıkayıcısı bir adam selam verip geçer.

O uzaklaştıktan sonra Hz. İsa:

“Dönüşte bu adamın cenazesine hazır olun” der. Biraz sonra dönerlerken bakarlar ki adam yaşıyor. Buna hayret eden Hz. İsa, Cebrail’e sebebini sorar. Der ki:

“Ya Cebrail! Bu adamın öleceği bana bildirilmişti. Hâlbuki yaşıyor. Sebebi nedir?” Cebrail cevap verir:

“Ya İsa, o çamaşır yıkayıcısının çamaşırları arasında siyah bir yılan vardı. Geçici takdir olarak, onu sokup öldürmesi gerekiyordu. Fakat o adam bir sadaka verdi. Onun sebebinden adamın ömrü uzatıldı.” Adamın çamaşırlarının içine baktılar. Bir de ne görsünler, simsiyah bir yılan var ama ağzı bağlanmış.

Nitekim Peygamberimiz (s.a.v.) buyururlar ki:

“Sadaka, belâları giderir ve ömrü uzatır.”

İsrailoğullarından cömert bir zat, fakirlere bir sadaka vermek istemiş ve bu isteğini gerçekleştirmek için geceleyin evinden çıkmış. Bu gece her halde vermeliyim, diye de yemin etmiş. Sokaklarda dolaşırken bir adama rastlamış, kim olduğunu sormadan sadakayı onun eline sıkıştırıp evine dönmüş. Sabahleyin dışarı çıkınca halk arasında ‘falan hırsıza sadaka verilmiş, böyle şey olur mu hiç?’ diye lafların dolaştığını duymuş ve bunda da bir hikmet var diyerek: ‘Allah’ın bir hırsıza verilen sadakadan dolayı sana hamd-u senalar ederim’ övgüsünde bulunmuş ve: ‘Her halde sadaka vereceğim’ diye yemin etmiş. Yine gece olunca vermek istediği sadakayı eline alıp dışarı çıkmış, sokakta fakir ararken bir kadına rastlamış, hiç sormadan sadakayı onun eline sıkıştırmış.

Sabahleyin ne var ne yok diye sokağa çıkmış konuşulanlara kulak vermiş. Bir de ne işitsin: ‘Vah vah! Bu gece bir fahişeye sadaka verilmiş, böyle şey olur mu hiç?’

Adam maksadın hâsıl olmadığını düşünerek yine de yemin edip sadaka veririm demiş ve ilk övgüsünü tekrarlayarak: ‘Allah’ım! Bir fahişeye verilen sadakadan dolayı sana hamd-u senalar ederim’ diye mırıldanmış.

Sonra yine sadaka vereceğim diye yemin etmiş ve bu azimle evinden çıkmış. Olacak ya, bu defa da bir zenginin eline sıkıştırmış.

Sabah olunca dışarı çıkmış, etrafa kulak kabartmış. Bir de ne işitsin: ‘Bir zengine sadaka verilmiş, böyle şey olur mu hiç?’ deniliyormuş.

Adam hayretler içinde kalmış, bunda da var bir hikmet. ‘Allah’ım! Bir tesadüf olarak; hırsıza, fahişeye, zengine sadaka verdiğim için sana hamd-u senalar ederim’ demiş ve bu teslimiyet içinde uyumuş. Rüyasında kendisine şu müjde verilmiş: ‘Allah senin verdiğin sadakaları bir bir kabul etti. Hırsıza verdiğin sadaka, onun ihtiyacına medar olur da hırsızlıktan vazgeçip tertemiz ve namuslu bir hayat yaşamasına sebep olabilir. Fahişeye verdiğin sadaka da onun zinadan vazgeçmesine, iffetli ve hayâlı bir hayat geçirmesine yol açabilir. Zengine verdiğin sadaka ise onu sahavet damarının harekete gelmesine ve senin gibi malının zekât ve sadakasını vermesine misal teşkil edebilir.

İYİLİK ETMEK

İnsan elinden geldiği kadar iyilik yapmalıdır. Çünkü insana sevaplar kazandıracak, mahşerde koruyacak olan iyilikleridir.

Peygamberimiz (s.a.v.) iyilik edenleri müjdeler:

طُوبَى لِلْسَّابِقَيْنِ إِلَى ظِلِّ اللَّهِ: الَّذِينَ إِذَا أَعْطُوا الْحَقَّ قَبْلُوهُ
وَإِذَا سُئِلُوا بِهِ بَذَلُوهُ وَالَّذِينَ يَحْكُمُونَ لِلنَّاسِ بِحُكْمِهِمْ
لَا أَنْفُسِهِمْ *

“Allah’ın arşının gölgesine önce varanlara müjdeler olsun. Onlar, kendilerine hak söz söylendiği zaman kabul edenler, bir şey istendiğinde bolca verenler, kendileri için verdikleri hükmü insanlar için de verenlerdir.”⁴⁸⁵

Abdullah b. Cafer (r.a.) kölesi ile beraber bir gün bir yerden geçerken yoluna siyahi yaşlı bir kadın çıktı. Yaşlı kadının perişan halini gören Abdullah b. Cafer (r.a.):

“Nedir senin bu halin?” diye sordu. Kadın:

“Yaşlı biriyim, muhtaç ve fakir düştüm. Yanında bana verecek bir şeylerin var mı?” dedi. Abdullah b. Cafer (r.a.) kölesine:

“Yanında ne varsa bu kadına ver,” dedi. Kölesinin yanında sekiz dirhem vardı. Kölesi Abdullah b. Cafer (r.a.)’e:

485 Camiü’s-Sağir: 2/46

“Efendim, biz yolcuyuz. Bizim ihtiyacımız da olabilir. Bu kadın ise sizi tanımıyor, ihtiyacı kadar versek yeterlidir,” dedi. Abdullah b. Cafer (r.a.) kölesine:

“O kadın beni tanımıyorsa da ben kendi nefsimi biliyor ve tanıyorum, her ne kadar siyahi ise de ecri beyazdır,” dedi.

الْبُرُّ لَا يَبْلَى وَالذَّنْبُ لَا يُنْسَى وَالذِّيَانُ لَا يَمُوتُ، اِعْمَلْ مَا
شِئْتَ كَمَا تَدِينُ تُدَانُ *

“İyilik yok olmaz. Günah unutulmaz. Hesap görücü olan Allah ölmez. Artık dilediğini yap. Nasıl davranırsan öyle karşılık bulursun.”⁴⁸⁶

Ne yaparsan karşılığını bulursun.

Hem dünyada hem de ahirette...

Şark edibi Sadi Şirazi anlatır:

“Bir takım büyüklerle bir gemiye binmiştim. Arka tarafımızda bir sandal battı ve iki kardeş bir girdaba düştü. Büyüklerden birisi gemiciye:

-Şu iki kardeşi kurtar. Her birisi için sana elli altın vereyim, dedi. Gemici suya atıldı. İki kardeşten birisini kurtardı. Öteki boğuldu. Ben bu hali görünce:

-Zavallının ömrü kalmamış. Ondan dolayı evvela ötekini kurtarmakla onu kurtarmaya geciktiniz, dedim. Gemici güldü, dedi ki:

-Sözün doğrudur. Fakat benim gönlüm ilk önce bunu kurtarmak istedi. Çünkü bir zamanlar çölde kalmıştım. Bu beni bir deveye bindirdi. Hâlbuki ötekinden kamçı yemiştım. Bu sözü işitince dedim ki:

-Cenâb-ı Hakk ne kadar doğru söylüyor. İyilik eden de kötülük eden de kendisi için yapmış olur.”⁴⁸⁷

486 Muhtârü'l-Ehadis: 58

487 Gülistan: 365

Rabbimiz (c.c.) ne güzel buyurur:

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ
تُرجعون *

“Kim iyi iş yaparsa faydası kendinedir ve kim de kötülük yaparsa zararı yine kendinedir. Sonra Rabbinize döndürüleceksiniz.”⁴⁸⁸

Hadis-i şerifte buyuruldu:

“Bir ara kuyu etrafında dolaşan bir köpeğin susuzluktan dili sarkmış ölecek gibi bir halde gören İsrail oğullarından günahkâr bir kadın, mestini çıkardı. Onunla kuyudan su çekti, köpeğe içirdi. Bu sebeple Allah onu bağışladı.”⁴⁸⁹

“Aziz ve celil olan Allah, bir yoldan bir diken dalını kaldırdığı için bir kişinin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamıştır.”⁴⁹⁰

İnsan yaptığıının karşılığını mutlaka bulacaktır. İyilik yaptığıında bunun karşılığı da iyilik ve sevap olarak görülür.

Ayet-i celîlede buyuruldu:

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ *

“İyiliğin karşılığı iyilikten başka bir şey midir?”⁴⁹¹

İyilik eden mutlaka iyilik bulur. Allah onun iyiliklerine daha fazla mükâfat verir.

Cenâb-ı Hakk iyiliği de kötülüğü de beyan buyurdu ve açıkladı. Buna göre:

Bir kimse bir iyilik yapmak ister de yapamazsa, Allah-u Teâlâ ona tam bir iyilik yazar. Eğer yaparsa o zaman on kattan yüz kata kadar sevap yazar. Hatta daha fazlasını...

488 Casiye Suresi: 15

489 Muhtârü'l-Ehadis: 54

490 Camiü's-Sağır: 2/61

491 Rahman Sûresi: 60

Bir kimse de bir kötülüğü ister de yapmazsa ona da tam bir iyilik yazar. Ama onu kast eder de yaparsa Allah-u Teâlâ ona bir tek günah yazar.”⁴⁹²

Allah Resûl’ü (s.a.v.) sıkıntıların giderilmesinin yolunu şöyle gösterir:

مَنْ أَرَادَ أَنْ يُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ فَلْيُفِرَّ عَنْ
مُغْسِرٍ *

“Kim ki duasının kabul edilmesini, sıkıntısının giderilmesini istiyorsa maddi sıkıntı içerisinde olan birinin sıkıntısını gidersin.”⁴⁹³

“Allah’tan kork. Hiçbir iyiliği kötümseme. Bu su isteyen birine kovadan su vermek, Müslüman kardeşini güler yüzle karşılamak bile olsa.”⁴⁹⁴

Bir insanın değeri, yaptığı iyilikler ölçüsündedir. İnsanlara yaptığı yardım ve hizmetler insanın değerini yükseltir. İyi bir şan bırakır. İyilik düşünmek, iyiliğe sebep olmak bile iyilik olarak müminin defterine yazılmaktadır.

كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ وَالِدَالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلُهُ وَاللَّهُ يُحِبُّ
إِغَاثَةَ اللَّهْقَانِ *

“Her iyilik sadakadır. Hayrın yolunu gösteren kimse de işleyen gibidir. Allah gönlü kırık, şaşırılmış ve medet bekleyenin yardımına koşmayı sever.”⁴⁹⁵

İyilik düşünmek, iyilik yapmak bir nasip meselesidir. Müminin gönlüne iyilik yapmak arzusu da Allah-u Teâlâ’nın bir

492 Muhtârü’l-Ehadis: 37

493 Müsned: 2/22

494 Müslim, Birr: 144

495 Camiü’s-Sağir: 2/80

lütfudur. Bu meziyet herkese nasip olmaz. İyilik yapan insan, talihli insandır.

Resûlü Ekrem (s.a.v.) bunu şöyle beyan buyururlar:

إِنَّ الْمَعْرُوفَ لَا يَصْلِحُ إِلَّا لِدِينٍ أَوْ لِدِينٍ حَسَبِ أَوْ
لِدِينِ حِلْمٍ *

“İyilik yapmak ancak;

1-Dinine bağlı,

2-Asaletli,

3-Ağır başlı olan kimselere yakışır.”⁴⁹⁶

AREFE GÜNÜ

Ramazân ayının son on gününe girildiğinde Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) ibadetlerinde daha fazlalık gösterirdi. Artık bitmekte olan Ramazân'ın feyzinden ümmetinin daha fazla istifade etmesini de teşvik buyururlardı.

Bayramların bir gün öncesine Arefe denir. Senenin iki büyük bayramı olan, Ramazân ve Kurban bayramlarının bir gün önceleri Arefe günüdür.

Arefe günü, Ramazân ayının son günü olduğundan artık o gün ilahi rahmet ve mağfiret tamamen coşkun bir şekilde ümmet-i Muhammed'e lütfedilir.

Hadis-i şerifte beyan buyurulduğu gibi:

“Allah-u Teâlâ Ramazân-ı Şerif'in her gününde iftar vaktinde, kendilerine azap ve ikab gerekli olmuş bin kişiyi cehennemden azad eder. Allah-u Teâlâ Cuma günü ve Cuma gecesi olunca, her saatte kendilerine azap ve ikab vacip olmuş bin kerre bin kişiyi cehennemden azad eder. Ramazân-ı şerifin son günü olunca o gün, Ramazân-ı şerifin ilk gününden son gününe kadar cehennemden azad eylediklerinin toplamı kadar kimseleri cehennemden azad eder. Ramazân bayramı gecesi olunca o geceye caize gecesi denir. Mükâfat ve ecirlerin verileceği gecedir.”⁴⁹⁷

497 Tergib ve't-Terhib: 3/210

Yüce Allah'ımızın rahmetinin bol bol aktığı Arefe gününü ve gecesini iyi değerlendirmek gerekir. Rabbimiz her zaman kullarını mağfiretine davet buyurmaktadır.

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ
وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ *

“Rabbimizin bağışlamasına ve genişliği gökler ve yer kadar olan cennete koşun! O cennet takva sahipleri için hazırlanmıştır.”⁴⁹⁸

Allah-u Teâlâ, mağfiretine nail olabilmeleri için kullarını acele davranmaya, itaat ve ibadete davet ediyor. Peygamberimiz (s.a.v.) ümmetini acele davranıp, rahmet-i Rahman'dan hissedar olmaya davet buyururlar.

بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ هَرَمًا نَّاعِصًا وَمَوْتًا خَالِسًا وَمَرَضًا حَاسِبًا
وَتَسْوِيفًا مُّؤَيِّسًا *

“1-Ağız tadını kaçıran ihtiyarlık,

2-Ani ölüm,

3-İbadetten alı koyan hastalık,

4-Unutturan erteleme.

Gelmeden önce iyi amellerde acele ediniz.”⁴⁹⁹

Fırsatları, nimetleri iyi değerlendirmek gerek...

Elden kaçırılan günler, rahmet rüzgârları geçtikten sonraki pişmanlık fayda vermez.

Peygamberimiz (s.a.v.) hatırlatıyor:

إِنَّ لِرَبِّكُمْ فِي أَيَّامٍ دَهْرِكُمْ نَفَحَاتٍ فَتَعَرَّضُوا لَهُ لَعَلَّهٗ أَنْ
يُصِيبَكُمْ نَفْحَةٌ مِنْهَا فَلَا تَشْقُونَ بَعْدَهَا أَبَدًا *

498 Âli İmran Sûresi: 133

499 Camiü's-Sağir: 1/107

“Rabbinizin ömrünüz müddetince hiç eksik olmayan rahmet esintileri vardır. Size de dokunması için ona yönelin ki bundan sonra ebediyen bedbaht olmayasınız.”⁵⁰⁰

Arefe günü, ilahi rahmetin esintilerinin bol olduğu bir gündür. Ömründe ancak iki defa yakalayabileceğin Arefe günlerinden güzel bir şekilde istifade etmek için Allah’a niyazda bulunmak, istekte bulunmak gerekir.

Hadis-i Şerif’te buyuruldu:

خَيْرُ الدُّعَاءِ يَوْمَ عَرَفَةَ وَ خَيْرُ مَا قُلْتُ أَنَا وَالنَّبِيُّونَ مِنْ قَبْلِي:
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ *

“Duaların en hayırlısı Arefe gününde yapılandır. Benim ve benden önceki Peygamberlerin söylediği en hayırlı söz şudur:

-La ilahe illallahü vahdehu la şerike le. Lehül mülkü ve lehül hamdü ve hüve ala külli şey-in kadir.”

(Allah’tan başka hiçbir ilah yoktur. O tektir. Ortağı yoktur. Mülk ancak O’nundur. Hamd de O’na mahsustur. O’nun her şeye gücü yeter.)⁵⁰¹

Arefe günlerine hürmet göstermek, o günün her saatinde dua ve niyazda bulunmak Müslümanın görevi olmalıdır.

Arefe gününde yapılan ibadetlerin, tutulan oruçların ayrı bir değeri vardır.

Allah-u Teâlâ’nın kıymet verdiği Arefe günü daima iyiliklerle, hasenat ile değerlendirilmesi mağfiretin kazanılması demektir.

Her gün günahattan kaçınılması gerektiği gibi Arefe günü de günah işlemekten kaçınmak, fenalıklardan sakınmak, Arefe’ye hürmet göstermenin alametidir.

500 Keşfü’l-Hafâ: 1/231

501 Tirmizî, Salât: 108

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

مَنْ حَفِظَ لِسَانَهُ وَسَمِعَهُ وَبَصَرَهُ يَوْمَ عَرَفَةَ غُفِرَ لَهُ مِنْ عَرَفَةَ
إِلَى عَرَفَةَ *

“Arefe günü kim dilini, kulağını ve gözünü haramdan korsa iki Arefe arasındaki küçük günahları bağışlanır.”⁵⁰²

Arafat kelimesi de Arefe’den türetilmiştir. Hz. Âdem ile Havva’nın birbirlerinden uzak diyarlardan gelerek buluşup, birbirlerini görüp tanınmasının gerçekleştiği yerin adıdır.

Kurban Bayramı’nın bir öncesi olan Arefe günü bütün hacılar Arafat’ta toplanırlar ve Allah’a itaat ve ibadetleriyle kendilerini tanıtmış olurlar.

Arefenin de Arafat’ın da İslâm’da ayrı bir önemi vardır. Senenin iki büyük bayramının öncesinde makbul bir gün olan Arefe, Müslümanların ibadetle değerlendirecekleri ve Allah’tan mağfiret talep edecekleri zamandır.

Arafat’ta Kurban Bayramı’nın arefesinde bütün hacılar üzerine inen rahmet ve mağfiret sebebiyle büyük bir sevinç ve bayram havası yaşanır.

Resûlullah (s.a.v.) Efendimiz Veda Haccında iken bir Cuma günü Arafat’ta şu Ayet-i Celile nazil olmuştur:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَضَاقَتْ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ
لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِيناً *

“Ben bugün dininizi olgunlaştırdım. Size olan nimetimi tamamladım ve size din olarak İslâm’ı seçtim.”⁵⁰³

502 Camiü’s-Sağır: 2/144

503 Maide Sûresi: 3

Peygamberimiz (s.a.v.) Kasva namındaki devesinin üzerinde iken bu ayet nazil olmuştur. Vahyin şiddetine dayanamayan deve çöküvermiştir.

Bu ayet-i celîle nazil olduktan seksen bir gün sonra Peygamberimiz (s.a.v.) irtihal eylemiştir.

Bu ayet nazil olduğunda dinin tamamlanmış olmasından dolayı Ashâb-ı Kirâm ferahlayarak sevinmişlerdir. Fakat Hz. Ebûbekir (r.a.) ağlamıştı. Sebebi sorulduğunda:

“Bu ayet Resûlullah’ın vefatının yaklaştığına delalet ediyor,” demiştir.

Aynı manayı Hz. Ömer (r.a.) de anlamıştı.

Bir Yahudi Hz. Ömer (r.a.)’e geldi ve dedi ki:

“Ey müminlerin emiri! Kitabınızda okuduğunuz bir ayet var ki biz Yahudilere inmiş olsaydı ve ayetin indiği günü bilseydik, o günü bayram yapardık.”

Hz. Ömer (r.a.) sordu:

“Hangi ayet?”

Yahudi dedi ki:

“Bugün size dininizi ikmal ettim. Üzerinize olan nimetimi tamamladım ve din olarak size İslâm’ı beğenip seçtim, ayetidir.”

Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a.) dedi ki:

“Doğrusu ben, bu ayetin hangi gün indiğini ve nerede indiğini kesinlikle biliyorum. Allah Resûlü’ne Cuma günü Arafat’ta, biz onunla vakfe yaparken indi.”⁵⁰⁴

Müminler Arefe günlerinde bol bol dua ve niyazda bulunmalıdırlar. Allah’tan dünyada ve ahirette iyilikler ihsan etmesini talep etmelidirler. Ve şu duayı okumalıdırlar:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ * بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ *

“Ey Rabbimiz! Bize dünyada iyilik, ahirette de iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru. Ey merhametlerin en merhametlisi Allah'ım. Senin rahmetini talep ediyorum.”⁵⁰⁵

Allah-u Teâlâ dua edip yalvaranlara istediklerini vereceğini vaat ediyor.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Gece yarısı gök kapıları açılır ve bir nida edici şöyle seslenir:

-Dua eden yok mu? Duasına cevap verilsin.

Bir şey dileyen yok mu? Dileği verilsin.

Sıkıntıda olan yok mu? Sıkıntısı giderilsin!..

Öyle ki dua edip de duası kabul edilmeyen hiçbir Müslüman kalmaz. Ancak namusunu kazanç vesilesi yapan zinakâr ve zalim idarecinin jurnalci ve yordakçıları bundan istifade edemezler.”⁵⁰⁶

Allah'tan kendimiz, ana babamız ve bütün müminler için mağfiret talep etmeliyiz. Sık sık şu duayı da tekrarlamalıyız:

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ *

“Ya Rabbi, ey Rabbimiz! Beni, ana-babamı ve bütün müminleri o hesap gününde mağfiret eyle, günahlarımızı bağışla!”

505 Bakara Sûresi: 201

506 Camiü's-Sağir: 1/113

BAYRAM

Bayram sevinç ve refah günüdür.

Peygamberimiz (s.a.v.) Medine'ye hicret edince, Medinelilerin cahiliye adetlerinden kalma bayramları kutladıklarını görünce:

“Allah-u Teâlâ size onlardan daha hayırlı iki bayram (Ramazan ve Kurban Bayramı) ihsan etti” buyurarak Müslümanlara sevinç ve neşe günlerini bildirmiştir.

Ramazan ve Kurban Bayramı farklı özelliklere sahiptir. Ramazan ayında bir ay oruç tutarak Allah-u Teâlâ'nın rızası talep edilir. Bütün gün yemeden, içmeden ve dünya zevklerinden fedakârlık yapan müminler, günahlarının affedileceğine, Hakk'ın rızasına nail olacaklarına sevindikleri için de Bayram yaparlar.

Bir ay boyunca melekleşmiş olan müminler, Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in müjdesine güvenerek günahlardan temizlenmenin huzur ve mutluluğunu yaşarlar.

“Bayram günü sabah vakti olduğu zaman Allah-u Teâlâ melekler gönderir. Onlar yeryüzüne inerler. Sokak başlarını tutarlar. Bir ilan yaparlar. Onların nidalarını insanlar ve cinlerden başka bütün mahlûkat duyar.

Melekler der ki:

“Ey ümmet-i Muhammed! Kalkın! Kerim olan Rabbinizin huzuruna çıkın. Rabbiniz büyük ihsanlarda bulunuyor. Çok günahları affediyor.”

Mü'minler namaz kılmak üzere camilere, mescitlere toplandıkları zaman Allah-u Teâlâ meleklerine hitap buyurur:

“İşçi çalışınca karşılığı nedir?”

Melekler derler ki:

“Ücretinin ödenmesidir.

Allah-u Teâlâ buyurur:

“Sizi şahit tutuyorum. Ben onlara karşılık olarak rızamı ve mağfiretimi verdim.”⁵⁰⁷

Müminler, işte bundan dolayı Bayram ederler.

Bayram, mübarek bir gündür. Müminler Bayram hazırlığına daha akşamdan başlarlar. Gusül abdesti alarak, sabahın seher vaktinde teheccüd namazını kılıp ezan okunur okunmaz camilere giderler. Sabahın güzelliğinde abdestini almışlar, dişlerini fırçalamış ve koku sürünmüş olarak cami yoluna girerler. Zaten Bayram gecesi ibadetini, zikrini ve tesbihini de yapmış olduklarından içleri huzur doludur. Çünkü Resûlullah (s.a.v.) Efendimizin bir müjdesi vardır. Buyururlar ki:

مَنْ أَحْيَا لَيْلَةَ الْفِطْرِ وَلَيْلَةَ الْأَضْحَى لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ *

“Kim Ramazan ve Kurban Bayramı gecelerini ibadetle geçirirse kalplerin öldüğü gün, onun kalbi ölmez.”⁵⁰⁸

Bayram sabahı güzel ve temiz elbiseler giyilir. Sabah namazının sünnetini evinde kılanlar da camiye farza yetişmeye gayret ederler. Tebrikler, tahmidler ve tehliller getirerek yola çıkar ve vakarlı adımlarla camiye gelirler.

Hadis-i şerifte buyuruldu:

زَيُّنُوا لِعِيدَيْنِ بِالتَّهْلِيلِ وَالتَّكْبِيرِ وَالتَّحْمِيدِ وَالتَّقْدِيسِ *

507 Tergib ve't-Terhib: 2/153

508 Camiü's-Sağir: 2/138

“Ramazan ve Kurban Bayramlarınızı tehlil, tekbir, tahmid ve takdis ile süsleyiniz.”⁵⁰⁹

Bayramları şu mübarek tesbihler süsler:

”La ilahe illallah, Allahuekber, Elhamdülillah, Subhanallah”

Bu sadece Bayram sabahına özel olmayıp, her zaman dil-lerde olması gereken zikirlerdir.

Camiide cemaatle sabah namazı kılınır. Güneş doğduktan kırk beş dakika sonra da bayram namazı kılınır.

Bayram namazının her iki rekâtındaki üçer adet fazla tek-birlere ‘zevaid tekbirleri’ denir. Vacip olan bu tekbirler, birinci rekâtta kıraatten önce, ikinci rekâtta kıraatten sonra alınır. Bay-ram namazı şöyle kılınır:

Bayram namazı kılmaya kalben niyet edilir. ‘İftitah tekbiri’nden sonra eller bağlanır ve ‘Sübhanek’den sonra imam sesli, cemaat ise gizlice ‘Allahü ekber’ diyerek eller kaldırılır ve yanlara sa-lınır. İkinci tekbir alınır ve eller yanlara bırakılır. Üçüncü tek-bir alınıp eller bağlanır. İmam açıktan Fatiha ve zamm-ı sûre okur, cemaat dinler. Rükû ve secdeden sonra da ikinci rekâtta kalkılır. İkinci rekâtta imam, önce Fatiha sonra bir sûre veya üç ayet okur. Sonra birinci rekâtın başında alınan tekbirler bu kez kıraatin sonunda üç defa alınır ve eller hep yanlara salıve-rilir. Dördüncü tekbir ile rükûya gidilir ve devam edilerek na-maz tamamlanır.

Kendilerine Cuma namazı farz olunan kimselere -Cuma na-mazının farz olma ve eda şartları dairesinde- Ramazan ve Kur-ban Bayramı namazları vaciptir. Yalnız Bayram namazlarında hutbeler, vacip olmak üzere şart değildir.

Bilakis bu namazlardan sonra hutbe okunması bir sünnet-i seniyyedir. Bayram namazları ikişer rekâttır. Ezan ve kamet bu-lunmaksızın, cemaatle aşikâre okuyuşla kılınır. Kurban Bayramı

509 Muhtârü'l-Ehadis: 82

namazını ilk vaktinde kılmak, Ramazan Bayramı namazını da biraz tehir etmek (geciktirmek) müstehaptır.

Bayram namazı kılındıktan sonra melekler müminlere şöyle seslenir:

“Dikkat ediniz, müjde size! Rabbiniz sizi bağışladı, evlerinize doğru yola ermiş olarak dönünüz. Bayram günü mükâfat günüdür. Bugün sema âleminde mükâfat günü olarak ilan edilir.”

Müminler ilahi rahmet ve merhametten nasip alırlar.

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَطَّلِعُ فِي الْعِيدَيْنِ إِلَى الْأَرْضِ فَابْتَزُّوا مِنَ
الْمَنَازِلِ تَلَحُّقَكُمْ الرَّحْمَةُ *

“Allah, Ramazan ve Kurban Bayramı günlerinde yeryüzünde merhametiyle tecelli eder. Öyleyse namaz ve ziyaret için evlerden dışarıya çıkın ki rahmet size isabet etsin.”⁵¹⁰

Müminler camiye gittikleri yoldan başka bir yol ile evlerine dönerler. İlk bayramlaşma ev halkıyladır.

Bayram, yumuşak elbiseler giymek, nefis yemekler yemek, zevk ve eğlenceler yapmak değildir. Bayram, ibadet ve taatın kabul olduğunun belirlenmesi üzerine olmalıdır. Bayram, kalbin huzur ve sükûnet bulması, imanın ziyadelenmesi, duygu ve hareketlerin doğruluğu hakkında alâmetlere yakinen mutali olmaktır.

Bayram sabahı halkın renk renk, süslü süslü elbiselerle evlerinden çıktıklarını kimisi binitli, kimisi yaya olarak gezip sandıklarını, kimi fakir, kimi zengin, kimi ferahlı, kimi kederli olarak gördüğün zaman kıyamet gününde halkın değişik hal ve tavırlarını düşünmelisin ki oraya ibadetlerini ihlasla yaparak intikal etmiş olan itaatkâr insanları neşeli, fakat dünya hayatını

510 Camiü's-Sağır: 1/66

sırf zevk ve eğlenceyle geçiren asileri ise mahzun ve perişan görürsün. Orada müttekileri süvari mücrim ve müşrikleri yüzü üzerine düşmüş sürünürken görürsün.

Bayramlar, milletçe birlik ve beraberlik içinde kutlanır. Müminlerin birbirleriyle bayramlaşmaları, aralarında sevgi ve muhabbeti arttırır. Bu arada aralarında dargınlık ve kırgınlık olanlar da barışmaya teşvik edilir. Bu konuda Peygamberimiz (s.a.v.) çok önem arz ederdi.

Abdullah bin Ebi Evfa (r.a.) şöyle anlatır:

“Resûl-ü Ekrem (s.a.v.)’in huzurunda bulunuyorduk. Resûl-ü Ekrem (s.a.v.):

-Akrabaları ile alakalarını kesenler, bugün bizimle oturmaysın! buyurdular.

Bunun üzerine, teyzesiyle arasında ufak bir kırgınlık geçmiş olan gencin biri aramızdan kalkarak, doğru teyzesine gitti. Onunla görüşüp, barıştılar. Sonra da o genç tekrar meclisimize geldi. Bunun üzerine Resûl-ü Ekrem (s.a.v.) Efendimiz şöyle buyurdular:

إِنَّ الرَّحْمَةَ لَا تَنْزِلُ عَلَى قَوْمٍ فِيهِمْ قَاطِعٌ رَحِمٍ *

“Aralarında akrabasıyla ilgisini kesen kimseler bulunan topluma rahmet nail olmaz.”⁵¹¹

İslâm’ın yüksek ahlâkını Peygamberimiz (s.a.v.) beyan buyurdular:

أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى أَكْرَمِ الْأَخْلَاقِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ: أَنْ تَصِلَ مَنْ قَطَعَكَ وَتُعْطِيَ مَنْ حَرَمَكَ وَ أَنْ تَغْفُوَ عَمَّنْ ظَلَمَكَ *

“Dünya ve ahiret ahlâklarının en güzelini sana bildireyim mi? Seninle alakasını kesenle ilgilenmen, seni mahrum edene vermen, sana zulmeden de bağışlaman.”⁵¹²

511 Tergib ve't-Terhib: 3/345

512 Tergib ve't-Terhib: 3/342

Akraba ve dost ziyaretleri insanlık vazifelerindendir. Bu gibi ziyaret ve sıla-i rahim insanın kendi menfaatinedir. Bundan nasıl fayda olduğu Hadis-i Şerif'te beyan buyurulmuştur:

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ
رَحِمَهُ *

“Rızkının genişlemesini, ömrünün de uzun olmasını isteyen akrabasıyla olan bağlantısını devam ettirsin.”⁵¹³

Bayramlardan ilahi feyzin alınması için akraba ve dost ziyaretlerine önem verilmelidir. İlgiyi kesen akrabalar bile ziyaret edilmeli ve dostlukların devamı sağlanmalıdır.

Ebu Zer (r.a.) şöyle anlatır:

“Halilim ve en çok sevdiğim Resûlulah (s.a.v.) bana iyiliklerden bazı tavsiyelerde bulundu. Şunları tavsiye etti:

1-Dünyalıkta kendinden üstün olana bakmayıp aşağı olana bakmayı,

2-Yoksulları sevip onlara yaklaşmayı,

3-Arka çevirseler bile sıla-i rahim yapmayı,

4-Allah rızası uğrunda kınayanların kınamasına aldırmamayı,

5-Acı da olsa doğruyu söylemeyi,

6-Cennet hazinelerinden bir hazine olduğu için ‘La havle vela kuvvete illa billah’ demeyi tavsiye buyurmuştur.”⁵¹⁴

Peygamberimiz (s.a.v.) buyurdular:

“Sıla-i rahmi ne ile ve nasıl yapacağınızı büyüklerinizden öğreniniz. Çünkü sıla-i rahim, akraba arasında sevgi, malda çokluk, ömürde ise berekettir.”⁵¹⁵

513 Tâc: 5/8

514 Tergib ve't-Terhib: 3/338

515 Râmuzü'l-Ehadis: 254

Büyüklerle hürmet gösterilip bayramların nasıl kutlanacağını, akrabaların nasıl ziyaret edileceğini, gençlerin öğrenmeleri bir vazifedir.

Akrabalar ve dostlar bir araya gelince faydalı sohbetler yapılmalı, onları uyarıcı nasihatlerde bulunmalıdır.

Bu konuda Resûlullah (s.a.v.) şu tavsiyede bulunur:

زَيِّنُوا مَجَالِسَكُمْ بِالصَّلَاةِ عَلَيَّ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ عَلَيَّ نُورٌ لَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ *

“Sohbet meclislerinizi bana getireceğiniz salâvatlarla süsleyin. Şüphesiz bana getireceğiniz salâvatlar, sizin için kıyamet gününde bir ışık olacaktır.”⁵¹⁶

Niçin Bayram Ederiz?

Bayram, sevinçli gün demektir. Gönlümüzde, evimizde, çevremizde ve memleketimizde büyük bir mutluluk ve neşenin ifadesi, milletçe aynı duygunun simgesidir.

Niçin seviniriz? Niçin Bayram ederiz?

-Ramazan günleri boyunca yapılan iyiliğe, Yüce Rabbimizin bin misli mükâfat verdiği, ömür sahifelerimize bereket geldiği için Kadir gecesinde melekler bize selam verdiği için bayram ederiz.

-Hakk'ın emrine riyasız boyun eğmenin, sabrın zirvesine ermenin ifadesi olan orucu tutarak melekleşmeye adım attığımız için bayram ederiz.

-Hayatımıza geceleri namaz, gündüzleri oruç ile hareket, bereket ve renk katıldığı, iyilik ve yardımlaşmada şeytanın çatlatıldığı için bayram ederiz.

516 Râmuzü'l-Ehadis: 293

-Camilerimizde Kur'an ile vicdanlarımızın parlatıldığı, kürsülerden vaazlar ile yolumuzun aydınlatıldığı, imanımıza coşkunluk, irfanımıza olgunluk katıldığı için bayram ederiz.

-Oruçlu ağızlarla yapılan dualara Allah'ımızın, 'Buyur kulum! Ne istersen vereyim' diye icabet buyurduğu, rahmetini, merhametini üzerimize bol bol sunduğu için bayram ederiz.

-Allah'ın sevgilisi, Peygamberi Hz. Muhammed'in, 'Ramazan ayını ihlasla, samimiyetle ihya edenin bütün günahları affedilir' müjdesini vermesiyle hayatımıza yeni bir dönemin, günahsız bir atılımın başlaması sebebiyle bayram ederiz.

-Ramazan ayında aldığımız feyz ve ilham ile yeni yeni faydalı işlere başlayacağımız, üzerimizdeki emanetleri sonuna kadar taşıyacağımız için bayram ederiz.

-Bayram sabahı melekler yere inerler, 'Ey ümmeti Muhammed! Kalkın, Rabbinize koşun. Kerim olan Rabbiniz büyük ihsanlarda bulunuyor. Çok günahları affediyor' diye nida ederler. Müslümanlar bayram namazına camiye gidince Allah meleklerle hitap eder, 'İşçi çalışınca karşılığı nedir?' Melekler de 'Ücretinin ödenmesi' diye cevap verince Allah, 'Sizi şahit tutuyorum meleklerim, ben onlara ücret olarak rızamı ve mağfiretimi verdim' Hadis-i Şerifindeki sırra erdiğimiz için bayram ederiz.

-Ve Bezm-i Elest'de verilen söze uyacağımız, ilahi emirleri tam manasıyla tutacağımız, fena düşünceleri atacağımız için bayram ederiz.

O halde bayramınız mübarek olsun.

Bayramımız Kutlu Olsun

*Milletçe huzur bulup tadarsak saadeti
Bizim bayramımız bu, kutlu olsun kardeşim,
Yine şahlandırırsak şu inanmış milleti
Bizim bayramımız, kutlu olsun kardeşim!..*

*Anne baba Allah'ın emrinde örnek insan
Çocuklar çok şey alır, böyle mutlu yuvadan.
Bereket yağdırırsa bize Yüce Yaradan
Bizim bayramımız, kutlu olsun kardeşim!..*

*Kalbimizde coşkun bir iman ve teslimiyet
En güzel hisleriyle melekleşmeye niyet.
Nur verirse ettiğimiz ibadet
Bizim bayramımız, kutlu olsun kardeşim!..*

*Her işimiz Allah'ın emrettiği gibiye
Konuşamaz hakkında inan ki hiçbir kimse.
Gayemiz, Mevlâmızın rızasını tahsilse
Bizim bayramımız, kutlu olsun kardeşim!..*

*Güzelse adımız, Peygamberin izinde
Hakk'a varan bu yolun mutluluğu içinde.
Anlaşmaya varmışsak İslâm prensibinde
Bizim bayramımız, kutlu olsun kardeşim!..*

Ragıp Güzel